Primorski DNEVNIK

št. 28 (14.424) leto XLIX.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni 'Doberdob' v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600
GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382
ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190

1200 LIR POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI SPED. IN ABB. POST. GR. 1/70

PETEK, 29. JANUARJA 1993

8554 AA 60090201
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P. 132
66001 KOPER

Gradimo skupaj.
BCTKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

HRVAŠKA / POLOŽAJ SE NEVARNO ZAOSTRUJE

V boju za meje

So hrvaške sile potisnile Srbe s Peruče? - Vse hujši pritisk mednarodne javnosti na Tuđmana - Poglabljanje spora z Bosno

GORAN MORAVČEK

ZADAR - Poslabšanje odnosov med Zagrebom in Sarajevom zaradi krvavih spopadov med še včerajšnjimi zavezniki Muslimani in Hrvati v srednji Bosni se dogajajo v času, ki je za Hrvaško kar najslabši. Boji s Srbi iz tako imenovanih Krajin bi utegnili prerasti v zelo resno srbsko-hrvaško vojno, tako da odpiranje druge fronte v BiH Tuđmanu povzroča hude preglavice. Vse to poteka v mednarodnih okoliščinah, ki so za Hrvaško sila neprijetne. Hrvaški predsednik se je znašel med kladivom in nakovalom, saj je dosegel nacionalni konsenz za akcijo pri Maslenici, hkrati pa Varnostni svet ZN zahteva, naj se hrvaška vojska v umakne na izhodiščne položaje.

Satiš Nambiar, poveljnik sil Združenih narodov v nekdanji Jugoslaviji, meni, da se utegnejo boji razširiti tudi na preostala območja UNPA. V pismu, ki ga je danes ponoči poslal Butrosu Galiju, piše, da so si stališča Hrvatov in Srbov iz Krajine diametralno nasprotna. Srbi so izvedli popolno mobilizacijo, posrečilo pa se jim je tudi pregnati mirovne sile Združenih narodov z jezu Peruča pri Tinju na rožnatem območju; zdaj pretijo, da bodo jez pognali v zrak.Najnovejše, čeprav še ne tudi uradno potrrjene novice, pa govore o tem, da so hrvaške enote potisnile srbske in zasedle Peručo. Razvoj dogodkov ni prav nič optimističen, o čemer priča tudi izjava Zdravka Zećevića, »premiera« tako imenovane Srbske republike Krajine, ki pravi, da njegov narod nima namena živeti pod »ustasko oblastjo«. Napovedal je boj do zmage

Iz zasedene Baranje so Srbi z granatami streljali na kombinat Belišče, Rajevo selo v zahodnem delu občine Zupanja, več hujših spopadov pa je bilo tudi priKarlovcu. Najbolj kritično pa je še zmeraj na področju srednje Dalmacije. Danes ponoči so potekali boji tudi v zadrskem zaledju. Srbi so skušali znova osvojiti Novigrad in Skabrnjo, vendar jim je to spodletelo. V nasprotju s poročili z bojišč, ki prihajajo iz okolice Zadra, kjer so Hrvati zelo zadovoljni s svojimi vojaškimi uspehi, pa tukajšnja javnost zaskrbljeno spremlja poročila iz srednje Bosne. Dario Kordić, podpredsednik Hrvaške skupnosti Herceg-Bosne, v svojem najnovejšem poročilu sporoča, da je na tem področju, zlasti okrog mesta Busovača, znova prišlo do spopadov. Doslej je umrlo 54 Hrvatov, 100 pa je ranjenih. Brigadir Milivoj Petković, poveljnik HVO zatrjuje, da pri napadih sodeluje 8000 muslimanskih skrajnežev. Sporazum o prekinitvi ognja, ki sta ga včeraj v Ženevi podpisala Izetbegović in Boban, o takojšnjem prenehanju sovražnosti in o skupnem poveljstvu Vojske BiH in HVO, je ostal mrtva črka na papirju. Hrvaški predsednik Tuđman je Aliju Izetbegoviću v sredo zvečer poslal odprto pismo. V njem zahteva, naj Izetbegović svojim borcem ukaže, da prenehajo z napadi na Hrvate v srednji Bosni. V nasprotnem primeru, piše Tuđman, se utegnejo odnosi med obema državama resno poslabšati.Tuđman je Izetbegovića opomnil tudi na to, da bi nadaljevanje napadov na Hrvate utegnilo pripeljati v zelo težak položaj tudi pol milijona bosanko-hercegovskih beguncev, ki so trenutno zatočišče pa so našli na Hrvaškem.

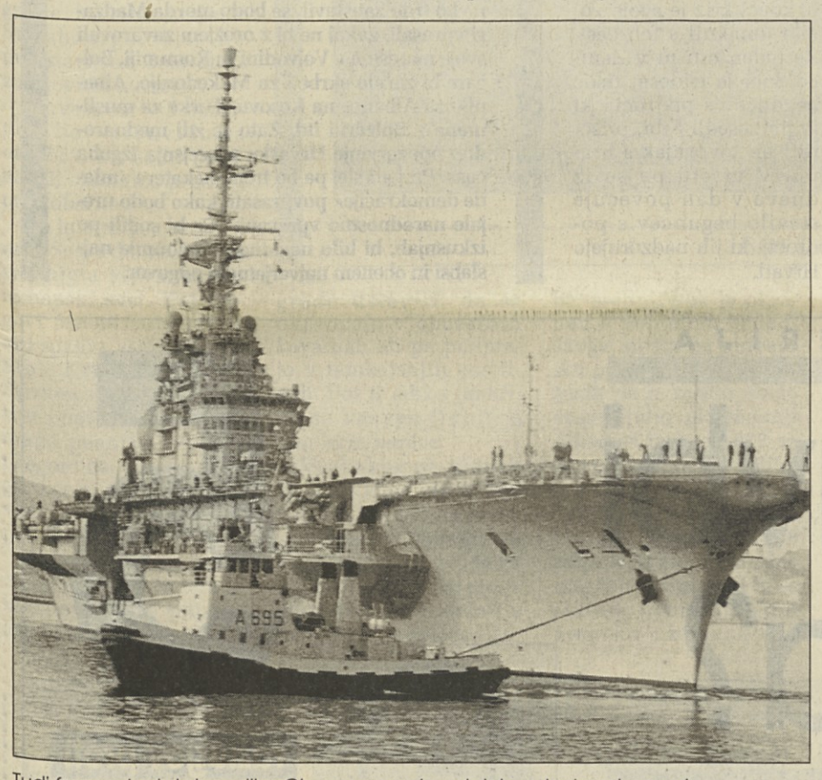

Tudi francoska letalonosilka Clemenceau je odplula v Jadransko morje

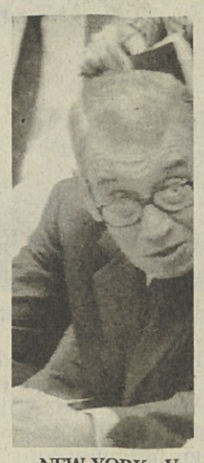

NEW YORK - Varnostni svet Združenih narodov je na svoji nočni seji obsodil hrvaški napad na srbske položaje v zadrskem zaledju. Od hrvaških oblasti je VS zahteval, naj takoj in brezpogojno ustavijo vse vojaške akcije na območjih, ki so pod zaščito mirovnih sil ZN. Posebno ostra v obsodbi Hrvaške je uradna Moskva. Tako je 30 poslancev ruskega parlamenta zahtevalo odpravo sankcij ZN proti Srbiji in uvedbo sankcij proti Hrvaški, saj je ta po njihovem mnenju povtročitelj vojne. Ameriški državni sekretar Warren Christopher pa je na vprašanje o položaju v BiH izjavil, da je nemogoče več mirno prenašati poboje civilistov in etnično čiščenje, in da ameriška administracija preučuje možnosti za učinkovito ukrepanje. (Agencije)

DAVOS / MEDNARODNO SREČANJE

Politiki sveta za boljše gospodarstvo

V Davosu tudi dr.Drnovšek

MARGARETH MCDOWELL / DAVOS

DAVOS - »Pozdravljeni v Davosu. Po koncu srečanja bomo morda bolje razumeli geopolitične, gospodarske in družbene sile, ki oblikujejo naš svet,« je v pozdravnem govoru zapisal ustanovitelj Svetovega gospodarskega foruma Klaus Schwab. Že od leta 1971 se v švicarskem smučarskem središču vsako leto konec januarja zbere več kot tisoč gospodarstvenikov, strokovnjakov vseh vrst, pa tudi politikov, ki si na neštetih srečanjih izmenjuje mnenja o vseh problemih, ki žulijo svet.

Letos so si udeleženci zadali še posebej težavno nalogo. Njihovo srečanje naj bi vplivalo na svetovno gospodarstvo. »Združimo vse sile za gospodarsko oživitev«, je temeljna tema zborovanja. Gospodarske napovedi za veliko večino držav niso ugodne in po mnenju Klausa Schwaba države same ne morejo doseči pozitivnih rezultatov. Uspeh je mogoče zagotoviti le ob sodelovanju vseh, ki se udeležujejo Gospodarskega foruma. Znanstveniki in akademiki namreč upoštevajo tudi dolgoročne politične, družbene in druge vplive in tako gospodarstvenikom in politikom preprečujejo, da bi se odzivali samo na dnevne potrebe.

Da bi udeležence čim bolje informirali, se je v enem samem dnevu mogoče udeležiti celo več kot 30 razprav. Na večini lahko sodeluje največ 15 ljudi in potekajo za zaprtimi vrati. Letos bodo nastopili nekateri ministri iz držav Evropske skupnosti, izjemno veliko udeležencev prihaja iz Vzhodne Evrope, Azije, med njimi so predstavniki ameriške administracije, uspešni reformatorji iz Latinske Amerike, politiki in gospodarstveniki z Balkana; približno 20 je voditeljev držav, 200 ministrov, 200 mislecev in strokovnjakov različnih strok. Struktura povabljenih kaže, da bodo največ pozornosti namenili temam, kot so identiteta Evrope, razmeram v Baltiku in seveda vplivom in reševanju krize na Balkanu, pri tem pa ne bodo pozabili na novo gospodarsko vlogo žensk; hkrati bodo skušali tudi ugotoviti, katera bodo največja presenečenja 90. let.

Med 80 do 200 izbranih strokovnjakov, politikov, ki pa so se vsi rodili v drugi polovici tega stoletja, ima v Davosu poseben program. Oni bodo namreč tisti, ki bodo v prihodnje odločali, od njihovih odločitev pa bo odvisna prihodnost sveta.

Slovenska delegacija, ki jo bo vodil predsednik vlade Janez Drnovšek, bo v Švico pripotovala v petek. Ob vrsti dvostranskih srečanj bosta v petek najprej na vrsti srečanji s češkim premierom Vaclavom Klausom in predsednikom ruske vlade Viktorjem Černomirdinom, se bo udeležila tudi vrste razprav. Drugi član delegacije finančni minister Mitja Gaspari bo na primer razpravljal na temo Kako povezati Balkan.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Italija podpira vstop Avstrije v ES

Predsednik Scalfaro se je v okviru svojega obiska v Avstriji srečal z avstrijskim kancelerjem Vranitzkym, kateremu je ponovno zagotovil,da Italija podpira avstrijsko zahtevo po vstopu v Evropsko skupnost. Kar zadeva proiblem pomilostitve nekdanjih južnotirolskih teroristov pa se vprašanje ni spremenilo.

..... stran 15 .....

Zbornica odobrila zakon o neposredni izvolitvi županov

Poslanska zbornica je včeraj opravila prvi, a zelo pomemben korak k reformi italijanskega političnega sistema. Odobrila je zakonski osnutek o volitvah krajevnih upravah, katerega glavni značilnosti sta uvedba večinskega volilnega sistema in neposredna izvolitev župana. Toda osnutek bo moral odobriti še senat in ni izključeno, da ga bodo v Palači Madama nekoliko spremenili.

..... stran 4 .....

Kako smotrno izkoristiti oba kriška domova?

V Križu imajo Ljudski dom in dom Alberta Sirka, dejavnost pa doživlja precejšnjo krizo. Upravna odbora zato razmišljata o novih programih in o novih pobudah.

..... stran 5 .....

Predstavniki Vzhodnega Krasa pri Staffieriju

Predstavništvo vzhodnokraškega rajonskega sveta je obiskalo tržaškega župana Staffierija in ga opozorilo na vrsto problemov, s katerimi se soočajo Občine in sosednje vasi, ki jih tržaška Občina popolnoma zanemarja. Župan je obljubil svoje posredovanje.

..... stran 6 .....

Okoliške občine in zdravstvena oskrba

Odborniki za zdravstvo kraških občin na Tržaškem so včeraj v Nabrežini sklicali tiskovno konferenco, na kateri so opozorili na skrajno neurejene odnose na področju zdravstvene oskrbe in zahtevali ureditev vprašanja zahodnokraškega zdravstvenega okraja. Zahtevali so tudi ponovno odprtje otroške posvetovalnice v Nabrežini.

..... stran 7.....

Danes domača gospodarska stran

Gospodarska stran je tokrat spet v celoti posvečena dogajanju na naši strani meje. Med drugim lahko berete o obnašanju italijanskih bank do Slovenije, med novicami iz kmetijstva pa o zaposlenosti v tem sektorju in o zapletih okrog pred mesecem določenih novih kvot mleka, ki jih je EGS dodelila Italiji.

..... stran 10 .....

VATIKAN / PETERLE PRI MSGR. SODANU

Slovenski zunanji minister poročal o položaju v Sloveniji

Šef slovenske diplomacije se je sestal z vrsto vidnih italijanskih KD Zavzel se je za rešitev vprašanja slovenske manjšine

VOJMIR TAVČAR

RIM - Zahvala za izjemno vlogo, ki jo je vatikanski državni tajnik msgr. Angelo Sodano odigral v procesu osamosvajanja in mednarodnega priznanja slovenske države. To je Zlati častni znak svobodne Republike Slovenije, ki ga je vatikanskemu zunanjemu ministru dodelil predsednik Slovenije Milan Kučan, včeraj pa ga šefu cerkvene diplomacije izročil slovenski zunanji minister Lojze Peterle.

Podobno priznanje je Republika Slovenija podelila zunanjim ministrom Nemčije Genscherju, Avstrije Mocku in Italije De Michelisu. Msgr. Sodanu je bilo priznanje podeljeno predvsem zaradi memoranduma, s katerim je Vatikan pred osamosvojitvijo Slovenije članice Konference za varnost in sodelovanje v Evropi seznanil, zakaj bi bilo po mnenju Svetega sedeža primerno, da s posebno pozornostjo preučijo željo mlade slovenske države po osamosvojitvi in mednarodnem priznanju.

Okvir pogovora je bil nato razširjen in Lojze Peterle je vatikanskemu kolegu predstavil poglede Slovenije na dramatični položaj na Balkanu in na možnosti reševanja konflikta.

Popoldne se je Lojze Peterle srečal z italijanskim ministrom za zunanjo trgovino Claudiom Vitalonejem, s katerim sta načela predvsem gospodarski del sodelovanja med Italijo in Slovenijo, pred odhodom pa je v vatikanskem zavodu Slovenik pozdravil rojake, ki živijo in delajo v Rimu.

Pred tem pa je Lojze Peterle povabil na neformalno kosilo nekaj predstavnikov KD starejše generacije. Odzvali se se mu Andreotti, Piccoli, Bernassola in Sessa, z njimi pa je slovenski zunanji minister razčlenil nekatera od vprašanj dvostranskega odnosa med državama, ki jih je treba reševati. Rešitev teh problemov je po Peterletovih besedah v interesu obeh držav. Nekatere od teh problemov je Lojze Peterle, sicer v svojstvu predsednika slovenskih krščanskih demokratov, načel prejšnji teden z vsedržavnim tajnikom KD Minom Martinazzolijem, katerega je seznanil tudi s slovenskimi pogledi glede manjšne. In na novinarsko vprašanje dodal, da se kot stranka in kot država zavzema, da bi na pogajanjih med Italijo in Slovenijo rešil tudi problem slovenske manjšine v Italiji (ki je eno od pomembnih nerešenih vprašanj iz osimske pogodbe), pa čeprav deželni dejavniki v FJK zavzemajo okoli tega bolj toga stališča.

TENIS / AUSTRALIAN OPEN

Pričakovan ženski finale med Seleševo in Grafovo

Na teniškem odprtem prvenstvu Avstralije, ki šteje tudi za veliki slam, v ženski konkurenci ni prišlo do presenečenj. V finale sta se po pričakovanjih uvrstili Nemka Steffi Graf (levo) in Jugoslovanka Monika Seleš

NOVICE

Bankovci brez Lenina

V Rusiji so izdali prve bankovce brez Leninove podobe.

Britansko časopisje se je lotilo Majorja

LONDON - Sivi skoraj žalostni in vase zaprt premier Major je postal rdeč od jeze, ko so mu po telefaksu v Indijo poslali članke dveh britanskih revij o njegovem razmerju z 41-letno Clare Latimer, ki skrbi za zakuske v Downing Streetu. Iz flegmatičnega človeka, ki se med svojim obiskom v Indiji sploh ni zmenil za grožnje Sikhov, je v trenutku postal hipermotorik. Telefoniral je ženi, se posvetoval s svojimi odvetniki in že napovedal tožbo obem revijam, New Statesman and Societyin Scallywag.

Romun in Srb obsojenaker sta prekupčevala z otroki

BERLIN - Včeraj je berlinsko sodišče na štiri in dve leti zapora obsodilo Romuna in Srba, ki sta ugrabila dojenčka neki družini beguncev in ga za nekaj milijonov preprodala. Preiskava je ugotovila, da na evropskih tleh deluje razvejena mreža trgovcev z belim blagom, ki priskrblja otroke petičnim neplodnim parom.

V Latinski Ameriki 6 milijonov lačnih otrok

GENOVA - Funkcionarji Unicefa so včeraj v Genovi povedali, da je v Latinski Ameriki vsaj 6 milijonov otrok pod 5 letom starosti podhranjenih, medtem ko približno 1 milijonu grozi smrt zaradi lakote. Najbolj presenetljive pa so razlike med posameznimi državami. Na Kubi in v Kostariki je življenjska doba podobna evropski (75 let), medtem ko je v Boliviji in v Haitiju položaj obupen, ker tu ljudje v povprečju dosežejo 55 leto starosti. Tudi umrljivost ob rojstvu je v Boliviji in v Haitiju grozna, saj se suče od 160 do 130‰. Te podatke so funkcionarji Unicefa posredovali na simpoziju »Po Kristofu Kolumbu: za srečanje z Latinsko Ameriko«.

Zgrešila sta morilca bil je agent FBI

NEW YORK - Oče in sin sta najela poklicnega morilca, da bi likvidiral vse, ki so jima v preteklosti storili kaj žalega. Prvi na seznamu šestih »sovražnikov« je bil davčni izterjevalec. Prvotno sta 63-letni John Price in 42-letni David pomislila, da bi se maščevala samo nad izterjevalcem, ko pa sta ugotovila, da bosta morala globoko seči v žep, sta sklenila, da se znebita vseh svojih sovražnikov v upanju, da bosta deležna popusta za naročnino »na debelo«. Imela pa sta smolo, da se jima je javil agent zvezne FBI, ki je po lažnem umoru davčnega izterjevalca vnovčil prvi obrok »nagrade« in nato obema nadel lisice.

Turški predsednik obsoja dvojne kriterije Zahoda

WASHINGTON - Turški predsednik Turgut Oezal, ki je na dvotedenskem zasebnem obisku v ZDA, je izjavil, da zahodne države na čelu z ZDA dvolično obravnavajo Irak in Srbijo kot kršitelja resolucij VS. Medtem ko zaradi tega ponovno bombardirajo Irak, Srbija še naprej izvaja nasilje in genocid nad muslimanskim prebivalstvom v BiH. Nad tem so v islamskem svetu zelo ogorčeni. (STA, Reuter)

Beli poslanec prestopil v zulujsko stranko

CAPETOWN - Jurie Mentz, poslanec vladajoče Nacionalne stranke, je prestopil v vrste zulujske svobodne stranke Inkhata in tako dobil naziv beli Zulu. Sicer zastopa orožje Vryheid v provinci Natal, v izjavi po prestopu pa je povedal, da se ima za Zuluja in da bo zdaj v južnoafriškem parlamentu predstavljal Zuluje. Prav tako se bo skupaj z Buthalezijem, voditeljem stranke Inkhata, zavzemal za avtonomijo province Natal v JAR. Buthalezi je pozdravil Mentzovo potezo in ga takoj imenoval v centralni komite stranke. (Reuter)

Izvedenci OZN nadaljujejo s pregledovanjem iraške oborožitve

BAGDAD - Strokovnjaki Združenih narodov še naprej pregledujejo, ali Irak še razvija jedrsko in balistično orožje. Skupina izvedencev za jedrsko orožje je že odšla na novo lokacijo, kjer naj bi ostala teden dni. Skupina izvedencev za balistično oborožitev pa skuša ugotoviti, ali Irak še razvija rakete z dosegom 150 kilometrov in več, saj mu to prepoveduje resolucija VS številka 687. (STA)

Ruski jedrski strokovnjaki bežijo v tujino

MOSKVA - Jevgenij Primakov, šef ruske obveščevalne službe, je izjavil, da Rusija ne more preprečiti svojim jedrskim strokovnjakom odhoda v tujino. Zanikal pa je govorice, ki se pojavljajo tudi v zahodnem časopisju, da namreč ruski jedrski strokovnjaki razvijajo jedrsko orožje za nekatere islamske države, med drugim tudi za Irak. Predlagal je ustanovitev mednarodne komisije za nadzorovanje gibanje znanstvenikov, ki se ukvarjajo z jedrskim orožjem. (Reuter)

BOSNA / VOJSKA BIH SE TRUDI LOKALIZIRATI SPOPADE

Hrvaške sile zasedajo strateške točke v Bosni

Boban in Izetbegović pozvala čete, naj nehajo s spopadi

ERVIN HLADNIK-MILHARČIC

PROZOR - Vojna med Hrvati in Muslimani v Bosni se nadaljuje. Hrvaški obrambni svet iz Hercegovine je v sporočilu za javnost, ki ga je podpisal njegov predsednik Jadranko Prlic, svoje postopno zavzemanje vseh cestnih povezav s srednjo Bosno in upravnih središč ob njih označil kot odgovor na »delovanje skrajnostnih sil muslimanskega naroda proti hrvaškemu«. Na cestah med Travnikom, Gornjim Vakufom, Prozorjem, Jablanico in Kiseljakom je položaj v nasprotju s trditvami HVO. Hrvaške lokalne enote s pomočjo prostovoljcev iz Splita in zahodne Hercegovine zavzemajo strateške točke v mestih z muslimansko večino in nad njimi vzpostavljajo hrvaško oblast. Pri tem se sklicujejo na ženevsko konferenco in zemljevid razdelitve provinc, ki sta ga izdelala lord Owen in Cyrus Vance.

Bosanska mati s sliko svojega pogrešanega sina (Telefoto AP)

Kolikor je bilo mogoče preveriti v štabu 3. korpusa vojske BiH, ki jo HVO vztrajno imenuje muslimanska vojska, se vojska BiH močno trudi lokalizirati spopade in preprečuje izbruh nemirov. Tega ne počne zaradi simpatij do enot HVO, ampak iz čisto praktičnih nagibov. Vse orožje in oprema, ki jo dobivajo njene enote v srednji Bosni, namreč prihaja po cestah, ki so pod hrvaškim nadzorom. »Ne moremo si privoščiti, da bi odšli v Vitez in nevtralizirali prostovoljce iz Republike Hrvaške, ker smo operativno, komunikacijsko in diplomatsko odvisni od logistike, ki je v rokah Hrvatov,« pravijo v štabu poveljnika 3. korpusa Enverja Hadžihasanovića. »Vendar so naše enote, ki so pri Maglaju in Vitezu na fronti proti Srbom, vedno bolj nezadovoljne in bojimo se, da utegne priti do splošnega spopada, ki ga ne bomo mogli nadzorovati.« Predsednik HVO Mate Boban in predsednik BiH Alija Izetbegović sta v Ženevi sklenila kompromis o odložitvi reševanja vprašanja meja med provincami in pozvala svoje enote, naj prenehajo z boji. V Gornjem Vakufu je takoj po tem ukazu prišlo do sklenitve premirja, vendar so tako hrvaške enote, ki so obkolile mesto, kot enote Vojske BiH, ki nadzorujejo njegovo središče, v popolni pripravljenosti.

Južno od Vakufa pa je HVO zaprla vse ceste. Jadranko Prlic je svojim enotam ukazal »popolno prekinitev na vseh cestah v smeri srednje Bosne, da se prepreči premeščanje ljudi in sredstev na področje spopadov.« V Prozoru, kjer se stikajo vse redne in improvizirane komunikacije s Sarajevom in Zenico, so enote HVO ta ukaz razumele kot bianco menico za policijsko represijo nad Muslimani. Do Prozora so se po stranskih poteh prebili trije avtobusi, dva iz Zenice in eden iz Maglaja. Hrvaška policija je nagnala vse potnike iz avtobusov in jih z naperjenimi brzostrelkami postrojila ob zid. Med stopetdesetimi potniki je bilo osemdeset žensk, trideset otrok in moških med dvajsetim in šestdesetim letom. Po pregledu dokumentov so vse potnike s hrvaškimi imeni vrnili na avtobus in jim dovolili nadaljevanje poti v Split, vse potnike z muslimanskimi imeni pa aretirali in jih naložili na avtobus, ki naj bi jih čez muslimansko-hrvaško fronto odpeljal nazaj v Srednjo Bosno.

Poveljnik policijske enote v Prozoru je akcijo označil kot »preprečevanje mudžahedinski golazni, da zbeži na Hrvaško, kjer jih Tuđman hrani, oblači in ščiti, oni pa za zahvalo ubijajo Hrvate.« Vodja delegacije Visokega komisariata za begunce v Zenici je zaradi nemogočih razmer na cestah odpovedal konvoje s človekoljubno pomočjo, ker jim enote Združenih narodov ne morejo dati ustrezne zaščite. Tudi Mednarodni rdeči križ je svoja vozila umaknil s teh cest. Že teden dni ni v Zenico, kjer je trideset tisoč beguncev s področij, ki jo jih zasedli Srbi, prišel niti en tovornjak s hrano. V mestu pa se iz dneva v dan povečuje število beguncev s področij, ki jih nadzorujejo Hrvati.

KOMENTAR

Vojna je daleč, a vendar blizu

BOŽO KOVAČ

Ko v Varnostnem svetu trdo primejo Hrvaško, ker okoli Zadra osvaja lastna ozemlja, se večini Slovencev še vedno zdi, da je to daleč od njihove države. Do Ljubljane se pač ne slišijo topovski streli. Metličani pa jih bodo morda kmalu slišali. To utegne zaskrbeti tudi tiste, ki menijo, da je Slovenija na varnem, odkar se je v Ljubljani naselilo nekaj veleposlaništev. Ne bi pa bilo dobro spregledati, da je približno toliko diplomatov tudi v Zagrebu, a je Hrvaška vseeno pred tem, da jo doleti kakšna mednarodna sankcija.

Razmere v Sloveniji in na Hrvaškem seveda niso primerljive, zato lahko prebivalce Slovenije skrbi predvsem bližina vojnih žarišč, ki jo lahko čez noč spremenijo v ogromno begunsko taborišče. Svet zdaj stiska obroč okoli nosilke izvirnega greha za sedanje spopade na Balkanu. Toda obroč ni kaj prida učinkovit. Navsezadnje srbski tankerji na Donavi nazorno povedo, da sankcije proti Srbiji preprosto ne zaležejo, ker so napravljene po meri zahodne civilizacije.

Srbsko nacionalno vprašanje, ki seveda ni izmišljeno, se v logiki Miloševićevega miselnega in političnega sistema še naprej rešuje s silo. Pri tem zahodni ukrepi krepijo sedanji režim v Srbiji, saj je v duši skoraj slehernega Srba vdelana nekakšna primarna pokončnost, ki mu veleva, da mora nasprotovati toliko bolj trmasto in nasilno, kolikor bolj ima še kdo drug kaj prav. Zato bodo Srbi rinili naprej s svojim nasiljem. Če jih svet ne bo trdo zaustavil, se bodo morda Madžari vprašali, zakaj ne bi z orožjem zavarovali svoje manjšine v Vojvodini in Romuniji, Bolgare bi začelo skrbeti za Makedonijo, Albanijo za Albance na Kosovu, Turke za muslimane v Bolgariji itd. Zato se zdi mednarodno opozarjanje Hrvaške precejšnja izguba časa. Prej ali slej pa bo treba nekatere »mlade demokracije« povprašati, kako bodo urejale narodnostno vprašanje. Če bi sodili po izkušnjah, bi bilo nacionalno enoumje najslabši in obenem najverjetnejši odgovor.

NARODNA GALERIJA

Dve stavbi ali ena?

ANA KOVAČ

Ob Prešernovi ulici, nasproti pravoslavne cerkve in za hrbtom Narodne galerije že dlje časa gradijo. Tam nastaja nova zgradba, prizidek NG, ki sam po sebi sicer ni vprašljiv, polemike pa sproža iz povsem drugega razloga: ali oba dela, starega in novega, povezati z veliko stekleno kupolo, da bodo obiskovalci in galerijski delavci lahko mirne duše in suhih nog prehajali iz enega v drugega?

4 razlogi za

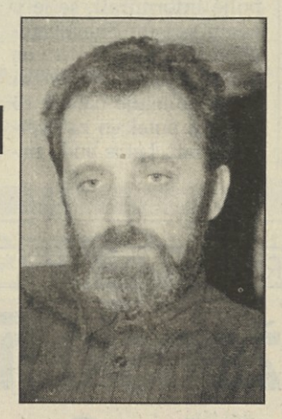

Andrej Smrekar, direktor Narodne galerije

1. Narodna galerija je reprezentančna nacionalna zbirka umetnostne ustvarjalnosti na Slovenskem od visokega srednjega veka do konca prve svetovne vojne. Ustanovili in skrbeli so zanjo najvidnejši umetniki, intelektualci in osebnosti iz slovenskega gospodarskega in političnega življenja. Danes opravlja izobraževalno, raziskovalno, dokumentacijsko, restavratorsko in ob nedavnih političnih spremembah še posebej reprezentančno funkcijo za vso Slovenijo.

Rezultat dela po sedemdesetih letih njenega obstoja je skoraj 10 000 umetnin, deponiranih na 103 m2 neklimatiziranih in neogrevanih depojev, od katerih je v stalni zbirki samo 234. V celoti je deponirana zbirka evropskih mojstrov, za vsako razstavo pa moramo umakniti stalno zbirko, kar pomeni nedopustno obremenjevanje hranjenega gradiva.

2. Narodni dom in novo stavbo želimo povezati s transparentno stavbno lupino, ki bo ustanovi zagotovila reprezentančen sprejemni prostor in funkcijo obeh obstoječih poslopij kot enotnega organizma. Organizacijsko, funkcionalno in estetsko je obstoječe stanje nevzdržno za obiskovalce, hranjeno gradivo, delavce in druge uporabnike NG. Tu bo sprejemni prostor z informacijami in garderobo, galerijska knjigarna, okrepčevalnica, predvsem pa orientacijsko vozlišče, iz katerega bodo dostopna nacionalna zbirka v stari in evropska zbirka ter razstavni prostor v novi stavbi.

3. V poslopju Narodnega doma bodo izpopolnjene zbirke nacionalne umetnosti in restavratorski ateljeji. V novi stavbi bodo poleg delovnih prostorov za kustose še knjižnica, dokumentacija in prostori za pedagoško in izobraževalno delo. Vse te funkcionalne in vsebinske sklope je v dveh objektih nemogoče koordinirati.

4. V povezovalnem delu želimo maksimalno transparentno strukturo, ki bo omogočila prezentacijo Robbovega vodnjaka tudi od zunaj in vključitev tivolskega zelenja v ozadju. Robbov vodnjak, ki na Mestnem trgu pospešeno propada, nima alternativne lokacije in ne predvidene rešitve zaščitne lupine. Kopija je v kiparskem delu že končana, ostajajo samo še obrtniška kamnoseška dela. V projekt, ki teče več kot desetletja, so bila že vložena znatna sredstva.

Zaradi nekaterih trditev v dnevnem tisku o izgradnji NG smo pripravili manjšo razstavo. Z njo predstavljamo probleme naše ustanove, stanje izgradnje novega objekta in upravne dokumente, izdane za gradnjo nove hiše. Postavitev smo dopolnili z dokumenti o stanju in predlogu rešitve Robbovega vodnjaka.

Draga Ahačič, publicistka

Proti pozidavi nekdanje zelene in parkovne površine med staro in novo stavbo Narodne galerije sem:

1. Ker je v nasprotju s točkama 3 in 5 od pristojne občinske službe izdanega pravnomočnega lokacijskega dovoljenja z dne 29. 4. 1991, ki določa: »Prostor med preurejenim poslopjem Narodne galerije je namenjen kakovostni parkovni ureditvi, uravnoteženi z arhitekturama obeh zgradb s primerno oblikovano ograjo, ki dopušča nadzorovan prehod v smeri vzhod-zahod... Hortikulturni načrt novega parka je obvezna sestavina obeh poslopij NG ter pripadajočih kletnih prostorov.«

2. Ker je (ne glede na »transparentnost« zastekljenega dela vmesne zgradbe, kjer bi bilo poleg Robbovega vodnjaka vidno tudi »črevesje« stopnišč in galerije v zgornjem delu kupole) načrtovana gradnja neustrezna tako iz urbanističnega kot ekološkega zornega kota, saj mesto zapira pred parkom, namesto da bi pustila Tivoliju, da se podaljšuje proti mestnemu središču. S tem, ko prebivalcem Štefanove ulice ukinja dosedanji prehod med Prežihovo in Prešernovo ter uničuje direktno veduto s Slovenske prek Štefanove na Tivoli, tudi ovira dotok svežega zraka iz Tivolija, kar bi občutili posebno stanovalci v nižjih nadstropjih Štefanove ulice.

3. Ker je po mnenju strokovnjakov s sedanjim obsegom nove stavbe in dveh kletnih etaž NG pridobila dovolj prostora za normalno delovanje. Njen fundus zelo malo narašča, za razliko npr. od Moderne galerije, ki je prav tako v veliki prostorski stiski in potrebna nadzidave, hkrati pa se njen (potencialni) fundus tako rekoč dnevno ustvarja.

5 razlogov proti

4. Ker je spričo obstoječe krize trenutno dovolj, da se originalne kiparske umetnine Robbovega vodnjaka zamenjajo s kopijami in primerno shranijo oz. razstavijo, nesmiselna potrata pa je postavljati pod drago stekleno kupolo vodnjak v celoti - komaj 500 metrov od obstoječega, enakega.

5. Ker NG, ki je vseskozi hladnokrvno gradila (in brez potrebe rušila drevesa) brez ozira na zakonsko določene prostorsko ureditvene pogoje (PUP), danes postavlja pristojne pred dejstvo ter s pomočjo pritiskov raznih strokovnih in političnih lobijev zahteva spremembo veljavnih PUP po meri svoje samovoljne gradnje.

IS občine Center, njegova strokovna služba in strokovnjaki Zavoda za prostorsko urejanje in načrtovanje pri Mestnem sekretariatu za urbanizem in varstvo okolja bodo delegatom - laikom predložili v izglasovanje nekaj, kar ne bo zanikovalo le tega, kar so zapisali včeraj, ampak bo postavljalo pod vprašanj smiselnost obstoja naravovarstvenih služb ter aparata, ki ni sposoben ene zadnjih nepozidanih zelenic v centru obvarovati pred samovoljo megalomanskega parcialnega interesa ter uveljaviti spoštovanja pravnomočnih aktov in ki kočljive primere prepušča laičnim ljubiteljem in upokojenim strokovnjakom.

Obisk muzeja v Kobaridu, ki je letos prejel nagrado Evropski muzej leta 1992

Kobarid, Stalingrad, Verdun so kraji, kjer se je obrnilo kolo zgodovine

SARA KOMAVEC

Svet Evrope s sedežem v Strasbourgu vsako leto podeljuje nagrado muzejem, ki s svojim delovanjem, ureditvijo in sporočilnostjo prispevajo k razvoju evropske kulture in si prizadevajo za tesnejšo medsebojno povezavo narodov. Letos sta jo dobila Kobariški muzej, ki ga je ustanovil in zanj skrbi Goriški muzej, in Arheološki muzej iz Istanbula (Turčija). Nagrado je Kobariški muzej prejel zaradi svoje sporočilnosti.

Na natečaj, ki so ga razpisali že pred časom, se je prijavilo 46 muzejev iz 17 držav. Posebnost tega tekmovanja je, da se muzeji ne morejo prijaviti sami, ampak za to običajno poskrbijo kulturne organizacije in kulturna ministrstva njihovih dežel. Nagrada obsega diplomo, denar in polmetrsko skulpturo Joana Miroja, ki pa si jo bosta nagrajena muzeja delila do prihodnjega tekmovanja.

Svečana podelitev nagrade bo 10. maja v Strasbourgu, kjer bo predstavljeno delo obeh zmagovitih muzejev.

Slovesnost v Kobaridu bo predvidoma oktobra, ko bodo praznovali obletnico prodora pri Kobaridu.

To je mestece, stisnjeno v Soški dolini, kjer se srečujeta slovanski in romanski svet. Kot njegovi osebni stražarji ga obkrožajo gore Kanin, Stol, Krn in Matajur. Skozenj se vije že tolikokrat opevana reka Soča, muza pesnika Simona Gregorčiča. Ko po vijugasti cesti prispeš v kraj, se ti prvi hip ne zdi nič posebnega.

Poleg prijaznih domačinov srečaš tu in tam še kakšno skupino smučarjev, ki so se samo mimogrede ustavili, da se okrepčajo v obcestnih kavarnah ali pa podprejo v tamkajšnjih gostilnah. Pot ti lahko prekriža še kakšen ljubitelj planin in narave.

Vsekakor pa človek ne dobi vtisa, da je kraj usodno vplival na potek zgodovine in spreminjal že začrtano pot usode na tisoče ljudem. Njegova zgodovina se začne z najdiščem iz železne dobe; srednji vek je okronan s pohodom čedadskega mesta na slovanske pogane, v fašističnih časih pa je mesto dolgo časa kljubovalo tedanji diktaturi in leta 1922 so se vrstili izgredi. Protifašistična organizacija TIGR, ki je delovala v teh krajih, je leta 1938 pripravila atentat na Benita Mussolinija, ki bi se skoraj posrečil. Pod nemško okupacijo je mesto povzročalo oblasti pravo preganjavico.

Največji, najusodnejši in najpomembnejši dnevi za Kobarid in Evropo pa so se začeli v turobnih oktobrskih dneh 1917. leta.

Soško fronto, »čudež« pri Kobaridu, pa dobesedno podoživiš, če obiščeš nagrajeni muzej, ki ga je goriški muzej postavil v tem kraju v Mašerovi ali Žganovi hiši, ki je bila že v prejšnjem stoletju zbirališče slovenskih narodno in kulturno ozaveščenih domačinov.

Hiša stoji ob cesti, ki pelje v Tolmin, in je pravzaprav vila, zgrajena v meščanskem slogu prejšnjega stoletja, značilnem za spodnjesoško dolino. Muzejski eksponati so razvrščeni v dveh nadstropjih. Z obnavljanjem te hiše se je rodila ideja, da bi v njej postavili razstavo ene najhujših in najgrozljivejših bitk prve svetovne vojne, prodor pri Kobaridu ali 12. soško bitko.

Spremljava dogodka tega plastičnega orisa in opisa pa je bogata zgodovina kraja. Vsekakor najbolj pritegnejo čudovito izdelan relief Zgornjega Posočja, ki obiskovalca seznanja s frontnim položajem 23. oktobra 1917. leta, ko so v Avstro-Ogrski izdali povelja za prodor pri Kobaridu, ker je 11 ofenziv prej že močno oslabilo njihovo moč; že manjša italijanska ofenziva bi razbila obrambo na Soči. Ker je bilo premalo divizij, se je cesar Karel I. povezal z nemškim cesarjem Viljemom II. Krafft von Dellmensingen, nemški general, je pripravil pogumen načrt napada pod šifro Zvestoba v orožju, ki je slonel na presenečenju, drzni izbiri goratega območja, bliskoviti kombinaciji pehote in topništva in na veliki samoiniciativi oficirjev in vojakov.

Vendar je to že nadaljevanje in potek bitke same, s katero se podrobno seznaniš, če se že ne popelješ vanjo ali se z malo domišljije ne postaviš v dogajanje samo. Ogledati si je nameč mogoče multivizijo, ki je najzanimivejši način predstavljanja nekega dogodka, saj s sliko (filmom), besedo, zvočnimi efekti (ropotanjem strojnic, pokompušk, odmevi topovskih krogel) in umetnim dimom, ko na platnu eksplodira bomba, podoživiš boj. Pripravili so jo v slovenski, italijanski, nemški in angleški verziji.

Ob koncu te dvajsetminutne predstave ti je nenadoma vse jasno in razumeš, zakaj se je prodor posrečil in zakaj je italijanska stran utrpela tolikšne izgube. Pretrese te tudi soba, v kateri je lutka avstrijskega vojaka, ki piše pismo. Slišiš zvočni posnetek vsebine v slovenskem in tudi tujih jezikih.

Predstavitev prodora avstrijsko-nemških enot je opremljena tudi z dnevniki in skicami oficirjev, najrazličnejšimi fotografijami, vojaškimi zemljevidi, skicami, spomini z bojišč, deli orožja, uniformami, jedilnimi in brivskimi pribori, originalnimi dokumenti, fotografijami o evakuaciji prebivalstva, ki je odšlo v izgnanstvo... Podčrtana je tudi udeležba slovenskih fantov v tej najuspešnejši probojni operaciji prve svetovne vojne in največjega spopada na naših tleh, največji gorski bitki v vojni zgodovini. Kot piše v zloženki, ki jo je izdal muzej, je to spomin na naše stare očete, ki so obrnili stran zgodovine.

In ko zapuščaš Kobarid, si želiš, da bi se spomnil vsaj odlomka Hemingwayevega romana Zbogom, orožje, kjer je opisan isti kraj in isti čas. Če ste se namenili ta hriboviti kraj obiskati, se morate vsekakor ustaviti v gostilni Topli val, za katero pravijo, da jo je obiskoval Ernest Hemingway, ko se je kot novinar potikal po teh krajih.

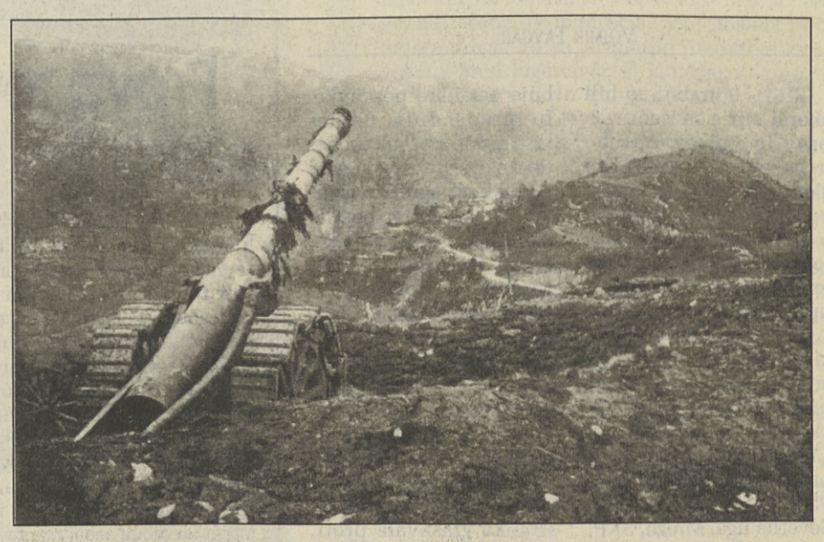

V naslovu: Kobariški muzej;
Desno zgoraj in v sredini: Prizori iz bojev na soški fronti
(Foto: arhiv)

IZŠLO JE... / KNJIGE

Milan Kleč: Tatovi koles
Mihelač, mehka vezava, 135 strani, 1470 Sit.

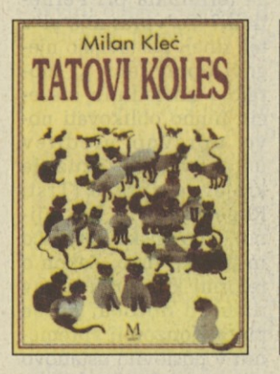

Da sodi Milan Kleč med najboljše domače noveliste, je javno znano. To potrjuje tudi najnovejša knjiga, ki kljub dolžini ne prehaja noveleskne strukture, saj se na peripetije s pripovedovalčevim biciklom bolj ali manj vežejo zgodovinske analize, ljubezenska zgodba in gotski zapleti. Nosilno erotično razmerje junaka do lastnega kolesa, ki se ob srečanju s tujcem na trikratni projekciji De Sicovega in Zavatinnijevega filma še potencira, je ena najmočnejših ljubezenskih zgodb (in fiksacij nasploh) v moderni slovenski književnosti, zato Kleču ne gre očitati, da je razmerje do junakovega dekleta in skrivnostne lepotice rahlo zanemaril oziroma gleda nanju izključno s kolesarskega stališča. Izjemno gosta, a še vedno tekoča uporaba jezika se omenjeni problematiki lepo prilega, saj bi neosebna naracija utegnila ustvariti vtis, da z neimenovanim prvosebnim pripovedovalcem morda ni vse v najlepšem redu. To sicer implicira tudi modernizirana različica uporabe toka zavesti s kupom dobro komponiranih avtorefleksij in trilčkov, a Klečevemu junaku lahko popolnoma zaupamo v resnosti njegove viteške epopeje, ki jo, na žalost, konča brez kolesa v prostovoljnem izgnanstvu na tržaških ulicah. Vsekakor drži, da napon noveleskne mreže in ideje na romaneskno dolžino - ne pozabimo, da tudi pripoved v Ulixesu kontinuirano opisuje samo en dan - podvoji bizarnost erotizma, ki jo Tatovi koles neumorno razvijajo, zato ne presenečajo bralci, ki se ne morejo prebiti do konca besedila, drži pa tudi, da specifična duhovna podlaga navdušenih kolesarjev tako ni nekaj, kar bi razumeli literarni in siceršnji pešci ali motorizirani vozniki. Postmoderni citati na različnih lokacijah Klečevega teksta ležijo dokaj osamljeni, saj v celoti modernistična drža ne dopušča »zunanje« referencialnosti mimo tiste, ki se intenzivno dogaja znotraj junakove glave. Ni kaj, avtorjeva največja moč je v bliskovitih domislicah, ki pa imajo to žalostno lastnost, da ne trpijo preobširne razlage. (T. D. V.)

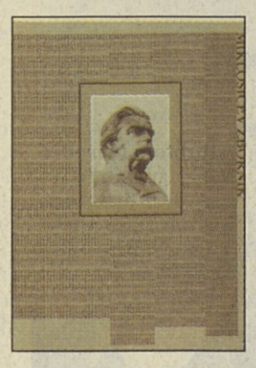

Miklošičev zbornik (638 strani, platno, cena 3150 Sit)

Izdaja Miklošičevega zbornika, ki je nastal po simpoziju junija 1991, ob stoletnici smrti velikega jezikoslovca, je nedvomno pomemben prispevek h globljemu spoznavanju dela tega znanstvenika. V zborniku je zbranih enainšestdeset referatov, ki so jih na srečanju predstavili slavisti iz sedemnajstih držav in so napisani v desetih jezikih. Objavljeni so v originalni verziji, kratke povzetke tujejezičnih predavanj pa je napisal dr. Jože Toporišič.

Prvi trije prispevki obravnavajo Miklošičeve raziskave starocerkvenoslovanščine in predvsem njegov trojezični slovar *Lexicon palaeslovenico-graeco-latinum*. Poljski slavist Tadeusz Lewaszkiewicz primerjalno raziskuje etimološki slovar, s katerim je Miklošič ustvaril znanstveno podlago za slovansko etimologijo, in Bernekerjev nedokončani slovar, ki se opira na Miklošičeva dognanja, dodaja pa še nova. Jerzy Rusek in Victor Vascenco razpravljata o krščanski terminologiji, s katero se je Miklošič ukvarjal v svojem delu *Die christliche Terminologie der slavischen Sprachen*, sledijo pa razprave o različnih staroslovanskih poimenovanjih demonov, mesecev, krajev, ljudi, pravnih izrazov in podobno. Z besedotvorjem in slovnico v Miklošičevem delu se podrobneje ukvarjajo S. Babić, A. Vidovič-Muha, M. Snoj, P. Garde, J. Raecke, Z. Topolinska, V. Cvetko Orešnik, S. Ondrejovič, M. Čejka, J. Toporišič in L. R. Micklesen. Miklošiča kot jezikoslovca znanstveniki primerjajo z njegovimi učenci in pogostimi oponenti, na primer z Leskienom in Jagićem, ki sta izhajala iz njegovih spoznanj in jih nadgrajevala. Prikazan je tudi Miklošičev prispevevek k raziskovanju različnih jezikov, na primer bolgarščine, srbohrvaščine, romunščine, madžarščine in albanščine. Trije razpravljalci se ukvarjajo z narečji v Miklošičevem delu, šest pa jih je svoje razprave posvetilo literarnozgodovinskim temam. V zaključnem delu zbornika so predstavljena še Miklošičeva dela na področju zgodovinopisja in njegovo delovanje v gosposki zbornici na Dunaju. Ker se je simpozij odvijal ravno v dneh agresije na Slovenijo, so na koncu dodani še protivojni pozivi in protestna pisma slavistov. (V. S.)

KLOBUK DOL! /RAZSTAVA

Transgresija slike

MARINA GRZINIĆ

V galeriji ŠKUC v Ljubljani je bila do 29. januarja na ogled razstava slik/instalacij akademske slikarke Janje Vrabec z naslovom Galerija v sliki.

Janja Vrabec (1959) se s to razstavo predstavlja slovenski publiki šele drugič, a zato nič manj slikarsko in konceptualno zavezujoče. Razstavlja štiri slike, ki so hkrati štiri instalacije. Že v prvem prostoru/sliki z naslovom Figurina, ki je bolj kot »drobna slišica« prej načrt, kako razstaviti sliko in jo ponovno konstruirati ter jo hkrati postaviti v prostor, so podani vsi elementi njenega konsistentnega slikarskega aparata. Janja Vrabec tukaj reciklira konceptualno izkušnjo Daniela Burena, ki svoje črtaste slike postavlja in gradi zunaj/znotraj galerijskega prostora ter demontira rokokojevsko naslikanega 'Pierrota' Francoza A. Watteauja, kakor bo recimo v četrti sliki/prostoru z naslovom (iz cikla) Kora; deklicam, iz sanj zbujenim v vojni in lakoti reciklirala Anisha Kapoorja. Watteau je v Figurini dobesedno razstavljen in prenesen v prostor; ob sliki, ki je barvno demontirana po njegovem vzoru, so odložene baletne copatke. Toda tudi drugače je tukaj slikarstvo v nenehni transgresiji. Klasično Stafelajno sliko predstavlja Vrabčeva pravzaprav kot eminenten konceptualni teritorij, ki razvija diskurze o površini (nanosu, lazuri, prosojnosti), robovih (nenaslikanih robovih slike, ki so rezultat procesa njenega nastajanja) in vmeščenosti v prostor (slike so položene ob steno, na tla, podprte ali zamejene z ženskimi torbicami ter podaljšane s srajco in tako naprej). Ikonografija klasičnega slikarstva in imagerija ženske nam podajajo zgodbo o tem, kako galerijski prostor pravzaprav vključiti v sliko in ne obratno. Kajti, da lahko sliko postaviš na tla ali položiš ob steno, moraš prostor galerije dobesedno razkopati (zato tudi Janja Vrabec odstrani rob parketa v galeriji!). Lahko bi rekli, da imamo tu opravka z nekakšnim »postfeminističnim slikarstvom novega holokavsta« (»Kora; deklicam, iz sanj zbujenim v vojni in lakoti«!), ali natančneje, z novo generacijo slovenskih slikarskih konceptualistov devetdestih (Lenardič, Pogačar, Simončič in tako naprej).

Gre za pojav, ki ga lahko določim tako, da parafraziram (freudovski) naslov zbornika s področja teorije in umetnosti E. Ann Kaplan »Postmodernizem in njegova neutešenost« v »slikarstvo in njegovo neutešenost«; nova slika devetdestih je tudi posledica »nezadovoljstva« z njenim dosedanjim statusom.

Ta napetost med sliko in galerijskim prostorom je tako razgibana, da pravzaprav regulira način razstavljanja v galeriji (spomnimo se razstave Zmaga Lenardiča), določa estetske strategije (ki imajo tudi spolne implikacije) in uporabo že definiranih kulturnih kodov. Tako je v enem od prostorov/sliki z naslovom Kora par terre, kar bi lahko prevedli kot »moralno in telesno zlomljena devica« (kora v grščini pomeni devica in je tudi oznaka za oblečene dekliške figure, vedno pokončno postavljene v arhaični umetnosti), galerija dobesedno vmontirana v prostor slike. Parketna tla galerije so podvojena z novo parketno površino, slikati in parketirati postaneta eno, slika pa ni nič več nedolžni civilizacijski artefakt!

RIM / PO SKORAJ ŠTIRIH MESECIH DOKAJ OSTRIH RAZPRAV IZGLASOVANA PRVA INSTITUCIONALNA REFORMA

Poslanska zbornica odobrila zakon o neposredni izvolitvi županov

Zakon bo moral še v senat, kjer ga bodo verjetno popravili - DSL in Segni sta se vzdržala

VOJMIR TAVČAR

RIM - Potrebni so bili skoraj štirje meseci razprav in »proizvod« bo treba najbrž še popraviti. Toda zbornici je včeraj vendarle uspelo glasovati o prvi institucionalni reformi, zakonu za izvolitev županov in krajevnih upraviteljev.

Za zakonsko besedilo, ki je v bistvu tisto, ki ga je izoblikoval pročevalec ustavne komisije poslanske zbornice Adriano Ciaffi (KD), so glasovali predstavniki KD, PSI in PSDI, proti so bili MSI, Severna liga, Mreža, SKP, Zeleni, Lista Pannella in PLI, medtem ko so se predstavniki Demokratične stranke levice skupaj z referendumskim liderjem Mariom Segnijem vzdržali.

O zakonskem predlogu se bo moral izreči senat, ki bo moral razvozlati tri politične »vozle«: ločeno glasovanje za župana in za občinski svet na isti glasovnici, raztegnitev večinskega volilnega sistema za občine z do 10.000 prebivalci, balotaža med tremi kandidati v primeru, da bi vsota glasov najbolje uvrščenih kandidatov ne presegla 50 odstotkov. Stališča strank se precej razhajajo, očitno pa se tudi večina, ki je izglasovala zakon, zaveda, da tekst potrebuje nekatere popravke. In predsednik demokrščanskih poslancev Gerardo Bianco je včeraj priznal, da sprejeti osnutek ni popoln ter poudaril pripravljenost stranke, da se v drugem domu parlamenta dogovori za nekatere spremembe. In v pričakovanju teh popravkov ter možnega dogovora v senatu so se včeraj vzdržali predstavniki DSL. Načelnik skupine Massimo D'Alema je bil jasen: če besedilo ne bo popravljeno, bo stranka glasovala proti. Povsem negativno pa je bilo mnenje opozicije.

Vendar sprejeti zakon ne izključuje referenduma, tudi če bi senat pravočasno odobril predlog zbornice. Pobudniki referenduma namreč želijo, da bi v vseh občinah veljal večinski sistem, medtem ko ga sedanji zakon predvideva le za občine do 10.000 prebivalci. Skorajšnji referendum je bil tudi glavni razlog, s katerim je D'Alema utemeljil vzdržanje DSL: vsekakor je bolje, če se gre na referendum s tako popravljenim zakonom kot pa brez vsakršne reforme. Parlament lahko vsaj nekaj pokaže, čeprav morda sad dolgomesečnega dela ni ravno optimalen.

Prava revolucija v krajevnih upravah z uvedbo večinskega volilnega sistema

RIM - Raztegnitev večinskega volilnega sistema za vse občine z do 10.000 prebivalci, neposredna izvolitev župana, »nagrada« za listo, ki si bo zagotovila največ glasov, skrčenje mandata s 5 na 4 leta, nove norme za volilno kampanjo, nezdružljivost odborniške dolžnosti s svetovalsko, podvojitev honorarjev za župane in predsednike pokrajin in višji honorarji za svetovalce: to so glavne značilnosti zakonskega predloga, ki ga je sprejela poslanska zbornica in o katerem bo moral sedaj razpravljati senat.

A oglejmo si značilnosti zakonskega predloga nekoliko podrobneje.

OBČINE Z DO 10.000 PREBIVALCI

- Večinski sistem: v teh občinah se za župana in občinski svet voli z večinskim sistemom, ki bo tako zadeval okoli 17 milijonov volilcev v nad 6.000 občinah.

- Skupno glasovanje: volilci bodo z istim glasom glasovali za župana in za listo, katere izraz župan je. Lahko bodo oddali tudi preferenčni glas enemu od kandidatov za svetovalca.

- Porazdelitev sedežev: 2/3 svetovalskih sedežev bo dobila lista, ki je zmagala, ostalo tretjino glasov pa bodo s proporčnim sistemom porazdelili ostalim listam (Sedaj gre zmagovalcem 80 odstotkov sedežev, 20 odstotkov pa drugouvrščeni list).

- Število svetovalcev: v občinah z do 3.000 prebivalci bo občinski svet štel 12 svetovalcev in 2 odbornika, v drugih občinah z do 10.000 prebivalci pa 16 svetovalcev in 4 odbornike. Za predstavitev list bo potrebno precejšnje število podpisov in k temu bodo prisiljene tudi stranke, ki so zastopane v parlamentu.

OBČINE Z VEČ KOT 10.000 PREBIVALCI

- Obvezna povezava: vsak kandidat za župana se bo moral obvezno predstaviti na volitvah v povezavi z eno listo ali koalicijo list. Med prvim in drugim krogom volitev ni mogoče spremeniti povezav med kandidatom za župana in listo, prvotni listi pa se lahko pridružijo še druge.

- Dvojni glas na eni samo glasovnici: volilec bo na eni glasovnici lahko oddal dva glasova: enega za župana, drugega za stranko ali koalicijo strank. Na ta način lahko volilci tudi zavrnejo povezavo med županom in listo s tem, da volijo za kandidata za župana s prvim glasom, z drugim pa podprejo njemu nasprotno listo, lahko podprejo povezavo s tem, da glasujejo za kandidata župana in njegovo listo, lahko glasujejo tudi samo za župana.

- Prvi krog: za župana je izvoljen kandidat, ki dobi absolutno večino veljavnih glasov. Če nihče ne doseže tega rezultata, je potrebna balotaža v drugem krogu.

- Balotaža: pomerita se kandidata, ki sta dobila največje število glasov. V poštev pride še tretji, če šestevek glasov prvih dveh ne preseže 50 odstotkov, ali če tretjemu uspe, da sestavi koalicijo list, ki so imele skupaj več glasov kot vsaka od prvih dveh.

- Porazdelitev sedežev: listi, ki je povezana z izvoljenim županom, je dodeljenih 60 odstotkov svetovalskih mest.Vendar večinski sistem v tem primeru ne drži kot pribito: porazdelitev svetovalskih sedežev je proporčna, če je večino glasov dobila lista, ki ni povezana z izvoljenim županom.

Občinski svet: njegov mandat traja 4 leta, svetovalci so lahko izvoljeni samo dva mandata zaporedno. Občinski svet ima pristojnost načrtovanja, usmerjanja in nadzorstva nad delom župana in njegovega odbora. V primeru sporov med županom in svetom, lahko občinski svet odstavi župana z nezaupnico, ki jo podpišeta 2/5 svetovalcev in za katero se na javnem poimenskem glasovanju izreče absolutna večina.

Župan in odbor: župan je odgovoren za upravo občine. Odbor je pomožno telo, njegove člane izbere in imenuje župan. Dolžnost odbornika ni združljiva z dolžnostjo svetovalca.

Poleg tega zakon predvideva večje število podpisov za predstavitev list, zmanjšano je število svetovalcev in odbornikov, navedena so nova pravila za volilno kampanjo, ki zagotavljajo vsem kandidatom enakopraven pristop k medijem, prepovedana je televizijska propaganda, objavljeni bodo reklamni stroški kandidatov. (VT)

Različni sistemi izvolitve županov v ZDA in v Evropi

RIM - Kako volijo župane drugod po svetu? Le v redkih evropskih državah neposredno volijo župane, točneje v Turčiji, Grčiji, Španiji, Portugalski in Švici ter v nekaterih nemških laenderjih. Direktno izvoljeni župan nima vedno enakih pristojnosti: na Bavarskem, na primer, kjer ga volijo z ločeno glasovnico od one za skupščino, je župan samo nekakšen »primus inter pares«, odloča pa skupščina. Tudi v nekaterih velikih mestih Združenih držav Amerike, na primer v New Yorku in Chicagu, direktno volijo župana, ki pa ima ponekod bolj formalne oz. omejene upravne pristojnosti, ponekod pa je pravi lider občinske vlade z najširšimi pooblastili.

TRST / OFFSHORE

V ponedeljek v Bruslju drugi sestanek z EGS

Italija pripravila svoje stališče

TRST - Deželni odbornik Furlanije-Julijske krajine za zadeve Evropske skupnosti in za zunanje odnose Dario Tersar je včeraj sporočil, da bo v ponedeljek, 1. februarja v Bruslju drugo srečanje med italijanskim ambasadorjem Januzzijem in generalnim direktorjem EGS za konkurenco Ellemanom o vprašanju tržaškega centra offshore.

Kot so neuradno izvedeli na Deželi, naj bi se komisiji EGS ne mudilo z izdelavo utemeljenega mnenja, ki naj bi zaključilo to poglavje, saj se očitno zaveda velike občutljivosti vprašanja. Italijansko stališče, ki ga bo Januzzi zastopal na sestanku, pa je mogoče strniti v štiri bistvene točke.

Širjenje Evropske gospodarske skupnosti na vzhodnoevropska tržišča je prioritetni cilj Bruslja, zato je projekt o centru za finančno-zavarovalne storitve offshore popolnoma v skladu z ekonomskimi potrebami in političnimi usmeritvami Skupnosti same.

Italija je pripravljena izdelati ustrezne formule za strukturiranje davčnih olajšav, tako da bo zajamčena potreba, da se na vsak način doseže ustrezni prag donosnosti, ki je neobhoden za dejansko operativnost centra.

Glede na številne negativne kazalce (kot je na primer demografsko upadanje, naraščanje stopnje nezaposelnosti, krčenje delovne sile v industriji, znižanje števila aktivnih podjetij itd.) bi morala biti tržaška pokrajina uvrščena med območja, za katera je značilen industrijski zaton. Tak položaj pa se bo - skupaj s specifičnostjo pokrajine in njeno lego ob zunanji meji Evropske gospodarske skupnosti - nujno odrazil tudi na navzočnost in operativnost bančnih, finančnih in zavarovalnih družb na tem območju.

In končno še zadnja točka, ki zadeva pripravljenost Italije, da izda izvajalne ukrepe za center offshore ob popolnem spoštovanju smernic Evropske gospodarske skupnosti.

Odbornik Tersar je na koncu svoje informativne note posebej podčrtal stalno pozornost, s katero deželna uprava sledi razvoju vprašanja offshore. Dežela - zaključuje Tersar - tudi visoko ceni priznanje, ki ga je Rim dal vlogi tržaške pokrajine pri gradnji »mostu« med državami Evropske skupnosti in srednjevzhodne Evrope, kot tudi samo dejstvo, da je uradno priznal njen gospodarsko močno kompromitirani položaj.

NOVICE

Posl. Bordon novi predsednik komisije o pristopu k oddajam RAI

RIM - Tržaški poslanec Willer Bordon je bil včeraj izvoljen za predsednika dvodomne parlamentarne podkomisije, ki ureja pristop državljanov in organizacij k radijskim in televizijskim oddajam RAI.

Ta komisija v bistvu upravlja »prostor«, ki je po zakonu v programskih shemah RAI zajamčen državljanom in organizacijam. Ta prostor se sedaj krči, velja pa vsekakor omeniti, da je vodstvo komisije prvič zaupano predstavniku opozicije. Willer Bordon, ki je bil član poslanske skupine DSL, je prek kratkim prestopil k mešani skupini.

Staffieri se je srečal z ministrico Boniverjevo

RIM - Ministrica za turizem in prireditve Margherita Boniver je včeraj sprejela tržaškega župana Staffierija, superintendanta tržaškega opernega gledališča Verdi Vidussija ter predstavnika konzorcija Promotrieste Antoniona in Gillerija.

Tržaška delegacija je ministrici osvetlila delikaten položaj, v katerem se je znašel Verdi zaradi prenovitvenih del gledališke stavbe, predstavila načrt, da bi v Trstu priredili turistično borzo, ter načrt, da bi v Trstu odprli igralnico oz. kasino. Boniverjeva je izvajanja delegacije pozorno poslušala ter pokazala posebno zanimanje za kazino. Župan Staffieri je ob koncu sestanka izrazil zadovoljstvo ter napovedal, da bo prišlo še do drugih posegov v podporo nakazanih načrtov tako v parlamentu kot pri vladi.

Občina Prato razveljavila »globo za 3 lire«

PRATO - Povest o »globi za 3 lire« je postala nadaljevanka, seveda s srečnim koncem. Včeraj smo pisali, kako je občinska izterjevalnica v Pratu poslala občanu Ferrucciu Fagniju obvestilo o globi, ker je pri poravnavi trimesečnega davka na odstranjevanje odpadkov »utajil« tri lire (namesto 111.683 lir je plačal »le« 111.680 lir). Fagni bi moral plačati vsega 20.503 lire globe, v kar je sam tudi privolil, a le pod pogojem, da mu izterjevalnica vrne točni ostanek.

Včeraj se je Fagni podal v izterjevalnico, da bi plačal globo. Uradniku za okencem urada za plačevanje glob je pomolil 20.510 lir, seveda upajoč, da mu ne bi mogel vrniti ostanka 7 lir. A čakalo ga je presenečenje. Izterjevalnica mu je razveljavila globo ter se mu oprostila, češ, da je vse zakuhala »možganska togost« računalnika. Urad je bil kljub temu pripravljen vrniti Fagniju točni znesek ostanka: eden od občinskih uslužbencev je namreč »prikrajšal« lastno zbirko kovancev za 7 lir, da bi tako lahko »ustregel« natančnemu občanu.

ČEDAD / MLADENIČA POGREŠAJO OD TORKA ZVEČER

Kljub široki policijski akciji nobenega sledu za Domenisom

Preiskovalci vsekakor ne verjamejo, da gre za ugrabitev

RUDI PAVŠIČ

ČEDAD - Včeraj se je ves dan nadaljevalo iskanje 22-letnega Giampaola Domenisa, ki je v noči na sredo izginil iz svojega stanovanja v Gaglianu v bližini Čedada. Orožnikom so se včeraj pridružili tudi agenti policije, člani civilne zaščite in posebna enota z izurjenimi psi iz Padove. Nad čedajsko okolico pa je ves dan preletaval helikopter, ki je sodeloval v akciji.

Včeraj zjutraj so preiskovalci izpraznili tudi nekaj večjih bazenov, kjer se je zbirala deževnica, ter do potankosti prečesali okolico Domenisove domačije. Karabinjerji so zaslišali tudi mladeničeve sorodnike in prijatelje, da bi lahko dobili kakšen indic, ki bi jim pomagal pri preiskavi.

Vsa prizadevanja so bila do včerajšnjih poznih ur zaman, kar je pri mladeničevih starših in ostalih sorodnikih še povečalo zaskrbljenost in bojazen, da se je fantu zgodilo kaj hujšega. Preiskovalci namreč ne izključujejo nobenih možnosti, čeravno je po njihovem mnenju hipoteza o ugrabitvi malo verjetna. Družina Domenis je sicer premožna, a ne razpolaga z vsotami, ki jih ugrabitelji v takšnih primerih zahtevajo. Ob tem velja še povedati, da v naših krajih ni še prišlo do takšnega dejanja, ki je običajno delo organiziranega in izurjenega kriminala.

Zaradi tega preiskovalci sumijo, da je šlo za primer kraje in da je nepridiprave mladenič zalotil v hiši oz. v žganjarni, kar naj bi sprožilo reakcijo neznancev. To bi se dalo domnevati tudi iz dejstva, da je bil mladenič oblečen le v pulover in da je pustil prižgano televizijo in odprta kuhinjska vrata, ki jih je bil njegov oče zvečer zaprl. Če so te domneve resnične, obstaja možnost, da so se neznanci maščevali nad mladeničem, ga udarili oziroma ga celo odvedli neznanokam.

Giampaolov brat Emilio izključuje možnost, da bi lastnovoljno zapustil stanovanje, saj bi v tem primeru odšel z avtomobilom ali pa z mopedom, ki sta ostala v garaži. Mladenič, ki se je po zaključeni tehnično-kmetijski šoli zaposlil v domači žganjarni je visoke postave, svetlorjavih las in nosi očala. Zadnjič, ko so ga videli doma, je bil oblečen v rdeč pulover in v sive žametove hlače.

V torek zvečer, tako so nam povedali Domenisovi starši, je Giampaolo obedoval z družino in kasneje z bratom Emiliom odšel v dnevno sobo, kjer sta do 22.30 gledala televizijo. Emilio Domenis je ob tej uri odšel k počitku, brat pa je ostal v sobi. Prvi, ki je opazil njegovo odsotnost, je bil oče Pietro, ko se je ob 5. uri zjutraj zbudil, opazil luč in odprta kuhinjska vrata, mladeničevo denarnico pa našel na dvorišču.

CARINE / AKTUALNO VPRAŠANJE

Fernetiči: kakšna nova vloga terminala v spremenjenih mednarodnih razmerah?

Konzorcij najbrž kmalu finančna delniška družba

Pavel Colja

TRST - Kakšna usoda čaka Konzorcij za upravljanje suhozemnega terminala pri Fernetičih? To vprašanje si v teh dneh postavljajo njegovi upravitelji, ki morajo v naslednjih mesecih nujno oblikovati novo upravno ureditev ustanove, ki združuje krajevne uprave (Trst, Repentabor in Pokrajino), trgovinsko zbornico in tržaško luko. Zakon o reformi krajevnih uprav namreč določa, da se mora Konzorcij spremeniti v poslovno ustanovo ali pa v delniško družbo z javnim in zasebnim kapitalom.

Predsednik Konzorcija Pavel Colja nam je povedal, da razpolaga terminal trenutno z nepremičninami in strukturami, ki so vredne skoraj 80 milijard lir, v primeru ustanovitve delniške družbe pa bi privatniki seveda prispevali sveže kapitale. Pri tem se postavlja vprašanje, kakšno bodočnost ima sploh še ta struktura, zlasti če bo Slovenija čez nekaj let, kot kaže, vstopila v Evropsko skupnost. S tem letom je namreč stopil v veljavo zakon, ki odpravlja vse carinske pregrade in kontrole med državami ES. Tovorni terminali na meji s Francijo so obsojeni na zaprtje, v vidiku vstopa Avstrije in Slovenije v ES pa bo ista usoda prej ali slej doletela tudi strukture na mejah s tema državama. Ostali bodo le terminali na meji s Švico, ki se je z ljudskim referendumom pravkar izrekla proti vstopu v Evropsko skupnost.

Za nov pravni status terminala pri Fernetičih se ogreva Zelena lista, ki predlaga, da bi se morali Italija in Slovenija na pogajanjih za posodobitev Osima sporazumeti za večje sodelovanje na carinskem področju. To pa bo v teh pogojih zelo težko izvedljivo - je mnenja Colja - saj imata državi dva zelo različna carinska sistema. Zeleni so vsekakor mnenja, da mora terminal na italijansko-slovenski meji zamisliti novo vlogo v spremenjenih mednarodnih odnosih in to tudi v luči načrtovanega Kraškega naravnega parka, ki mora biti, vsaj tako pravijo naravovarstveniki, nujno meddržavnega značaja.

BENEŠKA SLOVENIJA

Danes bodo predstavili letošnji Trinkov koledar

ČEDAD - Ob 130. obletnici rojstva beneškega narodnega buditelja Ivana Trinka bodo danes ob 18. uri v Čedadu predstavili letošnjo izdajo Trinkovega koledarja. Na predstavitvi, ki bo na sedežu kulturnega društva Ivan Trinko, ki je ob sodelovanju špetrske zadruge Lipa koledar tudi izdalo, bosta spregovorila urednika Živa Gruden in Marino Vertovec, prisotnih pa bo več avtorjev, ki so sodelovali pri sestavi letošnjega koledarja.

Publikacija vsebuje vrsto člankov o zgodovini in sedanji stvarnosti Slovencev na Videmskem, napisana pa je v slovenščini in v beneškem narečju. V njej je tudi več ilustracij kipov pred kratkim preminulega umetnika Darka, čigar razstavo so lansko poletje odprli v Čedadu.

Naj na koncu še povemo, da bodo Trinkov koledar predstavili tudi v Gorici, in sicer 17. februarja. Na večeru bo nastopil mešani zbor Pod Lipo iz Barnasa.

RIM / V DVODOMNI KOMISIJI ŠE NI SPORAZUMA O VOLILNI REFORMI

Verjetno prihodnji teden razprava o nezaupnici vladi Socialisti še vedno razdeljeni glede bodočega tajnika

RIM - Nezaupnica Demokratične stranke levice Amatovi vladi, »odločilni« sestanek dvodomne parlamentarne komisije za reforme in ostra notranja razprava v PSI za Craxijevo nasledstvo so bili včeraj v središču italijanskega političnega prizorišča.

Vse je kazalo, da bo DSL vsaj »zamrznila«, če že ne umaknila nezaupnice, potem ko sta jo k temu pozvali Orlandova »rete« in SKP. Toda v komisiji načelnikov parlamentarnih skupin so predstavniki večine zahtevali, naj bi o nezaupnici razpravljali čim prej, ne da bi počakali, kot je želel Occhetto, na zaključek socialistične skupščine, ki bi morala izvoliti novega tajnika. In DSL je to stališče večine tolmačila kot negativen signal in tako sklenila, da zaupnice ne umakne. Po vsej verjetnosti bo razprava o njej stekla sredi prihodnjega tedna.

Včerajšnja seja dvodomne komisije ni prinesla pričakovanih sadov, se pravi sporazuma o novem volilnem sistemu, pač pa nov udarec, saj so iz nje izstopili »rete« in SKP.

Tudi včerajšnje srečanje med Martellijevimi »reformisti« in pristaši sekretarja Craxija ni rodila sadov, toda odnosi se niso zaostrili in to je po mnenju mnogih že dober rezultat. Udeleženci srečanja niso bili z novinarji prav nič zgovorni. Samo minister Carmelo Conte je povedal, da se bodo v torek spet sestali, da bi končno našli rešitev. O kandidaturah za novega tajnika PSI ni hotel včeraj nihče spregovoriti, da se ne bi ponovila zmeda, zaradi katere so včeraj nekateri časopisi z mastnimi črkami naznanjali kandidaturo bivšega tajnika sindikata UIL Giorgia Benvenuta, drugi pa so prav tako z velikim poudarkom napovedovali sindikalista CGIL Ottaviana Del Turca. Včeraj se je med drugim razširila vest, da je Benvenutova kandidatura propadla, ker je zainteresirani ni hotel sprejeti, v krogih Craxijeve večine pa so to vest demantirali. Toda v tem pogledu je zgovorna izjava vročega zagovornika Benvenutove kandidature, Rina Formice: »Benvenuto in Del Turco sta vsega spoštovanja vredni osebi, prej pa se je treba domeniti o stvareh, ki jih hočemo narediti...« (T.M.)

REPORTAŽA / SIRKOV DOM IN LJUDSKI DOM STA BILA NEKOČ V KONKURENCI, DANES PA...

Križ ima dva neizkoriščena domova Kdaj programi za novo dejavnost?

V obeh strukturah se zrcali kriza identitete vaške skupnosti, ki pa ima še veliko energij

SANDOR TENCE

TRST - Pomanjkanje ustreznih prostorov je v preteklosti - in ponekod še danes, glej Nabrežino! - v mnogih krajih negativno pogojevalo kulturno in splošno družbeno življenje. Ustrezni prostori pa niso vedno jamstvo za uspešno kulturno in javno življenje, ki je očitno odvisno tudi od drugih okoliščin. V Križu imajo dva velika domova - dom Alberta Sirka in Ljudski dom - kulturna in druga dejavnost pa se vseeno sooča s hudo krizo. Nekoč kulturno in politično zelo aktivna vas, ki sicer razpolaga z velikimi človeškimi energijami, s težavo išče svojo (izgubljeno) identiteto. Domova sta najbrž verno ogledalo te krize.

Dom Alberta Sirka in Ljudski dom sta dva obraza ene in iste zgodovine, ene in iste stvarnosti. "Društvo", kot imenujejo Sirkov dom Križani, so še do pred leti mnogi imeli za zbirališče "titovcev", Ljudski dom pa je bil nasprotno zbirališčev "kominformistov". Domova sta dolgo let delovala skoraj v konkurenci med sabo, z leti pa so se razmere korenito spremenile, tako da je danes ta absurdna rivaliteta na srečo le spomin. Nove razmere navadno prinašajo tudi nove probleme, tako da so se v Križu znašli pred nelahko dilemo, kako smotrno uporabljati oba domova.

Ljudski dom so sredi petdesetih let z udarniškim delom zgradili domačini - v glavnem iz vrst KPI, a tudi drugih političnih nazorov - ob podpori partije in tudi nekaterih sosednjih vasi. Formalno je bil vedno last stranke, upravni odbor pa so vseskozi sestavljali domačini. V njem je restavracija, dvorana je med največjimi v tržaški pokrajini, v spodnjih prostorih pa imajo sedež nekatere vaške organizacije. Po težavnih pogajanjih med DSL in SKP je Ljudski dom danes formalna last Occhettove stranke. Dela za prilagoditev dvorane zakonskim predpisom o varnosti so skoraj končana, v tem trenutku pa še ni jasno, čemu bodo pravzaprav služili prenovljeni prostori.

Dom Alberta Sirka ima daljšo zgodovino. V njem je bila nekoč gostilna z dvorano za prireditve in zabave. prostore so pred leti popolnoma preuredili, tako da imajo v "društvu" danes tudi knjižnico, bar z družabnimi prostori. stanovanje za hišnika in na nekdanjem dvorišču še košarkarsko igrišče. Igrišče je sad dela SD Mladine, ki skupno s KD Vesna upravlja dom.

Mladina ima svoje redno športno delovanje, kulturno društvo pa je v bistvu brez odbora in se naslanja izključno na hvalevredno delo moškega in ženskega zbora. Lani je bilo v "društvu" zelo malo prireditev (našteli bi jih lahko na prstih ene roke), tako da Sirkov dom dejansko sameva. To velja tudi za Ljudski dom, ki je sicer formalno zaprt, tudi če bi bil odprt pa bi bil v istem položaju kot "društvo".

Kaj torej narediti v situaciji, ko imaš dva velika in sodobna domova, ne veš pa, kako ju smotrno in učinkovito izkoristiti? To vprašanje si postavljajo tako upravitelji Sirkovega kot Ljudskega doma, rešitve pa niso za vogalom, čeprav je po svoje že pomembno, da se je v vasi o teh vprašanjih začelo resno razmišljati.

»Mi smo komaj rešili delikatne lastninske zadeve, sedaj pa smo končno začeli nekoliko resneje misliti na bodočnost Ljudskega doma«, nam je povedal Severino Sedmak, ki je tajnik kriške sekcije DSL. »Prostori so formalno last naše stranke, mi pa si želimo, da bi bil dom odprt vsem, ne samo Komunistični prenovi, a tudi drugim vaškim komponentam. Mislim pa, da bi bilo treba v domsko delovanje pritegniti tudi sosednje kraje. Mi delamo v to smer, ker je kampanilizem zelo škodljiv pojav«, je še mnenja Sedmak, ki napoveduje vaško skupščino o tem vprašanju.

Zganili so se končno tudi v "društvu", kjer so zaradi nekaterih težav pri upravljanju doma zaprosili za pomoč Zvezo slovenskih kulturnih društev. Obstaja možnost, da bi v dom pristopile druge organizacije, morda zadruge in, zakaj ne, tudi zasebniki, ki imajo predloge za konkretno dejavnost. Vsi se zavedajo, da tako ne more več naprej in da je treba za kriška domova poiskati (in po možnosti najti) ustrezne rešitve.

Pročelje kriškega Ljudskega doma z restavracijo in dvoriščem (foto Sergio Ferrari)

Dom Alberta Sirka ali "društvo", kot mu pravijo Križani (foto Davorin Križmančič)

NOVICE

Deželni zdravstveni načrt in problemi alkohola in mamil

TRST - V okviru posvetovanj o drugem deželnem zdravstvenem načrtu je včeraj pristojna deželna svetovalska komisija zaslišala operaterje, ki se ukvarjajo z vprašanji uživanja mamil in alkoholizma. Kot prvi so bili na vrsti voditelji deželnih služb za narkomanijo in alkoholizem SERT (Grazia Cogliati za Trst, Bernard Špacapan za Gorico itd.), ki so v glavnem soglašali z glavnimi smernicami deželnega zdravstvenega načrta, vendar so opozorili na nekatere specifične probleme in predlagali nekatere popravke. Predvsem gre za dejstvo, da je Furlanija - Julijska krajina, ki je bila glede mamil nekoč izrazito tranzitno področje, zdaj postala pravo tržišče droge. To se je zgodilo predvsem zaradi vojne v bivši Jugoslaviji, ki je nekako omogočila prihod zelo velikih količin mamil. Dejstvo je vsekakor, da se je število mamilašev zelo povečalo, kar povzroča tudi obstoječim zdravstvenim strukturam zelo resne probleme. K temu je treba dodati še vedno bolj zaskrbljujoč problem aidsa, glede katerega so operaterji opozorili na pomanjkanje ustrezne informacije in preventive.

Komisija je zaslišala tudi predstavnike nekaterih terapevtskih skupnosti, med njimi zastopnika tržaške skupnosti San Martino in Campo, ki so med drugim poudarili nujnost povezave in sodelovanja med javnimi ustanovami in onimi, ki delujejo na osnovi prostovoljnega dela.

Svetovalska komisija je na koncu obravnavala tudi probleme alkoholizma in v tej zvezi zaslišala zastopnike služb za alkologijo Krajevnih zdravstvenih enot, klubov alkoholikov in združenja anonimnih alkoholikov.

Ustavni zakon o statutih dežel s posebno avtonomijo

TRST - »Gre za pozitiven korak na poti k okrepitvi avtonomije dežel s posebnim statutom in torej tudi naše dežele«, je komentiral predsednik deželne vlade FJK Vinicio Turello vest, da je senat odobril ustavni zakonski osnutek, ki spreminja in dopolnjuje statute dežel s posebno avtonomijo. Ker gre za ustavni zakon, bo procedura za njegovo odobritev vsekakor še dolga. Ustrezni predlog je bil vložen že v prejšnji zakonodajni dobi, odv. Turello pa je izrazil upanje, da bo že med tem parlamentarnim mandatom dokončno odobren.

Kriza zaposlovanja v FJK

RIM - Posl. Gabriele Renzulli je včeraj obiskal podtajnika pri predsedstvu vlade sen. Fabbrija, kateremu je orisal hudo krizo zaposlovanja v Furlaniji - Julijski krajini in ga pozval, naj vlada sprozi nujne in konkretne pobude na tem področju. Renzulli je med drugim podčrtal podatek, da je v FJK na 465.000 zaposlenih kar 49.000 brezposelnih, od teh več kot 10.000 v pričakovanju prve zaposlitve.

ITALIJA PRIZANESLJIVA DO DAVKOPLAČEVALCEV

Nov zavarovalni odpust za neplačane prispevke

BORIS SIMONETA

TRST - Z obilico zakonskih tamponskih ukrepov si je Italija pridobila z etičnega vidika nezavidljiv »sloves«, da je zelo prizanesljiva do davkoplačevalcev, ki ne izpolnjujejo svojih fiskalnih obveznosti in dolgujejo državi velike zneske zaradi prikrivanja realnega obsega prihodkov. Tako se razne oblike odpustov ciklično ponavljajo kot po tekočem traku in dolžniki lahko poravnajo svoje dolgove po zelo ugodnih pogojih, predvsem kar zadeva upravne sankcije s sorazmerno nizkimi zamudnimi obrestnimi merami.

Ker izsušena državna blagajna oziroma javne ustanove potrebujejo vse več svežega denarja za krpanje astronomskega javnega dolga, so se v okviru dobro znanega finančnega manevra vlade odločili za novo »izdajo« odpusta, ki bo zapadel 31. marca. Podjetje, ki je v prejšnjih letih prijavilo manjši dobiček, kot ga določa »dohodkovnik«, lahko sedaj sorazmerno poceni regularizira svojo pozicijo. Ta odpust je razširjen tudi na možnost poravnave socialnih dajatev, kar od blizu zanima vsa podjetja, oziroma zavarovance, ki niso odšteli zavodu INPS vseh dajatev, ki so jih dolžni poravnati na osnovi zakonskih predpisov. Najprej je kazalo, da bo obseg te zakasnele sanacije dokaj omejen, slednjič pa je v vladnih finančnih krogih prevladalo stališče, naj ta inačica odpusta zamaje dejansko vse neporavnane dolgove in lahko vsakdo postavi »kamen« na vse dosedanje davčno-zavarovalne prekrške.

Na podlagi tolmačenja treh zaporednih zakonskih odlokov, zadnji izmed katerih je bil izdan 15. januarja 1993, pridejo v poštev za zavarovalni odpust:

1. nezavarovane oziroma neprijavljene osebe, ki sploh niso vpisane v sezname zavoda INPS, čeprav opravljajo določeno dejavnost in uživajo določene usluge;

2. zavarovane osebe, ki niso v celoti oziroma v časovnih terminih poravnale vseh dajatev. Pri tem je nepomembno, če je INPS že ugotovil te dolgove in uvedel izterjevalni postopek, ali pa zavarovanec sam prijavi neporavnane račune.

Zavarovalni odpust zaobjema vse prispevke, ki bi morali biti plačani do decembra 1992. Na neplačane zneske se zaračunajo 17 odstotne letne obresti, vendar z najvišjo skupno obremenitvijo 50 odstotkov. Bolj nazaj kot časovno segajo dolgovi, bolj je ugoden odpust, na primer za socialne dajatve, ki se nanašajo na obdobje izpred desetih let bo dolžnik poravnal le 50 odstotkov dodatnih obresti namesto 170 odstotnega deleža.

Za zavarovalni odpust pridejo v poštev:

1. prispevki za pokojninski sklad in zdravstveno zavarovanje, ki jih je delodajalec dolžan plačati za uslužbence, oziroma za družinske pomočnice;

2. socialne dajatve, ki bremenijo samostojne delavce (kmetje, obrtniki in trgovci);

3. davek na zdravje, ki so ga dolžni plačati nezavarovani državljani, profesionalci in odvisni delavci, oziroma upokojenci, ki imajo še druge dohodke.

Kdor bi se odločil za zavarovalni odpust, mora do 31. marca vložiti prošnjo in plačati v enem samem obroku celoten dolg.

Nalepke za oprostitev ticketa od 16. februarja

TRST - Deželno ravnateljstvo za zdravstvo FJK je sporočilo, da bodo nalepke za oprostitev ticketa na zdravila uporabne od 16. februarja dalje. Do dvotedenske odložitve je prišlo, navaja nota deželnega ravnateljstva, da ne bi ustvarili neupravičenih razlik med prebivalci dežele, ker nekatere Krajevne zdravstvene enote še niso dokončale razdeljevanja nalepk med upravičenci.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržaškega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel: 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Čedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel: 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel: 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel: 0481-535723 fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publiest
tel: 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec višina 42 mm) 80.000 LIT, finančni in legalni 120.00 LIT, ob praznikih povišek 20%; mali oglasi 850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Naročnina za Italijo: letna 300.000 LIT plačljiva do 31.1.93.
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6.-12-1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

DEŽELA - POKRAJINA

Sporazum za javna dela v Trstu in Miljah

Kaj pa plinsko skladišče?

Deželni odbornik za prostorsko načrtovanje Dario Tersar in izredni tržaški pokrajinski komisar Mario Marrosu sta včeraj podpisala programski sporazum za ureditev vrste infrastruktur v tržaški in miljski občini v skupni vrednosti 26, 7 milijarde lir.

Sporazum predvideva ureditev cestnega omrežja v industrijski coni ter njegovo povezavo s sistemom hitrih cest, pa tudi nekatere druge posege v prometnih infrastrukturah, kot je popravilo galerije pod Sv. Vidom v središču mesta.

Sporazum nadalje govori o načrtu za mestno železnico, ki naj bi povezovala Trst z Miljami, ter o ureditvi pešpoti in kolesarskih stez v obeh občinah. Predvidena je nadalje gradnja oziroma usposobitev sedežev za raznovrstne kulturne in druge dejavnosti ter službe socialnga interesa tako v tržaški kot v miljski občini, nazadnje pa podpisani programski sporazum govori še o gradnji infrastruktur za razvoj turizma v miljski občini.

Omenimo naj, da je ta programski sporazum odobril tržaški pokrajinski svet lanskega oktobra, tik preden je bil predčasno razpuščen. Povod za njegovo izdelavo je dal načrt družbe Monteshell za uresničitev plinskega skladišča v Žavljah. V resnici naj bi šlo za nekakšne »protivrednosti« za negativen vpliv, ki naj bi ga imelo skladišče na naravno in socialno okolje.

Kot je znano, potem ko je na referendumu v miljski občini lanskega julija prevladalo negativno stališče do njega, Monteshellov načrt tiči na mrtvi točki. Premaknila bi ga lahko edinole deželna uprava, tako da bi izdala potrebna gradbena dovoljenja tudi mimo volje zainteresirane občinske uprave. Odbornik Tersar je včeraj ob podpisu sporazuma komisarju Marrosuju zagotovil, da bo Dežela v doglednem času sprejela dokončno odločitev glede te kočljive problematike. Tako Tersar kot Marrosu pa sta ob podpisu programskega sporazuma poudarila, da so javna dela, ki jih predvideva sporazum, potrebna in veljavna ne glede na to, ali bo v Žavljah prišlo do izgradnje plinskega skladišča. Nenazadnje pa se ta dela usklajujejo z vladno politiko proti gospodarski recesiji.

ŠOLSTVO / JAVNI POSVET SSK

O združevanju šol in drugih vprašanjih

Pomanjkanje koordinatorskega telesa za našo šolo

MARJAN KEMPERLE

Posnetek s sredinega posveta v peterlinovi dvorani (foto Ferrari)

Združevanje slovenskih šol: da ali ne? To aktualno vprašanje je zastavila komisija za šolstvo, kulturo in šport pri Slovenski skupnosti v naslovu javnega posveta, ki je bil v sredo v Peterlinovi dvorani. Aktualnost izhaja iz znanega predloga šolskega skrbnika o racionalizaciji šolskega omrežja na Tržaškem, v katerem se niti ne tako prikrito »skriva« poskus po omejevanju slovenskega šolskega sistema.

Aktualnost pa niti ni tako »aktualna«: temu bi bolj rekli »pogreta aktualnost«. Gre skratka za razširjeno reprizo dogodka, ki je imel svojo premiero pred skoraj tremi leti s poskusom združitve rojanske nižje srednje šole Erjavec s proseško šolo Levstik. Takrat so starši s prizivom na deželno upravno sodišče TAR uspeli zaustaviti ministrov sklep. Sedaj se drugim staršem »ponuja« ista pot...

Pred skoraj tremi leti se je slovenska javnost ogrela za rojanski primer, po odločitvi TAR se je vsa zadeva ohladila. Minila so tri leta mlačnosti, po katerih smo se spet znašli pred vprašanjem, na katerega takrat nismo znali ali nismo hoteli odgovoriti: združevanje slovenskih šol: da ali ne?

To je ena od ugotovitev, ki je izšla iz sredinega posveta. Opozarja nas , naj ne ponavljamo starih napak. Med srečanjem pa je izšlo še nič koliko drugih pomembnih dejstev in mnenj, ki so prerašcala strogi okvir naslovnega vprašanja in posegov treh poročevalcev (Josip Pečenko je orisal pravni aspekt vprašanja, Aldo Štefančič je govoril predvsem o posodobitvi pogledov na naše šolstvo, Nadja Maganja Jevnikar je omenila nekaj vprašanj, ki so pri srcu staršem).

Zastavilo se je tako vprašanje, ali je prav, da se vztrajamo pri bojkotu volitev v pokrajinski šolski svet. Če bi imeli v tem organu svoje predstavnike (zakon nam jih zagotavlja), bi se morda drugače izteklo glasovanje o predlogu za združitev nižjih srednjih šol Cankar-Erjavec in Kosovel-Levstik. Prihodnje leto bodo spet volitve v pokrajinski šolski svet: se jih bomo udeležili, ali pa jih bomo spet bojkotirali?

Ob tem vprašanju se takoj zastavlja drugo, še pomembnejše: kdo bo odločal o našem zadržanju? Iz tega pa ugotovitev, da nimamo organa, ki bi »upravljal« našo šolo ali pa povezoval razne šolske komponente.

Pred leti, v časih enotne delegacije, je še obstajal enotni šolski odbor, ki se je kdaj pa kdaj vendarle sestajal in tudi sprejemal odločitve (na primer za bojkot volitev v okrajni in pokrajinski šolski svet).

Odkar je enotna delegacija zamrla, je z njo zaspal tudi enotni šolski odbor. S tem je ostala naša šola brez koordinatorskega organa. Ta vrzel se je poznala prav ob sedanjem poskusu združevanja ravnateljstev: enotnega odgovora manjšine na skrbnikov predlog ni bilo...

RAJONSKI SVET / PREDSTAVNIŠTVO PRI STAFFIERIJU

Vzhodni Kras potrkal pri županu

Našteli niz problemov in odnesli obljube

V torek se je delegacija načelnikov svetovalskih skupin vzhodnokraškega rajonskega sveta sestala s tržaškim županom Staffierijem, da bi ga opozorila na nekatere najbolj pereče probleme vzhodnokraškega območja.

Predsednica Silvana Moro (KD), podpredsednik David Slobec (SSK), Dolfi Wilhelm (DSL) in Michele Turito (PSI) so najprej obžalovali dejstvo, da je realizacija večnamenskega centra na Občinah prepotrebnega tako za slovensko kot italijansko narodnostno skupnost kljub dolgoletnemu nenehnemu prizadevanju rajonskega sveta za njegovo realizacijo še vedno na mrtvem tiru, čeprav sta že leta 1990 krajevni sosvet in openski jusarski odbor predložila takratnemu tržaškemu županu ustrezni načrt. V ta namen je Dežela že pred dvema letoma iz takoimenovanega zakona o Krasu nakazala 1, 6 milijarde lir in je prav pred nedavnim poslala tržaški Občini pismo, v katerem jo sprašuje, kdaj in če sploh misli vložiti prošnjo, ki je predpogoj za dodelitev omenjenega prispevka, načrt namreč še vedno leži v uradih občinskega urbanističnega sektorja. Prav zaradi te nedopustne zamude vzhodnokraški rajonski svet zahteva od tržaške Občine, da v ta namen takoj odobri ustrezen regulacijski in gradbeni načrt. V podobnem položaju je tudi openska zadruga Štajpce, ki zaradi zavlačevanja tržaških občinskih uradov tvega, da izgubi deželno podporo.

Predstavniki rajonskega sveta so županu orisali tudi zamisel o začasni preureditvi bivšega sedeža smetarske službe na Proseški ulici, kjer naj bi uredili prostor za zdravniški center in za Rdeči križ. V stavbi, kjer je sedaj anagrafski urad, pa bi uredili sedeža krajevnega sosveta in openskega jusarskega odbora. Vse zainteresirane ustanove in občinski tehniki so za ta načrt dali svoje povoljno mnenje, potrebna pa je še zelena luč občinskega sveta. Uprava pa s tem ne sme zavlačevati in je dolžna čimprej postaviti vprašanje na dnevni red.

Župana so tudi opozorili na še neresen satus jusarskih odborov, ki bi jim morala občinska uprava z izdelavo ustreznega pravilnika že zdavnaj omogočiti popolnejše delovanje, kar je tudi že dolgoletna neuslišana zahteva, ter na nevzdržno stanje prometnih in avtobusnih povezav med vasmi na vzhodnem Krasu, kjer je zaradi gradnje nove metanizacijske mreže že več mesecev zaprta cesta med Bazovico in Padričami; prav s tem v zvezi je na pobudo vzhodnokraškega rajonskega sveta za prihodnji teden napovedano srečanje med predstavništvom rajonskega sveta, medobčinskim podjetjem za prevoze ACT in tržaško Pokrajino.

Župan je ob zaključku srečanja obljubil vso svojo podporo pri reševanju vseh naštetih problemov, dejal je, da se je treba seveda pri vsem tem soočati z internimi občinskimi organizacijskimi težavami, kot so na primer skorajšnji imenovanji urbanistične in gradbene komisije ter predstavitev gradbenega pravilnika, nenazadnje pa je treba še upoštevati vse prej kot rožnato stanje občinske blagajne.

V kolikšni meri in kako hitro bo torej znala tržaška Občina spremeniti svoj do sedaj ne preveč prijazen odnos do vzhodnega Krasa ter njegovih potreb in zahtev in s kakšno vnemo bo uresničevala županova zagotovila, pa bo lahko v zelo kratkem času ocenilo krajevno prebivalstvo samo, ki je bilo v vseh teh letih deležno neštetih obljub, da jih je že do grla sito, medtem ko ni bilo konkretnih dejstev od nikoder. (d.s.)

NOVICE

Mestno središče danes spet zaprto

Tržasko mestno središče bo danes spet zaprto za promet od 7. do 9. ure in od 16. do 20. ure, kot to velja za vsak petek in torek. Današnje zaprtje je res nujno, saj so naprave KZE izmerile včeraj na Goldonijevem trgu prekomerno koncentracijo strupenega ogljikovega monokida v zraku (10, 6 mg na kubik zraka).

Tržaška občina je medtem sporočila, da je odbor sprejel sklep, s katerim bo predstavnikom nekaterih gospodarskih kategorij dovoljen vstop v »prepovedano cono« tudi ob dneh zaprtja mestnega središča. Gre za lastnike in upravitelje trgovin in javnih lokalov v omenjenih conah, za obrtnike in podjetja, ki morajo opravljati tu svoja dela, za podjetja, ki delujejo v teh conah, za obrtnike in podjetja, ki opravljajo čistilna in vzdrževalna dela na poslopjih v mestnem središču.

Tržaška odbornica za okolje Rossana Poletti je obrazložila nezavidljiv položaj našega mesta med sejo senatne komisije, ki je pristojna za onesnaževanje v velikih mestih. Odbornica je spregovorila o prometnih težavah v Trstu, o pomanjkanju parkirišč in ustreznih prometnihpovezav. Komisija je nato tudi sprejela na znanje zahtevo Polettijeve o zakonu o prometu, ki naj ne bo že spet eksperimentalnega tipa, pač pa naj bo jasen in veljaven za vse.

Minister odgovarja Coloniju glede usode Tržaškega Lloyda

Minister za trgovinsko mornarico Tesini je te dni pisno odgovoril na parlamentarno vprašanje, ki ga je postavil tržaški poslanec Sergio Coloni 3. avgusta 1992 v zvezi z vestmi, ki so tedaj krožile, da bo namreč družba Finmare dala spojiti Tržaški Lloyd s plovno družbo Italia.

Tesini v svojem odgovoru potrjuje, da je vodstvo Finmare sprejelo omenjeni sklep o spojitvi, in sicer zato, ker naj bi edinole s takšno strategijo lahko uspešno odgovorili na vse hujše izzive mednarodne konkurence. Tesini je tudi pritavil, da bi morala nova plovna družba imeti en sam sedež, ni pa znano, kje.

Coloni s Tesinijevim odgovorom ni povsem zadovoljen. V izjavi za tisk je poudaril, da bi italijansko pomorstvo nikakor ne smelo zanemarjati Jadrana in še posebej ne Trsta in da so ministrova izvajanja iz tega ozira negotova ter zato tudi zaskrbljujoča.

Moricu Cecchinija potrdili 21 let ječe

Kasacijsko sodišče je potrdilo kazen, ki jo je maja lani dosodilo že prizivno porotno sodišče: Luigi del Savio, ki je obtožen umora socialističnega občinskega odbornika Eralda Cecchinija, mora v ječi presedeti 21 let. Prvostopenjsko sodišče je Del Savia obsodilo celo na 30 let.

Kasacijsko sodišče je včeraj zavrnilo tako priziv javnega tožilca kot tudi zagovornika Del Savia, ki o svojem početju ni nikoli hotel dati nobene razlage. Po mnenju obrambe je bilo 21 let ječe prehuda kazen za osebo, ki je umsko neuravnovešena, poleg tega se ni strinjala s tem, da se je PSI predstavila kot civilna stranka. Javni tožilec pa je vztrajal, da mora biti kazen strožja glede na okrutnost zločina (Cecchini je bil umorjen z nožem aprila 1991).

Z včerajšnjo razsodbo je padel zastor nad enim od najbolj zagonetnih umorov v tržaški zgodovini: Del Savio ni hotel spregovoriti in ni trenil niti ob branju razsodb. Tako so brez odgovora ostala vsa vprašanja o razlogih umora kot tudi o tem, če je morebiti kdo umor celo naročil.

KVESTURA / VČERAJ OTVORITEV

Tiskovni urad bo nosil ime po E. W. Cosini

Mladi agent je bil umorjen lani v Palermu

Med slovesnostjo na kvesturi je govoril novi kvestor Biagio Ciliberti (foto Križmančič)

Včerajšnja otvoritev novega tiskovnega urada na tržaški kvesturi, ki so se je udeležili prefekt Sergio Vitiello in druge osebnosti, ni bila samo običajni priložnostni dogodek, temveč je izzvenela kot potrditev pripravljenosti sil javnega reda za nenehen stik in dialog z državljani. Kvestor Biagio Ciliberti je namreč naglasil vlogo policije v sedanjem trenutku velikih družbenih sprememb, a tudi hudega kriminala. Zato pa je potrebno, je dejal, da ljudi stalno seznanja s svojim delom, je z njimi v stiku in jim tako vliva občutek varnosti, čemur naj bi služil tudi novi tiskovni urad. Še prej se je kvestor obrnil do matere pokojnega agenta Walterja Cosine, ki je izgubil življenje v atentatu na sodnika Borsellina v Palermu, in kateri so na včerajšnji slovesnosti izročili medaljo: prav po Eddieju Walterju Cosini so novi urad tudi poimenovali.

Po posegih tajnika deželne časnikarske zbornice Ulcigraia, ki je omenil, da je doslej prihajalo do težav morda tudi zato, ker je manjkala neka stična točka, in predsednika deželnega združenja časnikarjev Fulvia Gona (časopisje je ogledalo tega, kar se dogaja v družbi, treba se je lotiti tudi mogočnežev in oblasti, ko gre za korist družbe, a z izredno tenkočutnostjo in pozornostjo spremljati usode sibkejših), je spregovoril prefekt Vitiello, ki bo odšel na novo zadožitev v Rimu. Vitiello je počastil spomin agenta Cosino ter naglasil, da so odnosi med policijo in novinarji tesni in v takem ozračju sodelovanja si je zaželel korektnih odnosov med organi, ki skrbijo za informacijo ter tistimi, ki imajo dolžnost skrbeti za javni red.

Zatem so izročili priznanja in kolajne agentom, ki so odšli v pokoj, kot tudi tistim, ki so se izkazali pri posameznih akcijah.

Podelitev kolajne materi Walterja Cosine in poimenovanje tiskovnega urada pa ni edina pobuda agentov, da bi počastili spomin svojega mladega kolege. Sindikalna organizacija policije se je namreč zavzela za ustanovitev štipendij, ki bi nosile njegovo ime in bi jih podeljevali sirotam, ki obiskujejo zavod Fermo.

FUSAROLI / PISMO MINISTRU

CGIL: čimprej rešiti vprašanje vodstva tržaškega pristanišča

Sedanje naj bi bilo nelegitimno

Glavni tajnik CGIL Antongiulio Bua in pridruženi glavni tajnik Riccardo Devescovi sta se v zvezi s sklepom Vsedržavnega sveta, ki je razveljavil odločitev Deželnega upravnega sodišča (slednje je v zadnjem času kar dvakrat suspendiralo imenovanje Paola Fusarolija za izrednega komisarja Avtonomne ustanove za tržaško pristanišče) obrnilo na ministra za prevoze in trgovinsko mornarico Tesinija in ga vprašalo za čimprejšnji sestanek, na katerem bi razčistili sedanji položaj.

Pri CGIL namreč poudarjajo, da sklep Vsedržavnega sveta v ničimer ne spreminja dejstva, da je sedanje vodstvo pristanišča povsem nelegitimno in torej ne more za nikogar biti veljaven sogovornik.

To, da se o pristanišču zadnje čase veliko govori v sodnih dvoranah, po mnenju CGIL gotovo ne prispeva k njegovemu ponovnemu razvoju in uveljavljanju v Evropi in svetu, a je še huje glede na odločitev vlade, da bo do 26. marca letos (tedaj bo Fusaroliju že zapadel mandat) sklicala konferenco o gospodarski prihodnosti FJK in zlasti njenega glavnega mesta. Ker pa je konferenca izredna priložnost tudi za pristanišče, poudarjajo pri CGIL, je potrebno, da na njej sodeluje vodstvo s priznanimi menežerskimi in upravnimi sposobnostmi, ki mu politika ne bo vezala rok.

POKRAJINA / PRED VOLITVAMI

Volilna reforma: zaskrbljenost SSk in poseg v Rimu

Sekretar Brecelj pisal Mancinu

Pokrajinski tajnik SSk Brecelj je včeraj naslovil notranjemu ministru Mancinu pismo, ki obravnava nekatera vprašanja vezana na bližnje pokrajinske volitve. V njem uvodoma pojasnjuje, da SSk ni podprla predloga za združitev pokrajinskih in deželnih volitev (slednje bodo 13.junija), ker je mnenja, da mora Pokrajina - kljub hvalevrednemu delu komisarja - čimprej dobiti redno izvoljeno upravo.

SSk je vsekakor zelo zaskrbljena nad negativnimi učinki napovedane volilne reforme, posebno na Tržaškem, kjer je prisotna slovenska narodnostna skupnost. S tem v zvezi je Brecelj opozoril notranjega ministra na dvoje vprašanj: na zajamčeno predstavništvo slovenske manjšine in na vprašanje volilnih okrožij za izvolitev pokrajinske skupščine. Glede prvega problema bo moral parlament po mnenju SSk upoštevati evropske norme in vzeti kot zgled Slovenijo, ki jamči italijanski in madžarski manjšini parlamentarno zastopstvo. Pokrajina pa se bo morala prilagoditi državnemu zakonu, ki ne dovoljuje, da je večina svetovalcev izvoljena v eni sami občini, ki je v tem primeru tržaška. Slednja ima rezerviranih kar 21 volilnih okrožij na 24.

URBANISTIKA / JAVNA SKUPŠČINA

Staro mesto: DSL zahteva spremembe

Spregovoril je tudi ugledni univerzitetni profesor iz Benetk, urbanist Edoardo Salzano

Skupščina DSL na Pomorski postaji (foto Križmančič)

Na Pomorski postaji je bila sinoči dobro obiskana javna skupščina Demokratične stranke levice, ki je bila posvečena kočljvemu vprašanju urbanistične "preureditve" starega mesta. Gost manifestacije je bil univerzitetni profesor in urbanist Edoardo Salzano , ki je dal pobudo za neke vrste vsedržavno gibanje proti temu projektu, ki je znan kot načrt Ul. Capitelli. Sinočnje skupščine so se udeležili tudi člani mestnega odbora, ki nasprotuje izvedbi tega plana.

Occhettova stranka se, podobno kot nekatere druge stranke, zavzema za korenito revizijo tega urbanističnega posega, ki ga vsaj javno nihče več ne zagovarja. Svetovalska skupina "Demokratične zveze Trst za Evropo" je glede tega vprašanja pred nekaj dnevi že formalno zahtevala izredno sejo tržaške občinske skupščine, ki je bila doslej slabo ali skoraj nič seznanjena s izvedbo tega zelo spornega načrta.

Izredni sklic občinskega sveta so zahtevale tudi nekatere druge politične stranke.

SKRBSTVENA SLUŽBA

Pri sporih med starši je treba zaščititi otroke

BREDA PAHOR

Pri ločitvah navadno največja nesoglasja zadevajo mladoletne otroke: ko so težave še posebej težko premostljive nastopi na odlok sodišča (v večini primerov gre za sodišče za mladoletne) posebna socialna služba, ki deluje v okviru krajevnih uprav. Naloge te službe so precejšnje, predvsem pa terjajo veliko občutljivost vseh, ki imajo opraviti s tako bolečimi in povsem zasebnimi stiskami: o vsem tem pa se govori in piše le, ko pride do "afere" in seveda vse skupaj zadobi negativen prizvok. Pritožba, umirjena, vendar odločna, prihaja s strani Isabelle D'Eliso, ki je v okviru tržaških socialnih služ odgovorna za skrbstvene dejavnosti na teritoriju.

Po njeni oceni se javnost z odločilno pomočjo sredstev obveščanja sooči s tragedijo otrok, ki jih sprti starši velikokrat uporabijo kot sredstvo izsiljevanja, samo ko pride do kakšnega srhljivega dogodka ali česa podobnega. Slična vprašanja - je dejala dr. D'Eliso - pa se pojavljajo redno in prav občutljivost in strokovna usposobljenost zaposlenih v občinskih skrbstvenih strukturah velikokrat preprečita, da se spor med staršema sprevrže v nepopravljivo tragedijo za otroke.

Prav zaradi tega je po mnenju Isabelle D'Eliso nujno razčistiti nekatera osnovna vprašanja, ki se nanašajo na pristojnosti posameznih institucij. Teritorialne skrbstvene strukture nastopijo šele po izrecnem nalogu sodišča, kar pomeni, da se vključijo v razpravo med staršema, ko je spor dosegel tako stopnjo, da bi lahko že ogrožala psihofizično ravnovesje mladoletnika. Z drugimi besedami povedano: skrbstvena struktura je poklicana, da nastopi v hudih situacijah in skuša pomagati predvsem mladoletnim otrokom sprtih staršev (zanemarljivo je, če so starši razporočeni ali pa sploh nikoli niso bili), ki se pravdajo o tem, komu bo otrok zaupan.

Pri takšnih in sličnih primerih, med katerimi so seveda najbolj boleči, ko kdo od staršev nad otrokom izvaja fizično ali psihično nasilje, delujeta sodišče in krajevna skrbstvena služba v tesnem stiku: sodnik mora namreč vse točno preveriti, da odloči, komu zaupati otroka, skrbstvena služba pa zato, da primerno pomaga otroku. Oba pa morata izhajati iz zakonskih določil, ki na vsedržavni in na deželni ravni opredeljujejo posamezne primere.

Samo po sebi je umevno - pravi Isabella D'Eliso - da je spor med partnerjema razlog za osebno krizo vpletenih, ki konfliktualnost preneseta na otroke. Zaradi razmer stopijo hotenja otrok v ozadje, kar ni najslabša varianta, saj starši prepogosto vpletajo otroke v prepire oziroma jih uporabljajo kot napadalno orožje v odnosu do bivšega ljubljenega partnerja. Starši pa bi se morali zavedati - je pripomnila D'Elisova - da njihove obveznosti do otrok ostajajo, ne glede na njihove medsebojne odnose. Zelo pogosto prihaja tudi do fizičnega znašanja nad otroci, če se slučajno ti odločijo za enega izmed staršev, spor pa preraste v pravo vojno, ko se vpletejo še člani prvotnih družin partnerjev. Skrbstvena služba, ki skuša konkretno pomagati otrokom-žrtvam spopadov, pa nastopa tudi kot posrednik med sprtima staršema, katera skuša opozoriti na neovrgljive dolžnosti v odnosu do otrok.

Z ozirom na vse povedano, ki je bilo v članku nujno strnjeno, pa Isabella D'Eliso meni, da je naglaševanje samo negativnih pojavov medvedja usluga v prvi vrsti prizadetim, posredno pa korektni informaciji.

GLEDALIŠČE / KULTURNI DOM

Drevi zapeljivi Anatol prvič za abonente

Gostovanje Drame SNG

Drevi bo ansambel Drame SNG iz Ljubljane odigral prvo od treh predvidenih predstav Schnitzlerjevega Anatola v tržaškem Kulturnem domu. Po prevodu Marijana Krambergerja je delo režiral Zvone Sedlbauer, v naslovni vlogi pa nastopa Igor Samobor. Kot smo že zapisali, gre za prikaz lika in usode zapeljivca, ki bi bil danes - glede na datum objave teksta - star okroglo stoletje. Ljubezensko življenje Anatola je prikazano preko sedmih epizod, v vsaki pa nastopa druga ženska. Na sliki prizor iz šestega prizora (Agonija), v katerem z Anatolom nastopa Elsa (Barbara Lapajne).

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE GOSTUJE

DRAMA SNG LJUBLJANA

Arthur Schnitzler

ANATOL

***Režija** Zvone Šedlbauer*

V petek, 29. januarja, ob 20.30 **Abonma red A in D;**

v soboto, 30. januarja, ob 20.30 **Abonma red B, E in F;**

v nedeljo, 31. januarja, ob 16. uri **Abonma red C in G**

Izšel je **TČ**

Dobite ga lahko:
v Nabrežini:
Knjigarna Terčon
Edicola Walter
v Križu: Sedmak Bruna
na Proseku:
Vechietti Ada
na Opčinah:
Cartolibreria Chessa
v Bazovici:
Kebar Liliana
v Boljuncu: Zerjal Josip
v Trstu:
Tržaška knjigarna

Za naročnine telefonirajte nam na št. 003867 31506.

VČERAJ-DANES

Danes, PETEK, 29. januarja 1993
VALERIJ
Sonce vzide ob 7.30 in zatone ob 17.07 - Dolžina dneva 9.37 - Luna vzide ob 9.52 in zatone ob 24.00.

Jutri, SOBOTA, 30. januarja 1993
HIJACINTA

VREME VČERAJ: temperatura zraka 8,2 stopinje, zračni tlak 1017,6 mb narašča, veter 10 km na uro severovzhodnik, vlaga 52-odstotna, nebo zelo obalčno, morje razgibano, temperatura morja 8,5 stopinje.

ROJSTVA I SMRTI

UMRLI SO: 84-letna Maria Lapanja, 94-letna Maria Sillani, 88-letna Margherita Matassi, 102-letna Elvira Longo, 67-letni Stanislao Scabar, 76-letni Vittorio Toso, 12-letna Gloria Benedet.

LEKARNE

Od ponedeljka, 25. do nedelje, 31. januarja 1993

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Ul. Cavana 11 (tel. 302303), Largo Osoppo 1 (tel. 410515).
BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Ul. Cavana 11, Largo Osoppo 1, Ul. Settefontane 39.
BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Ul. Settefontane 39 (tel. 947020).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urad za informacije KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

KINO

ARISTON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Sister Act - Una svitata in abito da suora«, r. Emile Ardolino, i. Woopie Goldberg.

EXCELSIOR - 17.15, 19.40, 22.00 »Luna di fiele« r. Roman Polanski.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.00, 18.40, 20.20, 22.00 »Body in evidence«, i. Madonna.

NAZIONALE I - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Guardia del corpo«, i. Kevin Costner, Whitney Houston.

NAZIONALE II - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Weekend con il morto 2.«.

NAZIONALE III - 16.00, 18.00, 20.00, 22.15 »Il danno«, r. Louis Malle, i. Jeremy Irons, Juliette Binoche. Prepovedan mladini pod 14. letom.

NAZIONALE IV - 16.00 18.15, 20.15, 22.15 »Il pasto nudo«, r. David Cronenberg, i. Petter Weller, Roy Scheider.

GRATTACIELO - 17.00, 19.30, 22.00 »Dracula« r. Francis Ford Coppola.

MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Sister Act - Una svitata in abito da suora«, r. Emile Ardolino, i. Woopie Goldberg.

EDEN - 15.30 - 22.10 »Perversioni anali nella notte del camaleonte«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.30, 18.20, 20.10, 22.10. »Sognando la California«, r. Carlo Vanzina, i. Massimo Boldi, Nino Frassica, Bo Derek.

LUMIERE - 18.00, 20.00, 22.15 »Un'estranea fra noi«, r. Sidney Lumet, i. Melanie Griffith.

ALCIONE - 16.30 18.15, 20.00, 22.00 »Un cuore in inverno«, r. Claude Sautet, i. D. Auteuil, E. Beart, A. Dussolier.

RADIO - 15.30 - 21.30 » Multioral superanal«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIREDITVE

PD MAČKOLJE vabi v nedeljo, 31. januarja, na ogled igre »MATURA«. Uprizorila jo bo dramska skupina »ODER 90« iz Gorice, v režiji FRANKA ŽERJALA. Pričetek ob 17. uri v Srenjski hiši v Mačkoljah. Toplo vabljeni!

SKD TABOR - OPČINE - Prosvetni dom - V nedeljo, 31. januarja, ob 16.30 gostovanje Baletne skupine SD Mladina iz Križa pod vodstvom Anke Kocjančič in Ingrid Sedmak. Vabljeni!

JK ČUPA in TPK SIRENA priredita predavanji z videokaseto jadralca na poti okoli sveta Jureta Šterka: V NAROČJU VETRA jutri, 30. januarja, ob 16. uri na sedežu JK Čupa v Sesljanu za tečajnike in mladino; ob 20. uri na sedežu TPK Sirena v Barkovljah za člane in prijatelje obeh klubov. Vabljeni!

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST - SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ v sodelovanju z ŽUPNIJO RODIK prirejajo VRABČEVO OBLETNICO. V nedeljo, 31. januarja, ob 10. uri bo v Rodiku ob prvi obletnici smrti skladatelja Ubalda Vrabca obletna sv. maša pri kateri bo sodeloval zbor Consortium musicum. Pod vodstvom dirigenta dr. Mirka Cudermana bodo izvajali skladbe Ubalda Vrabca. Po maši bo dr. Zorko Harej predstavil zbirko Vrabčevih maš. Vljudno vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI KLUB (Ul. Donizetti 3) vabi jutri, 30. t. m., na večer z naslovom POTOVANJE PO SEVERNI FRIZIJI. Tomaž Susič bo med drugim spregovoril tudi o frizijski manjšini. Začetek ob 18.30.

SKD TABOR OPČINE - Prosvetni dom - V torek, 2. februarja, ob 20.30 odprtje razstave olj TATJANE JENKO. Predstavitev Mojca Uršič. Na večeru sodelujeta MoPZ in ŽPZ Tabor. Vabljeni!

V DRUŠTVU SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV v Trstu bo v ponedeljek, 1. februarja, večer s pisateljem Alojzom Rebulo ob izidu Slomškovega življenjepisa PASTIR PRIHODNOSTI in monografije o Jakobu Ukmarju v italijanščini. Deli bosta predstavila prof. Ribar in prof. T. Simčič. Začetek ob 20.30.

KD ROVTE - KOLONKOVEC - Ul. Monte Sernio 27 - prireja ob dnevu slovenske kulture FILMSKI VEČER v soboto, 6. februarja, ob 20. uri.

GLSBENA MATICA TRST Koncertna abonmajska sezona 92/93 v četrtek, 4. februarja, ob 20.30 v gledališču Miela, Trg Duca degli Abruzzi 3 SKLADBE ZA DVA KLAVIRJA OD CLEMENTIJA DO GELMETTIJA. Duo: Beatrice Zonta, Vesna Zuppin. Clementi, Schumann, Kogoj (štiriročno), Gelmetti, Martinu, Lutoslawski. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta v Mieli.

OBVESTILA

SKD IGO GRUDEN in ŠD SOKOL NABREŽINA sklicujeta REDNI OBČNI ZBOR članov, ki bo v društvenih prostorih v petek, 5. februarja, ob 19.30 v prvem ter ob 20. uri v drugem sklicanju. Vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI KLUB razpisuje ob dnevu slovenske kulture LITERARNI, LIKOVNI IN FOTOGRAFSKI NATEČAJ. Tema in tehnika sta prosti. Prispevke lahko oddate na sedežu (Ul. Donizetti 3) vsak delavnik zjutraj ali poverjenikom SKK na višjih šolah najkasneje do 4. februarja vključno. Komisije bodo razglasile zmagovalce na Prešernovi proslavi v soboto, 6. februarja, ob 18.30.

OBČINA REPENTABOR obvešča, da se je OBČINSKA AMBULANTA preselila v nove prostore v Domu Albina Bubnica - Repen 86.

GLASBENA ŠOLA »Punto Musicale» v Sesljanu sporoča, da se bo v kratkem pričel nov tečaj harmonike. Za informacije pokličite tajništvo šole vsak torek in petek od 15.00 do 19.00 (Sesljan center 45/2. nadstr.), tel. 299994.

GOETHE INSTITUT sporoča, da se bodo v kratkem pričeli hitri tečaji nemščine za začetnike in ostale. Za informacije telefonirati na št. 635763-64 - Ul. Coroneo 15.

IZLETI

SKD CEROVLJE-MAVHINJE priredi v nedeljo, 7. februarja, smučarski izlet na Monte Elmo (Sesto Val Pusteria). Cena izleta je 23.000 lir, odhod je predviden ob 6. uri iz Sesljana - center. Vabljeni vsi smučarji in ljubitelji snega. (Za informacije tel. na št. 299798 od 20. do 22. ure.)

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE sporoča, da zapade rok za vložitev prošenj za premestitve 5. februarja za profesorje višjih srednjih šol in 10. februarja za učitelje. Sindikat obvešča tudi, da je razpisan natečaj za mesto ravnatelja poklicnega trgovskega zavoda. Natečaj je namenjen izključno profesorjem, ki so opravili najmanj dve leti službovanja kot poverjeni ravnatelj na šolah s slovenskim učnim jezikom.

UČITELJICE OS S PODALJŠANIM POUKOM MARICA GREGORIČ STEFANČIČ pri Sv. Ani - Ul. Fianona 1 - vljudno vabimo starše otrok, ki bodo prihodnje šolsko leto obiskovali 1. razred, na informativni sestanek danes, 29. t. m., ob 18. uri.

V okviru ciklusa predavnj o zdravstveni vzgoji
vabijo medrazredni sveti osnovnih šol Bazoviški junaki, F. S. Finžgar, F. Milčinski in O. Župančič ter didaktični ravnatelj zlasti starše na prvo predavanje, ki ga bo imela dr. Irena Tavčar o ZDRAVI PREHRANI KOT PREVENTIVI dne 3. februarja ob 18. uri na OS O. Župančič.

ČESTITKA

Danes praznuje ERIKA MILKOVIČ svoj 15. rojstni dan. Vse najboljše in da bi se ti izpolnile vse skrite želje ti želijo mama, tatko, Tjaša in vsi, ki te imamo radi.

MALI OGLASI

OSMICO je odprl v Zgoniku Miro Zigon.

OSMICA je odprta do 23. februarja - Zajčja farma v Repniču.

OSMICO je odprla Marija Gombač, Lonjer 291/1. Toči belo in črno vino, poskrbljeno za prigrizek.

OSMICO je odprl v Ricmanjih 118 Berto Pregarc. Toči belo in črno vino.

NUJNO iščem delo kot vrtnar in sadjar. Imam izkušnje na področju vzdrževanja vrtov in parkov. Telefonirati ob uri obedov na št. (0481) 78188.

17-LETNO dekle z veliko volje do dela išče kakršnokoli zaposlitev. Tel. na št. 417937 ob uri obedov.

IŠČEM delo kot čistilka pri družinah ali podjetjih v popoldanskih urah. Pisati na Publiest, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro »CISTILKA«.

PRODAM eno- oziroma dvostanovanjsko hišo z dvoriščem v Trstu v Ul. Dei Porta. Tel. ob delavnikih od 19. do 20. ure na št. (040) 392924.

ODDAJAMO v najem v središču mesta tri sobe primerne za urad, ambulanto itd. Tel. na št. 415785 od 13. do 15. ure.

DAM v najem 1.700 kv. m njive v Dolini. Tel. na št. 228390.

PRODAM avto fiat regata 100 weekend 1600, letnik 1986, po ugodni ceni. Tel. na št. (0481) 21771.

PRODAM čistilno napravo za dimnik. Informacije po tel. na št. (0481) 21771.

PRODAM domač krompir, tel. na št. 200882 ob uri obedov.

VDOVA srednjih let išče družbo, da bi s prijateljstvom popestrila in naredila življenje bolj zanimivo. Zainteresirani naj pišejo na Publiest, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro »VESELA DRUŽBA«.

PRISPEVKI

V spomin na mamo Marijo Rupel vd. Husu darujeta hčerki Marija in Dragica 250.000 lir za MoPZ Vasilij Mirk.

Namesto cvetja na grob Marije Kocman daruje družina Brune in Pepija Milica 30.000 lir za SK Kras.

Ob 4. obletnici smrti nepozabne tete Rože Košuta daruje Vlasta z možem 50.000 lir za Skupnost družina Opčine.

Ob obletnici smrti predragega in nepozabnega očeta Adalberta Štubla darujejo Sonja, Berti in Lori 50.000 lir za Slovenski visokošolski sklad »Sergij Tončič».

V spomin na Marijo Bizjak daruje družina Čač 100.000 lir za gradnjo doma v Lonjerju.

†

27. januarja nas je v 84. letu starosti zapustila

Marjuči Lapanja vd. Agostini

Pogreb bo jutri, 30. januarja, ob 9.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče pri Sv Ani.

Žalujoči sin Karlo in drugi sorodniki

Trst, 29. 1. 1993

Ob boleči izgubi dragega moža Joška Lukeša izreka Nevi in svojcem globoko sožalje

KD Fran Venturini

ZDRAVSTVENI OKRAJ / TISKOVNA KONFERENCA UPRAVITELJEV OKOLIŠKIH OBČIN

Zdravstvene usluge v zahodni okolici so potrebne korenite preosnove

Od KZE zahtevajo, da se aktivira za zdravstveni okraj s sedežem v Nabrežini

BORIS SIMONETA

Vsak dan ugotavljamo, kako javno zdravstveni sektor nudi državljanom vse manj uslug in še te storitve postajajo s kvalitetnega vidika vse bolj vprašljive. Do okoliških okrajev tržaške pokrajine je odnos še bolj mačehovski in zdravje pacientov je prepuščeno skoraj izključnemu filtru in odgovornosti družinskih zdravnikov.

Na tiskovni konferenci, ki so jo včeraj sklicali na županstvu v Nabrežini, so odborniki za zdravstvo Sonia Greblo (Devin-Nabrežina), Rado Milič (Zgonik), Bruna Škabar (Repentabor) in Peter Starc v predstavništvu tržaškega rajonskega sveta za zahodni Kras z zaskrbljenostjo in ogorčenjem izpostavili nevzdržno stanje in životarjenje javnih zdravstvenih struktur na tem koncu.

KZE od leta 1978, ko je vstopila v veljavo zdravstvena reforma, ni bila sposobna operativno uresničiti zdravstvenega okraja za Zahodni Kras s sedežem v Nabrežini, ki na osnovi razmejitve deželne uprave zajema območje devinsko-nabrežinske, zgoniške in repentabrske občine ter Prosek, Kontovel in Križ, ki zgodovinsko gravitirajo na to območje. Zdravstveni okraj naj bi soupadal s socialnim okrajem, kar predstavlja še dodaten zaplet. Občinske uprave so ustvarile nove oz. posodobile ambulantne strukture, bolničarsko osebje bi lahko zadostovalo oz. bi se ga lahko z drugačno organizacijo polno izkoristilo, vendar pa se KZE sploh ni aktivirala, da bi imenovala sanitarnega ravnatelja, ki naj v tej decentralizirani enoti organizira celovito pahljačo storitev. Hvalevreden je sicer napor in doprinos dr. Ivana Simunica, ki se kot koordinator trudi, da bi ustvaril vsaj minimalno stopnjo medicinskega servisa, žal pa nima v rokah ne škarij ne platna, saj so mu za okraj dodeljene le štiri ure tedenske prisotnosti.

Tako je prišlo do absurdnih pojavov, da se ukinjajo še tiste službe, ki so bile praktično na prostovoljni bazi ustanovljene na terenu in so bile kolikor toliko zadovoljivo kos povpraševanju. Sedaj pa smo priča ukinjanju že pridobljenih storitev. Izvaja se le obvezno cepljenje otrok, vendar ni injekcijske službe. Na območju Zahodnega Krasa je ambulantno delo zamrlo, ker tržaška občina ni podpisala konvencije. Po ukinitvi družinske posvetovalnice je pred dobrim mesecem zamrla še pediatrična posvetovalnica, kar je sprožilo oster protest porabnikov in prizadetih občinskih upraviteljev. Preko tisoč otrok do štirinajstega leta starosti (905 iz devinsko-nabrežinske, 286 iz zgoniške in 93 iz repentabrske občine) ne more uživati dopolnilne pediatrične konzulence in pomoči, ki jo je država dolžna nuditi.

Upravitelji občin, ki spadajo pod okvir zdravstvenega okraja za Zahodni Kras odločno zahtevajo uresničitev okraja, kar pomeni imenovanje sanitarnega ravnatelja in občasno razpoložljivost nekaterih profilov specialistov (pediater, ginekolog, kardiolog, okulist), ki bi v sodelovanju z bolničarskim osebjem lahko dali zagona zapuščenim strukturam in nudili še popolnejše usluge. Takoj naj Krajevna zdravstvena enota poskrbi, da se ponovno vzpostavi, čeprav le z omejeno časovno prisotnostjo, obratovanje otroške in družinske posvetovalnice ter injekcijske službe. V Nabrežini bi morala delovati tudi služba za izdajanje avtorizacij za specialistične preglede oziroma izvide, tako da zavarovancem ne bi bilo treba več vsakič romati v Trst na urad v ulici Ghiberti. Z zdraviliščem »La Pineta del Carso« naj bi razširili konvencijo na vse izvide, vključno z radiološkimi storitvami in na specialistične preglede. Ta decentralizirani zdrastveni okraj naj torej vendarle polno zaživi in nudi krajanom vse zdravstvene storitve v domačih strukturah.

PISMO RAVNATELJA E. ŠVABA

Dijaški dom S. Kosovel kliče na pomoč

Slovenski dijaški dom Srečko Kosovel iz Trsta se nahaja v težkem položaju, tako da se postavlja marsikateri vprašaj nad njegovo bodoče delovanje. Njegov ravnatelj Edvin Švab se je zato odločil, da z obstoječim stanjem te vzgojne ustanove seznani tudi najvišje državne oblasti v upanju, da se bodo zavzele za odpravo obstoječih težav.

Ravnatelj Švab je svoje pismo naslovil na predsednika republike Oscar Luigija Scalfara, predsednika vlade Giuliana Amata, predsednika deželnega odbora Vinicia Turella, predsednika društva S. Kosovel Dušana Križmana in na predsednika SKGZ Klavdija Palčiča. V pismu je poudarjeno, da dijaški dom opravlja pomembno vlogo v okviru deželnega družbenega življenja in da se trudi vzgajati svoje gojence v duhu sožitja. Zdaj pa se nahaja v težkem finančnem položaju. Med drugim je predstavil tržaški občini načrt za gradbeno prilagoditev poslopja varnostnim in drugim predpisom, občinska uprava pa je ob tem zahtevala dokaze o financiranju del, ki jih dijaški dom ne more dati. Prav zato se Švab obrača na navedene naslove v upanju, da bi prejel pozitiven odgovor oziroma konkretno pomoč

FILM / V PRIREDBI KROŽKA ACLI

Prikaz afriške stvarnosti za njeno boljše poznavanje

Deželno združenje ACLI prireja v sodelovanju z orjentacijskim vzgojnim centrom (COE) iz Milana ter s finančno podporo Deželne ustanove za izseljence (ERMI) prikaz afriškega filma. Razstavo prireja zato, ker je za dialog in razumevanje med kulturami - tako poudarja- potrebno medsebojno spoznavanje. Namen prireditve je "odpreti okno" o družbi in afriški kulturi preko slik in zgodb samih Afričanov. Afrika, ki jo prikazuje razstava, je različna od one, divje in ekzotične, ki jo prikazujejo turistične agencije in pa mnogokrat tudi javna občila. Gre za poglobljen prikaz razčlenjene in kompleksne stvarnosti, ki živi na tradicijah in modernosti v okviru raznih plemen in v velikih mestih.

Projekcijam, ki bodo v dvorani Sturzo, v župnišču Madonna del Mare, na Trgu Rosmini, 6, ob 21. uri, bo sledila krajša razprava o vsebini predvajanega filma in pa o stanju v državi, ki jo bodo prikazali na platnu. Prva projekcija bo 1. februarja, zadevala pa bo Kamerun.

NOVICE

Izteka se rok za prošnje za prispevke za kulturo

Pokrajinska uprava opozarja na zapadlost (31. januarja) roka za vlaganje prošenj za prispevke za kulturne in druge dejavnosti, ki jih predvidevajo razni deželni zakoni. Zakon št. 43 predvideva prispevke za nakup športne opreme in prispevke za razvijanje športne in rekreacijske dejavnosti, zakon št. 10/88 čl. 30 predvideva prispevke za delovanje muzejev, muzejskih zbirk in drugih ustanov, ki skrbijo za vrednotenje krajevne kulture in značilnosti, zakon št. 15/87 predvideva prispevke za spodbujanje kulture miru, zakon št. 68/81 pa prispevke umetniško, kulturno in znanstveno delovanje ter ovrednotenje in spodbujanje furlanskega in manjšinskih jezikov ter kultur.

Vpis v občinske otroške vrtce

Samo še danes in jutri dopoldne sprejemajo v Gorici predvpise v občinske otroške vrtce za šolsko leto 1993/94. Za otroke, ki se prvič vpišejo v vrtec, je treba predložiti rojstni list, potrdilo o cepljenju in družinski list. Starši otrok, ki že obiskujejo občinske otroške vrtce, lahko vpis za prihodnje leto potrdijo kar vzgojiteljem v vrtcu. Občinski urad za vrtce je odprt od 9. do 12. ure, tel. 383222.

Predvajanje diapozitivov o odpravi v Južno Ameriko

Slovensko planinsko društvo vabi nocoj ob 20.30 na predvajanje diapozitivov "Aconcagua". Lani sta se člana društva Ivan Sirk in Marko Jarc odločila za miniodpravo v Južno Ameriko z namenom, da dosežeta navišji vrh celine. Na dolgi, naporni in mestoma tudi nevarni poti, je nastala bogata zbirka diapozitivov. Najbolj zanimive bosta prikazala na nocojšnjem večeru v knjižnici Damir Feigel.

Skupščina delavcev DSL

Pravica do dela kot pogoj za demokratično rekontrukcijo države. To je tema javne skupščine delavcev, ki jo jutri ob 10. uri prireja pokrajinska federacija DSL v dvorani Rinascita v Tržiču. Poročal bo Aurelio Puntin, po razpravi pa bo povzetke podal Franco Mariani, ki je pri vsedržavnem vodstvu pristojen za vprašanja dela. Na dnevnem redu skupščine je med drugim izvolitev delegatov za vsedržavno skupščino delavcev DSL, ki bo 12. in 13. februarja v Milanu.

Načrt za razvoj letališča

»Aero Club Giuliano«iz Gorice in Trsta vabi nocoj ob 18. uri na predstavitev načrta za preureditev goriškega letališča, ki bo na Trgovinski zbornici. Gre za načrt, po katerem naj bi na novo uredili pristajalno stezo in druge objekte ter omogočili razvoj športno-letalskih in drugih dejavnosti.

UNIVERZA / MED TEČAJI TRŽAŠKE IN VIDEMSKE UNIVERZE

Bolj kot tekmovanje nujno usklajevanje

Kmalu v Gorici trije novi visokošolski tečaji

VLADO KLEMSE

Bivši kronikarij - bodoči sedež univerzitetnih tečajev (foto Studio Reportage)

Ob napovedi včerajšnjega srečanja predstavnikov Tržaške in Videmske univerze ter krajevnih upraviteljev smo zapisali, da je usklajevanje pobud postalo nujno tudi na področju visokošolskega izobraževanja. In prav okrog tega vprašanja se je sukal pogovor med predstavniki Pokrajine, Goriške občine, Trgovinske zbornice, Tržaškega in Videmskega vseučilišča ter predstavniki konzorcijev za univerzo.

Dveurna izmenjava mnenj sicer ni prinesla pomembnih odločitev, razen sklepa o ustanovitvi ožjega delovnega odbora med predstavniki videmske in tržaške univerze. Prej bi lahko govorili o pojasnjevanju stališč in hotenj, pri čemer velja opozoriti na skupno točko: geopolitična stvarnost naše dežele je taka, da ne dopušča zapiranja v ozke lokalistične meje, ampak narekuje odpiranje v širši evropski prostor. To je edina perspektivna dimenzija, je v svojem posegu poudaril rektor Tržaške univerze Borruso ter pojasnil, da Trst nima namena ohranjati monopola, oziroma vodilne vloge na področju visokošolske izobrazbe in tudi nima namena izpodrinjati Vidma oziroma tamkajšnje univerze pri razvijanju visokošolskih struktur v Gorici in morda tudi drugje. Ta drugje je razumeti kot Pordenon.

Z usklajevanjem pobud so se strinjali tudi drugi udeleženci vrha, pri čemer je Predsednik konzorcija za videmsko univerzo Comand opozoril na pravilno razumevanje vloge ustanavljanja in razvijanja vseučilišča. Videmsko univerzo so si zamislili kot pomemben element dinamičnega razvoja gospodarstva in nasploh družbene stvarnosti in to se je pokazalo tudi v praksi.

Comand je v bistvu hotel dopovedati, da je tako treba gledati tudi na Univerzo v Gorici. Dogovarjanje je postalo nujno, spričo namena, da namerava tudi Videmska univerza odpreti visokošolske tečaje v Gorici. Tako naj bi tu najprej organizirali tri univerzitetne tečaje: tečaja za kulturne operaterje in prevajalce in tečaj informatike. Gre za globalno opredelitev, je povedal rektor videmske univerze Strassoldo.

Prostore bodo pridobili v nekdanji bolnišnici Usmiljenih bratov, za kar ima Pokrajina že zagotovoljena sredstva.

Na srečanju je bila tudi poudarjena potreba po širše zasnovanem posvetovanju o razvoju univerzitetnih študijev v celi deželi. Na vprašanje, kdo naj prevzame vlogo koordinatorja, je bil odgovor skorajda soglasen: Dežela vendar, ki edina razpolaga s primernimi denarnimi sredstvi in ki lahko edina tudi zagotovi usklajen razvoj. Končni cilj je vsekakor zlitje treh univerzitetnih konzorcijev v enega samega in kar se da usklajeno nastopanje. Za zdaj delujejo kar tri take ustanove, v Trstu, v Vidmu in kot najmlajša v Gorici.

FINANCARSKA ŠOLA / ODBOR ZA LETALIŠČE

S prizivom na TAR do referenduma

Prepričani so v uspeh po sodni poti

MARKO MARINČIČ

Mario Michelini

»Zasuk KD glede referenduma o financarski šoli ni prepričljiv: doslej so ta stranka in upravitelji iz njenih vrst skušali na vse načine preprečiti referendum. Morda so danes uvideli, da izgubljajo tekmo in skušajo zadnji hip skočiti na voz zmagovalcev. Toda, če so res za referendum, imajo vse možnosti, da to dokažejo tako, da takoj odstranijo vse ovire, ki še ovirajo njegov razpis«. Tako je predsinoči na tiskovni konferenci odbora za referendum povedal njegov član Marzio Lamberti. Konferenco so sklicali, da bi predstavili javnosti priziv na Deželno upravno sodišče zoper sklep "garantov" na občini, ki so 3. decembra zavrnili referendum s pretvezo vojaške tajnosti.

»Ta odločitev nas je presenetila«, pravi Mario Michelini, eden od podpisnikov priziva,»saj je očitno protizakonita. Zato ni bilo druge poti kot priziv na TAR«. Priziv sloni na dveh postavkah. Prvič: sklep garantov je presegal pooblastila. Odbor je namreč predložil podpise za referendum že 22. avgusta. Po občinskem statutu se morajo garanti izreči v roku 10 dni, po poteku 30 dni brez odločitve pa je referendum avtomatično sprejet. Župan bi bil moral že po 22. septembru sprožiti postopek za razpis referenduma, odločanje 3. decembra pa je očitno zakasnelo.

Drugi ugovor je vsebinskega značaja. Referendum so garanti zavrnili, češ da "se zdi", da je financarska šola objekt namenjen vojaski obrambi. To stališče je v nasprotju z mnenjem, ki ga je na prošnjo občinske uprave (ki je v ta namen zavrgla 5 milijonov lir) dal univerzitetni profesor Verbari. Prav tako je v nasprotju z razsodbami Ustavnega sodišča. Financarska šola ni nikjer uradno označena kot vojaški objekt, četudi bi bila, pa bi to bilo protizakonito, saj nima objektivnih značilnosti vojaške naprave, je na tiskovni konferenci povedal tretji predstavnik odbora Gino Cocianni, ki je tudi ocenil, da se pri tem vprašanju odigrava ena odločilnih bitk občanov proti samovolji upraviteljev.

Michelini je bil še oster na račun KD. Njen "umik" iz fronte nasprotnikov referenduma gre najbrž pripisati paniki pred afero o podkupninah, ki se iz Pordenona preko posl. Di Benedetta in njegovega domnevnega prigovarjanja, naj se načrt za finančno šolo poveri inž. Graziatu, nevarno približuje Gorici.

Člani odbora so prepričani, da bodo s prizivom na TAR uspeli izsiliti referendum in to že v kratkem času, če bo upravno sodišče pristalo na zahtevo po suspenziji sklepa garantov še pred razpravo o vsebini priziva. Na tiskovni konferenci so tudi naslovili poziv javnosti in še posebej podpisnikom proti financarski šoli: za priziv potrebujejo vsaj 6 milijonov lir. Prispevke zbirajo med drugim tudi v Kulturnem domu.

LOTERIJE / VČERAJ SE JE KONČAL PROCES

Razsodba naj bi bila znana že v poznih večernih urah

Izredno malo zanimanja za milijardno goljufijo v katero je bil vpleten tudi nekdanji vidni predstavnik KD Gianfranco Crisci

Aldo Pierattoni (levo) si z odvetnikom ogleduje ponarejene listke loterij med odmorom včerajšnje sodne obravnave (foto Studio Reportage)

Na goriškem okrožnem kazenskem sodišču se je pozno sinoči končalo sojenje štirinajstim osebam, zaradi milijardnih goljufij s ponarejenimi loterijskimi listki.

Razsodbe žal zaradi pozne ure nismo uspeli zabeležiti, kajti v trenutku poročanja sodni zbor še zmeraj zaseda.

Dopoldanski del včerajšnje razprave je bil v celoti namenjen obrambi. Tako sta včeraj govorila tudi zagovornika nekaterih glavnih obtožencev, odvetnika Bernot in Majo. Bernot kot zagovornik Alda Pierattonija in njegovih dveh hčerk, Majo kot zagovornik Criscija Gianfranca.Bernot je v svojem posegu skušal predvsem ovreči obtožnico združevanja v zločinske namene.

Z včerajšnjo razsodbo se je končalo prvo poglavje zgodbe, ki se bo seveda nadaljevala na drugostopnejskih procesih. Formalno se je sojenje pričelo 13. marca lani in sta bili dve razpravi v glavnem posvečeni proceduralnim zadevam. Sojenje je zadobilo hitrejši ritem šele jeseni. Ob tem velja povedati, da je zanimanje javnosti za proces po začetni radovednosti zmeraj bolj pojenjavalo in tako je bilo sinoči v dvorani, poleg odvetnikov in novinarjev le peščica oseb. Res je tudi, da se večina obtožencev ni udeleževala sojenja. Na vseh razpravah je bil prisoten le Aldo Pierattoni s hčerkama, včeraj pa tudi Rodolfo Mele.

Kakor smo že poročali, so obtoženci uspeli državno loterijo s ponarejanjem loterijskih listkov ogoljufati za 2.450 milijonov lir, za las se je ponesrečila nadalnja goljufija. Zanimiv je vsekakor postopek, kako so do realizacije naklepa prišli. Dokaj preprosto in enostavno, kakor je na sojenju povedal Pierattoni sam, ki je dejanje priznal. Ni bilo namreč težko ponarediti loterijskih listkov in nanje, tik pred zapadlostjo vtisniti številke izžrebanih a ne dvignjenih stavnih listkov.

Pobudnik in organizator goljufije naj bi bil 34-letni Roberto Crisci, vendar pa je imel kot kaže precej pomagačev, od tiskarjev Pierattonija, Odonija inStefanija do tistih, ki so tako ali drugače pomagali pri vnovčenju listkov. Med temi je tudi Gianfranco Crisci, nekdanji predsednik goriške pokrajinske uprave, ki je po izbruhu afere tudi odstopil. Sicer pa naj bi v zadevi sodeloval lep čas preden je zasedel odgovorno mesto Predsednika pokrajine.

Javni tožilec je na predzadnji obravnavi zahteval za Roberta Criscija 4 leta in šest mesecev zapora ter denarno kazen, prav toliko za Alda Pierattonija, za Odonija štiri leta zapora in denarno kazen, za Carla Criscija tri leta zapora in denarno kazen, za Gianfranca Criscija dve leti zapora in denarno kazen, predlagal pa oprostitev za pet obtožencev.

Sodni zbor se je umaknil na posvet nekaj pred 16. uro.

TRŽIČ / VEČ PROMETA PO MORSKI POTI

Promet v pristanišču za 12 odstotkov večji

Lani manipulirali milijon 250 tisoč ton blaga

MARKO WALTRITSCH

Že lani oktobra so vsi znaki kazali, da bo letni obračun v tržiškem pristanišču presegel rezultate prejšnjega leta, pa čeprav so poleti imeli manj prometa. Dokončni podatki to potrjujejo. Lani so v pristanišču manipulirali 1.253.498 ton, predlanskim pa le 1.103.956. To pomeni, da je porast bil kar 12-odstoten. V resnici pa je uspeh še večji. Zaradi zaprtja dveh velikih furlanskih tovarn, Chimica del Friuli v Torviscosi ter Compensati Friuli v Marianu, je namreč odpadlo kar 250.000 ton raztovorjenega lesa. Ko bi ti dve tovarni delali, bi bil uspeh pristanišča v Tržiču veliko večji. Pred leti so sicer bile številke nekoliko večje, ker so takrat seštevali tudi kurilno olje za tržiško termoelektrarno, ki ga sedaj ne upoštevajo več.

Lanski uspeh je treba pripisati predvsem dejstvu, da so začeli tudi z natovarjanjem blaga. Tega je že kar 30 odstotkov. Doslej so namreč blago v glavnem raztovarjali. Uspeh je tudi v tem, da so kot kliente pridobili industrijce iz Veneta in Lombardije, ki so se prej posluževali drugih pristanišč.

Pomembno je tudi, da so pričeli z raztovarjanjem avtomobilov. Lani je sicer priplula le ena taka pošiljka nad 1100 japonskih vozil. Prav v teh dneh so raztovorili ladjo z ruskimi avtomobili, v februarju pa pričakujejo še dve ladji z japonskimi vozili. Če bo posel uspeval, bo rezultat ob koncu komaj začetega leta še bolj uspešen.

Predsednik Pristaniške družbe dr. Enzo Bevilacqua (družbo je ustanovila Trgovinska zbornica) je izrazil zadovoljstvo zaradi teh uspehov. Dejal je tudi, da mora tržiško pristanišče ostati samostojno, ne sme pasti pod tržaško oblast, kot hočejo nekateri v Trstu in tudi v Rimu.

GLASBA / MAŠA "SIC BENEDICAM TE"

Zanimanje za Jericijevo delo

Številnemu občinstvu ga je predstavil prof. Alessandro Arbo

Občinstvo na predstavitvi (foto Studio Reportage)

Zborovsko petje in pevska kultura nasploh imajo na Goriškem veliko privržencev. Zato ne preseneča izreden odziv občinstva, ki je pred nekaj večeri do kraja napolnilo župnijsko dvorano iz 18. stol. zraven cerkve sv. Ignacija, ob predstavitvi najnovejšega skladateljskega dela dirigenta Stanka Jericija. Pred kratkim je namreč izšla maša "Sic Benedicam te" za soliste, zbor in orkester, ki jo je zložil znani goriški zborovodja. Avtorja in njegovo delo je predstavil prof. Alessandro Arbo.

Operaterji solidarni z Bevilacquo

Predstavniki strokovnih združenj Rovis (Ascom), Mulitsch (API), German (industrijci) in Sacchetti (obrtniki) so v odprtem pismu izrekli solidarnost predsedniku Trgovinske zbornice Enzu Bevilacqui. Slednji je bil zadnje čase tarča napadov Severne lige, ki se zavzema za poklicnega predsednika zbornice. Podpisniki poudarjajo sposobnost, izkušnje in uspešnost Bevilacque.

Marjanu, Betty in Gabrijelu se je pridružila

Mateja

Srečnima staršema čestitajo, mali Mateji pa želijo obilo sreče in zdravja

svojci

Slovensko planinsko društvo

obvešča člane in prijatelje, udeležence ***SMUČARSKEGA TEČAJA in SMUČARSKIH IZLETOV****, da je zaradi neugonih snežnih razmer do nadaljnjega odgodena dejavnost na Nevejskem sedlu.*

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE GOSTUJE
DRAMA SNG LJUBLJANA
Arthur Schnitzler
ANATOL
Režija Zvone Šedlbauer
V ponedeljek, 1. februarja, ob **20.30 v gledališču »G. Verdi« v Gorici. Abonma red A in B** Avtobus vozi po običajnem voznem redu.

PRIREDITVE

KD SOVODNJE vabi na 10. revijo zborov Sovodenjska poje, ki bo v nedeljo, 31. januarja, ob 18. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah.

ŠD SOVODNJE priredi 20. februarja pustovanje v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabila pri Davorinu, Lucijanu, Gianniju, Mirici in Mirjam.

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV priredi v soboto, 20. februarja, pustovanje v restavraciji Pri škofu (Al Vescovo) v Podbonescu, v Beneški Sloveniji. Prijave na sedežu in pri poverjenikih do 3. februarja.

GLEDALIŠČE

GLEDALIŠČE VERDI, danes ob 20.30: W. Shakespeare »Come volete« . Compagnia del teatro Filodrammatici iz Milana.

OBVESTILA

SDZPI prireja v mesecu marcu tečaj osnovne informatike MS DOS in urejanja besedil Word 5 (60 ur). Vpisovanje in podrobnejše informacije še danes na sedežu zavoda v Gorici, Ul. della Croce 3, tel. 81826, vsak dan razen sobote od 8. do 13. ure.

KINO

GORICA

VITTORIA CORSO 17.15-19.40-22.00 »Dracula«. Rež. F. Ford Coppola.

VERDI 20.30 »A piacer vostro«. Gledališka predstava iz sporeda Teatrogiovane.

TRŽIČ

COMUNALE 17.00-19.30-22.00»Luna di fiele«. Rež. Roman Polanski.

EXCELSIOR 17.30 - 22.00 »Erika - animale da letto«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

OBČINSKA LEKARNA ŠT. 1 - Standrež - ul. sv. Mihaela - tel. 21074.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

CENTRALE - Trg Republike, 26 - tel. 410341.

POGREBI

Danes v Gorici: ob 10.30 Gabriella Brisco, por. trombini iz splošne bolnišnice v cerkev in na pokopališče v Standrežu, ob 12. uri Giuseppe Cavalleris iz splošne bolnišnice na glavno pokopališče.

Pinkponkanje med občino in SLS se še kar nadaljuje

VALTER PREGELJ

NOVA GORICA - Iz podatkov občinskega izvršnega sveta povzemamo, da je bilo lani za razvoj kmetijstva namenjenih 8 milijonov tolarjev iz proračunskih sredstev. Nadalje je Sklad za razvoj drobnega gospodarstva in kmetijstva odobril slednjemu deset milijonov tolarjev ugodnih kreditov. Iz republiškega proračuna je občina pridobila 50 milijonov sredstev za izgradnjo namakalnega sistema proti Šempetru in Zaloščam, medtem ko priprave za sistemsko namakanje Sempaskega polja še potekajo. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo pa je - ob posredovanju občine - namenilo za reševanje težav v Kmetijski zadrugi Dobrovo 11 milijonov tolarjev. Na izvršnem svetu glede denacionalizacije pravijo, da nekoliko počasnemu delu na Sekretariatu za kmetijstvo botrujejo predvsem kadrovski razlogi. Poleg tega, da je potrebno na področju kmetijstva "določene stvari še doreči" (npr. izgradnja kanalizacij), je lokacija za kmetijsko šolo že znana.

Sporazumevanja ni brez potreb in upoštevanja različnosti. Stvar osebne presoje in namena pa je, kakšnega medija se sporočevalec pri tem poslužuje. So simpatije, ki jih prenese le pismo. Za poslovni rizik je najbolje sesti "iz oči v oči". Brez konca je variacij na temo: kako upraviciti in opraviciti posledice ali razloge, ki jih "producirajo" človekova dejanja. Tudi za institucijami vseh vrst se skrivajo čisto človeški vzgibi.

Pot sporazumevanja, ki so jo kot dodatek ubrali predstavniki občine in SLS, ni v načelu nič nenavadnega, kajti v političnih igricah - tudi na lokalnem nivoju in "v popoldanskem času" - je osebni interes nad vsemi svetovnonazorskimi opredelitvami. SLS je občino prisilila v dokazovanje (ne) smielnosti očitkov, potem ko so Tomaž Marušič et comp. preko novinarjev vrgli kost občinarjem. Ti niso ostali dolžni in so jo zavili v celofan. Mediji naj skrbijo pri takšnem priboljšku za okus. Kdo bo to použil? Na to vprašanje ni nujno odgovoriti, kajti tudi odgovora, čemu je vse to potrebno, ne bomo dobili. Lahko le ugibamo.

VPLIV OZONSKE LUKNJE? / KRIVA JE POVEČANA ONESNAŽENOST ZRAKA

Tudi vreme ni več takšno, kakršno je bilo včasih

Ena od razlag, zakaj se na Primorskem pogosto pojavlja megla

ROBERT RAKAR

KOPER - NOVA GORICA - Zahodna polovica Slovenije ima zelo malo meteoroloških postaj, ki dajejo podatke v računalnik vsake pol ure. Raziskave, ki jih opravljajo ročno, kažejo stanje za mesec vnaprej. Vremenoslovnih postaj na Primorskem je kar nekaj, npr. v Idriji, Novi Gorici, Biljah, Ilirski Bistrici, Postojni ter na Obali. Kljub temu pa so še velike lise, ki meteorologe skrbijo. Predvsem zaradi tega, ker je v italijanskem Tržiču velika termocentrala, ki kuri premog, strupene snovi pa imajo iz 150 metrov visokega dimnika prosto pot na Kras, ki je za žveplove spojine izredno občutljiv. Veliko bi k odkrivanju onesnaževanja zraka in prisotnosti strupenih snovi pripomogel vremenoslovni radar na Slavniku. Številne razprave in odločen "ne" krajanov ter vik in krik zelenih so zaenkrat postavitev že kupljene opreme, ki je vredna milijon tolarjev, zaustavile.

Meblova Iverka niti ni največja onesnaževalka zraka. So še hujši. (Foto:O'Hara)

Industrija na Primorskem, ki je včasih bila velik onesnaževalec okolja (Salonit, Lesonit, Iplas), je vložila veliko v nove tehnologije, ki so do okolja prijaznejše. Predvsem v Lesonitu in Iplasu pa je proizvodnja v zadnjem času manjša, tako da so se tudi količine v ozračje iz puščenih strupenih snovi zmanjšale. Tako so v lanskem letu v anhovskem Salonitu le enkrat prekoračili dopustno mejo. V Iplasu pa so daleč pod njo. Slovenska zakonodaja je na tem področju zelo stroga, saj je strožja od veljavne v državah Evropske skupnosti, nekateri zakoni pa so dobesedno prepisani iz nemške zakonodaje, ki je med evropskimi državami na tem področju najstrožja. Žal pa so zakoni stari, veljavni je bil napisan leta 1975. Novi zakon, dopoljnjen in posodobljen, je v skupščinskih klopeh že dobri dve leti in pričakovati je, da bo na dnevnem redu na eni od naslednjih sej državnega zbora.

Poseben problem predstavlja dim, to so vsi delci manjši od mikrona, ki lahko direktno pridejo v pljuča. Na prvem mestu med primorskimi občinami je Idrija, kjer je ta problem stalen. Novogoriški problem je toplarna, ki je "kriva" za več kot polovico žveplovega dioksida nad severnoprimorsko prestolnico. V Anhovem so bili problematični prašni delci, stanje pa se je v zadnjih letih močno spremenilo, k sreči na bolje.

Zanimiv je podatek, da ima Portorož zelo kisel dež. Vzroke gre iskati v majhni količini prahu, ki znižuje alkalnost padavin in v zelo gostem prometu, predvsem poleti. V portoroški merilni postaji so opazili tudi občasno zelo visoke koncentracije ozona; te presegajo mejne vrednosti, ki je lahko zelo nevaren, ker je izredno reaktiven.

Primerjave analiz zraka v letu 1969 in lani so dale spodbudne rezultate, saj so se količine strupenih snovi v ozračju močno zmanjšale. Ker k nam rad zaide tudi zrak iz sosednje Italije, včasih dihamo tudi njihove strupe.

Podatke o onesnaženosti zraka v sosednji Furlaniji Julijski krajini pa na Hidrometeorološkem zavodu dobivajo z velikimi težavami. Ekološka zavest pa vendarle prodira tudi pri zahodnih sosedih, k boljšemu in kvalitetnejšemu ozračju pa pripomorejo tudi nove, okolju prijaznejše tehnologije.

Trend za prihodnost je pozitiven kar pomeni, da bomo Primorci dihali še boljši zrak, kot ga imamo sedaj. Temni časi v sedemdesetih letih so torej dokončno za nami in obeta se nam prihodnost brez pripomočkov za dihanje (beri mask).

Kar se pa megle tiče, lahko vzroke iščemo v "čudnih" zimah, kakršne imamo. Ni običajno, da je sredi januarja na Kredarici +1 stopinja Celzija ali še topleje. Nad Slovenijo je bil v preteklih dneh zelo topel zrak, toplejši od morja, ki ima okoli osem stopinj Celzija. Prišlo je do inverzije, ki se je nad morjem pokazala kot gosta megla, kakršno smo imeli na Primorskem v preteklih dveh tednih.

GLASBA / HIT-OVE GLASBENE MUZE

Flavta in harfa v sozvočju dobre

IVAN SILIČ

DOBROVO - Na četrtem abonmajskem večeru komorne in solistične glasbe v likovni galeriji Zorana Mušiča v gradu na Dobrovem sta nastopila flavtist Cveto Kobal in harfistka Mojca Zlobko.

Na sporedu so bila dela B. Marcella, A. Strajnarja, J. S. Bacha, C. Debussya, D. Zanettovicha, M. Tourniera in J. Iberta

Cveto Kobal in Mojca zlobko sodita po svoji izvajalski dovršenosti kakor po glasbeniški kulturi med naše markantne poustvarjalce. Sicer sta nam že dolgo poznana: prvi po lepem in izenačenem tonu, druga po spretnostni igri in interpretativni zbranosti ter njeni odmevnosti. Vendar moram tokrat še posebej podčrtati ritmično preciznost, ubrano igro in konsentnost oblikovanja Bachove Sonate obeh izvajalcev. Pri harfistki smo v celoti zaznavali stopnjevano sproščenost in predanost zbranemu muziciranju, ki je v prefinjeno zasnovanemu oblikovanju Debussyeve Première arabesque za solo harfo izzvalo izreden doživljajski učinek. Pa tudi v duu je kot enakovredna sooblikovalka s pristnim muzikalnim občutjem sledila logiki skupnega grajenja. Le škoda da je harfa občasno intonacijsko popuščala. Pripomnim naj, da bi glede na umetniške kvalitete vsekakor zaslužila boljšo.

Kar zadeva izvedbo Debussyeve Syrinx, je bila igrana z vsemi odlikami dovršenega flautista, vendar smo jo v njegovi interpretaciji slišali že z večjim muzikalnim nabojem; pogrešali smo že nam poznani njegov svojski navdih, ki pa je bolj preveval vse ostale skladbe.

V skupnem muziciranju sta umetnika sodelovala skladno in uigrano, zbrano in konsentno. Njune poustvaritve so odsevale razgiban notarnji ustvarjalni napon, občuteno muziko. Tudi ta večer sodi med plemenite glasbene dogodke.

Obisk je bil kljub slabemu vremenu in odročnosti kraja zelo dober. Očevidno privablja kakovost izvajalcev.

IDRIJA / TAKO MISLI VLADA

Možnosti, da bi turizem dal več zaslužka, so...

ROMAN BRIC

IDRIJA - Težišče triurne seje idrijske občinske vlade je bilo namenjeno razvoju turizma v občini in aktualnim nalogam na tem področju. Večjo vlogo medsebojnega usklajevanja turističnega razvoja naj bi prevzela občinska turistična zveza, saj so možnosti zanimive turistične ponudbe v idrijski občini precejšnje. Poleg številnih naravnih zanimivosti in lepot, smučarije, lova in ribolova ter drugih panog, je za zunanje obiskovalce najprivlačnejša bogata kulturnozgodovinska in rudniška dediščina Idrije in znamenitosti v ostalih krajih; bolnišnice Franje, Tiskarne Slovenija na Vojskem, Bevkove domačije, izvirnega pustnega običaja cerkljanske Laufarije ter številnih drugih zanimivosti.

Poleg načrtnih promocijskih akcij in prireditev z večjim poudarkom bo v povezavi s slovenskimi turističnimi agencijami potrebno v te kraje privabiti tudi več stacioniranih gostov, so med drugim menili na seji idrijske občinske vlade.

V nadaljevanju tokratne seje so izoblikovali tudi rešitve za delovanje sklada stavbnih zemljišč, ki je bilo posredovano v obravnavo občinski skupščini na četrtkovem zasedanju.

NOVA GORICA /

Salon Meblo bo poslej MTC

Nekdanji Meblov salon te dni (Foto: O'Hara)

NOVA GORICA - Zgradba bivšega salona Meblo bo odslej poznana kot MTC (Mestni trgovski center), kjer bodo prostori namenjeni raznim poslovnim dejavnostim. V pritličju je večina od šestnajstih lokalov že prodana (na vhodni strani zgradbe je cena 3.950 mark, za ostale pa sto mark manj na kvadratni meter). Zgornje nadstropje - urejeno kot "pokrita ulica" - pa šteje devetnajst poslovnih prostorov (cena 2.800 mark za kvadratni meter). Celotna investicija obnovitvenih del, ki jih izvajajo Gradbenik iz Tolmina (na sliki), ajdovsko podjetje Instalacije in IMP iz Kopra, bo stala Projekt približno pet milijonov mark.. (VP)

POZIDAVA ROŽNE DOLINE

Z vprašanjem kako ukrotiti Vrtojbico se sedaj ukvarjajo strokovnjaki

ROŽNA DOLINA - Prebivalci Rožne doline pri Gorici, še bolj pa Šempetra vedo, kako je, ko ob vsakem le malo večjem deževju prestopi bregove navidezno majhen potok Vrtojbica. Če ta še pred dvema ali tremi desetletji ni povzročal težav, sedaj ni več tako. Nekaj je treba narediti.

Glede prizadevanj za protipoplavno zaščito naselja pripravlja Vodnogospodarski inštitut v Ljubljani tehnično dokumentacijo za pozidavo porečja Vrtojbice. Študija, ki sta jo pred dvema letoma naročila občina in novogoriška izpostava Republiške direkcije za varstvo okolja in ure-janje voda, naj bi bila dokončana naslednji mesec. Sredstva zagotavljata v enakem odstotku občinski in republiški proračun.

Po strokovnih ocenah je prevodna sposobnost potoka Vrtojbica na meji z Italijo približno 15 kubičnih metrov vode na sekundo. Če bi nadaljevali s pozidavo Rožne doline, Liskurja in Pristave, bi se ob močnejšem deževju količina vode na "mejnem profilu" več kot podvojila. V tem primeru je poplavljenje Rožne doline, Šempetra in Vrtojbe neizbežno. Zato vodno gospodarstvo že od leta 1987 ne daje pozitivnega mnenja glede zazidalnih načrtov Rožne doline.

Zaenkrat so kot protipoplavna zaščita in rešitev za pozidavo povirja Vrtojbice sprejemljive tri možnosti, in sicer povečati profil potoka, zgraditi "suh" zadrževalnik, ki bi ujel visoke vode, ali pa kombinacija pre-jšnjih dveh - delno povečati strugo Vrtojbice in zgraditi zadrževalnik. Najprimernejša bo znana kmalu!

REKREACIJA / ZA VSAKOGAR NEKAJ

Novogoriški športni delavci so pripravili pestro ponudbo rekreativnih prireditev

RAJMUND KOLENC

NOVA GORICA - V času, ko je opaziti neke vrste "usihanje" športne rekreacije v posameznih športnih društvih in klubih, je obenem moč že govoriti, da je iz "starega" načina rekreativnih dejavnosti polagoma začelo rasti zanimanje za takoimenovano "družinsko" in "posamično" rekreacijo. To je nov element, ki od organizatorjev zahteva, da svojo dejavnost predrugačijo: se pravi, da obliko in vsebinc nekaterih akcij še povečajo in ponudijo še bolj pestro in raznovrstno aktivnost kot doslej.

Trenutno je v Sloveniji največ zanimanja za tek na smučeh (žal ni skoraj kje teči, ker ni snega), kolesarjenje in teke v naravi.

Športna zveza Nova Gorica je v teh dneh objavila koledar športno rekreativnih prireditev v letošnjem letu. Koledar je veliko bolj pisan in raznolik kot prejšnje leto, kar kaže na pozitivne premike na tem področju, čeprav je tudi res da zanimanje za rekreacijo upada.

Od februarja do decembra 93 bo na sporedu 23 športnorekreativnih prireditev (smučarski teki, pohodi, triatloni, kolesarjenje, tenis). Zanimivo je, da vse prireditve in akcije organizira 11 društev in klubov, kar tudi kaže pestrost tovrstne ponudbe na Goriškem. O podrobnostih posameznih akcij bomo bralce sproti obveščali v sredstvih javnega obveščanja, vse podrobnejše informacije lahko dobite na Športni zvezi v Novi Gorici, Leninova 13. Tel. 065/22-673 ali 23-020.

NOVICE

Limiljanska ni za tovornjake

LUCIJA - Po Limiljanski ulici poteka večina prometa za industrijsko cono. Že lani so se hoteli stanovalci organizirano pritožiti čez naraščajoči promet, ki je prešel vsako mero - predvidena je bila celo blokada - pa je glavni pobudnik medtem umrl. Zdaj je jeza stanovalcev spet zajela sapo. Po tej ulici vozijo tudi 8-osna (40 do 50 ton težka) tovorna vozila, zato je pogled na ugreznjen asfalt in napokane pločnike prav žalosten. Vrhunec vsega pa je vsekakor načeta infrastruktura pod asfaltom in celo bližnje stavbe. Najbolj so jo doslej skupili stolpiči številka 8, 10 in 12 in še nekaj stanovanskih hiš v Borčevski ulici pod njimi, kjer so razpoke že prav lepo vidne. Jezni stanovalci menijo, da je skrajni čas, da se začne graditi cesta, ki jo "gradijo" že skoraj celo desetletje, namreč vpadnica, ki bo povezovala industrijsko cono z magistralno cesto. Potrpljenja nimajo več kaj dosti. (AN)

Zadnji objekt iz samoprispevka

ŽELIN - Med zadnjimi objekti iz programa 5. idrijskega samoprispevka ki se je iztekel lani je tudi večnamenski objekt na Želinu, v katerem bodo v krajevni skupnosti Reka-Straža uredili trgovino, zbiralnico mleka, gasilski dom, PTT centralo in prostore krajevne skupnosti.Denarja je le za dokončanje tretje faze, zato iščejo dodatne finančne vire, saj sredstev samoprispevka ni več. (RB)

Obrt in zasebno podjetništvo

TOLMIN - Kljub temu da trenutno obrt in malo gospodarstvo stagnirata, je njun delež v družbenem proizvodu občine kar precejšen (okrog 10 odstotkov). Tudi na področju investicij je trenutno le v zgornjem koncu Soške doline v teku več manjših in nekaj večjih turističnih investicijskih projektov. Dokaj ugodna pa je struktura zasebnega gospodarstva, saj od skupno 336 obratovalnic dobrih 40 odstotkov spada med proizvodno storitvene, 54 obrtnikov se ukvarja s trgovino, 49 je gostincev, 46 prevoznikov, 47 obrtnikov pa ponuja gradbene storitve. Kar 260 je (po podatkih konec lanskega leta) popoldanskih obrtnikov. Gospodarsko podobo dopoljnjujejo podatki o številu podjetij-pravnih oseb, katerih je v tolminski občini skupno 209. Več kot 80 odstotkov je zasebnih (165) in v mešani lasti (7), dve sta zadružni, 35 pa je družbenih podjetij. Od nekaj več kot 3650 zaposlenih v tolminski občini, jih 300 dela v zasebnem sektorju, prav toliko pa jih po podatkih občinskih služb odhaja na delo čez mejo. (Foto:R.Bric)

Obljube, kdo jim verjame

LOG POD MANGRTOM - Tu še vedno gledajo le tuje televizijske postaje. Pravijo, da ne več dolgo, da bodo morda "že" letos le lahko poslušali in gledali vsaj en program TVS. Pravijo! Več poslancev je na sejah občinske skupščine govorilo, da je treba pristojne v Ljubljani spominjati na že dane obljube o spremembah Zakona o RTV Slovenija. Takšne pobude so poleg tolminske dajale tudi nekatere druge občine. Predlog je bil tudi, da bi TV uvedla kodirane programe, svojim naročnikom pa bi ponudila dekoderje za vsak program posebej; zanje bi plačevali različno naročnino.

Na IS občine Tolmin pravijo, da je takšno pobudo postavil tudi poslanec te občine v bivšem zboru občin Fedja Klavora, na ministrstvo za promet in zveze je bila večkrat podana urgenca na raznih skupnih sestankih. (MM)

Kmalu tudi redarji

SEŽANA - Na zadnji seji občinske skupščine je zbor krajevnih skupnosti sprejel organizacijsko spremembo, da bo poslej v okviru inspekcijske službe delovala tudi komunalna inspekcija, medtem ko bo moral zbor združenega dela to šele potrditi.

Tako je tudi v sežanski občini predvidena nadzorna služba, ki bi jo opravljali občinski redarji. Te po nekaterih primorskih občinah že imajo. Redarji bodo nadzirali varovanje vodnih virov, plakatiranje, uporabo javnih površin (vključno s parkirišči) zaščito ogrožene favne in flore, poslovanje v začasnih objektih (tako v gostinskih, trgovskih in drugih lokalih) ter spoštovanje drugih predpisov s področja komunalnih dejavnosti. (OKS)

Idrijca bo tekla čista

TOLMIN - Prebivalci ob toku reke Idrijce so v občinski skupščini zahtevali takojšnjo ustavitev onesnaževanja reke, kar bi med drugim dosegli tudi s prečiščevalno napravo v Idriji. Konec leta 1992 so predstavniki občin Idrija in Tolmin (v začetku januarja pa še enkrat) ugotovili, da ne gre le za onesnaževanje reke z industrijskimi odpadki, ampak tudi z odpadki iz gospodinjstev. Ob zadnjem deževju so bili bregovi Idrijce ponovno polni polivinilastih vreck in podobnih nerazgradljivih odpadkov, ki jih vode očitno odplavljajo z divjih odlagališč. V Idriji že dalj časa pripravljajo načrte za celovito ureditev ravnanja s komunalnimi odpadki. Tečejo pa tudi priprave za dograditev čistilne naprave. (MM)

PORDENON / SAMULEGNO

Tokrat tudi poslovna borza

V Pordenonu bo od 11. do 15. februarja 9. sejem strojev in naprav za obdelavo lesa SAMULEGNO 93, za katerega so prireditelji oddali že ves razpoložljiv razstavni prostor. Tej najuglednejši izmed desetih razstavnih prireditev, ki jih letno prireja pordenonska sejemska ustanova, je ministrstvo za industrijo priznalo status vsedržavne razstavne prireditve, kar pomeni, da predstavlja sklicno točko za ves italijanski trg in hkrati tudi dobrodošlo izložbeno okno za srednje in vzhodnoevropske države. Že dejstvo, da traja samo pet dni pa kaže, da je namenjen predvsem, če že ne izključno tistim, ki delajo na področju lesa in njegove obdelave.

V prvih treh dneh bo na sejmišču tudi borza za sklepanje poslov in za industrijsko sodelovanje med podjetniki lesne industrije, s posebnim ozirom na vzpostavljanje stikov med italijanskimi in tujimi operaterji na področju lesa in pohištva. Sejem z več kot 25 tisoč kvadratnimi metri površine ni namenjen samo domačim podjetnikom, pa čeprav je v trikotniku od Pordenona do Trevisa in Mester osredotočen precejšen del italijanske pohištvene industrije, medtem ko se vzhodno od Vidma nahaja kar 75 odstotkov italijanske industrije stolic. Namenjen je tudi podjetnikom iz sosednjih držav in prireditelji - ki so razposlali kar 2500 vabil - predvidevajo, da b prišlo precej podjetnikov iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške in Madžarske. Se zlasti sedaj, ko se v teh državah obuja zasebna iniciativa.

Sejem bo pospremila tudi vrsta posvetov, med katerimi naj omenimo srečanje o internacionalizaciji podjetij kot nujni potrebi za povečanje izvoza in za investiranje v tujini, posvet o uporabi ostankov pri industriji pohištva v energetske namene in simpozij o tradingu, countertradeu in mednarodnem leasingu kot vse bolj neobhodnih operacijah v novih pogojih mednarodne trgovine. V okviru tega posveta, ki bo 11. februarja ob 17. uri, bo predavala tudi Mirjam Korsič, odgovorna za mednarodne posle pri tržaški družbi Leasest, ki je bila na sejem povabljena kot eden izmed zanimivih subjektov pri poslovanju z vzhodno Evropo. Korsičeva bo govorila o tim. cross border leasingu z vzhodnimi državami z vidika njihovih zakonodaj in o izkušnjah z do sedaj zaključenimi operacijami.

BANKE / SKUPNEGA NASTOPANJA NE BO

Hranilnice vsaka zase v Slovenijo

Propadel poskus treh zavodov iz FJK

MARKO WALTRITSCH

Vsaka od treh hranilnic iz Furlanije-Julijske krajine bo šla v Slovenijo samostojno. Spodletel je namreč poskus, da bi hranilnice iz Trsta, Gorice in Vidma (zadnja posluje tudi v pordenonski pokrajini) ustanovile skupno banko v Sloveniji. Neuspehu po eni strani nedvomno botruje velika samostojnost treh hranilnic, ki niso našle skupnega jezika niti za sodelovanje doma, po drugi strani pa strogi predpisi Banke Slovenije. Za ustanovitev banke v Sloveniji je namreč potrebno kar 53 milijard lir jamstvenega kapitala, tak znesek pa bi bil tudi za konzorcij treh hranilnic veliko, v tem trenutku celo preveliko breme. Njihovi vodilni funkcionarji, ki so se v Gorici te dni sestali prav z namenom, da bi preučili to vprašanje, so prišli do sklepa, da za sedaj ne bodo naredili nič skupnega.

Vsaka pa bo seveda šla po svoji poti. Tržaška hranilnica ima s svojim predstavništvom v Kopru pozitivne izkušnje, zato je v Rimu že zaprosila za dovoljenje, da bi tam odprla podružnico. V to sicer sedaj ne silijo preveč, gotovo pa bodo nadaljevali dosedanjo politiko sodelovanja z gospodarstvom v Sloveniji.

Hranilnica v Gorici je že pred dvema letoma skušala sodelovati pri ustanovitvi kake banke v Sloveniji, seveda s slovenskim partnerstvom. Imajo več poslovnih stikov, njihov cilj pa je postati partner Komercialne banke - Ljubljanske banke v Novi Gorici, tudi tako, da bi pristopili kot delničarji. Goriški zavod si prizadeva tudi za razširitev zalednja v Italiji, zato so v teku pogovori s hranilnico Cariplo iz Milana, da bi le-ta stopila med delničarje goriške »sestre«.

Videmsko-pordenonska hranilnica CRUP, med delničarje katere je lani stopila hranilnica iz Verone, je že bila navezala stike s štajersko banko v Gradcu. Prav te dni pa je njen upravni svet sklenil, da bo odprl predstavništvo v Novi Gorici, ki naj sledi dogajanju na Slovenskem. Podoben urad bodo odprli tudi v Umagu v hrvaški Istri.

Tri hranilnice iz naše dežele gredo torej v Slovenijo vsaka po svoji samostojni poti. Za sosedno državo pa se očitno zanima tudi hranilnica Cassa marca iz Trevisa (Cassa di risparmio della Marca trevigiana), ki bo v kratkem odprla podružnici v Gorici (v začetku Tržaške ulice) in v Trstu (za hotelom Savoia). Njuna naloga bo prav gotovo tudi slediti dogajanju na Slovenskem, saj imajo podjetniki iz Trevisa veliko stikov s kolegi iz Slovenije.

Zanimanje za bančno sodelovanje s sosednjo državo pa se ne omejuje samo na Furlanijo-Julijsko krajino. Tri ljudske banke iz Veneta (iz Padove, Vicenze in Montebelluna) so sklenile kupiti 10 odstotkov delnic ene od avstrijskih bank, ki je že navzoča v Sloveniji. To jim bo omogočilo obiti sedanje stroge pogoje, ki jih za take posle postavlja Banka Slovenije.

Medtem ko je lanski predlog hranilnice CARIVE iz Benetk - ki je nameravala s 35-odstotnim deležem pristopiti k banki VIPA v Novi Gorici - ostal v ozadju, je iz Kopra prišla vest, da želi Banca Antoniana iz Padove kupiti kar 90 odstotkov delnic tamkajšnje banke Fiba. Antoniana ima več kot 100 podružnic, od teh precej v naši deželi. Predlanskim je kupila ljudsko banko v furlanskem Codroipu, zdaj namerava kupiti še ljudsko banko v Huminu z vsemi njenimi podružnicami. Ljudska banka iz Verone pa naj bi kupila ljudsko banko v Latisani.

Bančniki iz Veneta torej vdirajo tako v našo obmejno deželo kot v Slovenijo in tudi v ostale države srednjega in vzhodnega dela Evrope.

Banke za izhod iz krize

Nova strategija, ki jo v sedanjem težkem trenutku potrebuje proizvodni sektor, je bila glavni predmet včerajšnjega srečanja med deželnimi upravitelji in predstavniki kreditnega sistema v Furlaniji-Julijski krajini. Odbornik za finance Longo je glede na letošnji občutni proračunski poseg Dežele izrazil pričakovanje, da se bodo tudi denarni zavodi angažirali za premostitev krize, medtem ko je odbornik za industrijo in podpredsednik deželnega odbora Saro oznanil, da namerava preveriti pripravljenost bank, da prevzamejo vlogo soprotagonistov pri izredni pomoči gospodarstvu, ki jo je Dežela uzakonila s finančnim zakonom. Predstavniki bank so izrazili splošno pripravljenost za prevzem te vloge, zato so jim deželni upravitelji predlagali celovit projekt za kreditiranje gospodarstva, s katerim se bo že v naslednjih dneh začela ukvarjati posebna delovna skupina pristojnih deželnih upraviteljev in bančnikov.

MLEKO / TEŽAVE Z DOLOČANJEM NOVIH KVOT

Kmalu tudi pri nas nadzorniki EGS

Do konca marca naj bi kvote ostale sedanjim lastnikom, potem pa bo treba ukrepati

O novi porazdelitvi proizvodnih kvot mleka med članicami Evropske gospodarske skupnosti smo že obširno poročali, minuli četrtek pa je Aima (državno podjetje za posege na kmetijskem tržišču) izročilo deželam sezname proizvajalcev mleka, medtem ko so se na ministrstvu za kmetijstvo sestali predstavniki kmečkih organizacij in industrijcev, katerim so pojasnili osnutek pravilnika za izvajanje zakona št. 468/1992, s katerim je Italija aplicirala določila o kvotah mleka EGS. S ponedeljkom bodo prišli v posamezne dežele nadzorniki EGS, da ugotovijo, ali stvari potekajo v skladu z novimi dispozicijami oziroma obveznostmi, ki jih je Italija pred mesecem sprejela v Bruslju. Če te obveznosti ne bi bile spoštovane, bruseljski sporazum ne bi začel veljati. Sezname proizvajalcev mleka, ki jih je Aima razdelila deželam, bodo morale te izpopolniti in dopolniti, nakar bodo do konca marca objavljeni dokončni seznami. Že zdaj pa je jasno, da se mnogim težavam pri tem ne bo mogoče izogniti.

Proizvajalcev mleka v Italiji je okrog 170.000. Večina jih je presegla dodeljene proivzodne kvote, je pa tudi večja skupina tistih rejcev, ki so kvote spoštovali ali celo proizvajali manj. Končno obstaja še tretja kategorija pridelovalcev, ki so sicer naslovniki kvot, a so iz različnih razlogov po mlečni sezoni 1988-89 prenehali proizvodnjo.

V prvi skupini pridelovalcev je koncentriranih okrog 80 milijonov stotov mleka, od katerih 60 milijonov v okviru tim. kvote »A« (nanašajoče se na sezono 1988-89), 20 milijonov stotov pa v okviru kvote »B«, ki predstavlja razliko med proizvodnjo, popisano v sezoni 1991-92, in tisto, ki je bila ugotovljena v sezoni 1988-89.

Zadnja proizvodnja tistih pridelovalcev, ki niso presegli svojih kvot, je ocenjena na 20 milijonov stotov od 28 milijonov, do katerih so imeli pravico in te pravice tudi niso izgubili. V skupini tistih pridelovalcev, ki so prenehali proizvodnjo (okrog 43 tisoč), pa je proizvodna kvota ocenjena na 10 milijonov stotov. K vsem navedenim kvotam je treba dodati 1,5 milijona stotov dodeljenih članom zunaj zveze UNILAT, in še milijon, dodeljen drugim proizvodnim faktorjem, tako da znaša celotna dodeljena kvota celo več kot 120 milijonov stotov. To je kvota, ki je bila Italiji pred mesecem dodeljena v Bruslju, pa je bila od prejšnjih 90 milijonov stotov povečana na 99 milijonov stotov. Ker znaša kvota, dodeljena v okviru »A« okrog 94 milijonov stotov, znaša dodatna kvota EGS, ki jo je treba razdeliti italijanskim proizvajalcem, dejansko samo 5 milijonov stotov.

Da bi ostali v teh predpisanih mejah in znižali proizvodnjo od dejanskih 120 na 99 milijonov stotov, je bila prvotna namera črtati iz uradnih seznamov tistih 43 tisoč proizvajalcev, ki so prenehali proizvodnjo, kar bi pomenilo 10 milijonov stotov. S tem bi se nekoliko približali na novo določeni kvoti EGS, vendar do tega ni prišlo zaradi močnega odpora kmečkih sindikalnih organizacij, tako da je trenutna usmeritev do konca marca ta, da bi te kvote ostale dosedanjim lastnikom.

To sicer ne izključuje možnosti, da le-ti svoje kvote dajo na tržišče, da jih torej prodajo ali pa dajo v najem, kar predvideva tudi nov zakonski normativ. Da pa bi v naslednjih dveh letih vendarle zmanjšali proizvodnjo na tistih 99 milijonov stotov mleka, očitno le ne bo preostalo drugega, kot stopiti na pot prostovoljnega odpovedovanja kvotam ali pa drastičnega uradnega rezanja. (jk)

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI
Z DESETLETNO ZAPADLOSTJO

- BTP so obveznice s koriščenjem 1. januarja 1993 in zapadlostjo 1. januarja 2003.
- Obveznice dajejo letno 12% bruto obresti izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.
- Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana bankam in drugim pooblaščenim operaterjem.
- Dejanski letni donos BTP znaša 10,78%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.
- Cena, ki bo iznešena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.
- Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do 13.30 dne **1. februarja.**
- Obveznice BTP se koristijo s 1. januarjem; **ob vplačilu (4. februarja)** bo treba doplačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo privatniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.
- Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.
- Obveznice so v ponudbi v svežnjih po minimum 5 milijonov lir.
- Naknadne informacije nudijo banke.

KMETIJSTVO / PO RAZISKAVI PROF. MARIA GREGORIJA

Nazadovanje sektorja se odraža tudi v zaposlenosti

V zadnjem desetletju se je delovna sila zmanjšala za 11,6%

Po pregledu položaja kmetijstva v deželi Furlaniji-Julijski krajini in razvojnih tendenc tega sektorja glede na število kmetij različnih razsežnosti, nihanj v pridelovalnih kulturah in v živinoreji v obdobju 1970-1990 - povzetem po študiji profesorja agronomije na videmski univerzi, prof. Maria Gregorija - se bomo tokrat zadržali pri razvoju oziroma gibanju števila zaposlenih v kmetijskem sektorju. Kot kažejo dosedanji pregledi, smo priče hudemu nazadovanju kmetijstva v deželi na splošno, zato tudi gibanje zaposlenih v kmetijstvu odraža oziroma potrjuje to bistveno značilnost.

Prvi primerjalni podatek nam pove, da se je število zaposlenih v kmetijstvu od leta 1982, ko je bil izveden zadnji popis, zmanjšalo za 11,62 odstotka oziroma za 15.208 enot. Konec leta 1990 je bilo vseh zaposlenih v kmetijstvu 115.724, od katerih 67.893 ali 58,68% moškega spola. Pri tem je bilo število odvisnih delavcev skromno, in sicer le 2.224 enot ali 1,92%, pretežno moškega spola.

Največji del zaposlenih v smislu avtonomnega dela lahko razvrstimo v dve aktivni kategoriji: poklicno in nepoklicno, pri čemer štejejo za poklicno zaposlene tisti, ki so presegli 100 delovnih dni v podjetju, za nepoklicno zaposlene pa tisti, ki niso dosegli 100 zaposlitvenih dni. Po tem kriteriju predstavlja kar 80,10% oziroma 90.907 zaposlenih kategorijo nepoklicnih, kategorijo poklicno zaposlenih pa 20% oziroma 22.593 enot. Zanimiva je tudi ugotovitev, da se je med avtonomnimi kmetovalci število nepoklicnih zmanjšalo za 7,39%, število odvisnih delavcev za 19,19%, število poklicno zaposlenih pa celo za 24,73%.

Tak razvoj je rezultat dokaj kompleksnega procesa, ki gre od demografskega gibanja do dinamike tržišča dela in čeprav teže enega in drugega segmenta še ni mogoče jasno opredeliti, vendarle izstopata dva kazalca: a) razvoj delovnih oblik pri stalnem delu, kakršno je neodvisno, in priložnostna zaposlitev s posluževanjem tretjih oseb in b) strukturo zaposlenih po spolu in starosti.

Kar zadeva drugi kazalec (b) kaže analitična obdelava podatkov popisa iz leta 1982 na zelo občutno staranje zaposlenih, saj je kar 45,34% zaposlenih preseglo 55. leto starosti, če pa se omejimo samo na poklicno zaposlene moške, se je ta odstotek dvignil na 54,50%.

V obdobju po zadnjem popisu kmetijstva leta 1982 je bilo zaznati v glavnem tri specifične pojave:

a) mnoge starejše osebe so dokončno opustile aktivno delo;

b) nekatere od teh oseb so zmanjšale delovno aktivnost v podjetju s prehodom od poklicnega k nepoklicnemu delu;

c) del prej zaposlenih ni dobil nadomestila iz vrst mlajših družinskih članov, saj kar 76 odstotkov kmetij, ki so jih vodili starejši od 55 let, ni imelo mlajših članov, ki bi lahko zagotovili generacijsko zamenjavo;

d) tam, kjer so mlajši prevzeli delo starejših pa je na kmetijah mnogo bolj uveljavljena delna namesto popolne zaposlitve.

Vse to je povzročilo, da se je delež nepoklicno zaposlenih povečal od 75,0 na 76,6 odstotka, da se je zvišalo število zaposlenih žensk (od 44,1 na 46,6 odstotka) in da so se zaposleni nasploh v povprečju postarali. Kot vse kaže, se bodo ti trendi nadaljevali tudi v prihodnjih letih. (jk)

Sadilci solate na Kolonkovcu, sicer le pri tekmovanju. Bodo podobni prizori povsem izginili? *(Arhivski posnetek)*

KZ: do prvih dni marca plačati takso na številko IVA

Do 5. marca je treba plačati takso na številko (»partita«) IVA. Kdor plačuje to takso pri Kmečki zvezi, mora plačilo izvesti do konca februarja. Tisti, ki je v lanskem letu ustvaril za več kot 10 milijonov lir prometa oziroma prodaje svojih proizvodov, mora to sporočiti uradu IVA. Z letošnjim letom bo namreč v tem primeru moral začeti voditi knjigovodstvo, kar mora uradu IVA sporočiti do konca januarja.

MENJALNIŠKI TEČAJI

28. januar 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM) nakupni	prodajni	Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS) nakupni	prodajni	Italijanska lira (tečaj za 100 ITL) nakupni	prodajni
A Banka	61,60	62,40	8,69	8,81	6,38	6,67
Avtohiša Ljubljana*	62,00	62,40	8,70	8,83	6,40	6,70
Aval Bled	61,60	62,35	8,70	8,88	6,50	6,85
Ažur*	61,80	62,50	8,70	8,89	6,58	6,80
Bela vrtnica	62,00	62,60	8,70	8,90	6,60	6,90
Bobr Fužine	61,90	62,40	8,75	8,88	6,45	6,80
Bobr Trzin	61,90	62,30	8,75	8,88	6,45	6,80
Brdar Koper	61,75	62,35	8,65	8,80	6,44	6,68
BTC Ljubljana	61,30	62,50	8,65	8,90	6,50	6,80
BTC terminal Sežana	61,70	62,50	8,70	8,85	6,55	6,75
Burin Center	62,00	62,55	8,65	8,85	6,65	6,75
Burin Moste	62,00	62,60	8,60	8,85	6,63	6,75
Come 2 Us*	62,00	62,60	8,75	8,85	6,40	6,80
Creditanstalt - Nova banka d.d.	61,70	62,40	8,75	8,95	6,30	6,80
Dom na trgu	62,00	62,24	8,79	8,83	6,60	6,75
Dom Kaffe*	61,80	62,10	8,77	8,84	6,52	6,70
Emona Globtour	61,50	62,50	8,70	8,90	6,35	6,75
Eros Ljubljana*	61,90	62,20	8,77	8,85	6,60	6,70
Feniks Portorož	61,74	62,40	8,65	8,86	6,40	6,65
Fiba d.o.o. Koper	61,75	62,40	8,65	8,78	6,45	6,67
Firadas d.o.o. Idrija	61,95	62,65	8,80	8,95	6,50	6,70
Golfturist Ljubljana	61,95	62,65	8,73	8,88	6,48	6,85
Golfturist Domžale	61,80	62,35	8,65	8,85	6,50	6,90
Hida	62,10	62,25	8,78	8,83	6,65	6,75
Hipotekarna banka Koper*	61,75	62,50	8,60	8,80	6,40	6,75
Hram Rožice Mengeš	61,90	62,15	8,70	8,90	6,30	6,80
Hranilno kreditna služba	62,00	62,50	8,74	8,90	6,40	6,82
Ilirika Ilirska Bistrica	61,72	62,68	8,57	8,75	6,45	6,68
Ilirika Slovenj Gradec	61,91	62,46	8,72	8,80	6,40	6,68
Ilirika Postojna	61,76	62,58	8,67	8,76	6,61	6,71
Ilirika Sežana	62,01	62,34	8,71	8,79	6,63	6,69
Invest Škofja Loka	61,70	62,70	8,74	8,90	6,43	6,85
Italdesign Nova Gorica*	61,75	62,45	8,71	8,85	6,57	6,69
Klub Slovenijales*	61,80	62,40	8,70	8,90	6,50	6,80
Komercialna banka Triglav	61,61	62,61	8,70	8,90	6,40	6,80
Kompas Hertz Celje*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Velenje*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Idrija*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Tolmin*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Novo Mesto*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Krško*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Bled*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Fintrade	61,70	62,39	8,65	8,89	6,50	6,89
Kompas Holidays	61,70	62,20	8,70	8,80	6,50	6,90
Ljubljanska banka d.d. Lj.	61,50	62,70	8,69	8,91	6,54	6,77
LB Banka Zasavje Trbovlje	61,50	62,60	8,74	8,90	6,50	6,90
LB Dolenjska banka N.M.	61,70	62,70	8,75	8,90	6,54	6,77
LB Komercialna banka N.G.	61,51	62,70	8,60	8,93	6,36	6,65
LB Kreditna banka Maribor d.d.	61,45	62,85	8,67	8,90	6,40	6,90
LB Splošna banka Koper d.d.*	61,47	62,68	8,57	8,78	6,31	6,67
LB Splošna banka Celje	61,80	62,50	8,73	8,85	6,40	6,80
Libertas Koper*	61,85	62,35	8,67	8,80	6,47	6,67
MA Vir	61,80	62,40	8,70	8,88	6,50	6,85
Madai Nova Gorica*	61,70	62,30	8,70	8,80	6,50	6,65
Media*	62,00	62,30	8,75	8,85	6,60	6,80
Mercator Turist	61,95	62,60	8,70	8,86	6,50	6,80
Otok Bled	61,71	62,42	8,69	8,80	6,53	6,75
Panna	61,90	62,40	8,70	8,88	6,50	6,80
Petrol*	61,90	62,40	8,75	8,85	6,50	6,80
Poštna banka Slovenije	61,40	62,50	8,44	8,79	6,10	6,69
Probanka	61,43	62,60	8,68	8,82	6,50	6,80
Publikum Ljubljana	61,85	62,15	8,75	8,89	6,60	6,89
Publikum Celje	62,00	62,29	8,76	8,84	6,60	6,75
Publikum Dobova	61,90	62,50	8,52	8,87	6,35	6,85
Publikum Kostanjevica	61,90	62,50	8,52	8,87	6,35	6,85
Publikum Krško	61,90	62,50	8,52	8,87	6,35	6,85
Publikum Maribor	62,05	62,28	8,77	8,82	6,30	6,70
Publikum Metlika	62,00	62,50	8,60	8,80	6,30	6,70
Publikum Mozirje	62,05	62,35	8,75	8,84	6,30	6,80
Publikum Novo Mesto	62,00	62,70	8,70	8,90	6,45	6,65
Publikum Piran	61,65	62,55	8,58	8,75	6,45	6,67
Publikum Ptuj	61,85	62,55	8,74	8,83	6,30	6,70
Publikum Sevnica	62,00	62,70	8,65	8,85	6,45	6,79
Publikum Šentilj	62,05	62,28	8,78	8,84	6,30	6,70
Publikum Šentjur pri Celju	62,06	62,39	8,76	8,84	6,60	6,79
Publikum Trebnje	61,80	62,60	8,69	8,84	6,40	6,75
Publikum Zagorje	61,95	62,35	8,74	8,81	6,60	6,85
Publikum Žalec	62,00	62,34	8,77	8,84	6,55	6,75
Roja	61,95	62,25	8,73	8,83	6,65	6,75
Simotisk	62,00	62,50	8,70	8,85	6,40	6,80
SKB banka d.d. Ljubljana**	62,15	62,19	8,83	8,83	6,57	6,68
Slovenijaturist	61,85	62,25	8,73	8,80	6,50	6,70
Slovenska investicijska banka*	61,80	62,40	8,70	8,83	6,35	6,80
Slovenska hran. in pos. Kranj	62,00	62,30	8,70	8,86	6,40	6,80
SZKB d.d. Ljubljana	61,85	62,50	8,70	8,83	6,40	6,82
Sonce	61,90	62,40	8,70	8,88	6,50	6,78
Štajerska banka obrti in podj.	61,60	62,40	8,72	8,90	6,40	6,80
Tartarus Postojna	61,66	62,62	8,63	8,76	6,52	6,70
Tentours Domžale	61,80	62,30	8,65	8,82	6,50	6,90
Tori*	62,00	62,40	8,75	8,88	6,65	6,80
Trias*	62,00	62,30	8,70	8,90	6,50	6,80
Upimo	62,00	62,15	8,77	8,83	6,60	6,70
Wolf	61,80	62,10	8,75	8,82	6,50	6,75
Wilfan Kranj	62,00	62,30	8,77	8,87	6,65	6,80

Tečaj velja danes: * Zaračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA
Pokrita tržnica ljubljana
MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKE, KRONE, FUNTE, IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVASKI DINARJI
Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 20 z dne 28. januarja — Tečaji veljajo od 29. 1. 1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	65,6386	65,8361	66,0336
Avstrija	040	šiling	100	870,6691	873,2890	875,9089
Belgija	056	frank	100	297,4107	298,3056	299,2005
Kanada	124	dolar	1	76,2180	76,4473	76,6766
Danska	208	krona	100	1584,1486	1584,1486	1593,6820
Finska	246	marka	100	1835,9216	1841,4459	1845,9702
Francija	250	frank	100	1804,9859	1810,4172	1815,8485
Nemčija	280	marka	100	6125,8645	6144,2974	6162,7303
Grčija	300	drahma	100	—	46,0638	46,2020
Irska	372	funt	1	—	161,1649	161,6484
Italija	380	lira	100	6,6142	6,5393	6,5590
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	11,0000	—
Japonska	392	jen	100	77,8903	78,1247	78,3591
Nizozemska	528	gulden	100	5441,9117	5458,2866	5474,6615
Norveška	578	krona	100	1436,5152	1440,8377	1445,1602
Portugalska	620	escudo	100	67,5683	67,7716	67,9749
Švedska	752	krona	100	1343,4021	1347,4444	1351,4867
Švica	756	frank	100	6677,8049	6697,8986	6717,9923
Velika Britanija	826	funt šterling	1	146,4082	146,8487	147,2892
ZDA	840	dolar	1	96,5620	96,8526	97,1432
Evropska Skupnost	955	ECU	1	119,1910	119,5496	119,9082
Španija	995	peseta	100	85,7621	86,0202	86,2783

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 29. JANUARJA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj) (A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT) APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA 1993:					1,000,000	595,836	608,627	1,204,463
45		119,1671%	121,7255%	120,4463%	100,000	59,584	60,863	120,446

Od 31.12. 1992 Banka Slovenije ne bo več objavljala podatkov za blagajniške zapise z dospelostjo 10.12.1992. Znesek za izplačilo teh zapisov je do 10.12.1995 enak znesku na dan 31.12.1992

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij
Tečaji veljajo od 29. januarja 1993 od 00.00 ure dalje

država	valuta	enota	ZA DEVIZE nakupni	prodajni
Avstrija	šiling	100	881,6324	884,4750
Francija	frank	100	1827,7140	1833,6070
Nemčija	marka	100	6203,0000	6223,0000
Italija	lira	100	6,6217	6,6431
V.Britanija	funt	1	148,2517	148,7297
ZDA	dolar	1	97,7779	98,0931

Opomba: Tečaji so okvirni. Pri konkretnih poslih je možno odstopanje glede na trenutne tečaje na trgu deviz oz. poseben dogovor.

banka	valuta	nakupni	prodajni
Probanka Maribor	DEM	61,95	62,17
SKB Banka d.d.	DEM	62,03	62,23

Tečaji so okvirni. Pri konkretnih poslih je možno odstopanje.

Tečajna lista za odkup in prodajo deviz podjetij
Tečaj velja dne 29. januarja 1993 od 00.00 do 24. ure

banka	valuta	nakupni	prodajni
Creditanstalt - Nova banka	DEM	62,02	62,22
Bank Austria	DEM	61,90	62,19
UBK banka	DEM	61,94	62,14
SZKB	DEM	62,00	62,20

Devizni tečaji za USD, ATS, LIT in CHF so določeni na podlagi srednjih tečajev po trenutno veljavni tečajnici Banke Slovenije, pri drugih valutah pa je razmerje Banke Slovenije povečano oziroma zmanjšano za 0,25-odstotne točke. Tečaji veljajo za odkup prilivov in prodajo deviz do ECU = 30.000 na dan. Pri večjih prilivih in nakupih se tečaj določi v sporazumu.

* Banke, ki objavljamo tečaje, se zavezujemo kupovati in prodajati tujo valuto po objavljenem tečaju in v skladu s tekstom, ki dopolnjuje pogoje nakupa ali prodaje.

MILANSKI DEVIZNI TRG

28. JANUAR 1993 valuta (*)	v LIRAH nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	-	1479,340	-
ECU	-	1826,690	-
nemška marka	-	937,660	-
francoski frank	-	276,380	-
funt šterling	-	2240,460	-
holandski gulden	-	833,100	-
belgijski frank	-	45,530	-
španska pezeta	-	13,129	
danska krona	-	242,510	-
irski šterling	-	2462,070	-
grška drahma	-	6,997	-
portugalski escudo	-	10,328	-
kanadski dolar	-	1167,590	
japonski jen	-	11,921	-
švicarski frank	-	1020,800	-
avstrijski šiling	-	133,290	-
norveška krona	-	219,880	-
švedska krona	-	206,870	-
finska marka	-	271,440	-
avstralski dolar	-	1004,470	-

(*) indikativne kotacije zavoda Banca d'Italia

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

28. JANUAR 1993 menjalnica	v SLT za 100 HRD nakupni	prodajni
Abanka	6,80	9,80
Ažur*	8,00	10,00
Bela vrtnica	8,00	10,00
Burin Center	8,00	12,00
Fiba	8,00	12,50
Hida	7,00	10,80
Hipotekarna banka Koper*	7,00	11,00
LB Banka Zasavje Trbovlje	8,00	14,00
Otok Bled	6,10	11,10
Sonce	8,00	12,00
Tori*	8,00	12,00

Tečaj velja danes: *, Zaračunavajo provizijo: **;

ZVEZA BANK CELOVEC

28. JANUAR 1993 valuta	v ŠILINGIH nakupni	prodajnii
ameriški dolar	10,9000	11,4000
kanadski dolar	8,5000	8,9000
funt šterling	16,4000	17,2000
švicarski frank	748,5000	778,5000
belgijski frank	33,4000	34,7000
francoski frank	203,5000	211,5000
holandski gulden	611,5000	635,5000
nemška marka	689,6000	715,6000
italijanska lira	0,7290	0,7690
danska krona	177,0000	184,0000
norveška krona	160,0000	167,0000
švedska krona	149,5000	156,5000
finska marka	197,0000	207,0000
portugalski escudo	7,5500	7,9500
španska peseta	9,6500	10,1500
japonski jen	8,7000	9,1000
slovenski tolar	10,5000	11,7000
hrvaški dinar	—	—

Tečaj velja za 100 enot, pri prvih treh pa za 1 enoto valute.
Vir: *Zveza slovenskih bank v Celovcu.*

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

28. JANUAR 1993 valuta	v LIRAH nakupni	prodajni
ameriški dolar	1445,00	1490,00
nemška marka	920,00	940,00
francoski frank	272,00	281,00
holandski gulden	821,00	846,00
belgijski frank	44,80	46,30
funt šterling	2210,00	2280,00
irski šterling	2410,00	2490,00
danska krona	239,00	246,00
grška drahma	6,30	7,25
kanadski dolar	1150,00	1185,00
japonski jen	11,55	12,10
švicarski frank	1000,00	1033,00
avstrijski šiling	131,00	136,26
norveška krona	217,00	224,00
švedska krona	204,00	211,00
portugalski escudo	9,30	10,60
španska pezeta	12,25	13,40
avstralski dolar	985,00	1015,00
madžarski florint	11,00	15,00
slovenski tolar	14,50	15,00
hrvaški dinar	1,00	1,75

KMEČKA BANKA - GORICA

28. JANUAR 1993 valuta	v LIRAH nakupni	prodajni
ameriški dolar	1455,00	1505,00
nemška marka	925,00	955,00
francoski frank	272,00	282,00
holandski gulden	818,00	845,00
belgijski frank	44,50	46,00
funt šterling	2210,00	2260,00
irski šterling	2415,00	2465,00
danska krona	237,00	247,00
grška drahma	6,50	7,50
kanadski dolar	1145,00	1185,00
švicarski frank	1005,00	1035,00
avstrijski šiling	131,00	134,50
slovenski tolar	14,50	15,00

FRANKFURTSKI DEVIZNI TRG

28. JANUAR 1993 valuta	v DEM nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	-	1,572	-
francoski frank	-	29,465	-
nizozemski guiden	-	88,835	-
belgijski frank	-	4,855	-
španska peseta	-	1,400	-
danska krona	-	25,860	-
kanadski dolar	-	1,244	-
japonski jen	-	1,271	-
švicarski frank	-	109,010	-
avstrijski šiling	-	14,213	-
italijanska lira	-	1,067	-
švedska krona	-	21,930	-

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

28. JANUAR 1993

država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,70	11,70
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,25	11,50
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,70	11,70
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00	11,70
Italija	Kmečka banka Gorica		
Italija	Tržaška kreditna banka		

NARODNA BANKA HRVAŠKE

29. JANUAR 1993 država	valuta	enota	ZA DEVIZE nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	8332,5240	8357,5968	8382,6696
Kanada	dolar	1	728,2810	730,4724	732,6638
Francija	frank	100	17309,1455	17361,2292	17413,3129
Nemčija	marka	100	58623,6000	58800,0000	58976,4000
Italija	lira	100	62,6100	62,7984	62,9868
Japonska	jen	100	744,6370	746,8776	749,1182
Švica	frank	100	63655,3808	63846,9216	64038,4624
Velika Britanija	funt	1	1406,3802	1410,6120	1414,8438
Slovenija	tolar	100		960,0000	
ZDA	dolar	1	923,3217	926,1000	928,8783

Tečaj HRD velja za obračun carin in starega deviznega varčevanja.

DEVIZNI TRG BEOGRAD

27. JANUAR 1993 država	valuta	enota	ZA DEVIZE nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6736,4713	6756,7415	6777,0117
Francija	frank	100	14006,7110	14048,8580	14091,0050
Nemčija	marka	100	47355,8140	47498,3090	47640,8040
Italija	lira	100	51,4977	51,6527	51,8077
Švica	frank	100	51565,2930	51720,4540	51875,6150
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	752,2500
V.Britanija	funt	1	1164,1693	1167,6723	1171,1753

Opomba: povzeto po Reuterju.

NARODNA BANKA MAKEDONIJE

15. DECEMBER 1992 država	valuta	enota	ZA DEVIZE nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	10727,05	10759,33	10791,60
Kanada	dolar	1	915,53	918,28	921,04
Francija	frank	100	22185,44	22252,20	22318,95
Nemčija	marka	100	75473,52	75700,63	75927,73
Italija	lira	100	85,96	86,22	86,47
Švica	frank	100	84303,84	84557,52	84811,19
R. Hrvaška	dinar	100	—	197,03	—
Jugoslavija	dinar	100	—	115,00	—
R. Slovenija	tolar	100	—	1231,45	—
ZDA	dolar	1	1177,38	1180,92	1184,47

NOVICE

Začetek mirovnih pogajanj o Angoli

ADIS ABEBA - Delegaciji angolske vlade in upornišketa gibanja Unita sta sinoči v etiopskem glavnem mestu začeli mirovna pogajanja. Prvi sestanek so namenili izključno določitvi dnevnega reda. Unita od pogajanj v Adis Abebi pričakuje, da se bo z angolsko vlado dogovorila o sodelovanju v vladi. Ce mirovna pogajanja ne bodo uspela, se Angoli po mnenju opazovalcev obeta le nadaljevanje državljanske vojne, ki traja že 16 let. Razmere v Angoli so še zmeraj slabe. Boji med uporniki gibanja Unita in vladnimi silami se nadaljujejo. V angolskem glavnem mestu že več kot mesec dni primanjkuje vode, hrane in zdravil. (Reuter, STA)

Nekdanje sovjetske republike ne morejo v ES

BRUSELJ - Hans van den Broek, član Evropske komisije, zadolžen za zunanje zadeve, je izjavil, da novoustanovljene države na ozemlju nekdanje SZ in druge vzhodnoevropske države nikakor ne pridejo v poštev za sprejem v Evropsko skupnost. ES bo sicer v ponedeljek začela pogajanja z Avstrijo, Švedsko in Finsko o vstopu teh držav v Evropsko skupnost, van den Broek pa ni navedel, kdaj se bodo začela pogajanja z državami iz Vzhodne Evrope. (Reuter)

Major prispel v Oman

MUSKAT - Britanski ministrski predsednik John Major je prispel v Oman, kjer se bo s sultanom Quabosom pogovarjal o varnostnem položaju v Zalivu po zadnjih letalskih napadih zahodnih zaveznikov na Irak. Oman je sicer zvest član protiiraške koalicije, ki je že pred iraško zasedbo Kuvajta opozarjal na nevarnost iraškega ekspanzionizma. Major se je na poti iz Indije ustavil tudi v Savdski Arabiji, kjer se je sestal z savdskim kraljem Fahdom. (Reuter)

Propadel poskus vojaškega sodelovanja

BONN - Nemška vlada in Zvezni svet za obrambo sta zavrnila predlog nekaterih nemških družb, da bi Nemčija gradila vojaške ladje za Tajvan. Nemci naj bi za Tajvance naredili štiri vojaške ladje vrste U-boot. Nemška vlada meni, da bi nemško-tajvansko sodelovanje na obrambnem področju lahko ogrozilo nemško-kitajske odnose. (Reuter)

Mednarodno srečanje o človekovih pravicah

STRASSBURG - V Strassburgu se je zbralo 300 pravnikov, univerzitetnih profesorjev, predstavnikov nevladnih organizacij, ki se zavzemajo za človekove pravice, in politikov iz več kot 70 držav, ki se udeležujejo tridnevnega srečanja na temo »Zaščita človekovih pravic na pragu 21. stoletja«. Srečanje poteka pod pokroviteljstvom Sveta Evrope in je hkrati tudi prispevek k pripravi svetovne konference o človekovih pravicah, ki bo junija letos na Dunaju na pobudo OZN. (STA)

Novi spopadi na Vzhodnem Timorju

SYDNEY - Timorski gverilci so v hudih spopadih ubili najmanj 78 vojakov, je izjavil tiskovni predstavnik upornikov Jose Ramos Horta. Izjavil je tudi, da je to maščevanje, ker je indonezijska vojska mučila in zverinsko pobila civiliste na Vzhodnem Timorju, češ da sodelujejo z gverilci. Vzhodni Timor, nekdanjo portugalsko kolonijo, je Indonezija nasilno zasedla leta 1975 in tako izzvala oborožen odpor pri lokalnem prebivalstvu. (Reuter)

Mudžahidi predlagajo ustavitev spopadov

KABUL - Afganistanska skrajna islamska stranka je ponudila afganistanskemu predsedniku Rabbaniju podpis sporazuma o premirju. Zahteva pa oblikovanje vlade, v kateri bo imela svoje predstavnike, razpis predčasnih volitev, uveljavitev islamskih zakonov in predpisov v šolstvu, sodstvu in zakonodaji ter imenovanje nekaterih njenih pripadnikov za guvernerje provinc. Spopadi med vladnimi četami in islamskimi mudžahidi trajajo že od lanskega aprila. (Reuter)

IZRAEL / VRHOVNO SODIŠČE

Sodniki zavrnili priziv izgnanih Palestincev

Dopuščajo pa možnost »posameznih« prizivov

JERUZALEM - Izraelsko vrhovno sodišče je včeraj zavrnilo pritožbe proti izgonu 396 Palestincev, ki se od lanskega 17. decembra zadržujejo na »nikogaršnem ozemlju« med Libanonom in proizraelskim tamponskim ozemljem. Sklep je sedem sodnikov sprejelo soglasno, razsodba pa pušča odprta vrata morebitnemu »vladnemu umiku«, saj po eni strani obsoja kot pravno neveljavne »kolektivne izgone«, v isti sapi pa potrjuje zakonsko utemeljenost »izgonov ad personam«. V teoriji bi se lahko izgnanci posamezno vrnili na zasedena arabska ozemlja, ko bodo vložili pritožbe na pristojna vojaška sodišča.

Trenutno ni povsem jasno, kakšne posledice bo imela ta razsodba na politiko izraelske vlade, ki je pred dnevi odločno zavrnila kakršenkoli nadaljnji korak pred sklepom vrhovnega sodišča. V vladnih krogih so razsodbo včeraj ocenili kot »pravično in uravnoveseno«, za zdaj pa izključujejo novo sejo vlade, posvečeno vprašanju palestinskih izgnancev.

Vsekakor bo razsodba po mnenju političnih opazovalcev zgladila pot novemu sklicu Varnostnega sveta OZN, na katerem bo ameriška diplomacija v sodelovanju z izraelsko poskušala poiskati kompromisno rešitev.

Predsinočnjim je premier Rabin kot »izkrivljeno in odvratno« ožigosal poročilo generalnega sekretarja Butrosa Galija Varnostnemu svetu. Ob izraelskem nasprotovanju vrnitvi izgnancev je Gali predlagal Varnostnemu svetu, naj sprejme »vse potrebne ukrepe«, vključno s sankcijami, tako da bo Izrael preklical svoj sklep o izgonu.

Povsem razumljivo vlada med Palestinci in Arabci pravo ogorčenje zaradi včerajšnje razsodbe. Glasnica palestinske delegacije na mirovnih pogajanjih Hanan Ašravi je poudarila, da razsodba »dokazuje odsotnost pravičnosti v izraelskem sodnem sistemu, ker se v vseh teh letih vrhovno sodišče ni nikoli postavilo po robu sklepom izraelske vlade«. (voc)

Pristaši židovske organizacije »Žrtve terorizma« so navdušeno pozdravili razsodbo (AP)

V. BRITANIJA / MOŽNOSTI POSREDOVANJA

Kako umiriti podivjani svet?

Britanski zunanji minister opozarja, da vseh kriznih žarišč ni mogoče nadzorovati

ALJA KOSAK

LONDON - »Ne moremo biti povsod. Naša diplomacija nima dovolj ljudi in naše vojaške sile so preobremenjene,« je govoril britanski zunanji minister Douglas Hurd v londonskem Kraljevem institutu za mednarodne zadeve. Glavna tema govora so bili problemi »novega svetovnega nereda« Zato je minister Hurd pozval k skupnim mednarodnim prizadevanjem, kakršna so bila potrebna v letih 1815, 1919 in pozneje po letu 1945.

Toda v zvezi z vojno v BiH je Douglas Hurd namignil, da brez trajnega premirja Britanija ne bo prevzela vloge čuvarjev miru. Rekel je še: »Ogromne vojaške sile in nepredvidljiva tveganja bi bili potrebni, če bi hoteli vsiliti in zagotoviti mir... Tega pa nobena demokracija ne bi mogla upravičiti pred svojimi ljudmi.«

Domačim kritikom, ki trdijo, da Britanija v BiH nima nobenih interesov in naj bi zato odpoklicala svoje vojake, pa je sporočil: »S svojimi zavezniki imamo skupen interes... za varnejši in dostojnejši svet. Toda jasno moramo povedati: če so naše ustanove še tako dobre in naše odločitve še tako trdne, je nemogoče povsod jamčiti za red in dobro vlado.«

Britanski zunanji minister je poudaril, da so nove zahteve prevelike ne le za Britanijo, ampak tudi za številne druge velike vojaške sile.

Združeni narodi namreč opozarjajo, da je na svetu trenutno 25 perečih etničnih in nacionalnih konfliktov in vojna v BiH je le eden od njih. Britanija pa ima trenutno v tujini 80.000 vojakov (vključno s tistimi, ki so v nemških oporiščih) in 20.000 vojakov v severni Irski. Več kot 3.700 njenih vojakov sodeluje v operacijah ZN, in to v Kuvajtu, na Cipru (že 20 let), v Kambodži, nekdanji Jugoslaviji, Somaliji in Zahodni Sahari. Obenem pa naj bi Britanija do leta 1995 zmanjšala svojo pehoto od 55 na 38 bataljonov in vojsko od 256.000 na 116.000 vojakov, čeprav zaradi novih konfliktnih področij ponovno razmišljajo o tem.

Kako usklajevati te nove izzive v času, ko so svetovne obrambne in zunanjepolitične sile že preobremenjene in se države, ki naj bi pri tem sodelovale, srečujejo še s finančnimi težavami in zmanjšujejo oborožene sile, pa zaenkrat ostaja še vprašanje.

Buckinghamska palača

INDIJA / STARI ZAVEZNIKI

Rusija in Indija uredili star problem dolga

Rusko orožje za šelesteče dolarje

NEW DELHI - Indija in Rusija sta se dogovorili o vračilu indijskega dolga Rusiji, ki po ocenah indijskih finančnih strokovnjakov znaša približno 12, 3 milijarde dolarjev, Rusi pa so zahtevali šestnajst milijard.

Indija je menda zahtevala odpis šestdeset odstotkov dolga, Rusi pa so bili pripravljeni na odpis le tridesetih odstotkov. Na koncu so le sklenili kompromis, ki pomeni povečano prodajo ruskega orožja Indiji, vendar, kot je poudarjeno v sporazumu, naj to ne bi škodilo tretjim državam. Podrobnosti sporazuma za zdaj še niso znane, zadovoljstvo obeh strani pa najbrž pomeni, da bo Rusija dobila del prepotrebnega denarja, Indija pa orožje, ki si ga ne želi nič manj vroče kot Rusi svoj denar. Nekdanja Sovjetska zveza je štirideset let oskrbovala Indijo z orožjem in tudi visoko vojaško tehnologijo, ki je Indija ne more kupiti nikjer drugje. Jelcin je ponudil tudi ustanavljanje indijsko-ruskih podjetij za proizvodnjo nadomestnih delov za vojaško opremo, ob tem pa pozval indijske poslovneže na »široko odprto rusko tržišče«.

Med drugim sta državi podpisali tudi sporazum o prijateljstvu in sodelovanju, ki je podoben tistemu iz leta 1971, ko se je Indija zapletla v vojno s Pakistanom, ki je pripeljala do ustanovitve Bangladeša. Takrat so Američani poslali v Bengalski zaliv vojaško ladjevje. Ob tem je Jelcin poudaril, da obe državi nasprotujeta kakršnemu koli blokovskemu povezovanju, zato bosta medsebojne odnose urejali v neposrednih medsebojnih stikih in v obojestransko korist. Indijski poslovneži so glasno zaploskali ruskemu predsedniku, ko je podprl indijski odnos do kašmirskega vprašanja, rekoč, da je treba problem rešiti tako, da ne bo ogrožena celovitost Indije. V zvezi z omenjenim kriznim žariščem je Jelcin ponudil tudi vso potrebno rusko pomoč v Združenih narodih ali kateri drugi mednarodni organizaciji. (Reuter)

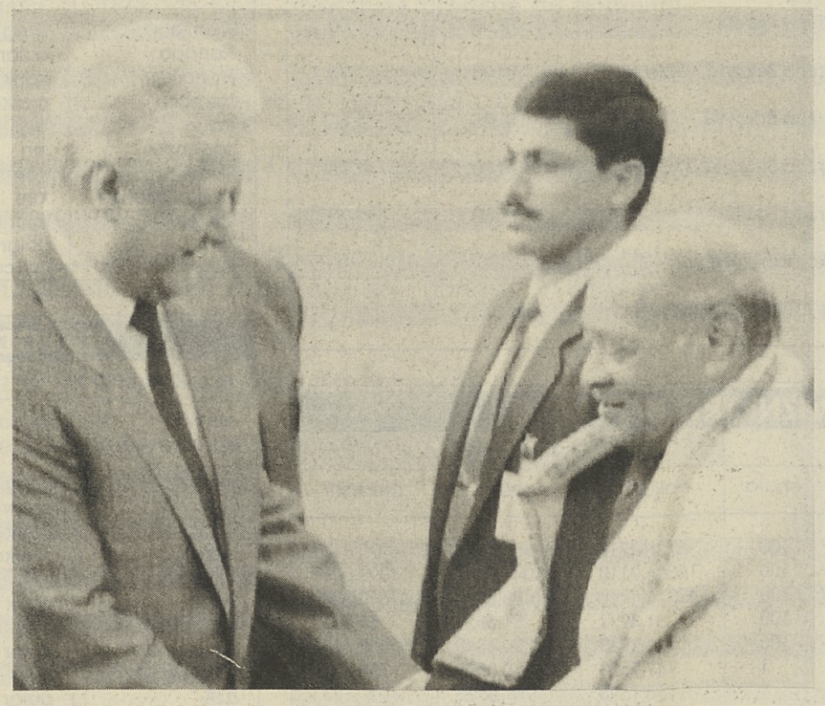

Ruski predsednik Jelcin s svojim indijskim kolegom (Foto: AP)

RUSI V NEMČIJI

Bivši rdeči generali so zdaj prodorni kapitalisti

MARKO KRAUTBERGER

Zanikrnost, ravnodušnost, neodgovornost in kriminal so besede, ki se pogosto pojavljajo v poročilu ruskega državnega inšpektorja Jurija Boldjireva, ki je po ukazu ruskega predsednika Borisa Jelcina podrobneje pregledal dogajanja ob umiku nekdanje Rdeče amrade iz nekdanje Nemške demokratične republike.

Državni inšpektor je med preiskavo odkril številne manjše in večje kršitve, ki so jih pri prodaji vojaških premičnin in nepremičnin zagrešili visoki uradniki obrambnega ministrstva in nekateri generali. Največ nepravilnosti in goljufij se je zgodilo pri prodaji sredstev in objektov nekdanje zahodne skupine sovjetske armade, ki je bila razporejena v Vzhodni Nemčijii. Pri goljufijah je po mnenju državnega inšpektorja Boldjireva sodeloval tudi sam poveljnik enot, ki so trenutno še nameščene v vzhodnem delu Nemčije, ruski general Burlakov.

Boldjirev v svojem poročilu ugotavlja, da je celotna afera Rusiji že povzročila približno 100 milijonov mark škode. Zato priporoča takojšnjo degradiranje petih generalov v obrambnem ministrstvu in odpustitev generala Burlakova in še dveh njegovih kolegov iz poveljstva enot v Nemčiji.

In kaj vse so visoki častniki in njihovi pomočniki zagrešili? Boldjirev jih med drugim obtožuje poneverbe denarja, namenjenega izgradnji stanovanj za častnike in vojake, ki so se in se bodo še vrnili v domovino. Poleg poneverbe denarja jim očita tudi negospodarno ravnanje z objekti, ki naj bi jih prodali ali predali novim oblastem v vzhodni Nemčiji, denar od prodaje pa uporabili za izgradnjo že prej omenjenih stanovanj. Od 777 lokacij sovjetske vojske v vzhodni Nemčiji so jih namreč zveznim oblastem predali le 393, preostale pa so večinoma spremenjene v odlagališča odpadkov, razbitin in neuporabne vojaške tehnike.

Pri prodaji vojaških nepremičnin in druge lastnine je sodelovalo kar nekaj podjetij s sumljivim poreklom in še bolj sumljivimi kupčijami. O njihovi kvaliteti in glavni nalogi teh posredniških podjetij pa govorijo sklenjeni dogovori sami. Tako je rusko podjetje Konverzija, zadolženo za prodajo velikih vojašnic, prodalo stavbe in naprave nekdanje garnizije v Cottbusu ruskemu podjetju Profinform za dva milijona rubljev. Za ta denar pa ni mogoče v Moskvi kupiti niti stanovanja.

Rusko-švicarsko podjetje Mos Enico-Invest je z odobritvijo Burlakova odkupilo od oboroženih sil 82 tisoč ton dieselskega goriva po ceni 27 pfenigov za liter, obenem pa je podjetni general Burlakov od spretnih poslovnežev kupil za svoja letala gorivo iz ruskih rafinerij, plačal pa ga je z devizami. Ves dobiček od teh kupčij je končal na računu v letonski banki.

Seveda račun v letonski banki ni edini račun, ki ga imajo posamezni generali. Takšne račune je Boldjirev izsledil tudi na Finskem, v Švici in celo v Združenih državah Amerike. Kot kaže, generali razumejo konec obdobja hladne vojne čisto po svoje. Denar z uradnih računov nekdanje Sovjetske armade pa še naprej izginja neznano kam, tako na primer 13 milijonov nemških mark z računa v Leipzigu, ki so izginili brez sledu.

Seveda pa častniki niso zadovoljni le z denarjem. Tako je v moskovskih skladiščih Jelcinov inšpektor Boldjirev odkril velike zaloge uvoženega krzna, konfekcije, obutve, pohištva in delikates v vrednosti 42 milijonov rubljev. Vse to je bilo namenjeno prodaji ali, bolje rečeno, razprodaji za izbrane branilce domovine.

BIH / VOJNA EKONOMIJA

V vasici Kiseljak sklepajo kupčije kot v Hong Kongu

Vsako blago, ki pride v BiH, je »ocarinjeno« tudi 5.000-odstotno

ERVIN HLADNIK-MILHARČIĆ

ZENICA - V srednji Bosni so spopadi med Muslimani in Hrvati prešli v odkrito vojno. Zenica je že tri dni odrezana od preskrbovalnih centrov z obalo, ker so sile hrvaškega obrambnega sveta zaprle cesto pri Busovači in s topništvom napadle muslimansko vas Kacuni. Tudi Merani in druga muslimanska naselja na poti med Busovačo in Kiseljakom gorijo. Minirana je tudi gorska cesta med Kiseljakom in Tarcinom, še zadnja spranja med srednjo Bosno in svetom, ki je ostala odprta po spopadih pri Gornjem Vakufu. Zelo napeto je tudi v Vitezu, kjer je glavno skladišče Visokega komisaritata za begunce za razdeljevanje človekoljubne pomoči srednji Bosni. V zadnjih dneh je tja prišlo petsto hrvaških prostovoljcev iz Splita, Livna in Tomislavgrada.

Povod za napad na Busovačo naj bi bila bomba, ki je konec prejšnjega tedna eksplodirala v neposredni bližini avtomobila poveljnika hrvaških sil v Busovači polkovnika Darja Kordiča. V štabu Enverja Hadžihasoviča, ki poveljuje tretjemu korpusu vojske BiH, pa mislijo, da ne ge za izolirano akcijo lokalnega poveljnika, ki je ušel nadzoru, ampak za realizacijo strateškega načrta, ki so ga pripravili v štabu Mateja Bobana v Grudah ali morda celo v Zagrebu. »HOS je izrabil hrvaško ofenzivo v kninski Krajini in hoče dokončati delo, ki ga je začel pri Prozoru in Gornjem Vakufu. Zasesti in kontrolirati hočejo vse prometnice, ki vodijo v Sarajevo, Zenico in Tuzlo,« trdi polkovnik Vehbija Karić, namestnik načelnika vrhovnega štaba vojske BiH Seferja Halilovića, ki je svoj štab z Igmana preselil v Zenico. Analiza štaba Vojske BiH se zdi točna, le da hrvaške sile že nadzorujejo vse preskrbovalne poti.

Edina cesta, ki od obale vodi v notranjost, se pri Jablanici razcepi na odsek, ki vodi desno proti Sarajevu, levo pa proti Gornjemu Vakufu, Bugojnu, Donjem Vakufu in Travniku. Na ženevskem zemljevidu razdelitve BiH na deset provinc so vsa nacionalno mešana naselja z večinskim muslimanskim prebivalstvom dodelili hrvaškim provincam. »Vojna med Hrvati in Muslimani je neizogibna,« pravi Alija Alihodžić, direktor in lastnik glavne zeniške banke, ki opravlja finančne transakcije tako za vojsko BiH kot za Hrvaški obrambni svet. »Ne ge za politiko, ampak za ekonomijo. Za vse blago, ki pride čez hrvaška ozemlja, nam že Hrvaška zaračuna tridesetodstotni davek, da poravna svoje stroške. Še dvajset odstotkov pa poberejo lokalne oborožene kontrole HOS, ki imajo ob poti mitnice.« Preskrbovanje Srednje Bosne je veliko delo, ki vključuje stotine tovornjakov, avtobusov in manjših vozil. Vsa hrana, orožje in uniforme, ki pridejo v Tuzlo, Gradačac, Goražde in Srebrenico, petkrat ali desetkrat plačajo carino, mitnino, mostnino ali varščino, preden jih preložijo na vozila, ki jih peljejo do bojišč v notranjosti, ali na kobile in konje, ki jih po peš poteh dostavljajo do obkoljenih mest. V srednjem veku, ki je zajel Bosno, so poti, mostovi in trdnjave nad njimi najzanesljivejši način bogatenja. Zakotni kraji, kakršen je Kiseljak, so postali trgovski centri, ki poslujejo tako uspešno kot Hong Kong. V tem hrvaškem naselju v neposredni bližini Sarajeva ni vojne: trgujejo Hrvati, Muslimani, Srbi, pripadniki Unproforja in kdorkoli pride mimo. Profiti za blago, ki se prebije čez vse fronte in blokade, dosegajo tudi pet tisoč odstotkov. »Če bo srednja Bosna popolnoma obkrožena s srbskimi in hrvaškimi provincami, v šetih letih od nas ne bo ostalo nič, ker bomo popolnoma odvisni od pogojev, ki nam jih bodo družno narekovali oboji.« Alihodžić je v ponedeljek nadzoroval rezanje denarja BiH in njegovo razdelitev po osvobojenih ozemljih. »Tudi denar so morali pretihotapiti. Natisnili smo ga v Cetisu v Celju, vendar ga nismo mogli razrezati, ker bi nam ga hrvaške kontrole pobrale. Hrvaška hoče, da v Bosni velja samo hrvaški dinar in s primarno emisijo v Herceg-Bosno izvaža svojo inflacijo. Svoj denar smo zato ponovno zavili v bale in ga pretihotapili kot rotopapir za časopise. Mitnine smo plačali v nemških markah.«

Zeniški korpus ne sme odgovarjati na hrvaške akcije, ker se v Sarajevu bojijo, da bi HOS preprosto zaprl ceste in izsiljeval notranjost s še večjimi dajatvami.

Karikatura: M. Alašević

HRVAŠKA / VOLITVE

Desno od HDZ brez možnosti

Zaradi neenotne opozicije je Tuđman najmočnejši

RAMIZ MEHULIĆ / ZAGREB

ZAGREB - Večina hrvaških strank prava se ne bo udeležila skorajšnjih županijskih volitev. Nekateri, na primer Paragovi pravaši, svoj bojkot utemeljujejo s tem, da na Hrvaškem ni medijske svobode in nadzora nad volitvami. Ivan Gabelica, predsednik hrvaške čiste stranke prava, meni, da za volitve nimajo dovolj denarja. Bosiljko Mićetić, eden od vodij Hrvaške nacionaldemokratske lige, pa pravi, da bodo volitve bled odsev prejšnjih. Hrvaška demokratska stranka prava, ki jo vodi Krešimir Pavelić, nekdanji tajnik Dobroslava Paraga, velja za hadezejevsko izpostavo. HDSP pa je tudi edina stranka prava, ki se bo udeležila volitev za županijski dom. Pavelić pravi, da bi rad nekoliko popravil škodo, ki jo bodo utrpele stranke desnice, ker se ne bodo udeležile volitev. Paragova stranka, sicer druga opozicijska stranka, poudarja, da bodo tudi te volitve za sabor ponarejene, zato na njih ne želijo sodelovati. »Volitve so programirane,« pravi Paraga, »a mi bomo še naprej organizirali tribune in politične mitinge, na katerih bomo hrvaškemu narodu pojasnili, zakaj so te volitve nelegalne.« Za zgolj formalno fasado pravaštva pa se omenjene štiri stranke tudi v politični usmeritvi v marsičem razlikujejo. Paraga namreč meni, da je Tuđmanova politika v BiH dejanje izdaje in da je treba vojno dobojevati do končne zmage, medtem ko na primer Pavelić in Gabelica iz HČSP in HDSP nimata nič zoper uradno hrvaško politiko v Bosni. Nacionalnodemokratska liga, v kateri sta tudi nekdanji minister za pravosodje Bosiljko Mićetić in nekdanji policijski minister Ivan Vekić, ob tem vprašanju nima zelo izoblikovanega stališča, zmeraj znova pa poudarjajo, da »Srbom ni mogoče oprostiti in se z njimi spraviti, dokler bo Hrvaška okupirana«. Pavelić imenuje Paraga političnega lizuna in oprodo, Paraga pa Pavelića Tuđmanov agent in licemerec, čigar stranka se nima pravice imenovati pravaška. Kar zadeva odnose med preostalimi desnimi strankami, je značilno, da so nacionaldemokrati na ustanovni skuščini, ki so jo imeli pred kratkim, kot edinega zunanjega gosta povabili Dobroslava Paraga, ki so ga predstavili kot »velikega hrvaškega borca za človekove pravice«. Kakorkoli, hrvaška desnica ne bo prispevala svojega deleža na skorajšnjih volitvah; očitno pa je, kdo bo imel od vsega tega korist.

NOVICE

Srbski poziv Rusiji

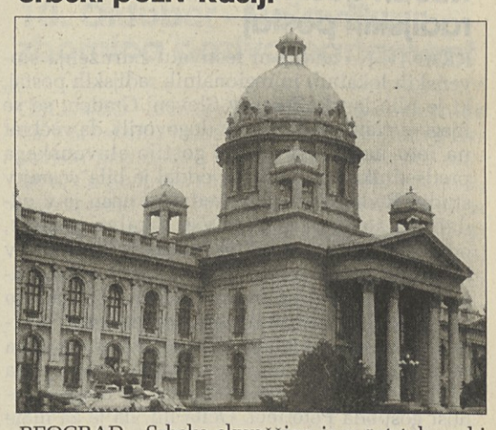

BEOGRAD - Srbska skupščina je v četrtek ruski vladi in Borisu Jelcinu poslala pismo, v katerem ju poziva, naj Rusija v Združenih narodih posreduje, da bi sankcije proti Srbiji odpravili. Sankcije so po njihovem nepravične in uvedene po nepotrebnem, ker Srbija ni agresor. ZRJ na tujih ozemljih nima niti enega vojaka, kot ji očitajo, medtem ko jih ima Hrvaška v BiH okoli 60.000. Poslanci srbske skupščine so v pismu Rusijo prosili za pomoč pri obrambi pravoslavne vere. Pri tem se sklicujejo na tradicionalano zavezništvo. (Ž. R.)

ZRJ bo prepovedala vstop slovenskim vozilom

BEOGRAD - Jugoslovanski minister za promet Žarko Karić je za STA izjavil, da razmišlja o prepovedi vstopa v državo vozilom z oznako Republike Slovenije. Slo naj bi za povračilni srbski ukrep, ker samo Slovenija prepoveduje vozilom ZRJ vstop v svojo državo. »Za takšno obnašanje Slovenija nima nikakršnih razlogov. Od nje bomo zato zahtevali pisno izjavo o stališču do tega vprašanja. In če se stvari ne bodo uredile, bomo ukrepali,« je še dodal. (STA)

Srbska narodna stranka podpira Hrvaško

REKA - Na novinarski konferenci Srbske narodne stranke je predsednik Milan Đukić izjavil, da podpirajo vse akcije hrvaške države. »SNS podpira prizadevanja Hrvaške, da bi s pomočjo mednarodnih organizacij mirno rešila vprašanje Krajine,« je zatrdil Đukić in nato dodal, da je potrebno hrvaško oblast vzpostaviti na celotnem državnem ozemlju, vključno s tako imenovanimi rožnatimi območji. (STA)

Nečedni načrti Grčije proti Makedoniji

SKOPJE - Namestnik bolgarskega ministra za zunanje zadeve je izjavil, da je po razglasitvi neodvisnosti Makedonije Grčija izdelala načrt za osamitev Makedonije. Cilj tega načrta naj bi bil prisiliti Makedonijo, da vstopi v Jugoslovansko federacijo. Vodja grške diplomacije Papakonstantinou pa je izjavil, da o tem v OZN odloča Generalna skupščina in da ima Grčija zato še dovolj časa za posredovanje. Po neuradnih podatkih naj bi se grška kampanja proti sprejemu Makedonije v svetovno organizacijo že začela. V ZN baje kroži memorandum, v katerem Grčija v šestnajstih točkah razlaga, zakaj Makedonija ne sme biti sprejeta v OZN. (STA)

Nenapovedano srečanje MNZ Hrvaške in MNZ Črne gore

ZAGREB - Predstavniki hrvaškega ministrstva za notranje zadeve naj bi se v četrtek v Herceg Novem srečali s črnogorskimi kolegi in se z njim pogovarjali o delni vzpostavitvi del na mejnem prehodu Debeli brijeg, so sporočili iz Zagreba. Delegacijo hrvaškega MNZ vodi minister Ivan Jarnjak. (Hina)

Split so preplavile ponarejene devize

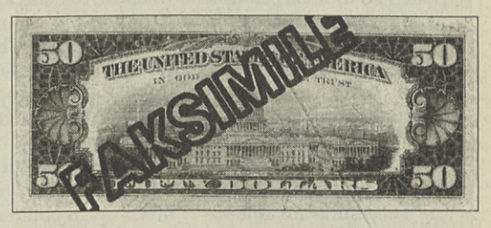

SPLIT - V sredo so se v Splitu ponovno pojavile ponarejene devize. Gre za bankovce za 200 nemških mark. Policija je ugotovila, da so ponaredki zelo dobri in najverjetneje prihajajo iz Zahodne Evrope in Turčije. Na območju Splita so letos odkrili že več kot 10.000 ponarejenih nemških mark. Glede na to, da bo v splitsko pristanišče prišlo veliko tujih vojaških ladij, se oblasti bojijo, da se bo pojavila tudi večja količina drugih ponarejenih valut, še zlasti ameriških dolarjev. (Morel)

SRBIJA / PREBIJANJE BLOKADE

Ladje z nafto v srbskih pristaniščih

Vsi so vedeli za ladje na Donavi, toda nihče jih ni ustavil

ŽARKO RAJKOVIĆ / BEOGRAD

BEOGRAD - Srbski tankerji so prebili blokado na Donavi. Kljub številnim opozorilom bolgarskih in romunskih oblasti se niso hoteli zaustaviti, ampak so nadaljevali pot v matične luke. Na vse grožnje so kapitani ladij odgovarjali - prav tako z grožnjami. Bolgarom in Romunom so odgovorili, da bodo nafto izlili v Donavo in povzročili strahotno ekološko onesnaženje.

Dan za dnem so agencije poročale, da se tankerji počasi približujejo srbskim rečnim vodam in ugibale, ali bodo sile ZN, ki so že na Donavi, Bolgari in Romuni preprečili dovoz nafte v ZRJ. Zdaj teh dilem ni več: prvi med petimi tankerji, Bihač, je danes v zgodnjih jutranjih urah prispel v pristanišče Kladovo s 6.000 tonami mazuta. Pričakujejo, da bo kmalu prispel tudi vlačilec Velebit s približno 10.000 tonami goriva. Za njim prihajajo petrolejski konvoji, ki jih vlečejo vlačilci Orašac, Kajmakčalan in Kumanovo. Ocenjujejo, da je pet tankerjev v Srbijo pripeljalo med 75.000 do 90.000 ton goriva. Polovica posadke Bihača je že na dopustu, preostali urejajo ladjo.

Očitno ne sme nihče dati kakršnekoli izjave za tisk. Kapitan Bihača Dragutin Lapadatović je nenadoma izginil. Njegovo akcijo so proslavljali, še preden je prispel v matično pristanišče. Državni mediji so ga razglasili za novega Sinđelića, srbskega junaka iz turških časov, ki je pognal v zrak stolp, poln smodnika, pobil Turke in v eksploziji umrl tudi sam. Slišati pa je tudi prve predloge, naj mu podelijo kakšno odlikovanje.

Po vsem tem ni jasno, ali bi kapitani srbskih tankerjev res izlili nafto v Donavo in potem sami umrli v eksplozijah tankov, polnih bencina, ali so zares samomorilci ali navadni prevaranti.

Nekoč les, danes nafta (Foto: Srđan Živulović / TRIO)

POGOVOR S PROF. VISKOVIĆEM

Tudi med vojno bi morali upoštevati človekove pravice

GORAN VEŽIĆ / SPLIT

Dr. Nikola Visković, ugledni profesor pravne fakultete v Splitu, sodi med najbolj zavzete borce za delovanje pravne države in zaščito človekovih pravic na Hrvaškem. Po tem je bil znan tudi kot predstavnik v saboru v preteklem mandatu, s podobnimi vprašanji pa se ukvarja tudi zdaj, ko kot neodvisni intelektualec deluje zunaj političnih strank.

Marsikdo, na žalost nekateri tudi v samih vrhovih oblasti, ne razumejo, da je tudi v vojnih razmerah skrb za zaščito človekovih pravic ključnega pomena. To je tudi eno temeljnih meril moralne in politične zrelosti vladajoče strukture in rekel bi, da v tem trenutku, če že hočete, tudi prvorazredna domoljubna naloga. Res je na zasedenih predelih Hrvaške stanje obupno in teror nad hrvaškim prebivalstvom neznosen, a tudi na svobodnih območjih republike Hrvaške zakonitost in pravna država nasploh ne delujeta normalno. Kje vidite največje probleme?

Že dalj časa se širijo pojavi neposrednega nasilja posameznikov oziroma skupin zoper druge in njihovo imovino, v prvi vrsti proti Srbom, čeprav ne samo proti njim. Ti pojavi so seveda del vojne, ki jo Hrvaška preživlja, pri tem pa je najhuje in najbolj nevarno, da državna oblast kaže kaj malo odločnosti, da bi vse to preprečila in kaznovala. Ko ne razkriva storilcev in jih ne kaznuje, pravzaprav odpira vprašanje, ali država ne dopušča, da nekdo drug namesto nje opravlja umazanih poslov, ona sama pa se zgolj z občasnimi obsodbami od vsega distancira. Tu in tam bo sicer koga obsodila za že storjeno dejanje, mogoče pa si bo poiskala tudi kakšno žrtveno jagnje.

Katere hujše oblike kršenja človekovih pravic se dogajajo na Hrvaškem ob neposrednem terorju?

Človekove pravice so ogrožene tudi z nekaterimi zakonskimi rešitvami, zlasti pa z načinom razlage in uporabe teh zakonov in pomanjkljivo sodno zaščito. Večinoma gre za diskriminiranje delov prebivalstva in kratenje njihovih temeljnih eksistenčnih pravic. To se danes dogaja predvsem pri zakonu o državljanstvu.

Kakšne so poglavitne pomanjkljivosti teh zakonov?

Zakon je slab v tem, ker pri pogojih za pridobivanje državljanstva razlikuje Hrvate in Nehrvate in daje skoraj neomejene diskrecijske pravice upravnim in policijskim organom, ki lahko komurkoli zavrnejo prošnjo za državljanstvo, ne da bi jim bilo treba pojasnjevati zakaj. To pooblastilo je zastavljeno tako široko zato, da bi lahko enemu delu hrvaškega prebivalstva omejili pravico do državljanstva. Vse to se v praksi, zaradi delovanja političnega ekstremizma in vsiljevanja kolektivne odgovornosti od vrha do krajevnih ravni oblasti, tudi dogaja.

Ali poznate podatke, koliko je bilo doslej takšnih zavrnitev?

Problem ni toliko v neposredno zavrnjenih. Tudi če teh ne bi bilo, je veliko nerešenih prošenj za hrvaško državljanstvo. Tega podatka noče nihče razkriti, domnevajo pa, da je prosilcev na tisoče. Prošnje ležijo nerešene po cele mesece v predalih, posledice v primeru zavrnitve oziroma nerešene prošnje za državljanstvo pa so za posameznika dejansko enake, saj v obeh primerih posameznik ne more uresničevati cele vrste svojih temeljnih pravic. Z velikim številom nerešenih prošenj, ki pa niso zavrnjene, je dosežen še en učinek v javnosti - domači in mednarodni: onemogočen je dejanski vpogled v stanje stvari in otežkočena je politična obsodba diskriminacije.

Kakšne so posledice za te državljane?

Strahotne. Brez potrdila o državljanstvu namreč ne morejo uresničevati svojih osnovnih pravic, od katerih je odvisno tudi njihovo vsakdanje življenje: pravica do dela, pravica do pokojnine, šolanje otrok, potovanja, udeležba na volitvah in podobno. Ljudem ne preostane nič drugega, kot da nemočno obupujejo ali pa se izselijo iz države. Zato bi lahko zastavili tudi vprašanje: ali ne gre pri tem v praksi za nekakšno posebno metodo etničnega čiščenja, ki ga izvajajo politični skrajneži? Če hrvaška vlada upravičeno ne bo kmalu spremenila določil tega zakona in stopila na prste zlorabam pri njegovem izvajanju, bomo na to vprašanje morali odgovoriti pritrdilno.

Ali je mogoče stanje pri uresničevanju človekovih pravic na Hrvaškem primerjati s stanjem v drugih vzhodnoevropskih državah, državah, ki so izšle iz tako imenovanega komunističnega totalitarizma?

Hrvaška je vendarle država, ki je v vojni, zato so človekove pravice veliko bolj ogrožene. Problem vseh teh držav in tudi Hrvaške pa je v tem, da so temeljne ustanove pravne države še nerazvite in da obstajajo možnosti za omejevanje človekovih pravic kakor tudi elementi revanšizma do določenih družbenih skupin. Delujejo tudi tendence zoževanja skupnosti pravno enakopravnih ljudi, kar je v nasprotju z aktualnimi gibanji v demokratičnem svetu. Nasploh sta pravna država in zaščita človekovih pravic v teh okoljih ostala pod pričakovano ravnijo in pod številnimi standardi, ko so bile zrušene realsocialisitične strukture. Politični in pravni problemi Hrvaške in drugih predelov nekdanje Jugoslavije pa so na žalost znotraj teh splošnih gibanj - neizmerno težji in bolj dolgoročni.

NOVICE

Kučan gost lokalnih radijskih postaj

KRANJ - Na zadnjem festivalu Združenja slovenskih lokalnih in regionalnih radijskih postaj, ki je bilo lansko jesen v Slovenj Gradcu, so se njegovi člani med drugim dogovorili, da večkrat na leto na eni od postaj gostijo slovenskega predsednika. Prva od teh oddaj je bila včeraj v studiu Radia Kranj. Predsednik Kučan je v oddaji, ki so jo prenašale vse lokalne postaje, odgovoril tudi na številna vprašanja poslušalcev iz vse Slovenije. »Tem izjavam ne bi dajal velike teže, še manj pa bi iskal kakšno ozadje,« je predsednik komentiral včerajšnji intervju Peterleta v Večeru. V njem je bilo med drugim govora tudi o Kučanovem obisku v Ženevi. »Mislim, da je šlo v tem primeru predvsem za neobveščenost gospoda Peterleta. Očita mi, da je za moje pogovore v Ženevi izvedel iz časopisov. Ko je prišlo vabilo (res meni osebno), sem se o tem posvetoval z Drnovškom in Ruplom, takratnim zunanjim ministrom, in se šele po skupni oceni, da je ta obisk koristen, odločil, da tja odpotujem. Mojo pripravo na obisk so naredili v zunanjem ministrstvu,« je še povedal Kučan. V zvezi z vladno koalicijo je posebej poudaril, da je za čas, v katerem živimo, dobra rešitev.(V. B.)

Predstavniki FJK v Sloveniji

LJUBLJANA - Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je sprejel podpredsednika deželne vlade Furlanije-Julijske krajine Ferucia Sara, odbornika za proračun in zunanje zadeve Darja Tersarja, deželnega tajnika socialistične stranke Sandra Colauttija in predsednika videmskih industrialcev Carla Melzija.
Politični in gospodarski predstavniki sosednje dežele so se sestali tudi z Maksom Tajnikarjem, ministrom za gospodarske dejavnosti, in Davorinom Kračunom, ministrom za ekonomske odnose in razvoj. Obravnavali so celo paleto predvsem gospodarskih odnosov Slovenije, Furlanije-Julijske krajine in Italije z vidika bližnjih razgovorov o nadgradnji osimskih sporazumov in pogodbe o vključitvi Slovenije v Evropsko skupnost. (B. S.)

Pahor na zasedanju Sveta Evrope

LJUBLJANA - Vodja parlamentarne delegacije RS Borut Pahor bo v ponedeljek odpotoval na četrti del 44. zasedanja parlamentarne skupščine Sveta Evrope v Strasbourg. To zasedanje je označil kot zelo pomembno za Slovenijo, saj si bodo slovenski udeleženci prizadevali doseči tudi formalno odločitev o skorajšnjem vstopu naše države v polnopravno članstvo Sveta Evrope. Pahor poudarja, da za to obstaja mnogo možnosti, čeprav ni mogoče ubežati občutku, da postavljajo vedno bolj restriktivne pogoje za vstop novih članic. Na zasedanju bo Borut Pahor evropskim poslancem spregovoril o krizi v nekdanji Jugoslaviji. Kot pravi, bo skušal v svojem govoru poudariti, da poteka vojna samo na določenih območjih nekdanje SFRJ, Slovenija pa je zdaj neodvisna država, ki je iz krize povsem izvzeta. Vendar pa Pahor trdi, da to ne pomeni, da smo brezbrižni do krize, saj želimo konstruktivno sodelovati pri njenem reševanju, še posebej, ker gre za vzpostavitev mednarodnih mehanizmov za zavarovanje človekovih pravic. (STA)

Popravek

V včerajšnji številki Republike je pri pojasnilu na odgovor ministrstva za zunanje zadeve pomotoma izpadel zadnji del besedila, ki se glasi: »Objavilo jo je argentinsko glasilo Slovenia Libre 17. decembra 1992, prav takrat, ko je g. Peterle v tem časopisu objavil topel uvodni članek, namenjen našim rojakom v Argentini. Upam, da sem s tem odpravil nesporazume. Novemu ministru želim uspešno delo! Miran. J. Lesjak«

STRANKE / ZDRUŽEVANJE

Socialisti kmalu skupaj z liberalnimi demokrati

SSS ima tri ponudbe, odločila pa se bo sredi februarja
SDSS v krizi - LDS podpira kandidaturo Franca Jurija

TANJA STARIČ

LJUBLJANA - Predstavniki liberalnih demokratov in socialistov se bodo danes še enkrat pogovarjali o sila aktualni temi v povolilnem obdobju- združevanju. Po naših informacijah se »priključitev« SSS k LDS lahko zgodi zelo kmalu - morda že sredi februarja. Vsekakor bo takrat o prihodnosti stranke odločal republiški odbor SSS in potem še kongres. Čeprav bodo socialisti v bistvu odločali o treh resnih ponudbah (v igri so še socialdemokrati in združena lista), je po naših informacijah bolj pragmatični del vendarle najbolj naklonjen povezovanju z liberalnimi demokrati. Ne le zato, ker je LDS največja stranka in lahko torej »ponudi največ«, ampak tudi zato, ker imajo socialdemokrati še vedno precej hude notranje spore, SSS pa s SDP že nekaj let ni v najboljših odnosih.

Resnejši dogovori o združitvi so se začeli po volitvah, ki jih socialisti niso »preživeli«, kar je bilo seveda za marsikoga precejšnje presenečenje. Decembra so dobili ponudbo združene liste, da postanejo ena od šestih članic (če se bodo štirim strankam ZL pridružili še krščanski socialisti) nove enotne leve stranke. Potem so dobili ponudbo o združitvi s socialdemokrati in ob koncu leta še povabilo liberalnih demokratov. V tem primeru seveda ne bi šlo za združevanje v razmerju 1 : 1, ker je LDS veliko večja stranka. Pač pa SSS pričakuje, da bo postala relativno samostojna frakcija. Prav o tem se bosta danes še pogajali obe stranki.

Zanimivo je, da so stranke »male koalicije« (demokrati, socialdemokrati, socialisti in zeleni), že pred volitvami načrtovale tesnejše povezovanje, SDSS in SSS pa celo združitev. Razlage, zakaj se to ni zgodilo, so različne. Del socialdemokratov trdi, da je združevanje preprečila »desna frakcija« v tej stranki, ki jo predstavlja Janez Janša, drugi pa trdijo nasprotno: glavni »krivci« naj bi bili občinski odbori SDSS v Ljubljani in Kranju. Jože Pučnik je menda takrat popustil, da bi preprečil hujši razkol v stranki pred volitvami.

Zdaj zavira povezovanje nova kriza v SDSS, ki je nastala pri sprejemanju odločitve, ali se bo stranka vključila v vladno koalicijo. Del SDSS, ki je pretežno levo usmerjen, za razkol krivi Janšo, ki naj bi bil članstvo najprej prepričal, da v vladi ne bi smeli sodelovati, potem pa je (v zadnjem trenutku) spremenil mnenje. Drugi del, tudi predsednik Pučnik, pa pravi, da je šlo samo za »normalno strategijo v pogajanjih« in da nezadovoljstvo članstva ni nič večje kot v drugih vladnih strankah. V vsakem primeru bo očitno povezovanje SDSS z drugimi na levici možno šele takrat, ko se bo stranka konsolidirala - v eno ali drugo smer.

B. Šuklje in J. Drnovšek - strankarska kolega? (Foto: Jože Suhadolnik /TRIO)

V SSS sicer pravijo, da bodo z LDS razčiščevali še nekaj drugih »odprtih vprašanj«, kamor verjetno spada tudi »ideološka združljivost« obeh strank. V tem smislu je bila omenjena tudi kandidatura Franca Jurija, ki jo na primer SSS odločno podpira. Vendar ta primer, kot kaže, ne bo predmet spora, kajti LDS je v zadnjih dneh sklenila, da bo storila vse, kar je mogoče, da bo Jurijeva kandidatura uspela.

Sploh se zdi, da je pripravljenost za združitev na obeh straneh velika. LDS se bo okrepila, SSS pa mora konec koncev plačati račune za predvolilno kampanjo in urediti svoj položaj pred letošnjimi komunalnimi volitvami.

DRŽAVNI ZBOR / POSLOVNIK

Predlagali nove rešitve

Rok za pripravo materialov podaljšali na 7. marec

BOJANA HUMAR

LJUBLJANA - Na včerajšnji seji komisije državnega zbora za pripravo poslovnika so nadaljevali razpravo o odprtih vprašanjih poslovnika. Kot je zapisano v izhodiščnih načelih in dilemah za ureditev zakonodajnega postopka, je treba opustiti idejo, da se bodoči zakon iz tako imenovane (delegatske) baze vrača v zakonodajno telo.

Nova ustavna ureditev Slovenije tudi navaja večjo samostojnost državnega zbora pri sprejemanju zakona. To pomeni, da zakonski predlog, ki je poslan parlamentu, postane »njegova last«: v njem se dograjuje, spreminja in dokončno oblikuje. Predlog zakona naj bi se bil obravnaval v treh fazah. Tone Peršak je predlagal, da lahko vlada kot predlagatelj zakona tega tudi sama dokončno izdela. Z njim se je strinjal tudi Jožef Skolč, ki je menil, da bo veliko število predlogov zakonov prevelik pritisk na državni zbor, zato naj vlada sama izpelje nekatere predloge.

Ob vprašanju vključevanja delovnih teles v zakonodajni postopek je Jožef Skolč povedal, da morajo imeti delovna telesa pomembnejšo vlogo, predvsem v prvi fazi zakonodajnega postopka, ko se še lahko svetuje in popravlja, saj ima v drugi fazi večji nadzor državni zbor. Večji pomen delovnih teles mora biti tudi pri selekciji predlogov zakonov, ko se jih postavlja na dnevni red.

Zelo različna so bila mnenja glede dopolnil (- kdo jih lahko v zadnji fazi še daje). Zare Pregelj je menil, da jih lahko daje le predlagatelj zakona, Miran Potrč pa je dejal, da se amandmaje v zadnji fazi lahko daje le odločitvam, ki so bile že spremenjene v predhodnih fazah.

V razpravi so govorili tudi o vlogi državnega sveta v zakonodajnem postopku. Nace Polajnar je zahteval, da državni svet nima neposredne vloge v posameznih fazah, ampak le, ko je zakon že sprejet, Miran Potrč pa je predlagal, da državni zbor lahko zahteva mnenje državnega sveta že med postopkom. Miran Potrč, predsednik komisije, je tudi predlagal, da bi zaradi časovne stiske podaljšali rok za pripravo materiala za poslovnik, in sicer do 7. marca, saj bi ga lahko le tako kakovostno pripravili.

ŠOLSTVO / STROKOVNI SVET

Matura čez dve leti

Naslednje leto je predviden začetek pouka na Škofijski klasični gimnaziji po posebnem programu - Navodila za šolanje romskih učencev

BOŠTJAN LAJOVIC

LJIUBLJANA - a dijake drugega letnika srednjih šol v Sloveniji je z včerajšnjo sejo Strokovnega sveta Slovenije za vzgojo in izobraževanje padla kocka: ob koncu šolanja bodo morali opravljati maturo, če bodo hoteli nadaljevati študij v univerzitetnih programih. Matura bo obsegala izpite iz slovenskega jezika s književnostjo (oziroma italijanskega ali madžarskega na manjšinskih območjih), tujega jezika (angleškega, nemškega, francoskega, italijanskega, španskega, ruskega), matematike in dveh izbirnih predmetov. Izbirna predmeta sta lahko dva od splošnoizobraževalnih ali en splošnoizobraževalni in en strokovnoteoretični predmet. Medtem ko se za dokončen seznam strokovnoteoretičnih predmetov še niso odločili (z obema univerzama se morajo uskladiti najkasneje do 20. marca letos), pa so za splošnoizobraževalne predmete določili: fiziko, kemijo, biologijo z ekologijo, zgodovino, geografijo, psihologijo, filozofijo, sociologijo, tuje jezike, slovenski jezik, latinski jezik in ekonomijo. Matura se bo opravljala na državni ravni in bo eksterna. Rezultate bodo torej preverjali zunanji člani izpitne komisije. Kot je pojasnil namestnik šolskega ministra dr. Pavle Zgaga, pomeni uvedba mature tudi dokončno odpravo sprejemnih izpitov na fakultetah. Dr. Zgaga je opozoril tudi na zmedo pri razlikovanju med zaključnim izpitom in maturo, ki jo predvideva nova zakonodaja. Temeljnih vprašanj v zvezi z enim najpomembnejših projektov v prenovi našega šolstva torej ni več, ostaja pa še veliko dilem glede praktične izvedbe mature. Predvsem se bo treba zelo potruditi pri obveščanju dijakov, njihovih staršev, pa tudi učiteljev, saj je včerajšnja razprava pokazala, da marsikaj ni jasno celo članom strokovnega sveta z doktorskimi nazivi. Zato so se odgovorni zavezali, da bodo javnosti predvsem s pomočjo priložnostnih knjižic skušali čimbolj preprosto pojasniti vse v zvezi z maturo leta 1995.

Nasploh je včerajšnja seja prinesla veliko zanimivih vsebinskih razprav in mnenj o našem šolstvu. Člani sveta so se seznanili z navodili za šolanje približno 1050 romskih učencev.

Toliko se jih trenutno šola pri nas. Šolanja Romov se velja lotiti zelo previdno, saj gre za zelo specifično kategorijo državljanov, od katerih velika večina uspešno konča največ tri ali štiri razrede osnovne šole. Eden od pripravljalcev navodil, mag. Milan Adamič, je poudaril, da ne gre za asimilacijo, temveč le za poskus, da bi tudi Romi prišli vsaj do osnovnih znanj (pismenosti in osnov matematike), saj bi tako laže živeli skupaj. Med drugimi zanimivimi razpravami omenjamo tisto o predmetu etika in družba, ki naj bi bil v 7. in 8. razredu zamenjal družbeno-moralno vzgojo. Odločanje o poročilu komisije, ki je spremljala eksperimentalno uvajanje tega predmeta, so preložili. Predlagali so strokovni posvet, saj gre za zelo različna razumevanja etike in etičnega ter njunega odnosa do družbe. Nekateri so v zvezi s tem premisljevali tudi o verskem pouku. Strokovni svet je včeraj potrdil tudi program Škofijske klasične gimnazije, ki bo kot zasebna šola - ustanovitelj je nadškof Šustar - nadaljevala tradicijo nekdanjega odličnega zavoda sv. Stanislava v Sentvidu pri Ljubljani. Poleg rednega gimnazijskega programa bodo poučevali tudi verouk, latinščino in grščino. Strokovni svet pa je potrdil nekatere spremembe in dopolnitve standardnega programa. Tako ne bodo poučevali sociologije, manj bo geografije, drugačen pa bo tudi učni načrt pri nekaterih predmetih. Škofijska gimnazija namerava začeti pouk v prihodnjem šolskem letu, potegovala pa se bo tudi za državno koncesijo.

Strokovni svet (Foto: Srđan Živulović/TRIO)

POLEMIKA

Če Franco Juri ne bo šel za veleposlanika v Argentino, bo to posledica neodgovornega ravnanja zunanjega ministra Lojzeta Peterleta

Če se bo res zgodilo (- kar nekateri napovedujejo), da argentinska vlada ne bo dala soglasja za veleposlanika Franca Jurija, potem bo to treba pripisati neodgovornemu ravnanju g. Lojzeta Peterleta, sedanjega zunanjega ministra.

Sporočilo zunanjega ministrstva (službe za stike z javnostjo) pojasnjuje samo to, da se je minister Peterle »po naključju srečal z argentinskim veleposlanikom« in »z njim izmenjal nekaj vljudnostnih besed«. Toda to sporočilo ne demantira nasprotnih dejstev o delovanju g. Lojzeta Peterleta v zvezi z imenovanjem g. Franca Jurija.

Takoj ko se je med možnimi kandidati za veleposlanika Republike Slovenije v Argentini pojavil Franko Juri, je vodstvo krščansko- demokratske stranke očitno namignilo svojim somišljenikom v Buenos Airesu, naj začnejo protestirati. Sami od sebe tega gotovo ne bi počeli. Če bi vlada Slovenije predlagala za veleposlanika v Argentini aktivnega udeleženca NOB, recimo Jožeta Smoleta, potem bi bilo samoumevno, da bi desničarska politična emigracija samoiniciativno začela gonjo proti njemu. Franco Juri pa je iz mlajše generacije in torej ni mogel sodelovati v NOB. Slovenski politični emigranti z belogardistično provinienco niso imeli prav nobenega razloga za samoiniciativni nastop zoper Franca Jurija.

Ko je na predlog tedanjega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla vlada uradno predlagala Franca Jurija za veleposlanika Slovenije v Argentini, so vodilni ljudje iz Krščansko-demokratske in Ljudske stranke od tedanje predsednice skupščinske komisije za mednarodne odnose, g. Mihaele Logar, zahtevali, naj tega predloga preprosto sploh ne uvrsti na dnevni red. Ob odločni zahtevi mnogih članov skupščinske komisije je predsednica g. Logar postopala korektno in je kandidaturo Franca Jurija uradno posredovala vsem članov skupščinske komisije.

Na seji skupščinske komisije za mednarodne odnose, na kateri je g. Franco Juri v pisni obliki predstavil svoje videnje vloge in nalog veleposlanika Slovenije v Argentini ter s tehtnimi obrazložitvami odgovarjal na številna vprašanja, so se opredelili s tajnim glasovanjem (kot je to že ustaljena praksa). Nihče od prisotnih članov komisije ni bil proti kandidaturi Franca Jurija, eden pa se je vzdržal.

Po tej potrditvi kandidata je naša vlada zaprosila za soglasje. Kaj se je potem dogajalo, lahko samo predvidevamo. Dejstvo, da je dal g. Lojze Peterle ob predstavitvi svoje kandidature za zunanjega ministra v ustreznem parlamentarnem organu jasno vedeti, da je proti Francu Juriju, navaja na zaključek, da je v času zahtevanega soglasja pri svojih idejnih somišljenikih v Argentini agitiral proti njemu.

Iz mojega dolgoletnega poznavanja diplomatskih dejavnosti zagotovo vem, da v vseh civiliziranih državah s parlamentarno demokracijo novemu zunanjemu ministru sploh ne pride na pamet, da bi postavljal pod vprašaj imenovanje veleposlanika, za katerega je državno vodstvo sprožilo postopek soglasja. Gospod Lojze Peterle pa s svojimi javno izraženimi dvomi o ustreznosti že potrjenega veleposlanika Franca Jurija dejansko deluje proti legitimni odločitvi državnega vrha Slovenije. Seveda to ne more biti brez posledic za mednarodni ugled Republike Slovenije.

Novega zunanjega ministra, ki se bo, mimogrede povedano, moral še marsikaj naučiti iz abecede diplomacije, je treba pravočasno onemogočiti pri njegovih očitnih poskusih vnašanja svojih ideoloških pogledov in ozkostrankarskih interesov v diplomacijo. Če bi predsednik vlade g. Janez Drnovšek zaradi koalicijskih povezav s krščanskimi demokrati zamižal pred takšnim Peterletovim ravnanjem, potem bi to lahko imelo zelo težke posledice za našo zunanjo politiko.

Ministru za zunanje zadeve se ne sme dovoliti, da bi v svojem državnem resorju izvajal politiko svoje stranke. Zunanji minister mora dosledno izvajati skupno dogovorjeno zunanjo politiko, ki jo je oblikovala Skupščina Slovenije. To velja tudi za kadrovske rešitve v diplomatski službi. S tega zornega kota bi bil zunanji minister Lojze Peterle dolžan sugerirati svojim idejnim in političnim somišljenikom v Buenos Airesu, naj pri argentinskih oblasteh ne harangirajo proti legitimni odločitvi državnega vrha Republike Slovenije. In kot zunanji minister bi bil tudi pri »naključnem« srečanju z argentinskim veleposlanikom dolžan povedati mu, da pričakuje od argentinske vlade čimprejšnje soglasje za veleposlanika Franca Jurija.

Jože Smole

DUNAJ / MNOŽIČEN BOJKOT NA KOROŠKEM

Bo referendum Haiderjev poraz?

Organizatorji so še daleč od napovedanega števila 750.000 podpisov

IVAN LUKAN

CELOVEC/DUNAJ - Bo referendum o tujcih sprevrgel vse napovedi in bo Haider doživel svoj prvi usoden poraz? Po treh dnevih vpisovanja vse kaže na to, da so se raziskovalci javnega mnenja tokrat pošteno zmotili, prav tako nekateri črnogledi politiki, ki so napovedali, da bo vodja svobodnjaške stranke le dosegel svoj cilj, se pravi okoli 700.000 do 800.000 podpisov.

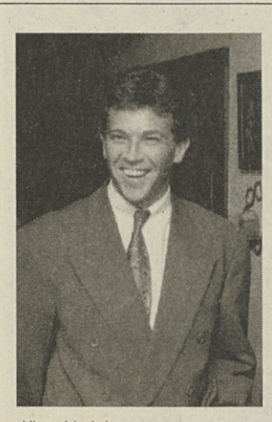

Jörg Haider

Odziv na Haiderjev referendum je doslej več kot skromen: na Dunaju, mestu z 1, 7 milijona prebivalcev, je po zadnjih podatkih podpisalo samo nekaj nad 25.000 ljudi, na Koroškem, kjer je bil Haider dve leti celo deželni glavar, referendum očitno prav tako ne uspeva. Posebej na dvojezičnem območju, kjer je udeležba še slabša kot v ostalih delih dežele.

V občini Sele je do srede tedna podpisala le peščica volilcev, v mestu Borovlje z nad 3000 volilnimi upravičenci okoli 200, v skoraj enako močni občini Pliberk komaj 100. Tudi v ostalih krajih Podjune, Roža in na Zilji je udeležba za Haiderja porazna. Edini izjemi sta doslej Haiderjeva domača občina Bistrica v Rožu, kjer je referendum podpisala dobra tretjina volilnih upravičencev, in Celovec, ki izstopa celo iz avstrijskega povprečja.

Neuspešen start referenduma je pri svobodnjaških funkcionarjih - od tako imenovane baze do vrha - povzročil vidno vznemirjenost. Povsod so okrepili kampanjo, tako da se lastniki zasebnih stanovanj in hiš javno pritožujejo. »Pasivne« člane svobodnjaške stranke celo prevažajo z avtomobili v občinske urade, da bi tam podpisali referendum.

Tudi Haider sam skoraj ne računa več s 750.000 podpisi, torej rezultatom, ki bi ustrezal izidu na državno-zborskih volitvah leta 1989, ko je svobodnjaška stranka dobila zgoraj navedeno število glasov. Zaostril je pritisk na svoje funkcionarje, opaziti pa je tudi vse večji verbalni radikalizem v izjavah svobodnjaške stranke in Haiderja samega. Dejal je, da mora referendum uspeti, ker samo potem bo lahko nekaj premaknil in poskrbel, da v redakcijah v bodoče ne bodo več lagali.

Tudi za primer neuspeha referenduma je šef avstrijskih svobodnjakov že poskrbel: napovedal je pritožbo pri Upravnem sodišču in kot vzrok navedel, da se številni občani pritožujejo zaradi šikan pri vpisovanju. Dejal je tudi, da na Dunaju pred lokali za vpisovanje nastajajo gradbišča, na nekaterih mestih pa da so postavili kontejnerje za smeti z napisi »Tu lahko podpišete«.

Rezime ob »polčasu« Haiderjevega referenduma: mogočna sobotna demonstracija na Dunaju, pozivi skoraj vseh vidnih politikov, kulturnikov, umetnikov, verskih dostojanstvenikov itd. so očitno le zalegli. Toda previdnost je kljub temu na mestu. Zadnji rok za vpisovanje je 1. februar; - do prihodnjega ponedeljka se lahko še marsikaj zgodi.

Alpe Jadran naj bo brez meja

CELOVEC - Generalni konzul Republike Slovenije, Jože Jeraj se je ob svojem prvem sprejemu v Celovcu izrekel za nadaljnjo poglobitev odnosov in vsestranskega sodelovanja držav in dežel v prostoru Alpe-Jadran.

Sprejema so se udeležili vidni koroški politiki, zastopniki koroškega gospodarstva, kulturniki, predstavniki krške škofije ter zastopniki slovenskih organizacij na Koroškem. Med častnimi gosti je bil tudi italijanski generalni konzul v Celovcu Nicola Di Tullio, posebna dobrodošlica pa je bila izrečena tudi delegaciji iz Nove Gorice, ki se je ta čas mudila v glavnem mestu Koroške.

Slovenski generalni konzul je v svojem nagovoru ob prisotnosti slovenske ambasadorke na Dunaju, Katje Boh, še posebej izpostavil pomen Celovca za slovensko diplomacijo in hkrati izrazil mnenje, »da bo že v bližnji prihodnosti sedanja meja med državama Slovenijo in Avstrijo samo še formalnost«.

CELOVEC / PROBLEM UNIVERZE

Boj za ohranitev še ni končan

Poziv predsedniku republike Klestilu

IVAN LUKAN

CELOVEC - V odločilna pogajanja o dokončni usodi celovške univerze za izobraževalne vede se bo poleg zveznega kanclerja Vranitzkega morda vključil celo avstrijski zvezni predsednik Thomas Klestil! Člani akcijskega komiteja za ohranitev univerze so Klestila zaprosili za razgovor, na katerem bi mu razložili stališče koroške študirajoče mladine. Hkrati ga želijo zaprositi za podporo v boju proti načrtovani demontaži univerze.

Iz protesta zazidan vhod v celovško univerzo

Kot smo poročali, je namestnik koroškega deželnega glavarja, Peter Ambrozy, pretekli teden dosegel preložitev srečanja med pristojnim ministrom Erhardom Busekom in koroškimi politiki na Dunaju, da bi se pogovora lahko udeležil tudi zvezni kancler Franz Vranitzky. Termin sicer še ni določen, bo pa v naslednjih dneh, so sporočili iz Dunaja.

Glavna tema dunajskih pogovorov je zadnji predlog ministrstva za znanost in raziskovanje, ki predvideva bistveno spremembo dosedanje strukture univerze. V načrtu je delitev na dve fakulteti: eno s težišči na gospodarskih vedah, informatiki in matematiki, drugo pa za jezike, geografijo in zgodovino. Sedanje možnosti študija filozofije in pedagogike pa bi ukinili leta 1994 oz. leta 1998. Poleg tega naj bi iz sedanje »Univerze za izobraževalne vede v Celovcu« postala preprosto »Univerza Celovec«.

Univerza sama, vsi merodajni politiki, institucije in ustanove na Koroškem so se že izrekli proti dunajskim načrtom in podpirajo tako imenovani »koroški koncept«. Ta predvideva poleg ohranitve obstoječih študijskih smeri, razširitev gospodarskih ved, tako da bi univerzo tvorile tri fakultete, ki bi zajele področja humanističnih ved, kulturnih ved ter gospodarskih ved in matematike.

NOVICE

10. Oktober - Delavska zbornica poziva parlament

CELOVEC - Predsednik Delavske zbornice na Koroškem, Josef Quantschnig, poziva avstrijski parlament, naj v zvezi s koroško zahtevo, da postane 10. oktober deželni praznik, pravočasno ukrepa. Quantschnig v izjavi za tisk poudarja, da se je več desettisoč Koroščev izreklo za to, da bi dan plebiscita (10. oktober 1920) postal deželni praznik, in da se avstrijski parlament tej želji ne sme zapirati. Zadevo 10. oktober naj bi avstrijski parlament obravnaval že na naslednji seji, si želi predsednik Delavske zbornice na Koroškem.

Obisk iz Nove Gorice

CELOVEC - Župan Leopold Guggenberger je v celovškem rotovžu sprejel delegacijo iz partnerskega mesta Nova Gorica. Guggenberger je ob tej priliki ocenil odnose med mesti Nova Gorica. Gorica in Celovcem kot simbol za vzorno sodelovanje v prostoru Alpe-Jadran.

Bodo civilno službo spet podaljšali?

DUNAJ - Zastopniki SPÖ in FPÖ v avstrijskem parlamentu so se soglasno izrekli za podaljšanje civilne službe. Socialdemokratski poslanec Alois Roppert je menil, da bi morala doba za civilno službo biti za 25 odstotkov daljša od služenja navadnega vojaškega roka (trenutno 8 mesecev - prip. ured.), zastopnika Ljudske stranke in svobodnjakov pa sta bila bolj konkretna in zahtevala podaljšanje civilne službe na 12 mesecev. Vzrok za ponovno razpravo o podaljšanju civilne službe je, da interes za služenje navadnega vojaškega roka upada, hkrati pa narašča število vojakov v civilni službi. Vsi trije politiki so navzlic razvoja v zadnjih letih menili, da bi pri nadaljevanju sedanjega trenda bila v nevarnosti reorganizacija avstrijske vojske, ki je predvidena za leta 1995

Umrl Walter Heinzinger

GRADEC - Stajerski državni poslanec v avstrijskem parlamentu in dolgoletni generalni sekretar Avstrijske zveze delavcev in namešcencev, Walter Heinzinger, je nepričakovano umrl. Politik je bil 55 let star, vzrok smrti je bil srčni infarkt.

DUNAJ / VPRAŠANJE TERORISTOV OSTAJA ODPRTO

Scalfaro potrdil podporo za vstop Avstrije v ES

Poudarjeno tesno sodelovanje med obema državama

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Medtem ko ostaja vprašanje pomilostitve južnotirolskih teroristov še odprto sta italijanski predsednik Scalfaro in avstrijski predsednik Klestil izpostavila pomembnost srečanja, ki je izhodišče za »prilagoditev dobrososedskih odnosov na obče veljavni evropski standard« (Klestil) in »izraz prisrčnih in prijateljskih odnosov« med italijanskim in avstrijskim narodom (Scalfaro). Oba sta paket o južnotirolski avtonomiji označila kot »zgleden model za reševanje manjšinskih problemov v Evropi«.

Predsednik Scalfaro in avstrijski kancler Vranitzky (AP)

Italijanski gost je včeraj imel poleg ponovnega pogovora s Klestilom na sporedu še sprejem v parlamentu, srečanje s kanclerjem Vranitzkym ter z dunajskim županom Zilkom. Danes bo Scalfaro obiskal bivše koncentracijsko taborišče Mauthausen, kjer bo pred »italijanskim spomenikom« ter prav tako pri bližnjem italijanskem vojaškem pokopališču položil venec. Popoldan predsednik odpotuje spet v Rim.

Uradni obisk italijanskega predsednika Oscarja Luigija Scalfara je prav gotovo neke vrste zgodovinski mejnik v državnih odnosih med Avstrijo in Italijo. Zadnja primerljiva državna vizita je potekala v letu 1882, ko je takratni italijanski kralj Umberto I. na Dunaju srečal avstro-ogrskega cesarja Franca Jožefa. Leta 1971 pa je bil (medtem že rajni) avstrijski predsednik Franc Jonas na državnem obisku v Rimu. Dve leti poprej se je namreč začelo popuščanje napetosti med Avstrijo in sosedo Italijo, ko je le-ta pristala na tako imenovani paket o južnotirolski avtonomiji, kot rešitev narodnostnega konflikta. Pri reševanju takratnih problemov ter osnovanju tako imenovanega »operacijskega koledarja« kot izhodišče za pogajanja o avtonomiji sta si med drugim pridobila velike zasluge krščanski demokrat in takratni italijanski zunanji minister Aldo Moro in njegov avstrijski resorski kolega Kurt Waldheim.

Ko je lani avstrijska vlada po večletnih pogajanjih med Dunajem, Bocnom in Rimom ter dokončnem priznanju južnotirolske avtonomije s strani Rima pred Organizacijo združenih narodov (OZN) podala izjavo o rešitvi spora z Italijo, je bila odstranjena ena izmed zadnjih preprek za »formalno« izboljšanje odnosov. Dejansko so zunanjepolitični odnosi med Italijo in Avstrijo že dolga leta neproblematični - to dokazujejo poleg dobrega sodelovanja v okviru delovne skupnosti Alpe-Jadran na primer redne konzultacije zunanjih ministrov v vprašanju balkanske krize ter tesno in usmerjujoče sodelovanje v »Srednjeevroski pobudi«. Navsezadnje je italijanski zunanji minister Emilio Colombo poudaril, da je Italija že od vsega začetka zagovarjala pristop Avstrije k Evropski skupnosti (ES).

Vprašanje evropske integracije, kriza na Balkanu, nadaljevanje skupnih prizadevanj v okviru Srednjeevropske pobude - to so tudi glavne teme, ki so bile na sporedu pogovorov med italijanskim predsednikom Scalfarom in avstrijskim predsednikom Klestilom. Dosedanji višek pri izboljšanju bilateralnih odnosov pa je bil brez dvoma podpis okvirnega sporazuma o sodelovanju, ki odpira popolnoma nove možnosti kooperacije med Tirolsko in Južno Tirolsko ter med Koroško in Furlanijo-Julijsko krajino. Pogodba je predstopnja načrtovane meddržavne prijateljske pogodbe, ki bi jo italijanska stran rada bila že zdaj podpisala, a jo Dunaj zaradi manjkajočega konsenza v nekaterih obrobnih vprašanjih še razvija naprej.

PRIREDITVE

Petek, 29. januarja 1993
Dom sindikatov: ob 20. uri Gimnazijski ples - igrata skupini Melos in Malibu.

Sobota, 30. januarja 1993
CELOVEC
Kulturna taberna »Pri Joklnu»: ob 20.00 - Koncert Jani Kovačič.
TINJE
Dom prosvete: ob 9.00 in 17.00 - Slikanje na svilo s preprosto tehniko; tečaj vodi Erika Malle.
SENTJANŽ V ROŽU
Stara šola: ob 19.30 - Koncert Iztoka Mlakarja, storije in balorije.

Republika

Prvi slovenski dnevnik s koroško stranjo

Časopis lahko kupite v naslednjih krajih na Koroškem:

* Celovec
* Beljak
* Bekštanj
* Bilčovs
* Bistrica ob Zilji
* Brnca
* Borovlje
* Čajna
* Galicija
* Globasnica
* Goselna vas
* Grabštanj
* Hodiše
* Kotmara vas
* Labot
* Loče
* Ločilo
* Miklavčevo
* Podrožca
* Podgorje
* Psinja vas
* Podklošter
* Rožek
* Selo pri Škocijanu
* Svatne
* Šteben
* Šentilj
* Šentjakob
* Škocijan
* Šmarjeta v Rožu
* Šmohor
* Šmihelj/Pliberk
* Št. Ilj
* Št. Primož
* Struga
* Tinje
* Velikovec
* Vernberk
* Vrba
* Železna Kapla
* Žrelec

NOVICE

Igralka Marie Trintignat obsojena zaradi vožnje v vinjenem stanju

PARIZ - Francoska filmska igralka Marie Trintignant je bila obsojena na dva meseca pogojno in na odvzem vozniškega dovoljenja za eno leto, ker je vozila v vinjenem stanju. Leta 1991 je bila namreč brez krivde vpletena v prometno nesrečo. Po sprejemu v bolnišnico zaradi lažjih ran pa so zdravniki ugotovili precejšnjo stopnjo alkohola v krvi.

Kamelji teki odslej prepovedani za otroke

ABU DABI - Vlada Združenih arabskih emiratov je včeraj prepovedala uporabo otrok pri kameljih tekih, zelo priljubljenem športu v zalivskih državah. Po novem kamelarji ne bodo smeli tehtati manj kot 45 kilogramov. Za ta sklep se je vneto zavzel prestolonaslednik šejk Kalifa Bin Zajed al Nahian, ker je hotel zaščititi azijske otroke, ki so jih starši prodajali organizatorjem kameljih tekov. Otroke so uporabljali pri teh tekih zaradi teže, tako da niso bili redki primeri, ko so na kamele privezali tudi šestletne otroke.

Spolni »apartheid« v jordanskih telovadnicah

AMAN - Jordanska poslanska zbornica je odobrila sporni zakon, ki uvaja spolno segregacijo v telovadnicah in na vseh športnih prireditvah. Strogo ločevanje med spoloma so zahtevali islamski fundamentalistični poslanci, ki so z 39 glasovi proti 19 sprejeli zakon, o katerem bo moral sedaj razpravljati senat. Glasovanja se ni udeležilo kar 27 poslancev, ki si niso upali nasprotovati fundamentalističnemu zakonu, kljub temu da se z njim ne strinjajo. Jordanija je s tem zakonom stopila na nevarno pot uresničevanja šarije (koransko pravo). 22 poslancev fundamentalistične »muslimanske bratovščine« zahteva namreč zaprtje vseh nočnih lokalov, prepoved točenja alkoholnih pijač, feredžo za vse ženske in prepoved »bogokletnih in za islam nemoralnih« televizijskih programov. Zakon o spolnem »apartheidu« mora sedaj odobriti senat, ki pa je imenovan od jordanskega kralja Huseina. Po izidu tega glasovanja bo jasno, če Husein nasprotuje fundamentalistom.

Snežni plazovi na Kavkazu povzročili osemnajst žrtev

MOSKVA - Zaradi silovitih snežnih padavin na celotnem zakavkaškem območju se število žrtev veča iz ure v uro. Po zadnjih vesteh je zaradi snežnih plazov življenje izgubilo že 18 oseb.V noči na četrtek je namreč snežni plaz na transkavkaški cesti pri vasi Nart v kavkaški Severnoosetinski avtonomni republiki pokopal avtobus, dva tovornjaka in vojaško stražarnico.

OBLETNICA / TRETJI REICH

Pred 60 leti je Adolf Hitler prevzel oblast

RODOLFO CALO, ANSA

BERLIN - Pred šestdesetimi leti, 30. januarja 1933, so Adolfa Hitlerja imenovali za kanclerja weimarske republike, ki so jo ustanovili 14 let prej: Hitlerjev prevzem oblasti je bil formalno povsem legalen, je pa dejansko res, da so malega avstrijskega kaplarja in pošastno ideologijo, katere glasnik je bil, vsi podcenjevali.

Višek podcenjevanja njegove vloge in njegove osebnosti je bilo prav njegovo imenovanje za šefa vlade, ki je v samih dveh mesecih prevzela v svoje roke vse vzvode oblasti in to uzakonila 23. marca. Ta datum lahko imamo za začetek najtemnejše strani v evropski sodobni zgodovini.

Weimarska republika je nastala leta 1919 po koncu prve svetovne vojne, iz katere je Nemčija izšla kot velika poraženka. Imela je demokratično parlamentarno ureditev, za katero so bile značilne zelo šibke liberalne koalicije, nad katerimi je bdel predsednik. Prav ta institucionalna figura (od leta 1925 je predsednik bil stari cesarski feldmaršal von Hindenburg), je Hitlerju izročila oblast. Vendar predsednik tega ni naredil na lastno pobudo, za njim so bili vojska, konservativna stranka nemških nacionalistov, veliki industrijci in del birokracije, ki jo je vodil podkancler Franz von Papen, ki si je domišljal, da bo usmerjal neizkušenega Hitlerja.

Kronično nestabilnost weimarske republike so izkoristili tisti, ki so hoteli narediti konec s strankami in s sindikalnimi organizacijami in so v Hitlerju našli pravega človeka. Položaj v Nemčiji je bil za to kot ustvarjen: nezadovoljstvo zaradi izgubljene vojne, ozemeljske izgube, ogromne vsote, ki jih je bilo treba plačati kot vojno odškodnino, kot je določal mirovni sporazum iz Versaillesa, k temu je treba prišteti še družbeno krizo, brezposelnost (6 milijonov ljudi leta 1932), hiperinflacijo (leta 1923 je bilo za dolar odšteti 4, 2 milijarde mark), vse to izpodkopalo temelje šibke države. K temu je treba še prišteti svetovno krizo leta 1929 in pa neenotnost, še več, sprtost nemške levice.

V tem vzdušju je Hitler, s pomočjo Göbbelsovega propagandnega stroja in Röhmovih nacističnih škvader, šel na volitve in požel velik uspeh. Leta 1928 je zanj glasovalo 810 tisoč Nemcev, dve leti kasneje 6, 5 milijona, na predsedniških volitvah leta 1932 pa več kot 13 milijonov. To ga je privedlo pred starega maršala von Hindenburga, pred katerim je prisegel, da bo spoštoval nemško ustavo in je ne bo kršil. S 43 leti se je Hitler polastil oblasti. Njegova kompromisna vlada (od 11 članov vlade, so bili samo trije nacisti) je nastala z zelo jasnim programom - ukiniti gnil demokratični režim. To je začel uveljavljati takoj: že isti večer so skozi Brandenburška vrata korakali disciplinirani oddelki SA (nacistična paravojaška organizacija), njihovi škornji, ki so odmevali po asfaltu so oznanjali smrt nemške demokracije in začetek zelo temnega obdobja v evrospki in svetovni zgodovini, obdobja, v katerem je nacizem zatrl vsak svobodni glas, fizično strl vse svoje politične nasprotnike, pokončal v koncentracijskih taboriščih milijone ljudi vseh narodnosti in vseh veroizpovedi.

ANGLIJA / TERORISTIČNI ATENTAT IRE

Bomba v Harrodsu: trije lažje ranjeni

To je že drugi atentat Ircev na to veleblagovnico

Bomba je poškodovala pročelje in nekatere izložbe (Telefoto AP)

LONDON - Severnoirska teroristična organizacija IRA je včeraj dopoldne nastavila bombo v najbolj znano londonsko veleblagovnico Harrods. Pri eksploziji so bile tri osebe ranjene, sicer pa je eksplozija uničila deset metrov izložb. Posledice atentata so bile omejene, ker je neznanec predčasno obvestil policijo, da je IRA nastavila bombo v veleblagovnici. Naboj je eksplodiral ob enem izmed vhodov, medtem ko je policija pošiljala kupce in uslužbence na ulico skozi stranske izhode.

To je že drugi atentat IRE na veleblagovnico Harrods. Leta 1983, ko je bila teroristična dejavnost severnoirskih teroristov na vrhu, je eksplozija bombe terjala šest smrtnih žrtev in 93 ranjencev.

ITALIJA / ATTILA ZAGODEL GOSPODARJU

Ko imaš leoparda doma

FIRENCE - Dober ducat ljudi od policistov do živalskih izvedencev se je moralo pošteno natruditi preden so onesposobili 80-kilogramskega leoparda Attilo, ki je zbežal iz svoje kletke in popolnoma razdejal stanovanje svojega lastnika.

Živali so najprej skozi okno vrgli uspavalna sredstva pomešana v kilogramu mletega mesa, ki pa niso imela nobenega učinka. Nato so ga z mesom zvabili, da je glavo pomolil skozi rešetke okna, tako da so ga lahko zagrabili s konjedersko zanko. Injekcija močnega uspavalnega sredstva je nato dokončno onesposobila leoparda.

Medtem pa je v gozdovih med Livornom in Collesalvettijem v teku pravi lovski pohod. Prejšnjo noč je nekdo opazil veliko mačko podobno leopardu. Včeraj pa so gozdarji našli še živega damjaka, ki mu je velika zver razparala stegno, tako da so sedaj vsi prepričani, da se tu res potepa nevaren leopard.

Paco Rabanne se je tokrat usmeril k športu: zanj je nastopila šampjonka Marie Josè Perec (Telefoto AP)

Cvetlični vzorci in kratka krila: to so stalnice v modelih Yvesa Saint Laurenta za letošnje poletje (Telefoto AP)

PARIZ / MODNE KOLEKCIJE

"Stari" Yves Saint Laurent presenetil s kratkimi krili

PAOLA BERTI, ANSA

PARIZ - Stari levi še vedno presenečajo, čeprav niso več (oziroma nočejo biti) inovativni: Yves Saint Laurent, kateremu so organizatorji zaupali eno zadnjih "predstav" na prikazu visoke ženske mode za letošnje poletje, je namreč proti splošnemu trendu skrajšal robove kril. Namesto dolgih, lepo padajočih svilenih tunik in kril, ki so se do njegovega defileja gospodovalno sprehajale na vseh prikazih, je neuničljivi Yves predstavil kratke oblekice iz muslina ali cvetlično-vzorčastega organdija, krila, ki se vežejo v pasu in ki razkrivajo noge vse do višjega dela stegenj, kar seveda na lepih in dolgonogih manekenkah učinkuje prikupno in seksi. Občinstvo, ki tega bledoličnega, vendar barvitega modnega ustvarjalca še posebej ljubi, je bilo ob koncu prikaza navdušeno, v prvi vrsti pa je kot vsa zadnja leta sedela Saint Laurentova muza - Catherine Deneuve.

S prikazom svojih poletnih modelov pa je Yves Saint Laurent pripravil več presenečenj: svoje "različnosti" od drugih slovitih modnih mojstrov ni izkazal samo z dolžino oziroma s krajšanjem kril, temveč tudi z ovrednotenjem nekaterih "mustov", ki so jih ostali zavrgli. Tako je npr. potrdil svoje zaupanje v temno moder kostim za pomlad. Hlačna varianta predpisuje hlače klasičnega kroja, kratek "bolero" suknjič in preprosto belo bluzico. Njegovo tokratne večerne obleke so večkrat krojene kot haljice, bogatejše inačice pa so iz težjega brokata, ki ga je uporabil za spodnji del, medtem ko je zgornji iz prozornega šifona. Posebnost v itak zelo svojstvenem prikazu je predstavljala rdeča obleka-balonček, neobičajni pa so bili tudi kompleti iz pisano vzorčaste svile. S posebnim namenom pa je bila izbrana glasba, ki je spremljala modele: šlo je za izbor baletne glasbe, s katero se je želel Saint Laurent posloviti od slavnega baletnika Rudolfa Nurejeva.

Samo večerni modeli so lahko daljši - Yves Saint Laurent '93 (Telefoto AP)

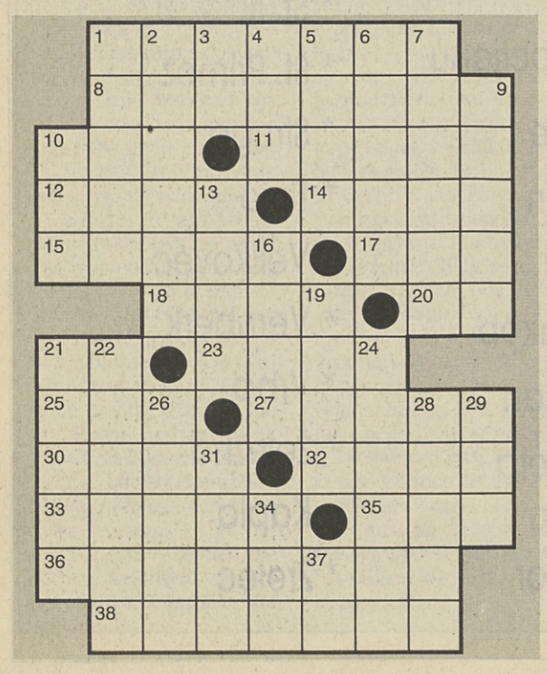

Vodoravno:
1. strokovnjak za kmetijstvo, 8. oseba, ki tozi, stokavec, 10. ime režiserja Russella, 11. grmičasta rastlina z igličastimi listi, resa, 12. Kordiljere, 14. tripanje, **15. na današnji dan leta 1860 rojen ruski pisatelj in dramatik (Anton Pavlovič)**, 17. sumerski bog neba (anagram UNA), 18. ime italijanske pevke Taddio, 20. Emil Adamič, 21. avtomobilska oznaka za Kranj, 23. bolgarski vladar, začetnik po njem imenovane dinastije, 25. lužnina, baza, 27. antično mesto v Mali Aziji, kjer je potekala Homerjeva Iliada, 30. tekmovanje pri starih Grkih, 32. slovenski igralec in režiser, ki je deloval na Ptuju in v Mariboru (Andrej), 33. zanos, elan, 35. nekdanji odlični avstrijski smučar (Hans), 36. človek, ki nepravilno hodi, švedrač, 38. ime ruskega politika Mikojana.

Navpično:
1. glavno mesto Grčije, 2. voditelj indijskega gibanja za neodvisnost, imenovan Mahatma (Velika duša), 3. Robert Redford, 4. neimenovana oseba, 5. zgornji del stopala, 6. prepreka, zapreka, 7. luščine, otrobi, 9. mesto severno od Neaplja, nekdaj eno najbogatejših mest v Italiji, 10. slovenski pisatelj, ki v svojih delih realistično opisuje kmečko življenje v rodni Savinjski dolini (Janko), 13. otok v Hebridih na Škotskem, druidsko svetišče, 16. novica, 19. lahka svilena tkanina za podlogo, 21. mariborski televizijski voditelj (Srečko), 22. idejni vodja kosovskih Albancev (Ibrahim), **24. krajša pripoved v prozi, ki jo je gojil pisatelj pod 15. vodoravno**, 26. del noge med kolenom in gležnjem, 28. ime madžarskega politika Kadarja, 29. ime igralke Blyth, 31. ime sarajevske popevkarice Ukraden, 34. močvirska rastlina s tankim, dolgim, votlim steblom, 37. Anton Trost.

Zmago Pezdirc

Rešitev križanke z dne 28.1.: Vod.: Deirdre, aspirant, Krk, linga, Edom, Mars, sanik, ras, tros, Mo, ym, klop, Eak, Adria, Agra, Aert, trasa, psi, severnik, bandera.

CLEMENTINE / LAHKI SENZORJI ZA VOJAŠKO RABO

Strateška pobuda

M. KRMELJ

Pred kratkim so v mornariškem raziskovalnem laboratoriju Nase pripravili kritično oceno o inovativni vesoljski misiji, ki naj bi preizkusila lahke senzorje in elektroniko za vojaško in civilno uporabo. V ta namen naj bi predvidoma v letu 1994 izstrelili poseben satelit. Projekt so poimenovali Clementine 1. Gre za skupen podvig Nase in strateške vesoljske obrambne pobude SDI. Z majhnim vesoljskim plovilom naj bi opazovali površino Lune in prelet asteroida, ki naj bi se v tistem času gibal v bližini Zemlje.

Clementine 1 bo imela za cilj naravna nebesna telesa, od raziskav pa si obetajo vrsto novih znanstvenih podatkov: o sevanjih, hitrostih in navigaciji. Plovilo naj bi z izredno lahkimi sistemi (340-gramski instrument) zasledovalo zvezde, inercijska merjenja pa naj bi opravljala 600-gramski instrument in 440-gramska ultravijolična kamera.

Podpolkovnik vojnega letalstva Pedro Rustan, menedžer programa Clementine 1, opozarja, da bodo potrebne še vmesne raziskave, preden bodo dobljene podatke lahko prenesli v tehnologijo za civilne uporabnike: »Ni mogoče razviti tehnologije in pri tem pričakovati, da bi bila takoj uporabna za civilne namene.«

Eden od vrhunskih znanstvenikov Nase Richard Vorder Bruegge zatrjuje, da obstaja močna podpora programa Clementine v civilni vesoljski agenciji. Moto tega programa je »hitreje, ceneje in bolje«, poudarja novi direktor Nase dr. Daniel Golding in dodaja: »Menim, da je že skrajni čas, da nekaj denarja za obrambo začnemo uporabljati v civilne namene. Brez dvoma bi se s tem strinjalo veliko znanstvenikov.«

Celoten polet naj bi stal od 70 do 80 milijonov dolarjev. Pri tem naj bi mornarski raziskovalni laboratorij porabil 50 milijonov dolarjev za vesoljsko plovilo, večino tovora in integracijo, preostala sredstva pa naj bi vložili v senzorje, različne sisteme in izstrelitev na predelanem in obnovljenem raketnem satelitskem nosilcu Titan II. Sprva so načrtovali polet v nizki zemeljski krožnici. Čeprav je bila cena za tak polet bistveno nižja (35 - 40 milijonov dolarjev), pa bi narasla, ko bi satelitske senzorje ali tipala usmerjali k ciljem. »Verjetno bi se končalo tako, da bi porabili še nadaljnjih 10 milijonov dolarjev za ugotavljanje ciljev, zato smo se odločili za izrabljanje naravnih ciljev, hkrati pa se bo lahko satelit podal v večje vesoljske globine,« pojasnjuje Rustan.

Clementine 1 bo imela tehnologijo devetdesetih let z integriranimi sestavinami in računalniki. 600-gramska teža inercijske meritvene naprave (IMU) vsebuje giroskop, akcelometer in računalnik. V sedemdesetih letih so imela letala vrste C-141 in C-5A inercijske naprave, ki so tehtale 31 kilogramov, a so takrat veljale za izjemno lahke.

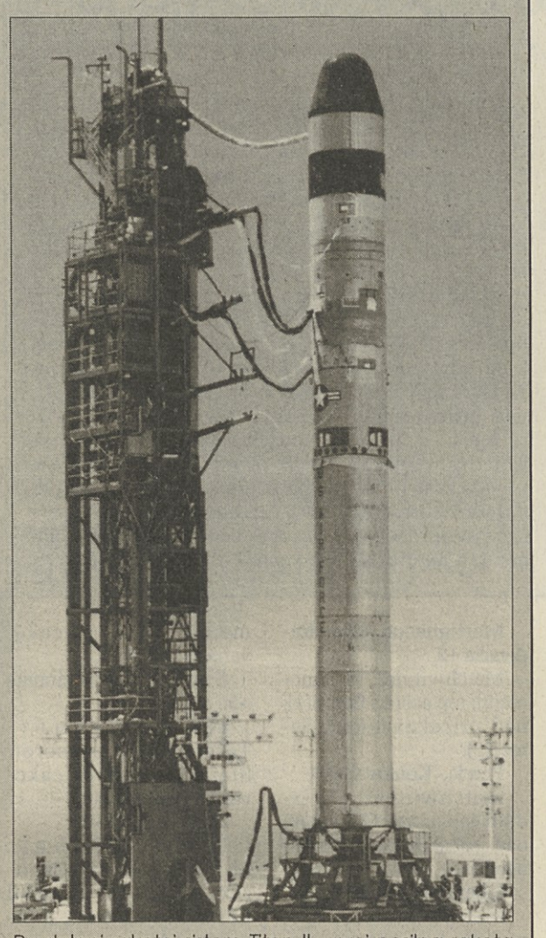

Predelani raketni sistem Titan II - prej nosilna raketa programa Gemini, sedaj satelitske rakete Titan III-IV.

Celoten satelit Clementine 1 pa naj bi imel po prvotnih predvidevanjih težo približno 136 kilogramov, pri čemer naj bi ga bilo mogoče izstreliti tudi na krilati satelitski raketi Pegasus. Zaradi teže so zdaj izbrali nosilno raketo Titan II, in sicer v obnovljeni in predelani obliki.

Za lunarna opazovanja bo satelit Clementine 1 uporabljal ultravijolične in vidne ter infrardeče slikovne naprave s filtri in 12-kanalski spektrometer, ki naj bi omogočil zapis globalnih zemljevidov površine Lune. Lidar na krovu vesoljskega plovila bi opravljal funkcijo laserskega višinomera, kar bi še izboljšalo kartografiranje Lunine površine. Med hitrim mimoletom asteroida, ki naj bi bil v času kroženja satelita v bližini Zemlje, naj bi satelit zbral podatke o sestavi površine, gravitaciji, hitrosti vrtenja in morfologiji asteroida. Pričakujejo, da bodo dobili več sto fotografij z ločljivostjo enega metra ali celo manj, kar bi bilo v resnici izjemno.

Ciljna čista teža Clementine 1 naj bi bila približno 218 kilogramov, potrebovali pa bi še 225 kilogramov posebnih dušikovih goriv (MMN/N204), hkrati pa naj bi začetku na krovu raketni motor na trdno gorivo Thiokol 37 FM, ki naj bi pognal vesoljsko plovilo iz nizke zemeljske krožnice v translunarno smer. Ob tem projektu že izvajajo tudi začetne študije za naslednji polet, pri katerem naj bi bile aparature celo lažje, posebej senzorji pa še bolj izpopolnjeni.

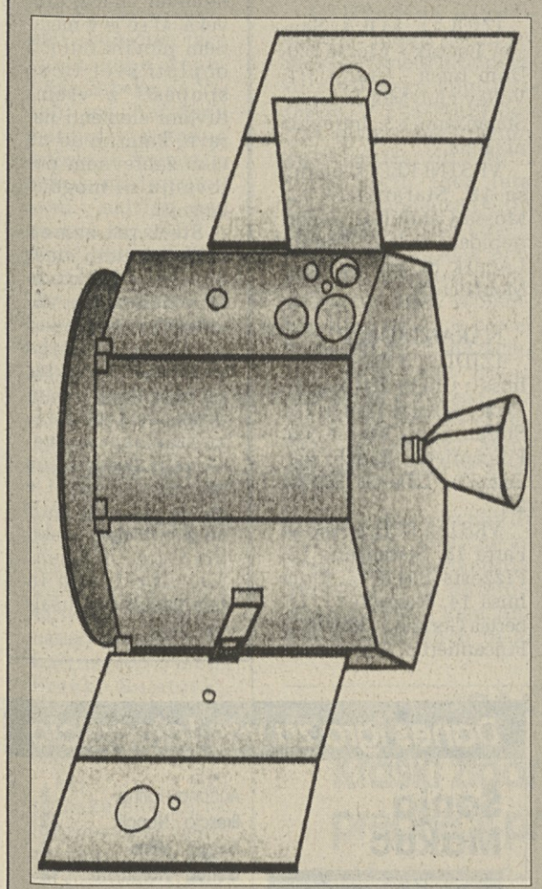

Risba vesoljskega plovila Clementine 1.

ASTRONAVTIKA / NOVIM RAZMERAM V SVETU PRILAGOJENI NAČRTI EVROPSKE VESOLJSKE AGENCIJE

Prihodnost za evropske raziskovalne programe

E. JAKUPOVIĆ

Na ministrskem srečanju 13 članic Evropske vesoljske agencije (ESA) so proti koncu minulega leta v Granadi začrtali glavne smernice politike te organizacije in izdelali strategijo za bodoče programe v novih svetovnih razmerah.

Vesolje je del evropske kulture, odkar obstojijo Evropejci. Planeti in zvezde so bili vedno predmet obožavanja, čudenja, navdiha in pozneje tudi znanstvenega zanimanja evropske civilizacije. Toda tehnologija je šele v zadnjih desetletjih 20. stoletja poskrbela za orodja, s katerimi je mogoče podreti »poslednjo mejo«, onkraj katere čaka raziskovalce nov, neznan svet. Zahodna Evropa je že pred več kot četrt stoletja ukrenila vse potrebno, da bi si zagotovila pomembno vlogo pri uresničevanju človekove davne želje, da bi segel proti zvezdam - osnovala je Evropsko vesoljsko agencijo. Po dosedanjih uspehih, načrtih, ki jih že izpolnjujejo in projektih za naslednja desetletja je ESA prekosila druge vesoljske sile (Japonsko, Kitajsko, Indijo, Kanado) in se postavila ob bok ZDA in SND (nekdanjo Sovjetsko zvezo, katere nasledniki imajo kljub današnjim političnim in finančnim težavam na razpolago veliko dobrega kadra, zemeljske in orbitalne objekte, predvsem pa bogate izkušnje).

Agencija ESA deluje po splošnih načelih, veljavnih za Evropsko skupnost. Države, ki so njene članice, se glede na lastne znanstvene, gospodarske in druge interese ter možnosti po dogovoru odločajo o sodelovanju v posameznih programih. Glavne sklepe sprejemajo na srečanjih ministrov, ki so v državah članicah odgovorni za vesoljska vprašanja - ta srečanja zato ostajajo v kroniki zapisana po sprejetju »strateških odločitev«, »resolucijah«, »koncepcijah«...

Na ministrskem srečanju januarja 1985 v Rimu so sprejeli štiri glavna načela bodoče politike ESA:

- Avtonomnost, ki naj bi jo zagotavljala nova nosilna raketa Ariane-5, konkurentka ruskih in ameriških nosilnih raket.
- Koherentnost raznih programov, vesoljskih infrastruktur, vesoljskih in zemeljskih segmentov, virov in stroškov. Ta cilj naj bi dosegli predvsem s kombinacijo tekočih programov, in sicer s Satelitom za prenos podatkov (DRS) in satelitoma Hermes in Columbus, da bi si Evropa zagotovila neodvisen dostop do nizkih orbit in se nazadnje lotila gradnje kompletne naseljene orbitalne postaje.
- Integralnost raznih kozmičnih aktivnosti v različnih programih, zagotavljajočo popolnejšo realizacijo večplastnih sistemov in globalne koncepcije.
-Uravnovešenost znanstvenih programov (astronomija, geofizika, biologija, medicina itd.), aplikativnih programov (telekomunikacije, proizvodnja v razmerah mikrogravitacije) in infrastrukturnih programov (sateliti, nosilna raketa, orbiter, orbitalna postaja).

Spominska podoba ministrskega sestanka ESA v Granadi.

Obdobje do srečanja v Rimu in po njem vse do naslednjega shoda v Haagu novembra 1987, ko so potrdili ta načela in sprejeli optimistične programe ter finančne načrte, je bilo za astronavtiko nasploh obdobje stabilne rasti. Svetovna dogajanja po haaškem srečanju pa tudi agencije niso mogla zaobiti. Zaradi počasnejše gospodarske rasti je bilo v državah članicah čutiti povečane varčevalne pritiske na vire za raziskave in razvoj. Neizogibna posledica je bila nižja stopnja rasti njihove finančne udeležbe, o kateri so se dogovorili v Haagu. V obdobju 1987-1991 so se progresivne »haaške stopnje« v povprečju znižale za skoraj eno četrtino (24%). Za omejitve virov so bili krivi posebni dogodki zunaj agencije: zalivska vojna, združitev Nemčije, spremembe političnega sistema v državah Vzhodne Evrope, pospešena stopnja evropske integracije, večja skrb za ohranitev življenjskega okolja v globalnem in krajevnem okviru, nazadnje pa še zmanjšanje velikosti ameriškega nosilnega dela orbitalne postaje Freedom (in tudi izdatkov zanjo) - poslednja postavka se zdi v takšnem kontekstu manj pomembna, toda za agencijo je bila kritična, saj je nujno otežila razvoj evropskega programa Columbus.

Zaradi vsega tega so na predzadnjem ministrskem srečanju, ki je bilo novembra 1991 v Münchnu, sprejeli nov »Dolgoročni vesoljski načrt« za obdobje 1992-2005. V njem so ohranili središčni cilj agencije - sodelovanje pri gradnji mednarodne orbitalne postaje - toda v pripravljalni fazi je predvideno močnejše opiranje na že razvite lastne sisteme, kakršna sta satelit Eureca in standardiziran vesoljski laboratorij Spacelab. Stopnje finančnih deležev in nekatere načrte so revidirali, prednost pa dali programom, ki so najbolj v skladu s proklamiranim stališčem, da astronavtika »razvija znanstvene raziskave, pospešuje industrijski razvoj, zagotavlja nujne storitvene in komercialne možnsoti, pospešuje tehnološki razvoj in motivira mlado generacijo Evrope«.

Ker se v letu, ki je minilo po münchenskem srečanju, na svetu ni zgodilo nič novega, kar bi usodno vplivalo na politiko agencije ESA - vojna na ozemlju nekdanje Jugoslavije ne seže do neba! - je bil ministrski sestanek v Granadi priložnost, da znova poudarijo že prej sprejeta načela, potrdijo kontinuiteto evropske vesoljske politike, sprejete v Münchnu, in se dogovorijo o strategiji za bodoče vesoljske programe v spreminjajočih se političnih in gospodarskih razmerah v svetu. Na dvodnevnem srečanju v Granadi, ki je bilo natanko eno leto po m¸nchenskem - to ne napoveduje nove prakse, kajti naslednje srečanje bo šele leta 1995 - so se dogovorili o nadaljevanju vseh glavnih znanstvenih programov, ohranitvi konkurenčnosti na področju nosilnih raket in telekomunikacijskih sistemov, razširitvi programov za opazovanje Zemlje in njene okolice ter povečanju sodelovanja v vesoljskih poletih s posadko.

V zvezi z znanstvenim programom bo ESA upoštevala cilje, sprejete v Haagu (dokument »Horizont 2000«). Ključni cilji so štirje: solarno- zemeljski znanstveni program; odprava do asteroidov in kometov, vrnitev z vzorci; observatorij za preučevanje močnih rentgenskih virov; observatorij za daljnje infrardeče oziroma submilimetrske valovne dolžine. Kar precej je tudi manjših programov.

Predlagali so še druge: postavitev mreže daljinskih postaj na Marsu (»Marsnet«), meritve nizkofrekvenčnih vibracij v zvezdah (»Prizma«), nadaljevanje meritev kataklizmičnih izvorov žarkov gama (»Integral«) in preverba načela ekvivalentnosti, po katerem vsi objekti v kateremkoli težnostnem polju padajo z enako hitrostjo (»Step«). Slednji predlogi bodo vendarle morali počakati na ugodnejše čase.

Opazovanje Zemlje in njene okolice je dobilo prednostni pomen, ker zadovoljuje praktične potrebe držav članic. Satelitu ERS-1 se bo leta 1994 pridružil ERS-2. Pripravili bodo dva niza misij v polarnih orbitah: v enem naj bi leta 1998 izstrelili prvi satelit (Envisat-1), ki bi imel bolj izpopolnjen in močnejši radar kot ERS, v drugem pa bi se posvetili meteorologiji (satelit Metop-1, lansiran leta 2000).

Na področju telekomunikacij načrtujejo izstrelitev dveh novih satelitov: leta 1996 naj bi poletel Artemis (»misija za izpopolnjeni prenos in tehnologijo«), leta 1999 pa DRS-1 (»satelit za prenos podatkov«). V načrtu sta tudi dva programa za tuje satelite: »sistem za gibanje po kopnem« (-EMS), ki ga bo v vesolje leta 1994 ponesel satelit Italsat F2, in sistem za »procesiranje v plovilu« (OBP, ki bo vtirjen leta 1996, ni pa še znano vesoljsko plovilo).

Kar zadeva nosilne rakete, razvoj Ariane-5, ki se je začel leta 1988, se intenzivno nadaljuje. Na izstrelitev plovila s posadko bodo počakali do leta 2000. Ariane-4 bodo uporabljali vse do leta 1999.

Do zelo velikega zasuka prihaja na področju vesoljskega transporta. Program Hermes, ki se je začel leta 1988, morajo pod pritiskom tehničnih, finančnih in političnih razlogov preoblikovati. Določili so triletno fazo preorientacije, in sicer s tema poudarkoma: definiranje evropsko-ruskega programa s transportnim sistemom in servisnimi elementi za nizke tirnice, in razvoj »plovila za vrnitev posadke« (ACVR) z agencijo NASA in »plovila za avtomatski prenos« (ATV) za potrebe Columbusa. Dokončno odločitev o teh programih bodo sprejeli leta 1995.

Program orbitalnih infrastruktur obsega: razvoj »pripojenega modula pod pritiskom«(APM), tj. laboratorija Columbus, ki naj bi ga izstrelili leta 1999; izdelavo študij za bodočo evropsko-rusko orbitalno postajo, ki bo vključevala tudi rusko postajo Mir-2 (odločitev o nadaljevanju te naloge bodo sprejeli leta 1995); in t.i. predhodne polete.

Načrte, ki so jih sprejeli in dopolnili v Granadi, so ocenili kot ambiciozne, vendar hkrati realne. Potrjujejo, da so države članice voljne ohraniti sposobnost evropske industrije v raziskovanju vesolja in da jim je do razširitve medsebojnega sodelovanja.

Predvidevajo porabo 22, 31 milijarde ecujev (1 ecu = 2, 054 DEM), od tega naj bi leta 1993 priteklo 2, 554 milijarde, vsako naslednje leto pa v povprečju 50 milijonov več, tako da bi leta 2000 porabili 2, 999 milijarde ecujev. Ministri 13 držav so izrazili prepričanje, da bodo programi in finančna sredstva, o katerih so se dogovorili, zahodni Evropi omogočili, da »ostane v prihodnosti pravi partner na področju vesoljskih poletov s posadkami in v glavnih raziskovalnih programih«.

Ob koncu tega tisočletja in na pragu novega Evropska vesoljska agencija torej postaja center, v katerega se stekajo znanstveni, tehnološki, kadrovski in finančni viri, namenjeni za osvajanje vesolja, in to v interesu ljudi z vsega sveta.

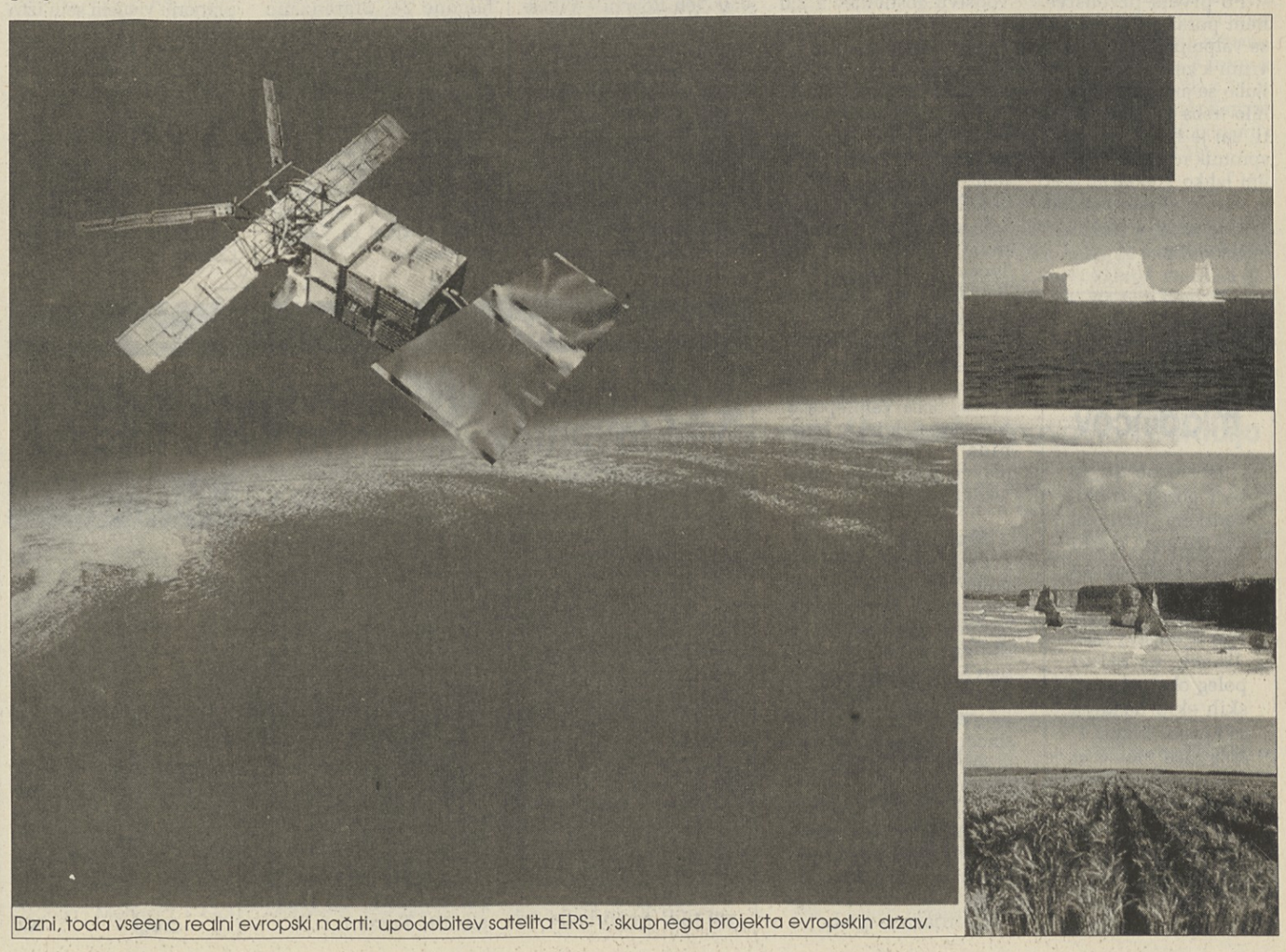

Drzni, toda vseeno realni evropski načrti: upodobitev satelita ERS-1, skupnega projekta evropskih držav.

6. pokal treh dežel

Smučarji se bodo pomerili v nedeljo v Podkloštru

Kakor je že tradicija tudi letos SK Devin organizira v sodelovanju s SK Snežnik iz Ilirske Bistrice Pokal prijateljstva treh dežel. Letošnji 6. pokal bo potekal v Avstriji in sicer v Podkloštru (Arnoldstein) v nedeljo, 31. januarja. Pokala se lahko udeležijo slovenski klubi tromeje in sicer iz zamejstva, Slovenije in Koroške.

Lanska izvedba Pokala je bila zadnji trenutek premeščena iz Rajbla v Kranjsko goro zaradi pomanjkanja snega. Kljub vsemu je bilo na startu skoraj 400 tekmovalcev.

V Kranjski gori je bil zmagovalec prehodnega pokala Smzučarski klub Rijeka. Le-ta je bil sprejet kot izjema zaradi težkih okoliščin, v katerih sta se jtakrat nahajali Rijeka in Hrvaška nasploh. Od zamejskih društev je bil najbolje uvrščen SK Devin, in sicer na 5. mesto. Lani niso nastopili tekmovalci s Koroške, letos pa naj bi bila udeležba popolna. Velja še omeniti, da so na lanskem tekmovanju v Kranjski gori člani zamejskih smučarskih društev osvojili kar pet prvih mest, kar je predstavljalo v dokaj dobri konkurenci smučarjev iz Slovenije in Hrvaške zelo lep uspeh.

Za Podkloster se je organizator letos odločil, ker so snežne razmere povsod drugod povsem neprimerne, tam pa je zaradi umetnega zasneževanja prog snega dovolj. Za merjenje časov bodo poskrbeli avstrijski časomerilci, direktor tamkajšnjih žičnic Gruber pa je organizatorjem priskočil na pomoč tudi glede vozovnic, saj bodo tekmovalci dobili smučarske dnevne karte po izredno nizki ceni.

Nedeljsko tekmovanje prav gotovo za vsa zamejska društva predstavlja lepo priložnost, da nastopijo s čim večjim številom tekmovalcev in da se v mednarodni konkurenci, s katero se ne srečujejo prav pogosto, poskušajo čimbolj uveljaviti. Njihova naloga brez dvoma ni lahka, vendar pa so na nekaterih tekmah že dokazali, da s treningi stalno napredujejo.

Po tem tekmovanju pa letošnji program predvideva še tri množične smučarske prireditve, na katerih je v preteklih letih vedno nastopilo dosti smučarjev. Gre za Zimske športne igre (28. februarja), tržaško prvenstvo (14. marca) in zamejsko prvenstvo, ki bo 28. marca.

KOŠARKARSKA D LIGA / 2. KOLO POVRATNEGA DELA

Borovci računajo na nov uspeh Kontovel želi prvo zmago v gosteh

Pri Radenski je poškodovan Ivan Bajc, Kontovelci pa bodo v popolni postavi

VANJA JOGAN

Med tednom se je stanje v borovi članski ekipi razjasnilo in pomirilo. Trener Sancin je zadovoljen z reakcijo, ki so jo njegovi fantje izrazili in pokazali in je torej opustil prvotno zamisel, da bi ekipo predal v roke drugemu klubskemu trenerju. S svoje strani so Borovi člani izrazili zadovoljstvo in željo, da bi na trenerskem mestu ostal Sancin, že na medtedenski tekmi proti Kraškemu Zidarju pa sta bili učinkovitost in angažiranost mnogo večji v primerjavi z zadnjimi prvenstvenimi tekmami, v nedeljo pa bodo belozeleni igrali v Martignaccu.

Povsem drugačno je ozračje pri Kontovelu, kjer je zmaga v prejšnjem kolu vlila Banovi postavi večjo mero samozavesti in zlasti umirjenosti, čeprav so plavi zadovoljili le z igro v drugem polčasu.

Na kratko smo se pogovorili s Štefanom Turkom, ki je v zadnjih tednih stalni član prve ekipe Kontovela, izredno uspešno pa igra v mladinski postavi.

Svojo košarkarsko pot si pričel pri Kontovelu, zatem si nekaj let igral pri mladinskih postavah Bora, ob koncu pa si spet prestopil h Kontovelu. Kako to?

Nekaj let sem bil pri Boru, ker so z menoj igrali nekateri prijatelji, vrnil pa sem se h Kontovelu, ker mi je to bližje, imel pa sem tudi nekaj nejasnosti s trenerjem.

Štefan Turk (Kontovel)

Trener Luka Furlan ima za sabo dolgoletne izkušnje z mladinskimi ekipami, kjer je vedno žel mnogo uspehov. Ste z njim mladinci Kontovela zadovoljni?

Luki se pozna, da ima že vrsto let opravka z mladimi košarkarji, saj zna primerno motivirati vsakega posameznika. Treningi in vadba niso enolični, kar je predpogoj, da se nikdar ne dolgočasimo. Ima resen pristop, zna pa razumeti naše težave in potrebe.

Imaš ambiciozne načrte ali igraš košarko le za golo zabavo?

Lahko bi rekel, da sem izključno za zabavo igral v prejšnjih letih sedaj pa bi rad videl, do kam lahko sežem. Seveda bi me zanimalo igrati v višjih kategorijah, če bom za to sposoben, zadovoljen pa sem, da že pri mladih letih vsaj občasno nastopam v D ligi.

Jutri boste gostovali pri Porcii. V čem bo ključ vašega morebitnega uspeha?

Točke, ki smo jih doslej zbrali na lestvici so izključno sad uspešnejše obrambe, saj v napadu imamo nekaj posameznikov, ki zagotovljajo zadovoljiv izkupiček tock.

NAPOVEDI - Stefan Turk

Jadran Tkb - San Donà +3

Matchwinner: Čuk (2.izbran); top scorer: Rauber(6); nad pričakovanjem: Emili(3).

Martignacco - Bor Radenska +2

Matchwinner: M.Simonic(2); top scorer: Barini(1); nad pričakovanjem: Samec(2).

Porcia - Kontovel +10

Matchwinner: Civardi(6); top scorer: Grilanc(8); nad pričakovanjem: A.Daneu(1).

Libertas - Cicibona +15

Matchwinner: Cupin(3); top scorer: Semen(3); nad pričakovanjem: I.Bajc(6).

Sokol - Lega Nazionale +5

Matchwinner: Terčon(1); top scorer: Starc(5); nad pričakovanjem: M.Sosič(2).

Breg - Cus Ts +3

Matchwinner: M.Salvi(3); top scorer: Korošec(4); nad pričakovanjem: Krevatin (4).

Cicibona bo z zanimanjem sledila izidu spopada med Ferroviariom in Barcolano Breg naskakuje tretjo zaporedno zmago

Sokol bo proti Legi skušal ponoviti visok uspeh iz uvodnega kola

V Promocijski ligi je na sporedu prvo kolo povratnega dela, naši predstavniki pa bi radi nadaljevali prvenstvo z novima točkama. Najlažjo nalogo bi morala imeti Cicibona, ki bo igrala z zadnjeuvrščenim Libertasom, v prejšnjem kolu pa so Kovačič in ostali premagali Scoglietto le v zadnjih minutah. V prvem delu prvenstva so Marijevi fantje zmagali kar s 43 točkami razlike, od tedaj pa so mladi Svetoivančani (v glavnem sestavljajo ekipo Libertasa mladinci) krepko napredovali in jutrišnja tekma se bo pričela pri izidu 0:0.

Tudi Sokol bo imel opravka z nižjeuvrščenim nasprotnikom, proti Legi Nazionale pa nima nihče lahkega dela. Vatovčevi fantje morajo zlasti paziti na strelca Baicija, ki je v zadnjih kolih izredno razpoložen, že na prvi tekmi (+21) pa so Caharija, Sosič in ostali dokazali, da so gotovo boljši tekmec. Doslej še ni znano, če bo Vatovec spet razpolagal z vsemi posamezniki ali če bosta zaradi poškodb še vedno odsotna stalna člana prve peterke Skerlavaj in Stanisa.

Dve zaporedni visoki zmagi sta optimistični »ticket« ekipe Brega, ki se bo skušala na lastnih tleh oddolžiti ekipi Cus za visok poraz, ki ga je Cancianijeva vrsta utrpela v otvoritvenem kolu (-34). O dejstvu, da se pri Bregu stvari odvijajo bistveno drugače, priča že dejstvo, da bo Canciani že drugič zaporedoma letos imel na klopi popolno postavo.

Računalnik, ki je izpeljal spored tekem jo je nehote zagodel prvouvrščenim na lestvici, saj se bosta Ferroviario in Barcolana srečali že v prvem kolu povratnega dela, »leader« promocijskega prvenstva Ferroviario pa ima le dve točki prednosti nad zasledovalci. V soboto zvečer se torej obeta izredno zanimivo in ogorčeno srečanje, saj bi se Turcova ekipa v primeru zmage oddaljila na +4, upanje zasledovalcev pa je, da bi se Barcolana oddolžila za poraz oktobra meseca, saj bi se lahko v krog kandidatov za napredovanje vrinila še Cicibona in Santos. (Vanja Jogan)

Jutri Jure Šterk pri Čupi in Sireni

Jure Šterk je vsekakor ime, ki v jadralnem športu ne pomeni mnogo le v Sloveniji, ampak je to že kar krepko uveljavljen regatar tudi na mednarodni ravni. Njegovi podvigi na svetovnih oceanih so ostali vse prej kot nezapaženi, saj, navsezadnje, le ni majhna stvar prepluti s krhko jadrnico zemeljsko oblo. O vsem tem so obširno pisali tudi razni časopisi, pa tudi sam Šterk se je, kot oster opazovalec, izkazal kot dober zapisovalec svojih doživetij.

Zato ni čudno, da sta tega slovitega jadralca povabili medse tudi obe slovenski zamejski pomorski društvi, sesljanska Čupa in barkovljanska Sirena. Člani obeh naših pomorskih klubov se bodo srečali z Juretom Šterkom v soboto in sicer najprej ob 16. uri pri Čupi, ob 20. uri pa na sedežu Sirene. Šterk bo pri sesljanskem klubu govoril najmlajšim jadralcem obeh klubov, v Barkovljah pa bodo poslušali njegovo izvajanje člani in prijatelji tako Čupe kot Sirene.

Gostitelji so povabili na obe srečanji odličnega slovenskega jadralca z dvojnim namenom. Predvsem so želeli, da bi ljubitelji jadranja in morja sploh, dojeli iz neposrednega pričevanja tega velikega akterja jadralnega športa, vso slikovitost te dejavnosti, pa tudi tveganje in nevarnost, s katerima se sooča, poleg tega pa tudi prikazati izjemen značaj človeka, ki se je v majhnem plovilu odločil obpluti svet in se spopasti z vsemi divjimi elementi narave, katerim se na tako zahtevnem potovanju ni mogoče izogniti.

Šterk pri zamejskih jadralcih sicer ni neznan. Lahko celo rečemo, da vzdržuje z njimi že več časa prijateljske stike. Že nekajkrat jih je obiskal in jim posredoval dragocene strokovne nasvete, zato skorajda ne moremo dvomiti v to, da bo imel tudi ob sobotnem obisku pri Čupi in Sireni mnogo zavzetih in hvaležnih poslušalcev (boj).

ODBOJKA / 1. MOŠKA DIVIZIJA NA GORIŠKEM

Mossa ugnala sočane ne pa tudi Olympio

Valprapor Vini Pintar spet zlahka do točk - Naš prapor v skupini B na odličnem drugem mestu

1. MOŠKA DIVIZIJA
Skupina A

Mossa je v tem kolu premagala mlado ekipo Soče Valprapor, a Olympia je tega nasprotnika v sredo premagala s 3:1.

Intrepida Mariano - Valprapor Vini Pintar 0:3 (5:15, 4:15, 10:15)

VALPRAPOR: Uršič, Kovic, Devetak, Populin, Gravnar, Petejan, Ferfolja, Crassini.

Po prvem prvenstvenem porazu v Tržiču so se valpraporovci spet povrnili k zmagi. Resnici na ljubo se jim v Marianu ni bilo treba kaj dosti truditi, saj je bil njihova nasprotnik res preslab, da bi jim lahko kljuboval. Zato je bilo to srečanje za valpraporovce v bistvu le lažji trening.

Mossa - Soča Valprapor Posojilnica Sovodnje 3:2 (15:13, 15:5, 14:16, 6:15, 16:14)

SOČA: Makuc, Radetti, Bonan, Mužič, Gravnar, Plesničar, Devetak, M. in S. Černic, Sobani, Pintar.

To je bilo za mlado ekipo trenerja Bulica prvo pravo razočaranje v prvenstvu. Po nekaj res briljantnih nastopih je namreč poraz v Muši dokaj nepričakovan. Po vodstvu gostiteljev z 2:0 so sočani lepo reagirali in izsilili tie break, ki je bil izenačen vse do zaključnih udarcih (13:13), ko je naši šesterki zmanjkalo tudi nekaj sreče, svoje pa je pristavila še zelo zmedena sodnica.

OSTALI IZID 7. KOLA: Acli Ronchi - Fincantieri 0:3. IZIDA 8. KOLA: Mossa - Olympia 0:3, Ronchi - Soča Valprapor neodigrana.

VRSTNI RED: Fincantieri 14, Valprapor Vini Pintar 12, Olympia 10 Pintar, Soča Valprapor 8, Mossa in Caldini 6, Intrepida 2, Acli Ronchi 0. (Olympia in Mossa imata tekmo več)

Skupina B

Po prvem delu je Naš prapor na odličnem drugem mestu. Izgubil je samo proti glavnemu favoritu za napredovanje v D ligo San Luigiju, s katerim se je v prvi tekmi povratnega dela pomeril že sinoči, vendar pa rezultata zaradi pozne ure nismo prejeli.

IZIDI 7. KOLA: Naš prapor - Libertas Turriaco 3:1, Corridoni - San Luigi Banca Agricola 1:3, Fossalon - Libertas Cormons 1:3. Torriana ni igrala.

VRSTNI RED: San Luigi 12, Naš prapor 10, Libertas Turriaco 8, Cormons 6, Corridoni 4, Torriana 2, Fossalon 0.

PRIHODNJE KOLO: Torriana - Turriaco, Corridoni - Cormons.

1. ŽENSKA DIVIZIJA

OSTALI IZIDI 4. KOLA: Cormons - Corridoni 3:1, Farra - Morarese 3:0, Pieris - Olympia 0:3, Azzurra - Libertas Gorizia 0:3, Acli Ronchi - Villesse 3:0.

VRSTNI RED: Libertas Gorizia 8, Olympia in Morarese 6, Acli, Cormons, Corridoni in FArra 4, Villesse in Pieris 2, Azzurra 0.

PRIHODNJE KOLO: Acli - Farra, Villesse - Cormons, Libertas Gorizia - Corridoni, Morarese - Pieris, Olympia - Azzurra.

Play-off: drevi derbi mladincev

Drevi ob 20.30 bo v goriškem Slovenskem športnem centru prvi derbi med Olympio in Valpraporjem Espego v okviru finalne faze prvenstva mladincev, na kateri poleg obeh slovenskih ekip nastopa še Mossa. Tekma 1. kola med Mosso in Olympio je bila odložena, bodo pa 8.2.

V regularnem delu sezone je Valprapor Espego dvakrat premagal Olympio.

ODBOJKA / MLADINSKA PRVENSTVA NA GORIŠKEM

Mladinke čaka konec tedna trd oreh Deklice Soče nudile Azzurri odpor

Danes derbi dečkov - Deklice Doma Imsa ugnale Intrepido v Marianu

MLADINKE

Igralke Posojilnice bodo spet na igrišču danes, gostile pa bodo Fincantieri, Olympia pa bo v nedeljo zjutraj proti ekipi Volley club iz Tržiča.

IZIDI 14. KOLA: Torriana - Sagrado 0:3, Libertas Capriva - Monfalcone 0:3, Olympia - Posojilnica Sovodnje 3:1, Fincantieri - San Luigi 3:1.

VRSTNI RED: Sagrado 28, Fincantieri in Monfalcone 24, Staranzano 20, Capriva in Olympia 12, Torriana 10, Lib. Gorizia 8, San Luigi 2, Posojilnica Sovodnje 0.

DEČKI

Danes, s pričetkom ob 19.15, bo v Standrežu že tretjič derbi med Sočo Valpraporjem in Valpraporjem Sočo.

Torriana - Soča Valprapor Posojilnica Sovodnje 0:3 (4:15, 10:15, 0:15)

SOČA: Makuc, Radetti, Bonan, Mužič, Gravnar, Plesničar, Devetak, M. in S. Černic, Sobani, Pintar.

Nekaj več odpora je šesterka iz Gradišča nudila v drugem setu, a predvsem zaradi dekoncentracije gostov. Vsekakor velja poudariti, da je Torriana doslej edini nasprotnik, ki je Soči Valpraporju v enem setu iztrgal deset točk. (Alino)

OSTALI IZID: Cormons - Acli Ronchi 0:3. Valprapor Soča Kmečka banka ni igral.

VRSTNI RED: Soča Valprapor Pos. Sovodnje 18, Torriana 12, Ronchi 8, Valprapor Soča Kmečka banka in Libertas Cormons 2.

DEKLICE
Skupina A

Azzurra - Soča: 3:0 (15:5, 15:13, 16:14)

SOČA: V., E. in M. Černic, Devetak, Florenin, Pellegrin, Volk.

Tokrat so naše zamudile lepo priložnost. Naše so slabo začele in predvsem servis ni blestel kot ponavadi. Le v drugem setu so sočanke zaigrale bolje in vodile kar 12:9, toda v ključnih trenutkih so nasprotnice pokazale večjo izkušenost. Podobno je bilo v 3. setu, ko so Sovodenjke vodile 14:11. Naše so zgrešile kar tri servise. Rezultat je prehud za Sočanke, ki so dobro igrale, a napake na servisih so jim bile usodne. Treba je reči, da je Azzurra najboljša ekipa, za »nepremagljivim« Arcoel iz Tržiča. (S.P.)

OSTALI IZIDI 11. KOLA: Ronchi - Fincantieri 0:3, Pro Romans - Cormons 3:0.

VRSTNI RED: Fincantieri 18, Azzurra 16, Villesse 12, Soča, Ronchi in Pro Romans 6, Libertas Cormons 0.

Skupina B

Intrepida - Dom Imsa 1:3 (10:15, 13:15, 15:12, 8:15)

DOM IMSA: Mikluč, Černic, Zavadlav, Lutman, Tomsič, Kocina, Lovisoni, Kovic, Humar, Korsič.

Potem, ko so si domovke že v prejšnjem kolu zagotovile prestop v finalno fazo, so v anticipirani tekmi 12. kola zaigrale povsem sproščeno in v Marianu zadale Intrepidi prvi domači poraz.

IZIDI 11. KOLA: Sanson Ločnik - Mossa 3:0, Dom Imsa - Grado 3:1, Volley club Monfalcone - Staranzano 1:3, Intrepida ni igrala.

VRSTNI RED: Dom Imsa 18, Staranzano 12, Mossa Candolini 10, Intrepida, Grado in Sanson Ločnik 8, Volley club Monfalcone.

NARAŠČAJNICE

IZIDI 7. KOLA: Dom Imsa - Grado 2:1, Farra - Pizzeria Italia Corno 2:1, Staranzano - Mossa 3:0, Fincantieri - Ronchi 3:0, Sagrado - Libertas Gorizia 2:1.

VRSTNI RED: Grado in Farra 18, Staranzano 16, Pizzeria Italia 15, Dom Imsa 14, Sagrado 11, Libertas Gorizia 7, Mossa in Fincantieri 3, Acli 0.

Konjske dirke

piše: Giorgio Pletterscek

Na kasaški dirki v Padovi za zmago več favoritov - Zanimivo tudi v Tarantu

1. dirka (Milan): kasač Mint de Jesolo (skupina x) je velik favorit. Pozornost zaslužita še Muzzi Air (skupina 1) in Nik Om (skupina 2).

2. dirka (Padova): za zmago je več kandidatov. Mi opozarjamo na Landoneza (skupina 2), ki je v dobri formi. V skupini 1 je zelo hiter Ignazio Cam, v skupini X pa Monza Tre.

3. dirka (Firenze): v skupini x je Notorius Ami favorit, omeniti velja pa še Maestosa sal (1) in Nitrate Gim (2).

4. dirka (Taranto): Laiolo Mas (skupina 1) bo skušal spet zmagati, medtem ko velja opozoriti tudi na Nirbelle Ad (x) in Njai(2).

5. dirka (Neapelj): iz skupine x je favorit Giorgio Porta, medtem ko je v skupini 1 v prednosti Capucine Deux, v 2 pa Roberto Rufo.

6. dirka (Pisa): Talca (skupina x) je nespona favoritka, v skupini x pa se bo za zmago borila Miss Pleasure, v skupini 2 pa Sguizer.

Dirka tris

NAŠI FAVORITI: 10) Know the Way; 8) Toshiba Comet Star; 16) Birch Banks.

ZA SISTEMISTE: 2) Silver Med; 17) Huaso; 19) Tuccio

Totip

1. — prvi	X
drugi	12
1. — prvi	2
drugi	1X
1. — prvi	X
drugi	12
1. — prvi	1
drugi	X2
1. — prvi	X
drugi	12
1. — prvi	1
drugi	X2

Obvestila

SD BREG
SMUČARSKA SEKCIJA
obvešča, da bo smučarski izlet v nedeljo, 31. t. m., v avstrijski Katchberg in ne v Gerlitzen, kot najavljeno. Zainteresirani naj se javijo Alešu Štefančiču na tel. št. 67001 od 8. do 17. ure ali Miranu Zobcu na tel. št. 228297 po 20. uri. Avtobus bo odpeljal iz Doline ob 5.30 in iz Boljunca ob 5.45. Priporočamo točnost!

JK ČUPA
IN TPK SIRENA
priredita predavanji z videokaseto jadralca na poti okoli sveta Jureta Šterka: »V naročju vetra« v soboto, 30. januarja, ob 16. uri na sedežu JK Čupa v Sesljanu za tečajnike in mladino; ob 20. uri na sedežu TPK Sirena v Barkovljah za člane in prijatelje obeh klubov. Vabljeni!

SK DEVIN
organizira v nedeljo, 31. t. m., smučarski izlet v Arnoldstein. Vpisovanje po tel. na št. 200236, 327196 in 220423.

Danes igra za vas Totocalcio

Sonja Makuc

Ancona - Torino	2
Brescia - Napoli	X2
Foggia - Milan	2
Genoa - Fiorentina	12
Inter - Udinese	1X
Juventus - Cagliari	1X
Lazio - Sampdoria	2
Parma - Atalanta	1X2
Pescara - Roma	X
F. Andria - Cosenza	1
Padova - Cremonese	X
Chievo - Ravenna	1
Barletta - Acireale	1X2

Goričanka Sonja Makuc (letnik 1973) je v naših športnih krogih najbolj znana po tem, da je leta 1989 skupaj z Zdenko Ferlat in Vesno Lutman osvojila naslov državne prvakinje v lokostrelstvu med mladinkami. Ukvarjala pa se je še z mnogimi drugimi športi, na primer pri Domu z ritmično gimnastiko in namiznim tenisom, je pa tudi pomočnica trenerja minivolleyja pri OK Valprapor. Pri tem društvu je tudi tajnica. Prejšnji teden je Borut Plesničar pravilno napovedal osem rezultatov

TENIS / NA ODPRTEM PRVENSTVU AVSTRALIJE

Grafova in Seleševa sta se zlahka prebili do finala

Pred moškima polfinaloma favorita Jim Courier in Pete Sampras

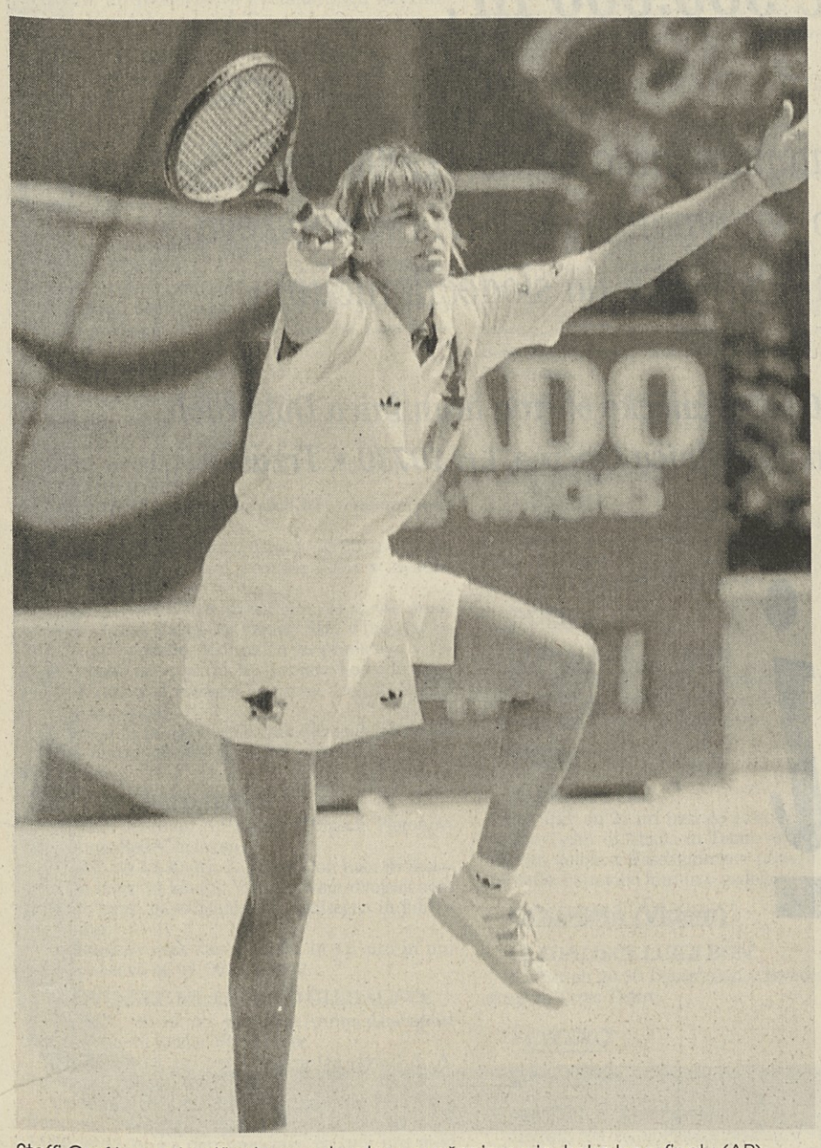

Steffi Graf je med polfinalnom »plesala«, vprašanje pa je, kako bo v finalu (AP)

MELBORUNE - Na teniškem Australian opnu, ki šteje tudi za veliki slam, sta se med posameznicami v finale po pričakovanjih uvrstili Monika Seleš in Steffi Graf. Za Novosadčanko je to priložnost, da s tretjo zmago na tem prvenstvu izenači tukajšnji rekord Nemke, ki v medsebojnih dvobojih s Seleševo še vedno vodi 6:3, čeprav zdaj Seleševa trdno vodi na računalniški lestvici poklicnih igralk.

Novosadčanka je v polfinalu povsem nadigrala Gabrielo Sabatinijevo, saj ji je v dveh setih prepustila vsega le tri igre (6:1, 6:2), česar menda ni v taboru Argentinke pričakoval niti največji pesimist. Dvoboj je trajal slabo uro, Sabatinijeva pa je potožila, da jo pesti skrivnostna virusna bolezen, ki jo menda hudo izčrpava..

Precej težje delo je imela Grafova, ki je odpor Spanke Arantxe Sanchez ravno tako strla po dveh samih setih igre, a z veliko bolj tesnim rezultatom 7:5, 6:4. Treba je vsekakor reči, da je Grafova vseskozi držala niti igre v svojih rokah.

Danes ponoči sta bila na vrsti moška polfinalna dvoboja med Courierom in Stichom ter med Samprasom in Edbergom. Potem, ko so organizatorji po presenetljivih izločitvah nekaterih asov v prvih kolih, že trepetali nad usodo avstralskega odprtega prvenstva, v nadaljevanju ni prišlo do vnovičnih presenečenj in v polfinale so se uvrstili prvi trije igralci po računalniški lestvici ATP, za četrtega, Nemca Sticha, pa res ni mogoče trditi, da je »muha enodnevnica«, saj ima v svojem kurikulumu tudi že zmago v Wimbledonu, čeprav tu nastopa kot 14. nosilec skupine. Od letošnjih polfinalistov je v tekmovanjih velikega slama sicer daleč največ uspehov dosegel Edberg, ki je po dvakrat zmagal v Wimbledonu, Avstraliji in v ZDA, Courier je dvakrat zmagal v Parizu, enkrat pa v Avstraliji, Sampras pa enkrat v ZDA.

Da takšen razplet ni naključen, potrjuje tudi podatek, da so se Courier, Edberg in Sampras prebili do polfinala tudi na zadnjem prvenstvu ZDA v Flushing Meadowu.

Pobiralci stav, a tudi poznavalci, so pred dvobojema ocenjevali, da imata največ možnosti za uvrstitev v finale oba Američana. Če se bodo njihove napovedi uresničile, bi bil nedeljski že tretji finale za veliki slam med tekmovalci iz ZDA v zadnjih 28 mesecih.

KOŠARKA / KORAĆEV POKAL

Barcelona dejansko že v polfinalu

RIM - Po prvih tekmah četrtfinala košarkarskega Koraćevega pokala si je uvrstitev v polfinale zanesljivo priborila Barcelona, ki je v gosteh s prepričljivim 94:81 premagala KK Zagreb. Zanimivo je, da so Zagrebčani po prvem polčasu vodili z 51:48.

V Caserti je bil italijanski derbi, v katerem je gostujoči Clear iz Cantuja s 86:81 (46:31) ugnal domačo Phonolo, ki tudi v državnem prvenstvu preživlja precejšnjo krizo, saj se ji uvrstitev v play off vse bolj izmika.

Pri Clearu je, kot ponavadi, blestel »ostrostrelec« Mannion, ki je dosegel 30 točk in pet trojk, izkazal pa se je tudi njegov sicer »leni»rojak in orjak Caldwell (16). Clear je bil večji del tekme v vodstvu, a v 34. minuti je bilo stanje izenačeno, potlej pa je gostiteljem (Esposito 22 točk, Anderson 21, Gentile 13, a samo 1:10 v metih za tri točke) zmanjkalo moči.

Z zmago gostov se je končala tudi tekma v Atenah, milanski Philips pa je tamkajšnji Panionios ugnal s pičlo prednostjo ene točke (79:78), potem ko je imel ob odmoru že 12 točk naskoka. Po dolgem času je v vrstah Milančanov spet zablestel srbski košarkar Djordjević (17 točk in 6:10 v metih), ki pa je v dramatični končnici pri rezultatu 75:75 dvakrat izgubil žogo, odločilni koš za Philips pa je 21 sekund pred koncem dosegel sicer v sredo nerazpoloženi Američan Davis. Presenetil je tudi mladi Ambrassa (15 točk), solidno je igral Pittis (21), veteran Riva (9) pa je bil tokrat v ozadju.

Pri gostiteljih, ki jih trenira nekdanji jugoslovanski prvoligaški trener Djurović, sta bila najbolj razpoložena Američan Brown (30) in Srb Janković (22), grški reprezentant Christodoulou pa je dosegel 13 točk.

Od italijanskih ekip se je tako najslabše odrezal rimski Virtus, ki pa ima v povratni tekmi proti španskemu moštvu Elosua iz Leona vse možnosti, da nadoknadi zaostanek iz prve tekme (88:77). Rimljani so v prvem polčasu igrali katastrofalno (58:38), posebno v obrambi, čeprav so po dobrih treh minutah igre vodili kar z 11 točkami prednosti. V začetku drugega polčasa je Elosua imela prednost +24, nato pa sta se med gosti prebudila Radja (23 točk) in Niccolai (26) in Virtus je omili zaostanek v sprejemljive okvire.

Povratne tekme bodo prihodnjo sredo. Dejansko že uvrščena Barcelona bo igrala z zmagovalcem dvoboja Elosua - Virtus, drugega polfinalista bosta določila izida ostalih dveh tekem.

NOVICE

Antholz ne bo gostil biatloncev

ANTHOLZ - Iz južnotirolskega Antholza (Anterselva) so sporočili, da ne bodo organizirali svewtovnega prvenstva v biatlonu, ki bi po koledarju moralo biti od 9. do 14. februarja v Borovecu v Bolgariji. Predsednik organizacijskega komiteja Franz Rieder je sporočil, da poligon v Anterholzu ni primeren za štafetni tek in nima dovolj prostora za postavitev TV kamer (za neposredni prenos se je ogrevalo osem držav). Po zadnjem sneženju pa obstaja možnost, da bo SP vendarle v Borovcu.

Lewis bo branil naslov aprila proti Tuckerju

CIUDAD DE MEXICO - World Boxing Council je včeraj potrdil, da bo svetovni prvak v težki kategoriji, verzija WBC, Britanec Lennox Lewis branil naslov 24. aprila v Londonu. Njegov nasprotnik bo Američan Tony Tucker. Za Lewisa je to prva obramba naslova, ki ga je osvojil potem, ko se mu je odpovedal Riddick Bowe, ki je z zmago nad Holyfieldom postal absolutni prvak v vseh treh verzijah. Bowe pa ostaja še naprej prvak po verziji IBF in WBA. Lewis pa je tudi zaprosil WBC, da mu dovoli še pred dvobojem s Tuckerjem prostovoljno obrambo naslova z boksarjem, ki ga bo sam izbral. V zvezi z dvobojem Lewis - Tucker pa obstaja še precej nejasnosti glede denarja, ki naj bi ga oba dobila.

Svetovni pokal v bobu: v dvosedu Italija prva

CORTINA D'AMPEZZO - Ekipa Italija 1, za katero sta nastopila Günther Huber in Stefano Ticci, je včeraj v Cortini zmagala na tekmovanju v bobu dvosedu, ki je veljalo kot peta preizkušnja za svetovni pokal. Za dve vožnji sta Huber in Ticci na olimpijski progi potrebovala 1 minuto, 48 sekund in 36 stotink, v eni od obeh voženj pa sta s časom 53, 91 postavila tudi nov rekord proge (prejšnji rekord je imela od 21. januarja 1989 Švica s časom 54, 11). Zmagoslavje Italije je z drugim mestom dopolnila druga ekipa azzurrov (Gesuito, Tramaglia), ki je za zmagovalcema zaostala za 25 stotink, tretja pa je bila Velika Britanija s 36 stotinkami zaostanka.

Častno članstvo za Chelseo

LONDON - Angleški nogometni prvoligaš FC Chelsea ponuja dvanajstletni hčerki ameriškega predsednika Billa Clintona, Chelsei, častno članstvo zaradi njenega imena. Imena pa ni dobila po londonskem nogometnem klubu, temveč po pesmi »Chelsea Morning«, ki jo je pela Joni Mitchell.

Poklicni hokejisti nimajo počitka

NEW YORK - Rezultati ameriške profesionalne lige NHL: Buffalo Sabres - Washington Capitals 4:3, Hartford Whalers - Montreal Canadiens 6:5, New York Rangers - Winnipeg Jets 5:2, Detroit Red Wings - Edmonton Oilers 2:2, Chicago Blackhawks - Vancouver Canucks 4:4.

Khalid Skah na 3000 metrov

RABAT - Dvakratni svetovni prvak v krosu in olimpijski prvak v teku na 10.000 m, Maročan Khalid Skah, bo 5. februarja nastopil na mednarodnem dvoranskem mitingu v Berlinu. Le pet dni kasneje pa bo v belgijskem Gentu naskakoval svetovni rekord Kenijca Mosesa Kiptanuia (7:37, 31).

Uspešen povratek Bergkampa

AMSTERDAM - Napadalec Ajaxa in nizozemske reprezentance Denis Bergkamp se je po poškodbi noge uspešno vrnil na travnate površine. Vodeči strelec nizozemskega prvenstva (13 zadetkov) je prvič po 1. novembru zopet zatresel nasprotnikovo mrežo. Proti moštvu Vitesse iz Arnheima je v pičlih devetih minutah dosegel kar dva zadetka, z eno podajo pa je še dodatno pripomogel k zmagi Ajaxa s 4:0. Ajax je sedaj na petem mestu in za vodečim PSV Eindhovenom zaostaja tri točke.

Karpov in Illescas

WIJK AAN ZEE - Na močnem mednarodnem šahovskem turnirju v nizozemskem letovišču nedaleč od Leidna, kjer igrajo po izločilnem sistemu, sta bila na sporedu polfinalna obračuna. Karpov je premagal Salova z 1, 5:0, 5, Illescas pa Olla z 2:0. V finalu se bo tako nekdanji svetovni prvak Karpov, trenutno drugi na svetovni rating lestvici, pomeril s »presenečenjem« turnirja, Illescasom. (T.P.)

Nova maska za sabljače

PARIZ - Pri mednarodni sabljaški zvezi so predstavili prototip nove maske, ki naj bi jo odslej uporabljali sabljači. Maska je iz prosojnega materiala (polikarbonat) in ne tehta več kot 600 gramov (prej 1100 g). K takšni odločitvi je v veliki meri prispeval tudi zmagovalec »Toura« Miguel Indurain, ki je na kronometru uspešno preizkusil čelado iz takšnega materiala.

Söderström znova na operacijo

CHEVERLY - Odličnega švedskega napadalca Philadelphie Flyersov Tommya Söderströma so po četrti operaciji zaradi motenj pri delovanju srca obdržali na opazovanju v bolnišnici Prince George. Po besedah klubskega zdravnika dr. Hartzella bo 23-letni »rookie«, ki je dal v letošnji sezoni povprečno 3.72 gola na tekmo, ostal na opazovanju toliko časa, dokler ne ugotovijo, če bo morebiti potrebna peta operacija.

Na počitnice z Eddyjem Merckxom

BRUSELJ - Neka belgijska turistična agencija bo od 12. do 19. januarja 1994 na Kanarskih otokih organizirala enotedenske počitnice z bivšima svetovnima prvakoma v kolesarjenju, Eddyjem Merckxom in Patrickom Sercujem.

Zanimive počitnice bodo za 1000 dolarjev na voljo vsem, zato pričakujejo predvsem prijave občudovalcev nekdanjih asov.

Ali bo ZRJ že marca igrala z Argentino

Vest, da so delegati skupščine tako imenovane Republike Srbske na Palah pri Sarajevu sprejeli ustavno načelo iz Ženeve, je vnesla novi optimizem v najvišje nogmetne kroge ZR J. Vodilnim v NZJ je sicer uspelo ohraniti status jugoslovanske zveze v mednarodnih nogometnih federacijah, vendar so sankcije VS OZN jugoslovanske nogometaše odstranile z evropskih terenov.

»Odločitev s Pal prinaša upanje, da se bodo v BiH končali spopadi in da bodo ukinjene sankcije, ki se nanašajo na šport in na kulturo,« meni Branko Bulatović, vršilec dolžnosti generalnega sekretarja NZJ.

Pri NZJ pričakujejo, da bo jugoslovanska reprezentanca že 24. marca gostovala v Buenos Airesu in odigrala prijateljsko tekmo z Argentino. Argentinci so namreč pred mesecem dni reprezentanci ZR Jugoslavije poslali vabilo, ki ga je Beograd pospremil z navdušenjem. Vendar je upanje, da bi do tekme tudi prišlo, zelo hitro razblinil Gerhard Aigner, generalni sekretar UEFA, ki je povedal, da Jugoslovani ne bodo igrali, dokler trajajo sankcije. (M. M.)

ZA OI 2000 / VLOŽILI VLOGO

Berlin uradno kandidiral

Manifestacija v Lausanneu

LAUSANNE - Predstavniki mesta Berlin so na sedež mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) v Laussanni poslali uradno kandidaturo za organizacijo letnih olimpijskih iger leta 2000. Dokumentacijo, ki ima kar šestdeset strani, bodo člani MOK-a pregledali, izbranec pa bo dokončno znan septembra. Konkurenca je precej huda, saj za organizacijo Iger leta 2000 poleg nemškega glavnega mesta kandidirajo še Peking, Brazilia, Istanbul, Manchester, Milano in Sydney.

Vlogo, ki so jo vložili Berlinčani, je sicer že pregledal predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch in jo ocenil kot »perfektno«, kar daje morda že slutiti, kakšna naj bi bila odločitev MOK jeseni letos.

Toda kandidature nemškega glavnega mesta vsi niso sprejeli s takim navdušenjem kot predsednik MOK Samaranch. Tako je včeraj skupina Berlinčanov protestirala proti organizaciji olimpijskih iger, zvečer pa so vandali pomazali sedež MOK v Lausanneu. Neznanci so namreč zgradbo popisali z grafiti, ob zidove pa so vrgli tudi nekaj posod z barvo. Švicarska policija je sporočila, da storilci niso znani, da pa so začeli s preiskavo, v kateri naj bi ugotovili, če obstaja kakšna zveza med protestno manifestacijo in vandalskim dejanjem.

ALPE ADRIA / 6. ZIMSKOŠPORTNE IGRE

Zlato odličje Koroške v ženskem slalomu Slovenke druge v štafeti

BORMIO - Drugi dan 6. zimskošportnih iger delovne skupnosti Alpe Jadran za tekmovalce in tekmovalke do 17. leta starosti v Bormiu so podelili več kompletov kolajn. Med dobitniki zlatih odličij je tudi Koroška, Slovenija se je morala včeraj zadovoljiti s srebrom, Furlanija Julijska krajina pa še ni osvojila kolajne.

V tekih na smučeh so bile včeraj na vrsti štafete. Med dekleti (3 x 7, 5) je zmagala ekipa Tridentinske, Slovenke so bile druge (Zelec, Abrožič, Mali, Rupnik), tretje so bile mlade tekačice iz Veneta, Furlanke (De Franceschi, Pupulin in Romanin) pa četrte. V moški konkurenci je zmagala Lombardija pred Bavarsko in Tridentinsko.

V ženskem slalomu je zmago slavila koroška smučarka Sabine Egger, druga je bila Erika Schimpl (Zgornja Avstrija), tretja pa Simona Bonetti (Ticino). Manzanijeva (FJK) se je uvrstila na 17. mesto.

Med moškimi je bilo slavje Avstrijcev popolno. Zgornja Avstrija je pobrala prvo in tretje mesto, srebro pa je pripadlo Stajerski. Tekmovalec iz FJK Ciot (SK Pordenone) je bil enajsti.

V ženskem namiznem tenisu so vse tri kolajne pripadle hrvaškim tekmovalkam. Špela Polončič (Slovenija) se je morala zadovoljiti z uvrstitvijo od 5. do 8. mesta, potem ko je v osmini finala z 21:10 in 21:12 premagala članico zgoniškega Sportnega krožka Kras Katjo Milič, ki je branila barve Furlanije Julijske krajine. Miličeva je pred dvobojem s Polončičevo z 21:17, 21:7 odpravila Madžarko Rennerjevo.

Igre Alpe Adria se bodo končale danes, ko bodo med drugim podelili kolajne še v hokeju na ledu. Za prvo mesto se na tem turnirju potegujejo Bavarska, Slovenija in švicarski kanton Ticino.

Na igrah sodeluje preko 500 mladih tekmovalcev iz osemnajstih dežel, članic delovne skupnosti Alpe Jadran, ki obsega zdaj že sedem držav (Slovenija, Italija, Avstrija, Hrvaška, Nemčija, Švica in Madžarska).

Letos tudi Ligier z novim vozilom

MONTE CARLO - Avtomobilska hiša Ligier je včeraj predstavila novi bolid JS39, s katerim bo nastopala v letošnjem prvenstvu formule 1. V Ligierjevi ekipi sta Britanca Mark Blundell in Martin Brundle. Tehnični direktor Ligierja Gerard Ducarouge je povedal, da gre za »klasično vozilo« in da ni prišlo do revolucionarnih sprememb.Danes in jutri bosta voznika Blundell in Brundle opravila prve poskusne vožnje z novim vozilom, ki ima renaultov motor RS5.

KOŠARKA / PRIMORSKA LIGA

Kraški zidar z boljšo igro v drugem delu preprečil presenečenje Bora Radenske

Kraški zidar - Bor Radenska 85:78 (34:37)

KRASKI ZIDAR: Mihelj 18, Sori 1, Strnad 15, Kralj 16, Kavčič 9, Uranjek 2, Kobe 16, Race 1, Durak 1, Ozbič 6.

BOR RADENSKA: Perčič 8, Smotlak 8, Persi 14, Poretti 9, Barini 4, Monticolo 12, Debeljuh 8, Corbatti14.

SEŽANA - Kraški zidar je po dokaj izenačenem srečanju zasluženo premagal goste iz Trsta, ki pa so v Sežani pokazali precej dobro igro in se dolgo upirali favoriziranim domačinom, ki so potrebovali precej časa, da so prevladali.

V prvem polčasu je bila tekma izredno izenačena, borovci pa so se odlikovali predvsem z zelo dobro igro v obrambi, pa tudi v napadu so uspešno zaključili vrsto dobro organiziranih akcij, ki so belozelenim omogočile, da so bili praktično v es čas v vodstvu, pa čeprav zelo tesnem.

Tudi začetek drugega polčasa je bil podoben prvim dvajsetim minutam, nato pa so igralci Kraškega zidarja v 5. minuti povedli in stalno večali razliko in tako preprečili presenečenje. Od 25. minute so bili domačini boljši in dobri dve minuti pred koncem je razlika znašala že 17 točk (85:68). Takrat je trener Sežancev dal priložnost tudi mlajšim igralcem, kar so borovci spretno izkoristili in razliko precej zmanjšali.

Ob koncu velja zapisati, da je Kraški zidar nastopil oslabljen, vendar pa je tekma koristila obema peterkama. Borovci so prikazali zelo solidno igro, s katero, če jo bodo ponovili tudi v prvenstvenih nastopih, se jim ni bati za usodo v D ligi.

PRIJATELJSKA NOGOMETNA TEKMA

Španija - Mehika 1:1

Španija - Mehika 1:1. Gol za Mehiko je dosegel Suarez, izenačil pa je Toni (AP)

Januar se izteka!

Naročnine na Primorski dnevnik lahko poravnate še do 31. januarja 1993.
Cena celoletne naročnine za 360 številk je ***300.000 lir****.*

Poravnate jo lahko tudi v treh štirimesečnih obrokih po ***105.000 lir****. Mesečna naročnina znaša* ***31.000 lir****.*
Še naprej vam bomo brezplačno nudili male oglase in čestitke. Naročnine lahko poravnate na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici, pri raznašalcih časopisa ter pri slovenskih denarnih zavodih na sledečih računih:

Kmečka Banka Gorica, t.r. 67696 • Kmečko - delavska hranilnica in posojilnica v Sovodnjah, t.r. 504/6 • Kmečko obrtna hranilnica Doberdob, t.r. 1910/2 • Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica v Nabrežini, t.r. 800141/9 • Hranilnica in posojilnica Občine, t.r. 10730 • Tržaška kreditna banka, t.r. 6986/92

Primorski
DNEVNIK

Naš veliki dnevnik.

JADRANSKI KOLEDAR
1993
s knjižno zbirko

Veliko več kot lep božični dar

~~130.000 LIR~~
CENA ZBIRKE SAMO
55.000 LIR

JADRANSKI KOLEDAR ZBORNIK 1993

Življenje na Primorskem in dogajanje v svetu nekdaj in danes: problemi in ustvarjalnost, kronika dogodkov, portreti ustanov in vidnih osebnosti. Stališča, dokumenti, slike, razvedrilno in koristno branje. Zbornik z nadihom morja.
Str. 208.

Pavel Medvešček
SKRIVNOST IN SVETOST KAMNA
Zgodbe o čarnih predmetih in svetih znamenjih na Primorskem so bogato ilustrirane z barvnimi posnetki kapelic, predmetov in krajev, ki se jih še drži stara vera prednikov. Kulturna dediščina in nadvse zanimivo odkrivanje skrivnih moči v našem okolju.
106 fotografij Rafaela Podobnika, str. 198.

Igor Škamperle
SNEG NA ZLATI VEJI
Roman o mladostniškem dozorevanju v tržaškem predmestju Sv. Ivan, v Postojni in Ljubljani. Brstenje ljubezni, predvsem pa dramatičen dialog z gorami, s kamnitnimi stenami, zaradi česar je to obenem tudi roman o alpinizmu. Str. 224

NAMIZNI JADRANSKI KOLEDAR 1993
Da vsega ne boste nosili v glavi ali na begotnih lističih: praktičen, lepo oblikovan, naš v najširšem pomenu besede.

Stanko Klinar
STO SLOVENSKIH VRHOV
Avtor je v besedi in sliki označil tako gore v Sloveniji, kot tudi vrhove na Koroškem in Primorskem v Italiji, pa tudi daljna gorstva, ki jih je slovenski človek "obiskal" in osvojil, npr. Himalajo, Ande. Bogat vodnik z dragocenimi popotnimi, kulturnozgodovinskimi in naravoslovnimi podatki.
Okr. 140 barvnih slik, 272 str.

Naročila sprejemamo:

v TRSTU — na sedežu ZTT, Ul. Montecchi 6
— v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 635969
v GORICI — na uredništvu Primorskega dnevnika ,Ul. 24. maja 1, tel. 53382
— v Katoliški knjigarni, Trg Vittoria 25, tel. 531407
v ČEDADU — na uredništvu Novega Matajurja, Ul. Ristori 28, tel. 731190
v ŠPETRU — v knjigarni Cernetig Francesca, Condominio al Centro ali po telefonu na št. 727536

- po telefonu od 8.30 do 13. ure, tel. 040/7796420
- preko raznašalcev Primorskega dnevnika

ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA

Gledališča

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 21. uri (Ovalna dvorana) Strniša-Frey: Žabe. V izvedbi Koreodrame Ljubljana. Cena vstopnic je 1000 SIT.

JUTRI: ob 21. uri (Ovalna dvorana) Strniša/ Frey: Žabe, v izvedbi Koreodrame Ljubljana. Vstopnice 1000 SIT.

Ob 19. uri (Gallusova dvorana) G. Verdi: Don Carlos. Vstopnice 2000, 1700, 1500 in 500 SIT.

Ob 20. uri (Kosovelova dvorana) Emil Hrvatin: Ženska, ki nenehno govori (Cas subjektivnega)- Pentagon. Vstopnice 700 SIT.

V PRIHODNJIH DNEH: 31. t. m. ob 18. uri (Ovalna dvorana) Strniša/Frey: Žabe.

1. 2. ob 19. uri (Gallusova dvorana) G.Verdi: Don Carlos,

31.t.m. ob 20. uri (Linhartova dvorana) Emil Hrvatin: Ženska, ki nenehno govori (Cas subjektivnega) - Poligon. Vstopnina je 500 SIT, cena kompleta za obe predstavi 1000 SIT.

3. in 9. 2. ob 20. uri (Stihova dvorana) Ob letu osorej. Cena vstopnic je 500 SIT.

NAPOVEDUJEMO: 21. 2. ob 18. uri, 22. 2. ob 19. uri in 23. 2. ob 11. uri (Gallusova dvorana) W.Shakespeare: Kralj Lear. Cena vstopnic 600, 500 in 400 SIT. Za predstavi 21. 2. in 22. 2. je na voljo le še nekaj vstopnic.

Informacije na tel. 061/222-815.

DRAMA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 12. uri (za Srednjo- upravno administrativno šolo) J. B. P. Moliere: Svatba po sili.

Ob 20. uri (Mala drama) W. Allen: Zaigraj še enkrat, Sam. Razprodano.

JUTRI: ob 19.30 (izven, konto)J.B.P. Moliere: Svatba po sili.

V PRIHODNJIH DNEH: 31.t.m. ob 20. uri (Mala drama) Večer šansonov Jacquesa Brela v izvedbi Katje Levstik.

Cenjene obiskovalce obveščamo, da so vse predstave W. Allen: Zaigraj še enkrat, Sam v mesecu januarju, razprodane. Vstopnice za predstave v februarju bodo na voljo od 30. januarja, ko bodo objavili tudi razpored predstav za mesec februar. Rezervacij ne sprejemajo.

Informacije in rezervacije vsak delavnik od 11. do 12. ure ter od 18. ure do začetka predstave na tel. 061/221-511.

MESTNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 19.uri A.P.Cehov-T.Brasch: Platonov. Za abonma Red V in izven.

JUTRI: ob 19.30 uri Ž. Petan: Don Juan in Leporella (za izven in konto). V zanimivem dvojezičnem projektu igrata gosta Stanislava Bonisegna in Johannes Pump.

Informacije vsak dan med 10. in 12. uro in uro pred predstavo na tel. 061/210-852.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE

DANES: ob 19. uri premiera Andrej Anabaptist Rozman: Tartif. Režija: Vito Taufer.

JUTRI: ob 19. uri prva repriza (za izven) A. A. Rozman: Tartif.

Vstopnice so v prodaji v Galeriji SMG na Trgu francoske revolucije med 10. in 12. uro ter med 15.30 in 17.30, na dan predstave pa tudi uro pred predstavo pri blagajni gledališča. Tel. 061/153-312.

KULTURNI DOM ŠPANSKI BORCI

V PRIHODNJIH DNEH: 4. 2. Gavran: Mož moje žene.

NAPOVEDUJEMO: 11. 2. ob 20. uri Roger Vitrac: Volkodlak, komedija. Gostovanje primorskega dramskega gledališča Nova Gorica. V glavni vlogi Rade Šerbedžija.

Prodaja in rezervacija vstopnic vsak dan razen nedelje od 9. do 13. ure in od 16. do 19. ure v Jelovškovem salovu Kulturnega doma in uro pred predstavo pri blagajni. Tel. 061/448-922.

MARIBOR

SNG DRAMA

DANES: ob 19.30 (red Beli) J.B.Moliere: Don Juan.

Ob 21. uri (Mali oder) Kabaret XX. stoletja: Isadora.

Informacije vsak dan, razen nedelje, od 11. do 16. ure ter uro pred predstavo na tel. 062/211-461.

SNG OPERA

JUTRI: ob 19.30 uri (za red Sobota 2 in izven) P. I. Cajkovski: Hrastač.

V PRIHODNJIH DNEH: 31.t. m. ob 16. uri (za red Upokojenci in izven) Cajkovski: Hrestač.

Informacije in rezervacije vsak dan, razen nedelje, od 11. do 16. ure, ob sobotah do 13. ure, ter uro pred predstavo na tel. 062/211-461.

MINORITSKA CERKEV

V PRIHODNJIH DNEH: 1. februarja ob 20. uri premiera plesne predstave Prosojnice (v meni- z namiza vas), v izvedbi plesnega teatra Aldea.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE

SLG Celje obvešča svoje obiskovalce, da so vse predstave, vključene v Dneve komedije, ki bodo potekali vsak petek in soboto od 12. 2. do 6. 3. 1993, žal, že razprodane.

Informacije na tel. 063/25-332.

ŠMARJE PRI JELŠAH

KULTURNI DOM

JUTRI: ob 19.30 uri F. Schiller: Razbojniki, režija Robert Rapolja. Gostovanje Slovenskega ljudskega gledališča Celje.

SLOVENJ GRADEC

KULTURNI DOM

DANES: ob 19.30 uri H. Ibsen: Nora. Gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja.

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

JUTRI: ob 20. uri (Gledališka dvorana Solkan) R. Marinković: Glorija.

V PRIHODNJIH DNEH: 6. februarja ob 20. uri (Gledališka dvorana Solkan) R. Vitrac: Volkodlak.

Informacije na tel. 065'25-326.

IDRIJA

KULTURNI DOM

JUTRI: ob 20. uri Gavran: Mož moje žene. Gostovanje Kulturnega doma Španski borci iz Ljubljane.

Furlanija-Julijska krajina

TRST

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
KULTURNI DOM

DANES: ob 20.30 A. Schnitzler - Anatol (abonma red A in D) - gostuje ljubljanska Drama. Ponovitvi jutri, ob 20.30 (abonma red B, E in F) in v nedeljo, ob 16. uri (abonma red C in G).

GLEDALIŠČE ROSSETTI

DANES ob 20.30 bo Zadruga Argot - Società per attori uprizorila delo Umberta Marina »Volevamo essere gli U2». Predstava izven abonmaja, za mladino in abonente posebni popusti. Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti in pri blagajni gledališča Rossetti.

V PRIHODNJIH DNEH: od 4. do 14. februarja bo skupina Teatro d'Arte predstavila B. Brechtovo delo Madre coraggio. Igra Piera Degli Esposti, režija Antonio Calenda. V abonmaju odrezek št. 7. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti in pri blagajni gledališča Rossetti.

DVORANA TRIPCOVICH

V teku je prodaja vstopnic za predstavi »La Voix Humaine» in »Cavalleria rusticana», ki bo na programu od 2. do 14. februarja. Urnik blagajne: od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00, ob ponedeljkih zaprto.

V PRIHODNJIH DNEH: v torek, 2. februarja, (red A) premiera Poulencove »Le Voix Humaine» in Mascagnijeve »Cavalleria rusticana». Dirigent Niksa Bareza. Predprodaja vstopnic pri blagajni dvorane Tripcovich.

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA
Ul. Diaz 27

V PRIHODNJIH DNEH: v ponedeljek, 1. februarja, ob 18. uri bo Alberto Paloscia predstavil operi »La Voix Huamine« in »Cavalleria Rusticana«. Vstop prost.

GLEDALIŠČE CRISTALLO

JUTRI: ob 20.30 W. Shakespeare - A piacer vostro - v izvedbi gledališke skupine Teatro dei Filodrammatici iz Milana. Režija Nanni Garella, scene in kostumi Antonio Fiorentino. V glavnih vlogah Marisa Della Pasqua, Paola Della Pasqua, Marco Balbi in Rosanna Bruzzo. Predstave bodo trajale do 7. februarja.

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

DANES: ob 20.30 baletna predstava Jean Edelstein - »Painting the Music and Dance«.

GLEDALIŠČE SILVIO PELLICO
Ul. Ananian

DANES: ob 20.30 premiera komedije Silvie Grezzi »El re nudo« v izvedbi gledališke skupine »Quei de Scala Santa«. Režija Federico Fumo. Ponovitvi jutri ob 20.30 in v nedeljo ob 16.30.

GORICA

GLEDALIŠČE G. VERDI

V PRIHODNJIH DNEH: v ponedeljek, 1. februarja, ob 20.30 (abonma red A in B) A. Schnitzler - Anatol - gostuje SNG Drama iz Ljubljane.

VIDEM

PALAMOSTRE

DANES: ob 21 uri (red A) gostovanje gledaliških skupin Teatri di Thalia in Teatro dell'Elfo z Goldonijevim delom v Fassbinderjevi priredbi La bottega del caffè. Ponovitvi jutri in v nedeljo.

COLUGNA (Videm)

GLEDALIŠČE LUIGI BON

JUTRI: ob 20.30 Decameron v izvedbi gledališke skupine Terzo Teatro.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

DANES :ob 19.30 Patrick Süsskind - Der Kontrabass.

JUTRI: ob 19.30 - Orfej v podzemlju (Jacques Offenbach). Ponovitev v nedeljo ob 15.00.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

KLUB K4

V PRIHODNJIH DNEH: 31.t.m. ob 22. uri Amazonas. Edinstvena ženska skupina z novim programom.

1.2. ob 21. uri Vzhod in zahod si podajata roko. večer duhovnih pesmi z recitacijami. Poje: Ranganatha-Rajko. Video: Swami Omarananda.

2.2. ob 22. uri Hans Theessink. S februarjem odpira K4 vrata še bluesmaniji. Informacije na tel. 061/113-282.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

V PRIHODNJIH DNEH: 3.2. ob 20. uri koncert Arcadia Tria. V okviru abonmaja Pro musica . Vpis abonmaja je možen na sedežu koncertne agencije Gallus International (Ljubljana, Krakovski nasip 6) in v Galeriji Labirint, tel. 150-155.

NOVO MESTO

DOM KULTURE

V PRIHODNJIH DNEH: 30. t.m. ob 19. uri Koncert MePZ Revoz ob 15 letnici.

KAMNIK

DVORANA VERONIKA

DANES: ob 19.30 uri koncert iz cikla Musica Aeterna: Andrej Petrač, violončelo, Tomaž Petrač, klavir. Vstopnina je 200 SIT, vstopnice bodo v prodaji pred začetkom koncerta.

KOPER

MKC

DANES: ob 22. uri koncert skupine Overflow (HC) iz Koprivnice.

Furlanija-Julijska krajina

TRST

GLEDALIŠČE ROSSETTI

V PRIHODNJIH DNEH: v ponedeljek, 1. februarja, ob 20.30 koncert Tržaškega koncertnega društva. Nastopila bo Liana Issakadze.

NAPOVEDUJEMO: 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminijem; 29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberja.

ŠPORTNA PALAČA PRI ČARBOLI

V PRIHODNJIH DNEH: v ponedeljek, 1. februarja, ob 21. uri celovečerni koncert Francesca Guccinija.

GLEDALIŠČE MIELA

JUTRI: ob 22.00 Talking Eye - Koncert kompiutrske in video glasbe z Alessandrom Pizzinom . Izvajal bo skladbe svojega CD »Spettri». Od 19.00 dalje video Briana Eno in Company.

BBC CLUB
Ul. Donota

DANES: ob 21. uri koncert skupine XDR Group (glasba fusion).

MILJE

GLEDALIŠČE VERDI

JUTRI: ob 22. uri bo na sporedu koncert skupine Microgroove, ki ga predstavlja Globogas. Po koncertu se bo večer nadaljeval z glasbo D.J. do 0.30.

GAIO DI SPILIMBERGO

DISCO ROTOTOM

JUTRI: ob 22. uri celovečerni koncert glasbene skupine reggae Culture.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES IN JUTRI: . ob 20. uri (Linhartova dvorana) Najlepši novi britanski film - premiere in ponovitve filmov. Cena vstopnice je 300 SIT.

DOMŽALE

PROSTORI NAD TRGOVINO KOVINAR

V PRIHODNJIH DNEH: 2.2. ob 17. uri Potopisno predavanje - s poti Tatjane Cerar po Južni Ameriki.

3.2. ob 17. uri Kozmetika za najstnike - predavanje in prikaz vodi kozmetičarka Janja Škrinjar-Osojnik.

4.2. ob 17. uri srečnaje s čarovnikom Miranom čanakom.

5.2. ob 17. uri Predavanje o astrologiji.

6.2. ob 17. uri - presenečenje.

Informacije in prijave: Društvo SMO, Domžale, Ljubljanska 71, prvo nadstropje. Tel 061/711-875.

PORTOROŽ

AVDITORIJ

DANES: ob 20.30 - Filmske uspešnice (psihološka kriminalka) - Film »Morilčev dnevnik». V glavnih vlogah :Forest Whitaker, Sharon Stone, Sheryln Penn, James Belushi.

JUTRI: ob 20.30 - Filmsko gledališče (drama o razpadajočem velemestu) - Film Johna Saylesa »Mesto upanja». V glavnih vlogah: Vincent Spano, Barbra Wiliams, Tony Lo Bianco.

Furlanija-Julijska krajina

TRST

GLEDALIŠČE MIELA

V organizaciji Zadruge Bonaventura bodo predvajali serijo filmov v izvirniku posvečenih velikemu režiserju Petru Brooku, današnjemu direktorju Mednarodnega centra za gledališke raziskave v Parizu. Vstop prost.

NAPOVEDUJEMO: 2. februarja 1993 ob 18.00 in 20.00 »The Mahabharata». Igrajo Bruce Myers, Vittorio Mezzogiorno, Andrzey Seweryn.

16. februarja 1993 ob 18.00 in 20.00 »King Lear». Igrajo Paul Scofield, Cyril Cusack in Patrick Magee.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

SLOVENSKI ŠOLSKI MUZEJ

Do 31. januarja bo na ogled razstava V svetu lutk - poskus otroškega muzeja (razstava Muzeja novejše zgodovine Celje). Odprto od ponedeljka do petka med 9.00 in 18.00 uro in v soboto med 9. in 13.00 uro. Vsak dan potekajo tudi lutkovne igrice po posebnem programu.

JUTRI: ob 11. uri pravljica Šivilja in škarjice, Irena Kranjc.

Zaradi lažje razporeditve naprosajo, da obiske skupin vnaprej pravočasno sporočite na tel. številko 061/213-024.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 17. uri (Kulturnica) Jan Zakonjšek: Hudič in pastir. Predstava je za izven.

JUTRI: ob 17. uri (Kulturnica) Jan Zakonjšek: Hudič in pastir. Za izven. Vstopnice so na voljo uro pred predstavo v Kultrunici na Židovski stezi.

Ob 11. in 17. uri (Veliki oder) S. Makarovič: Gal med lutkami. Za izven.

1., 2. in 3. februarja ob 16.30 in 18. uri (Lutkoteka) Jan Malik: Žogica Marogica. Vstopnice so že v prodaji.

Informacije ob sredah, četrtkih in petkih od 11. do 12. ure in uro pred predstavo na tel. 061/314-962.

KULTURNI DOM ŠPANSKI BORCI

DANES: ob 10. uri Andersen-Lainšček: Snežna kraljica. Predstava je zaključena.

JUTRI: ob 16. uri Sobotno popodne za otroke: Mojca Pokrajculja, koroška ljudska pravljica v priredbi Janka Modra. Gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja.

Informacije na tel. 061/448-920.

VITEŠKA DVORANA KRIŽANK

V PRIHODNJIH DNEH: 31. t. m. ob 17. uri Kužek postružek na obisku. V izvedbi gledališča Jaz in Ti. Prodaja vstopnic: Festival Ljubljana, tel. 061/228-544 oz. uro pred predstavo na prizorišču.

OPERA IN BALET SNG

JUTRI: ob 11. uri. Cipci: Sneguljčica. Informacije na tel.061/331-945.

DOMŽALE

PROSTORI NAD TRGOVINO KOVINAR

V PRIHODNJIH DNEH: Vesele zimske počitnice od 1. do 5. 2. od 8.do 14. ure. Organizirano počitniško varstvo za otroke nižjih razredov.

Modelarska delavnica - izdelava zmaja. 1., 2. in 3. 2. od 13. do 15. ure. Za otroke od 1. do 4. razreda.

Računalniški tečaj - od 1. do 5. 2. od 9. do 10.30 ure za otroke 1. do 4. razreda, od 11. do 12.30 ure za otroke od 5. do 8. razreda.

1. in 2. 2. od 10.30 do 12.ure.

Gledališko lutkovna delavnica na temo Pike Nogavičke z naslovom Pika Štrumf gre na počitnice. Namenjeno otrokom od 2. do 5. razreda .

Organizira društvo SMO (Starši-Mladi-Otroci) ob pomoči Napredka Trgovine, d.o.o. Informacije od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure po telefonu 711-875.

KAMNIK

GALERIJA VERONIKA

Do 5. 2. je na ogled Slikarska parada, razstava slik otrok VVZ Mojca.

MARIBOR

AVTOBUSNA POSTAJA

V okviru Otroškega razstavišča, v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Maribor in Avtobusne postaje Maribor, je na ogled razstava likovnih del učencev O. Š. Prežihov Voranc, Maribor. Razstava je nastala pod mentorstvom Božidarja Muršca.

Furlanija-Julijska krajina

TRST

GLEDALIŠČE CRISTALLO

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 31. t. m., ob 11. uri »Povem ti pravljico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica Snežna kraljica v izvedbi gledališke skupine Dramma italiano z Reke.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 31. t.m. - Matineja »Das Phantom der Meere», uvod v opero »Leteči Holandec».

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Do 31. t. m. si lahko v Galeriji CD ogledate razstavo Arnulfa Reinerja: Carinzia/ Venezia- Topografia superiore. Cena vstopnice 100 SIT, za dijake in študente 50 SIT.

Do 31. t. m. je v Veliki sprejemni dvorani na ogled razstava Švedsko steklo - razstavlja 12 vodilnih švedskih oblikovalcev. Tel. 061/222-815.

MODERNA GALERIJA

Do 31. t. m. razstavlja Gojmir Anton Kos.

V PRIHODNJIH DNEH: 31. t. m. ob 11. uri boste imeli obiskovalci še zadnjič možnost, da si ogledate retrospektivno razstavo Gojmirja Antona Kosa pod strokovnim vodstvom. Po razstavi Vas bo vodila kustosinja Breda Ilich- Klančnik.

Do 14. februarja bo na ogled razstava oljnih slik, plastik in grafik Jožeta Gorjupa.

Galerija je odprta vsak dan, razen v ponedeljek, od 10. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 13. ure. Cena vstopnice za odrasle 100, za študente 50 SIT. Tel 061/214-106.

MALA GALERIJA

Do 21. februarja bo na ogled razstava skulptur in fotografij blegijskega umetnika Jana Fabreja.

Odprto vsak dan razen ponedeljka od 10. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 13. ure. Tel. 061/214-106.

MESTNA GALERIJA

Do 8. februarja bo na ogled retrospektivna fotografska razstava z naslovom Pariski fotograf Veno Pilon, avtorja dr. Staneta Bernika, ki jo je galerija pripravila v sodelovnju s Pilonovo galerijo iz Ajdovščine. Galerija je odprta vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 18. ure, v nedeljo od 10. do 13. ure. Tel. 061/212-896.

JAKOPIČEVA GALERIJA

Do 31. t. m. je na ogled razstava Varstvo kulturne in naravne dediščine v Sloveniji v letu 1992. Tel. 061/223-340.

ARHITEKTURNA GALERIJA DESSA

Do 11. februarja je na ogled razstava projektov holandskega arhitekta Wiela Aretsa (virološka arhitektura). Galerija je odprta od 10. do 15. ure, v nedeljo zaprto. Tel. 061/216-010.

GALERIJA STOPNIŠČE

Na ogled je razstava Fotomorfoza - o gledanju, oblikah in svetlobi, fotografije Gorazda Majarona.Galerija je odprta vsak delavnik od 8. do 4. zjutraj. Informacije na tel. 061/313-926.

GALERIJA KAPELICA

Do 30. januarja je na ogled razstava fotografij Zijada Bećirovića - Ima jedna zemlja Bosna ... Tel. 061/113-282.

GALERIJA LABIRINT

Na ogled je razstava grafik iz ciklusa Zapisi Iva Mršnika. Odprto od 10. do 13.00 ure in od 17. do 19. ure, v soboto od 10. do 13. ure, ob nedeljah in praznikih zaprto. Tel. 061/150-155.

GALERIJA ŠKUC

Do 31. t.m. bo na ogled razstava Galerija v sliki slikarke Janje Vrabec. Odprto od 12. do 20.00 ure. Tel. 061/216-540.

GALERIJA ZDSLU

Na ogled je razstava ilustracij akademske slikarke Irene Majcen. Tel. 0061/320-730.

FOYER MGL

Na ogled je kiparsko slikarska razstava Metoda Bohinca. Vstopnine ni.

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

Do 20. februarja 1993 je na ogled razstava »Ta trava je šacana...«, ki sta jo za Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu pripravili Kristina Kovačič in Martina Repinc. Tel. 061/218-886.

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE

Do 28. februarja je na ogled razstava Vizualne interpretacije -

predstavitev grafičnega oblikovanja in ilustracij v Južni Moravski.

Do aprila si lahko ogledate razstavo Življenje na listkih 1945- 1990.

Muzej je odprt od torka do nedelje od 10. do 18. ure. Vstopnine ni. Tel. 061/323-968.

PRIRODOSLOVNI MUZEJ SLOVENIJE

Do 15. februarja je na ogled razstava ob 50. obletnici smrti botanika Alfonza Paulina. Muzej je odprt od 10. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 13. ure, ob ponedeljkih in praznikih zaprto. Tel. 061/ 218-862.

MARIBOR

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

Na ogled je razstava z naslovom 500 let kasneje, ki jo je ob Svetovnem dnevu človekovih pravic pripravila mariborska skupina Amnesty International.

MUZEJSKI INFORMACIJSKI CENTER GRAD

Do 2. februarja bo na ogled razstava Cas okrog Božiča. Tel. 062/211-851.

RAZSTAVNI SALON ROTOVŽ (Trg Borisa Kraigherja)

Na ogled je razstava del mariborskega grafika Simona Grajfonerja, nagrajenca raznih razstav, med drugim tudi letošnjega grafičnega bienala na Otočcu.

GALERIJA ROTOVŽ (Rotovški trg)

Na ogled je razstava mariborske slikarske vedute Ota Rimeleja: Slike - instalacije.

CELJE

LIKOVNI SALON

Do 10. februarja je na ogled SK 8 muzej - zbirka Alenke Pirman.

CAFE GALERIJA

Do 13. februarja je na ogled razstava risb in grafik Igorja Koprivnika - Biggla.

STARA GROFIJA

Do 30. januarja je na ogled razstava Staro steklo in keramika s celjskega območja.

PTUJ

GRAD

Na ogled je razstava z naslovom Nakit - magična moč oblike, ki jo prirejata Pokrajinski muzej Ptuj in Arheološki muzej iz Zadra.

PIRAN

GALERIJA MEDUZA 2

Na ogled je razstava keramike - uporabnega posodja Tanje Smole Cvelbar iz Ljubljane. Po odprtju razstave bo degustacija vin iz kolekcije vinogradnikov in kletarjev Krem Armanda in Darja iz Plešivega v Goriških Brdih. Informacije na tel. 066/73-753.

KOPER

GALERIJI LOŽA IN MEDUZA

V prostorih je odprta razstava akademskega kiparja Matjaža Počivavška.

NOVA GORICA

LIKOVNA VITRINA PRI ZAVAROVALNICI TRIGLAV

Do 31. t.m. je na ogled razstava motorjev - dirkalnikov. Razstavlja Klub klasične tehnike pri AMD.

SOLKAN - VILA BARTOLOMEI

Na ogled je etnološka razstava Skedenjska krušarica.

KANAL

Na ogled je razstava 100 let rojstva muzealca, arhivista in pesnika Ludvika Zorzuta, originalne skladbe vinka Vodopivca.

SEŽANA

KD SRECKO KOSOVEL

Na ogled je razstava slik Jožeta Tisnikarja.

ŠKOFJA LOKA

GALERIJA IVANA GROHARJA

Na ogled je letna razstava Združenja umetnikov Škofja Loka.

CAFE GALERIJA PUNGERT

Na ogled je razstava fotografij z naslovom Pikova dama, fotografa

Petra Kozjeka.

GALERIJA FARA

Na ogled je likovna osebna izkaznica Marjane Segula- Miške iz Škofje Loke.

BEGUNJE

GALERIJA AVSENIK

Na ogled je razstava fotografij Tihomirja Pinterja.

KAMNIK

GALERIJA BALANTIČ

Na ogled je prodajna razstava olj in akvarelov akademskega slikarja Petra Adamiča. Odprto vsak dan od 9. do 12.ure in od 16. do 19. ure. Tel. 061/831-141.

Furlanija-Julijska krajina

TRST

GALLERIA RETTORI TRIBBIO

Danesob 18. uri odprtje razstave slikarja Carmela Vranicha, ki bo na ogled, po običajnem urniku, do 12. februarja 1993.

MUZEJ ŽIDOVSKE SKUPNOSTI CARLO IN VERA WAGNER
Ul. Del Monte 5

Na ogled je razstava Srebrnine in sakralne opreme židovske liturgije odprt za publiko. Urnik ogledov: ob nedeljah od 17. do 20. ure, ob torkih od 16. do 18. ure, ob četrtkih od 10. do 13. ure.

PALAČA COSTANZI (Piazza Piccola)
in

RAZSTAVNA DVORANA V LJUDSKI KNJIŽNICI (Ul. Teatro Romano 7)

Do 2. februarja je v obeh sedežih na ogled razstava medalj Zvok in oblika (Il suono e la forma). Urnik ogleda: ob delavnikih od 10. do 13. in od 17. do 20. ure, ob praznikih od 10. do 13. ure (zaprto ob ponedeljkih). Vstop prost.

SALA DEGLI STUCCHI
Ul. Cassa di Risparmio 10

Na sedežu banke Cassa di Risparmio je na ogled retrospektivna razstava slikarja Giuseppeja Barisona z naslovom »Trieste e dintorni», ob 150. obletnici ustanovitve Zavoda.

MIRAMARSKI GRAD
Zgodovinski muzej

Na ogled je stalna razstava »Načrti za Miramar».

MUZEJ REVOLTELLA- AVDITORIJ

Odprta je razstava Andrzej Pagowski - poljski gledališki in kinematografski letaki. Razstavo prireja tržaška občina v sodelovanju z Odborništvom za kulturo Muzeja Revoltella, Združenjem Alpe Adria Cinema in La Cappella Underground.

V organizaciji Tržaške letoviščarske ustanove se vsako soboto, ob 10.30 vršijo vodeni brezplačni ogledi Muzeja Revoltella, ene najlepših neoklasičnih tržaških poslopij ter najvažnejše galerije sodobne umetnosti.

GLEDALIŠČE MIELA

V razstavnih prostorih gledališča razstavlja mlad tržaški slikar Daniele Auber.

KAVARNA S. MARCO
Ul. Battisti 18

Se danes in jutri je na ogled razstava ameriške slikarke Jean Edelstein z naslovom »Women«.

OPČINE

SKD Tabor Opčine - Prosvetni dom

V torek, 2. februarja, ob 20.30 odprtje razstave olj Tatjane Jenko. Predstavitev Mojca Uršič. Na večeru sodelujeta MoPZ in ŽPZ Tabor. Razstava bo na ogled vsak delavnik od 16. do 19. ure do 12. februarja.

MILJE

OBČINSKA RAZSTAVNA DVORANA

Danes ob 18. uri odprtje razstave slikarke Marie Luise Vigant. Razstava bo odprta do 10. februarja s sledečim urnikom: od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 18.00.

ČEDAD

FILIALA BCTKB
Ul. C. Alberto 17

in v GALERIJI DIACONO

Do 31. januarja 1993 razstavlja Zora Koren Škerk.

KAVARNA S. MARCO

Na ogled je razstava slikarke Claudie Raza.

ŠPETER

BENEŠKA GALERIJA

Do 6. februarja razstavlja slikar Mario Massera.

PORDENON

ZEROIMAGE
(Aula magna Centro studi Pordenone)

Do 7. marca 1993 je na ogled fotografska razstava Pietra Modottija. Razstavo je organiziral Cinemazero.

Koroška

CELOVEC

GALERIJA SLAMA

Na ogled je razstava risb Ernesta Grafa.

DEŽELNA GALERIJA
Burggasse 8

Do 31. januarja 1993 razstavlja Markus Pernhart.

GALERIJA FREUND
Wiesbadenerstrasse 3

Se danes in jutri razstavlja svoja dela Heide Stollinger.

MOHORJEVA KNJIGARNA

Na ogled je razstava »Planine v sliki» in »Otroški portret» Slovenskega planinskega društva oz. Mohorjeve založbe.

MESTNA HIŠA
Velika galerija

Na ogled je razstava »L'art est inutile« - avantgardna umetnost 1960-1980.

GALERIJA ARS TEMPORIS
Herrengasse 14

Na ogled je razstava Jana Saudeka (slike) in Jirija Suhajaka (stekleni objekti).

TINJE

DOM PROSVETE

Na ogled je razstava akademskega slikarja Kristijana Sadnikarja iz Ljubljane.

Alpe-jadran

PADOVA

SALA DEGLI SPECCHI - STORICO CAFFE' PEDROCCHI

Na ogled je razstava I Caffè di Remo Squillantini.

GALLERIA CIVICA
Trg Cavour - Padova

Jutri, 30. t.m., ob 17.30 bodo odprli razstavo, ki jo prireja Gruppo Astrofili iz Padove z naslovom »1592-1992 Galileo insegna a Padova», ki bo na ogled do 27. februarja.

ZAGREB

GALERIJA NOVA

Na ogled je razstava Adhoc Dream Team - dela mladih hrvaških slikarjev in kiparjev: Petra Barišića, Zlatana Vrkljana, Zoltana Novaka, Đorđa Jandrića, Vatroslava Kulisa, Peruška Bogdanića in Hrvoja Sercara.

MUZEJ MESTA ZAGREBA

Do 15. februarja je na ogled razstva o zgodovini mesta Zagreba Zlata bula 1242-1992. Odprto vsak dan, razen ponedeljska od 10. do 18. ure, v nedeljo od 10. do 13. ure.

MUZEJ UMETNOSTI IN OBRTI

Do 11. februarja je na ogled razstava Meje Hrvaške na zemljevidih. Odprto vsak dan med 11. in 19. uro, v ponedeljek od 13. do 19. ure.

GALERIJA SOBODNE UMETNOSTI, GALERIJA PRIMITIVNE UMETNOSTI, STAROGRADSKA VIJEČNICA

V treh dvoranah je do 3. februarja na ogled razstava Fotografija od 1950 do danes. Odprto vsak dan od 9. do 15. ure, v soboto od 9. do 12. ure, ob nedeljah in ponedeljkih zaprto.

DUNAJ

KLUB SLOVENSKIH ŠTUDENTOV

Mondscheingasse 11

Do 2. februarja je na ogled je razstava mladega slovenskega akademskega slikarja Petra Ciuhe. Urnik: vsak dan od 15. do 20. ure.

WIENER SECESSION

Na ogled je razstava Moulinex, instalacija Eva Afuhs, Walter Bohatsch, Jochen Traar. Razstava bo odprta vsak delovnik, razen v ponedeljek, od 10. do 18. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 16.ure.

GRAPHISCHE SAMMLUNG ALBERTINA

Do 31. januarja 1993 bosta na ogled razstavi del (1948 - 1992) Johannesa Wanke-ja in del (1945 - 1992) Zorana Mušica. Galerija je odprta v četrtek od 10. do 16. ure ter v soboto in nedeljo od 10. do 13. ure.

GALERIE ULYSSES

Na ogled je razstava risb in akvarelov Marie Lassnig. Galerija je odprta od torka do petka od 10. do 18. ure, v soboto od 10. do 13. ure. Tel. 587 12 26.

MUZEJ MODE HETZENDORF

Do 11. aprila bo odprta razstava Čas krinolin. Odprto med 9. in 12.15 uro in od 13. do 16.30 ure.

MUSEUM DES 20. JAHRHUNDERTS

Do 31. januarja je na ogled razstava o Rudolfu Schwarzkoglerju.

GALERIJA MAK

Na ogled je razstava akvarelov Italijana, živečega v New Yorku, Lauretta Vinciarellia.

IZLET ZA KONEC TEDNA

IGOR MAHER

Dobrač - podrta gora med Dravo in Ziljo

Trgovine v Beljaku in Celovcu pozna skoraj vsak, naravne zanimivosti avstrijske Koroške pa na žalost le redki. Pa te sploh niso tako neopazne in nepomembne, le v dirki med trgovci, preračunavanjem šilingov v tolarje in loterijo na carini ne utegnemo pogledati še pokrajine okoli sebe. Na zahodnem koncu Celovške kotline prav posebej izstopa mogočni Dobrač, 2166 metrov visoka gora.

Dobrač je privlačen zaradi osamele lege na skrajnem vzhodnem koncu Ziljskih Alp, med Dravo na severu in Ziljo na jugu, proti vzhodu pa se teren spusti proti Celovški kotlini, v kateri je množica jezer. Prav ta lega ga uvršča med najlepša gorska razgledišča v Alpah.

Za današnjo podobo so poleg ledenikov, ki so dodobra obrusili pobočja v alpskih dolinah, najpomembnejši veliki podori. Ti so izoblikovali strme stene, ki padajo v Ziljsko dolino. Ob vznožju pa se več kilometrov na dolgo in široko razprostira svet navaljenega skalovja kot večni dokaz nekdanjih sprememb. Ta nenavadni svet, ki ga Ziljani po slovensko imenujejo Prodi ali Peči, po nemško pa Schuett, se nam lepo pokaže med vožnjo po novi avtocesti v Ziljski dolini.

Zadnji večji podor je bil 25. januarja leta 1348. Vzrok je bil veliki potres. Beljak je bil tedaj skoraj popolnoma porušen in si še dolga stoletja ni opomogel. Kronisti, predvsem iz bližnjega podklostrskega samostana, so nam ohranili grozljiva pričevanja. Del Dobrača je zgrmel v Ziljsko dolino in zasul 17 vasi, 3 gradove in 9 cerkva. Silna količina kamenja je zajezila Ziljo in Ziljico, kar je s požari, ki spremljajo potrese, še povečalo katastrofo.

Seveda pa celotna južna, podorna stran ni posledica tega potresa. V glavnem je nastala po umiku ledenikov iz doline že v predzgodovinski dobi. Stare, manj živo obarvane podorne stene lahko vidimo predvsem na zahodu, pod najvišjimi vrhovi, mlade pa bolj na vzhodu, v tako imenovani Rdeči steni in pod Babami. Močna ziljska prelomnica, ob kateri se je dvignil masiv Dobrača, kasneje pa tudi ledeniki so tako razrahljali kamenine, da podori niso nič nenavadnega. Seveda jih lahko pričakujemo tudi v prihodnje, kar pa ne pomeni jutri ali pojutrišnjem, saj zemljino zgodovino štejemo v tisoč in milijon letih.

K oblikovanju podorne stene je svoje prispevala tudi kameninska zgradba. Pod masivnimi triadnimi apnenci, ki tvorijo večino Dobračeve gmote, je plast starejših skrilavcev, za katere je značilno še posebej močno izpodjedanje.

Triadni apnenci so za razliko od ostalih Ziljskih Alp, kjer prevladujejo ostre, strme reliefne oblike, nenagubani in rahlo padajo od zahoda proti severovzhodu. Taki zgradbi je podrejen tudi relief, ki se v širokih planotastih stopnjah, poraslih z gozdovi, spušča proti Beljaku. Za celotno območje je značilna močna zakraselost, o čemer priča tudi prek 60 odkritih kraških jam. Voda se takoj izgubi v podzemlje in na dan privre šele v mnogih izvirih na dnu pobočij. Tu moramo omeniti tudi zdravilni topli vrelec v toplicah na obrobju Beljaka.

Celotno območje Dobrača je zaščiteno, delno kot strožja oblika naravnega rezervata, delno pa kot krajinski park, kjer so dovoljene nekatere dejavnosti, predvsem turizem. Na severovzhodnih pobočjih so urejena tudi smučišča z več žičnicami. V rezervatu najdejo zatočišče mnoge rastlinske in živalske vrste, nekatere od njih so prav redke. V vršnih predelih zasledimo tipične predstavnike hladnoljubnega rastlinstva, na južnih skalnatih pobočjih pa tudi izrazito toploljubne vrste, ki za to alpsko okolje niso običajne.

Izhodišče za vzpon na Dobrač je običajno Beljak, čeprav tudi iz drugih strani vodijo nanj poti, seveda gorniške. Iz Beljaka nas skoraj do vrha (do višine dobrih 1700 metrov) pripelje lepa, skrbno urejena in vzdrževana (tudi redno plužena) asfaltirana cesta. Zgrajena je bila leta 1964, strmino pa premaguje z množico ovinkov tako, da naklon nikjer ni pretiran naječ deset odstoten. Če nimamo lastnega prevoznega sredstva, nam vožnjo v višine omogoča redna avtobusna linija iz Beljaka.

Za začetek moramo najti zahodno obvoznico (verjetno je bolje, če dam za izhodišče KGM ali Media Markt, kar je skoraj isto), od koder vas bodo kažipoti z napisom Villacher Alpen (kar je ponesrečena nemška inačica imena Dobrač) popeljali do začetka ceste na obrobju Beljaka. Cesta je speljana po robu nad Ziljsko dolino. Ob njej so mnoga parkirišča z razgledišči in počivališči v bližini. Prav izredne razgledne točke so največja privlačnost te ceste. Prav veličasten je pogled z roba podorne stene proti jugu, kjer se za Karavankami že kažejo znane oblike Julijskih Alp. V bližini je tudi botanični vrt, kjer (seveda ne pozimi) spoznamo izredno bogastvo rastlinskega sveta. Prek Plejberške planine se počasi dvigamo proti končni točki ceste, do najvišjih pašnikov planine, imenovanih Rosstratten. Cesta je sicer speljana še naprej, skoraj na sam vrh, vendar ni namenjena za javni promet.

Ob zadnjem parkirišču stoji planinski dom. Od tu imemo dve možnosti za nadaljnji vzpon. Lahko se odpravimo kar peš, kar nam po dolgi vožnji vsekakor ne bo škodilo. Široka pot nas bo v poldrugi uri zložne hoje pripeljala na vrh. Vzpon pa si olajšamo, če se s sedežnico odpeljemo skoraj do višine 2000 metrov, od koder do vrha ni več daleč. S poti proti vrhu se nam odpira vse širši razgled, ki na samem vrhu postane prav neverjeten. Na severu se nam za Nizkimi in Visokimi Turami lahko prikaže celo Dachstein, na zahod nam pogled splava prek Ziljskih in Karnskih Alp vse do Dolomitov, na jugu pa kraljujejo Julijci.

Tik pod vrhom je planinski dom z meteorološko opazovalnico, v bližini je tudi mogočni televizijski stolp, po katerem to goro spoznamo že od daleč. Na vrhu sta dve cerkvici, nemška in slovenska. Prvo naj bi zgradili rudarji z osojne strani Dobrača, ki so bili priseljeni Nemci. Drugo pa so postavili Slovenci iz Ziljske doline. Njen nastanek je povezan z mnogimi legendami in prikazovanji.

Zanimivosti, tako kulturnih kot predvsem naravnih, je za en dan dovolj. Morda nas bodo prepričale, da se bomo kdaj namesto na trgovanje na Koroško odpravili tudi z drugačnimi nameni. Če ne gre drugače, lahko oboje tudi koristno združimo.

Dobrač privlači ljubitelje gora v vseh letnih časih. (Obe fotografiji: Igor Maher)

JUTRI

30. januarja

30. januarja 1933 je avstrijskemu kaplarju **Adolfu Hitlerju** uspelo postati nemški kancler. Njegove družbene in ideološke fantazije, ki jih je objavil v knjigi Mein Kampf, so dobile legitimiteto, on pa moč, da jih s svojo družino uresniči. Zgodba je dovolj znana in bo za večne čase zavzela veliko strani v enciklopedijah.

Pravzaprav je žalostno, da za tolikšno vsesplošno katastrofo, ki je v temeljih pretresla in spremenila svet, ne ostane kaj več kot nekaj redko obiskovanih pomnikov in nekaj popisanega papirja.

Že res, da se včasih dogodi kak protokolaren obisk na kraju vnebovpijočih zločinov, da se oglasi kak novinar ob obletnici. V glavah ljudi spomin in opomin zbledita. Kako je sicer mogoče, da se nič manj grozovita dejanja skoraj kontinuirano ponavljajo. Skoraj ni celine, kjer se v zadnjih petdesetih letih ne bi zgodilo kaj podobnega.

In komaj je v naši neposredni soseščini trava prerasla polja, kjer so umirale množice, komaj so v opomin postavili spomenike, že je videti, da se zgodba ponavlja.

RECEPT

Srnino stegno z bananami

SESTAVINE:
1 kg srninega stegna, 4 banane, gorčica, 50 g olja, 1/2 čebule, korenček, korenina peteršilja,, zelena, 1 dl rdečega vina, 50 g smetane, sol, brinove jagode, lovor, šetraj, 1/2 žlice moke
ČAS PRIPRAVE: 90 minut

Iz stegna izločimo kost, na njeno mesto pa vtaknemo olupljeni banani. Meso solimo in z vrvico povežemo v lepo obliko. Meso v posodi opečemo, dodamo grobo narezano zelenjavo, začimbe, prilijemo malo vode in vina ter dušimo. Ko je meso mehko, ga vzamemo iz posode in damo na toplo. Dušeni zelenjavi v posodi dodamo gorčico in zgostimo z moko. Omako prepasiramo, začinimo in dodamo smetano.
Na maslu opečemo ostale olupljene banane in z njimi obložimo rezine srninega stegna. Polijemo z omako, poleg pa ponudimo zdrobove krokete.

(Slavko Adamlje)

ZELENI RECEPT

Gratinirani rezanci

SESTAVINE:
200 g rezancev, 40 g surovega masla, 40 g cele moke, 4 dl mleka, 100 g nastrganega sira

Rezance stresemo v vrelo vodo in jih kuhamo 8 minut. Nato jih speremo z mrzlo vodo in pustimo, da se odcedijo. Odcejene stresemo v naoljeno posodo za narastke. Pripravimo bešamelno omako. Polovico sira damo v omako in z njo prelijemo testenine. Ostanek sira potresemo po vrhu, zraven pa narežemo še nekaj koščkov surovega masla. Rezance postavimo v pečico in pečemo 20 minut pri srednji temperaturi.

(Neva Miklavčič Predan)

IZ ŽIVALSKEGA SVETA

Afriške slone ogroža paraliza rilca

JAN RAAT H

Brž ko je krokodil slonu nategnil kratki rilec, kot pripoveduje britanski viktorijanski pisatelj Rudyard Kipling, že se je lomastež zavedel, kako koristen utegne biti ta njegov zdaj dolgi in mišičasti izrastek, pa jo je ubral domov in je z njim naklestil svojce.

Slonu rilec kajpada pride veliko bolj prav, kot Kipling v svojih zgodbah poučuje otroke. Rabi mu hkrati za roko, s katero si nosi v gobec hrano, za slamko, s katero pije, za cev, s katero se škropi po hrbtu, za sesalnik, za zračnik, ki mu omogoča, da prehodi kilometre pod vodo, za večsmerno vohalno anteno, za precizen instrument, s katerim si puli iz kože trnje in za orožje, s katerim nasprotnike zmelje v kašo.

Zato postane žival hud invalid, če je karkoli narobe s to dva metra dolgo, ščetinasto, gumijasto mišico. In v Zimbabveju je čedalje več slonov, ki jim zaradi skrivnostne paralize rilca grozi počasna in strašna smrt.

"Zelo smo zaskrbljeni," pravi dr. Nancy Kock, veterinarska specialistka za divje živali na Zimbabvejski univerzi. "Nazadnje sta jih samo še kost in koža, potem pa najbrž kar poginejo."

Dve živali, ki sta tako shirali, so morali ustreliti, tretja pa je izginila in je verjetno že poginila. Prva znamenja so opazili pred tremi leti v narodnem parku Matusadonha na južni obali jezera Kariba v severnem Zimbabveju, kjer so izsledili samca, ki je z rilcem le s težavo pobiral stvari. Leto pozneje je bil v isti čredi prizadet še en samec, kmalu pa so zboleli še štirje. Letos avgusta se je bolezen pokazala v neki čisto drugi čredi iz tega parka, a tokrat se je razširila tako na samce kot na samice. Obolele živali bi najbrž veliko prej poginile od žeje, toda sloni kratko malo zabredejo v vodo in jim ni treba spustiti rilca do tal, da bi pili.

Dr. Kockova pravi, da so se živali "izjemno prilagodile". Rilec jim sicer mlahavo opleta, toda naučile so se s tem, kar je od njega ostalo in s prednjo nogo pobirati s tal hrano. Ker ne morejo več obirati z dreves listja in sadežev, zavihtijo mrtvoudni rilec na vejo in potem z njim osmukajo rastlinje v gobec. Med hojo bi utegnile rilec pohoditi, toda naučile so se ga vreči čez okle.

Dr. Kockova za tako bolezen še ni slišala. Pozna samo neko fotografijo v stari kenijski turistični brošuri, na kateri je slon z rilcem, ki je videti paraliziran. Niti ni kakega očitnega razloga za izbruh epidemije. Dr. Kockova je dvema živima slonoma vzela vzorce tkiva in krvi, dve živali, ki so ju morali ustreliti, pa je temeljito preiskala. Odkrila je odmrle živčne celice in mišično tkivo, ki je zaradi negibnosti degeneriralo - pač običajna znamenja paralize. Toda prizadeti so bili samo rilci, nikjer pa ni bilo sledu o kaki virusni ali bakterijski okužbi.

Domnevo, da so živali naletele na električno ograjo pri bližnjem letovišču Fothergill Island, so zavrnili, kajti napetost toka je bila prenizka. "Edini vzrok, ki mi je prišel na misel, je zastrupitev s svincem," je rekla dr. Kockova. "Takšno diagnozo je zelo težko postaviti, vendar je svinec v našem okolju najbolj zahrbten onesnaževalec." Pri ljudeh je ta element izjemno selektiven in napade predvsem najbolj obremenjene dele telesa, recimo roke, zapestja, stopala. Če bi se lotil slonov, razmišlja dr. Kockova, potem bi bil najverjetneje prizadet rilec.

V jezeru Kariba je res najti svinec, najbrž v usedlinah, ki so ostale za stotinami turističnih plovil, onesnažujočih vodo z bencinom, nafto, oljem, mazivi in barvami, torej samimi snovmi, vsebujočo to težko kovino, ki je kajpada tudi v odvrženih ribiških utežeh. S preskusi so že odkrili sledi svinca, vendar bodo za podatke o njegovi koncentraciji potrebne še dodatne analize.

Dr. Kockovo skrbijo tudi nenadni nepojasnjeni pogini divjih bivolov v narodnem parku sredi 80-tih let in še prej. Ne more pa povedati, ali so ti primeri povezani s paralizo slonjih rilcev. Če bo potrjeno, da je kriva zastrupitev s svincem, se bodo znašli pred novo težavo. "Bolezen je moč zdraviti s protistrupom, vendar bi ga sloni morali dobivati vsak dan. To pa ne bi bilo izvedljivo, saj imamo opraviti z divjimi živalmi".

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

09.00 Zimski počitniški program
10.25 Videošpon, ponovitev
11.10 Ursine ljubezni, kratki igrani film
11.40 Minuta za umor, slovenski film, ponovitev, VPS 1130
13.00 Poročila
13.05 Poslovna borza, ponovitev
13.35 Fran Žižek: Napravite mi to deželo spet nemško, 3., zadnji del tv drame, ponovitev
Sova, ponovitev
14.45 Dragi John, 40. epizoda ameriške nanizanke, VPS 1445
15.10 Zmenek, nemški tv film, VPS 1510
17.00 TV dnevnik 1 / slovenska kronika
Otroški program
17.15 Silas, 7/12 del nemške nadaljevanke
17.45 Prvi uspehi: Tadej Tomšič, klarinet
18.00 Regionalni studio Koper
18.50 Besede, besede, besede, tv-igrica
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik 2, vreme
19.55 Šport
20.00 Forum
20.20 **Vrzi mamo z vlaka, ameriški film, VPS 2025**
21.55 TV dnevnik 3, vreme, VPS 2200
22.18 Šport
22.23 TV jutri
22.25 **Moški, ženska - z voditeljico dr. Manco Košir**
23.30 Video strani

SLOVENIJA 2

11.05 Že veste, svetovalno namenski program, ponovitev
11.35 Gospodarska oddaja: R & R, ponovitev
12.05 F.Marotta - L.Toscano: Večna mladost, 4., zadnji del italijanske nadaljevanke
13.00 Poročila
16.35 Odprto prvenstvo Avstralije v tenisu, posnetek iz Melbourna
17.30 **Alpe-Donava-Jadran**
18.00 Tok tok, kontaktna oddaja za mladostnike
18.45 **Znanje za znanje, učite se z nami**
19.00 Euroritem, 7. oddaja, ponovitev
19.30 TV dnevnik 2, vreme
19.55 Šport
20.00 Studio City
22.05 Slike iz Sečuana: Žetev, 12. del dokumentarne oddaje
22.20 **Sova**
Popolna tujca, 15/28 del ameriške nanizanke
Woody Allen: Broadway Danny Rose, ameriški film
00.20 Video strani

KANAL A

10.30 Astrološka napoved
10.40 RIS, risanke in spoti
11.00 Drugačen svet, ponovitev 84. dela
18.50 Dober nakup
19.00 Ninja želve, 40. del ameriške risanke
19.40 MCM
20.00 Risanka
20.15 Dnevnoinformativni program
20.30 Dan po jutrišnjem, 4. del ameriške poljudnoznanstvene serije
21.05 **Deviška kraljica, ameriška komedija**
22.40 Drugačen svet, 85. del ameriške nadaljevanke
23.30 Dnevnoinformativni program
23.45 Poročila v angleščini: Deutche Welle
00.20 Astrološka napoved
00.30 MCM
01.00 Video strani

KOPER

18.00 Studio - pogovor z gosti

RAI 1

6.50 Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15 Film: Il bacio di Venere, vmes vesti
12.00 Variete: Servizio a domicilio, vmes vesti
13.30 Dnevnik in Tri minute
14.00 Fatti, misfatti e...
14.30 Italijanska kronika
14.45 Variete: Buona fortuna
15.00 Dok.: Supertelevision
15.30 Otroška oddaja
16.00 Mladinski variete: Big!
17.55 V Parlamentu in vesti
18.10 Aktualno: Italija, navodila za uporabo
18.45 Variete: Ci siamo?
19.50 Vreme, vesti in šport
20.40 Film: Il viaggio di Natty Gann (pust. 85)
22.25 Aktualno: Caffè Italiano (vodi E. Gardini), vmes (23.00) vesti
24.00 Vreme in dnevnik
0.30 Danes v Parlamentu
0.40 Rubrika opolnoči
1.00 Film: Gli assassini del karatè (pust., ZDA '67)

RAI 2

6.10 Cuore e batticuore
7.00 Risanke in nanizanke
9.05 Rubrika o vrtnarstvu
9.30 Film: Felicità proibita
11.10 Nan.: Lassie
11.40 Kratke vesti
11.45 Segreti per voi...
11.55 Variete: I fatti vostri
13.00 Dnevnik, gospodarstvo, rubrikaTrentatre in vreme
13.55 Razmišljanja
14.10 Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara
15.25 Kronike v živo
17.15 Vesti in iz Parlamenta
17.25 Aktualno: Il coraggio di vivere
18.10 Športne vesti
18.20 Nan.: Hunter, vreme
19.15 Nad.: Beautiful
19.45 Dnevnik in šport
20.30 Variete: I fatti vostri
23.15 TG 2 - Pegaz
23.55 Nočni dnevnik
0.10 Sport: Boks

RAI 3

6.45 Dok.: L'altrarete, vmes (6.50) vesti
12.15 Dnevnik ob 12-ih
12.15 Chi è di scena?
13.45 Znanstveni dnevnik
14.00 Deželne vesti
14.20 Popoldanski dnevnik
15.15 Dokumenti
15.45 Športno popoldne
17.20 Športna rubrika Derby
17.30 Aktualno: On-Off
18.00 Dok. oddaja: Geo
18.30 Nan.: Lassie in vreme
19.30 Dnevnik, deželne vesti
19.45 Telegiornale Zero
20.05 Blob in Una cartolina
20.30 Dan na preturi
21.25 Variete: Avanzi
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Film: La regina delle piramidi (pust., '55)

RETE 4

6.30 Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.30 dalje vsakih 30 min. vesti
8.00 Nad.: Marilena, 9.35 General Hospital, 10.10 Ines, 11.00 Pantanal, 11.25 Amanda, 11.50 Celeste, vmes (10.30) TG 4 vesti
12.40 Variete: A casa nostra
13.30 TG 4 vesti
14.00 Variete: Buon pomeriggio
14.05 Nad.: Sentieri, 15.00 Grecia, 16.05 Anche i ricchi piangono, 16.50 Febbre d'amore
17.25 Rubrika o lepoti
17.30 TG 4vesti
17.35 Aktualno: C'eravamo tanto amati
18.05 Nad.: La signora in rosa, vmes (18.55) vesti
19.35 Kviz: La cena è servita
20.30 Nad.: Renzo in Lucia
22.30 TV film: Nord e Sud, vmes (23.30) vesti
0.20 Nan.: Top Secret

CANALE 5

6.30 Na prvi strani
8.35 Variete: Maurizio Costanzo Show
10.30 Nan.: La casa nella prateria
11.30 Variete: Ore 12
13.00 Dnevnik TG 5
13.25 Sgarbi quotidiani
13.35 Aktualno: Forum, 14.30 Agenzia matrimoniale, 15.00 Ti amo parliamone
15.30 Nan.: Licia
16.00 Otroški variete
18.00 Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Striscia la notizia
20.40 Varieteja: Scherzi a parte, 22.40 Gommapiuma
23.10 Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) TG 5 vesti)
2.00 Danes v kioskih

ITALIA 1

6.30 Otroški variete
9.15 Nanizanke
12.45 Odprti studio
13.00 Otroški variete
13.45 Nan.: Agli ordini papà
14.15 Varieteja: Non è la RAI, 15.45 Unomania
16.05 Nan.: Beverly Hills
17.00 Varieteja: Twin Clips, 17.30 Mitico
18.10 Nan.: NacGyver
19.10 Varieteja: Rock & Roll, 20.00 Karaoke, vmes (19.30) Studio šport
20.30 Film: Saigon (krim., ZDA '88, i. Willem Dafoe, G. Hines)
22.30 Film: Rivolta al Central Park (dram., ZDA '85, i. T. Lee Jones)
0.30 Odprti studio, pregled tiska in Studio sport

TMC

7.00 Euronews
9.00 Nad.: Doppio imbroglio, 9.30 Potere
10.15 Rubrika: Ženska TV (vodi Carla Urban)
12.00 Nan.: Autostop per il cielo
13.00 TMC News - Sport
14.00 Film: Cappello a cilindro (kom., ZDA '35, i. Fred Astaire, Ginger Rogers)
15.40 Risanke
16.15 Nan.: Batman
16.45 Dok.: Prijateljska narava
17.15 Rubriki: Ženska TV, 19.10 Guardaroba. Intervju z Anno Crespi
19.25 Vremenska napoved in TMC News
20.00 Nan.: Maguy - Troppo complicato per essere onesto
20.30 Nan.: Matlock - Il detenuto
22.20 Dok.: Praga
23.10 TMC News - Vesti
23.25 Vremenska napoved
23.30 Nogomet: pokal VB
1.20 Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30 Risanke
8.40 Deželni programi
12.00 Nad.: Cara cara
13.05 Nanizanka: I Campbell
13.55 News Line - vesti
14.00 Nad.: Aspettando il domani, 14.30 Il tempo della nostra vita
15.50 Deželni programi
17.30 Sette in allegria
19.15 News Line - Vesti
19.30 Nan.: Buck Rogers
20.25 Il sasso nella scarpa
20.30 Film: Il comandante (kom., It. 1963, i. Franco Fabrizi)
22.30 News Line - Vesti
22.45 Colpo grosso story
24.00 Film: Un rantolo nel buio (krim., ZDA '73, i. Robert Shaw)
2.00 News Line - Vesti

TELEFRIULI

11.30 Telefriuli non stop
16.55 Kratke vesti
17.00 Starlandia
18.00 Nan.: Riuscirà la nostra carovana...
18.30 Nad.: Destini
19.00 Večerne vesti
19.30 Rubrika: Občina
20.30 Rubrike: Diagnoza, Led in sneg, 22.00 Motorji no- stop

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
14.00 Kronika in komentar
19.30 Dogodki in odmevi

Koper

13.00 Harry O, ameriška tv nanizanka
13.50 Juke box, glasbena oddaja
16.00 TV novice
16.05 Čarobna svetilka: Robin Hood iz vesolja, risana serija
Dolgo iskanje, angl. dokumentarna serija
17.20 Meridiani, aktualna tema, ponovitev
18.00 **Studio 2, pogovor z gosti**
18.50 Primorska kronika
19.00 TV dnevnik
19.25 Harry O., am. naniz.
20.15 Dragnet, ameriška tv nanizanka
20.40 Solistični koncert: Bernarda Fink-mezzosopran, Jiri Pokorny-klavir
21.40 M. Ravel: Pavana za umrlo kraljično
21.55 Globus
22.25 **Volkovi prihajajo, francoski tv film, 1970 igrajo: Paul le Person, Pierre Gueant in drugi**

Avstrija 1

09.00 Jutranji spored
10.30 Sam proti vetru, ponovitev filma
13.35 Sinha Moca, 86. del
14.00 Dom živali, serija
15.00 Jaz in ti, otroški spored
15.05 Heidi, risana serija
15.30 Am, dam, des
15.50 Muppet babys, risana serija
16.15 Cool
16.30 Video uspešnice in kviz
17.00 Mini čas v sliki
17.10 Wurlitzer
18.00 Čas v sliki
18.30 Hribovski zdravnik: Veseli Joscha
19.30 Čas v sliki, vreme
20.00 Šport
20.15 Stari
21.30 **Nasprotja se privlačijo**, ameriška komedija
23.30 **Železni prefekt**, it. film

Avstrija 2

08.30 Vremenska panorama
15.35 Tisoč mojstrovin
15.45 Aleksander Veliki, am. zgod. film - igrajo Richard Burton in drugi
18.00 Družinske vezi: B kot bedak
18.30 Milijonsko kolo
19.00 Regionalna poročila
19.30 Čas v sliki, vreme
20.00 Kultura
20.15 Alpe, 3. del
21.15 Šiling, gospodarski magazin
22.00 Čas v sliki
22.30 Oddaja z Loriotom
23.15 Multimedialno spektakel skupine U2
00.40 Janis Joplin, portret

Hrvaška 1

08.00 Dobro jutro, Hrvaška
Poročila
Zgodbe iz Monticella, 52. del
10.00 Poročila
10.05 Tv šola
11.30 Operacija Barbarosa, 4. del mladinske nanizanke
12.00 Poročila
Ko se svet vrti, 52. del
13.30 Mikser M
14.00 Poročila
14.05 Slika na sliko
14.50 Ike, ponovitev 4/6 dela am. nadaljevanke
15.35 The Big Blue
16.00 Poročila
16.05 Tečaj nemškega jezika, 18. lekcija
16.35 Beverly Hills, 90210, 17/23 del amer. naniz.
17.30 Hrvaška država in ljudje
18.00 Poročila
18.05 Turizem a la carte
18.35 Santa Barbara, 313. del amer. nanizanke
19.18 Risanka
19.30 Dnevnik 1
20.05 Film-video-film
20.55 **Tristana, fr./španski film**
22.35 Dnevnik 2
23.00 Slika na sliko
23.45 Poročila v angleščini
23.50 Poročila

Hrvaška 2

TV koledar
Tenis: Australian Open, polfinale, M, posnetek
19.30 Dnevnik
20.05 Hiša na prodaj, 20/21 del humoristične serije
20.30 Glasba skozi čas, 13. del
21.35 Cro pop rock
22.25 Gospodična Marple, 3/8 del
23.20 Haggart, 1/7 del hum. serije
Magija, 4/12 del
Smisel življenja M. Pythona, angl. film

Madžarska

08.35 Čez dan
09.00 Peklenski raj, 3. del brazilske serije
09.50 Zrebanje lota
10.00 Dallas, 110. del
10.50 Igra
11.05 Sotrpini
11.20 Naravno zdravilstvo
12.00 Poročila
16.00 Popoldanski saldo
16.10 Spored za upokojence
16.40 Kupil bom to žensko, 144. del
17.10 Risanke
18.00 Okno
19.00 Zabavni magazin
20.00 Dnevnik
20.40 Dallas, pon. 110. dela
22.45 Tigrov poljub, erotični film za odrasle
00.25 Ali Olah, v spomin
01.05 Dnevnik

SATELIT

SUPER
5.30 Victory; 6.00 Super Shop; 6.30 Poslovne novice; 7.00 Financial; 7.30 News Watch; 8.00 Novice; 9.00 Channel E; 9.30 Super Shop; 11.00 Divja Amerika; 11.30 Poslovni dnevnik; 12.00 Business Insiders; 12.40 Denar;13.00 Poslovne novice z Japonske; 13.30 Novice; 14.00 Inside Eition; 14.30 Serie Noire; 15.00 All Mixed Up; 17.00 On the Air; 18.30 Bonanza; 19.30 Serie Noire; 20.00 The Rogues; 21.00 Inside Edition; 21.30 Beyond Tomorrow; 22.00 Novice, reportaže; 22.30 Financial; 22.45 US Market WRAP; 23.00The Green Promise (ZDA 1949); 0.50 Beyond Tomorrow, The Mix; 2.00 China News Europe.

SKY ONE
7.00 DJ Kat show; 9.40 Lamb Chop's Play-Along; 10.10 Risanke; 10.30 The Pramid Game; 11.00 Strike It Rich; 11.30 Drzni in lepi; 12.00 Mladi in nemirni; 13.00 Sokolov greben; 14.00 E Street; 14.30 Drugi svet; 15.20 Santa Barbara; 15.45 Maude; 16.15 The New Leave It To The Beaver; 18.00 Star Trek: The Next Generation; 19.00 Rescue; 19.30 E Street; 20.00 Alf; 20.30 Družinske vezi; 21.00 Code 3; 21.30 Alien Nation; 22.30 Rokoborba; 23.00 Studs; 24.00 Star Trek.

EUROSPORT
9.00 Aerobika; 9.30 Ford Ski Report; 10.30 Konjeništvo; 11.30 Aerobika; 12.00 EP v košarki; 13.30 Eurofun; 14.00 Ameriški biljard; 15.00 Hokej na ledu; 17.00 Nogomet; 19.00 Mednarodni motošport; 20.00 Portret Wayna Rayney; 21.00 Eurofun; 21.30 Športne novice; 22.00 Boks; 23.30 Biljard; 0.30 Športne novice.

SCREENSPORT
8.00 Surfanje; 9.00 EP v dvoranskem hokeju; 10.00 Kegljanje; 11.00 Squash; 12.00 Smučanje na vodi; 12.30 Odbojka na plaži; 13.30 Kegljanje; 14.30 Off Road Racing; 15.00 Nogomet; 15.30 Nogomet; 16.00 Nogomet; 17.00 Monster Truck; 17.30 Squash; 18.30 Hokej na ledu; 19.30 Košarka; 20.00 Mednarodni šport; 20.30 Go; 21.30 Kickboks; 22.30 Boks; 23.30 Ameriški nogomet.

MTV
7.00 Awake On The Wild Side; 10.00 Video; 13.00 Video; 16.00 Greatest Hits; 17.00 Coca Cola report; 17.15 MTV v kinu; 17.30 Poročila; 17.45 Trije od enega; 18.00 Yo!; 18.30 MTV Prime; 20.00 Dial MTV; 20.30 Most Wanted; 21.30 The Pulse With Swatch; 22.00 Greatest Hits; 23.00 Coca Cola Report; 23.15 MTV v kinu; 23.30 Poročila; 23.45 Trije od enega; 24.00 Video; 3.00 Yo!; 4.00 Nočni video.

SKY MOVIES
7.00 Pregled programa; 9.40 Entertainment Tonight; 11.00 An American Summer; 13.00 More Dead Than Alive; 15.00 Malcolm Takes A Shot; 16.00 Everyday Heroes; 16.50 The Witching Of Ben Wagner; 18.30 Xposure; 19.00 An American Summer; 20.40 Entertainment Tonight; 21.00 Murder in Mississippi; 22.40 Us Top Ten; 23.00 Relntless; 0.35 Hardaces And Fist; 2.10 Fear.

MOVIE CHANNEL
6.00 Phantom Lady; 8.00 The Adventures Of Nellie Bly; 10.00 The Scarlet Hour; 11.40 Waterloo; 14.00 Vestife Of Honor; 16.00 The Adventures Of Nellie Bly; 18.00 M.A.D.; 20.00 Beautiful Dreamers; 22.00 Days Of Thunder.

PRO 7
6.05 Serije: Jane in Kathleen, 6.50Vicky, 7.15 Risanke; 9.10 Neizprosna a prisrčna, 10.00 Kraljestvo miru; 10.50 Sedem minut v nebesih (kom., ZDA 1985); 12.20 Ulice San Francisa; 13.15 Show Billa Cosbyja; 13.50 Perry Mason: Pismeno prijateljstvo; 14.35 Razbojnik iz Hobe (pust., VB 1958, i. Victor Mature); 16.00 Neizprosna, a prisrčna; 16.50 Risanke; 18.35 Show Billa Cosbyja; 19.10 Booker; 20.00 Poročila; 20.15 Cannonball Run 2 (kom., ZDA 1984, i. Burt Reynolds); 22.20 Mike Hammer; 23.15 Hellbound - Hellraiser (fant., VB 1988).

RTL
6.00 Jutranji magazin; 9.00 Serije in igre: dr. Marcus Welby, 10.00 Bogati in lepi, 10.30 cena je vroča, 11.00 Tvegano, 11.30 družinski dvoboj; 12.00 Opoldanski magazin; 12.30 Australian Open 93; 13.20 Kalifornijski klan; 14.15 Springfieldova zgodba; 15.00 Umor je napisala; 16.00 Hans Meiser; 17.00 Kdo je šef?; 17.30 Strašna družina; 18.00 Enajst 99; 18.15 Australian Open 93; 18.45 Poročila; 19.15 Eksplozivno; 19.45 Dobri časi, slabi časi; 20.15 Velika svoboda (Nem. 1992); 21.15 Grad ob Vrbskem jezeru; 22.15 Na življenje in smrt; 23.15 Gottschalk; 0.05 pohotni obrtniki (porno, Nem. 1972).

SAT 1
5.30 Regionalna poročila; 6.00 Dobro jutro; 8.55 Ponovitve; 10.25 Njegova pisma (kom., Nem. 1944); 11.55 Herrmann; 12.15 kolo sreče; 13.05 Cluedo; 13.55 Sence preteklosti; 14.40 Sosedi; 15.05 Colbyjevi; 16.00 Trojica s štirimi pestmi; 16.55 5 krat 5; 17.25 Pojdi na vse; 18.00 Regionalna poročila; 18.30 Šport; 19.00 Kaj se šepeta po palači?; 19.30 Kolo sreče; 20.15 Vročekrvna - Hladnokrvna (krim., ZDA 1981); 22.20 Conan - Barbar (fant., ZDA 1981); 0.30 Cream - Poročilo o Schwabingu (erot., Nem. 1970).

PREMIERE
7.00 Romeo predstavlja; 8.00 Macbeth (ris.); 8.35 Bohemsko življenje (dram., 1992); 10.25 Sky Rider (ZDA-Kan. 1986); 12.00 0137 intervjuji; 12.45 Šport; 12.50 Kino; 14.15 Na lovu za čudežem (kom., Kan. 1989); 16.20 Kaskaderji; 17.05 No, značilno (kom., ZDA 1991); 19.00 Showbiz; 19.25 Šport; 19.30 0137 intervjuji; 20.15 Nevaren par (srh., 1991); 21.50 Misry (srh., ZDA 1990, i. James Caan); 23.35 O, erotični magazin; 0.20 Party Doll (ZDA 1990).

TV SLOVENIJA 2 / NOCOJ V SOVI

O Dannyu Roseu na Brodwayu

Film Brodway Danny Rose scenarista in režiserja Woodyja Allena

V ciklu filmov slavnih režiserjev in filmskih ustvarjalcev bomo tokrat gledali film Woodyja Allena, priljubljenega ameriškega avtorja židovskega rodu.

Film Brodway Danny Rose plaho napoveduje trdnost nove Allenove čustvene navezanosti na igralko Mio Farrow, ki je po tem filmu postala zvezdnica njegovih filmov, vse do najnovejšega Allenovega filma Možje in žene, ki je že labodji spev tej čustveni zvezi. V filmu Brodway Danny Rose igra Mia Farrow mafijsko vdovo, medtem ko je njen spremljevalec, Danny Rose, sam Woody Allen.

Glavni junak Allenovega filma je Danny Rose, nekdanji komik, zdaj pa agent, ki se ukvarja s promoviranjem različnih umetnikov. Tokrat se ukvarja s perspektivnim, nekoliko debelušnim pevcem. Ves se posveti njegovi promociji in za svojega varovanca skrbi od jutra do večera. Določa njegov stil oblačenja, oblikuje njegov način nastopanja, skrbi, da se izogiba alkoholu, ureja njegovo ljubezensko življenje, ki je razdvojeno med ženo z otroci in ljubico, mafijsko vdovo, ki ji vsak dan pošilja bel cvet vrtnice.

Vse bi še lepo teklo, če si pevec ne bi zaželel več kot je mogoče. Svojega agenta prepriča, da poskrbi, da se njegovega promocijskega koncerta udeleži tudi njegova ljubica. Danny naj bi bil njen spremljevalec, da žena ne bi zaslutila svoje tekmice. Vendar se v vse skupaj vmeša tudi mafija, saj je v privlačno vdovo zaljubljen tudi eden izmed mafijcev. Nič krivi Danny se tako znajde v smrtni nevarnosti.

Dannyju Roseu po neverjetnih zapletih in težavah vendarle uspe vse niti srečno speljati h koncu. Njegov varovanec doživi uspeh, on pa izgubi službo, saj ga ne potrebuje več.

RADIO

Slovenija

(UKV 88,5; 90,0; 91,8; 92,9; 94,1; 96,4 ; MHz, od 16.00 SV 918 kHz)
5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio Ga-Ga;11.05 Petkovo srečanje; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.35 Osmrtnice in obvestila; 14.05 Poslovne informacije; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 18.30 Gremo v kino; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Oddaja za pomorščake; 20.30 Slovencem po svetu; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Nočni program.

Slovenija 2

(UKV 87,8; 92,4; 93,5;95,3; 96,9;97,7; 98,9; 99,9; MHz)
6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.40 Rekreacija; 9.10 Koledar prireditev; 10.40 Primorski val; 11.00 Country glasba; 11.50 Vreme; 12.00 Točno opoldne; 12.05 Popevka tedna; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobtinice; 15.10 Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.15 Nedeljski izlet; 17.50 Šport; 19.30 Stop pops; 21.45 Radijska igra; 22.20 Radio Študent na našem valu.

Slovenija 3

(UKV 96,5; 101,4; 102,0; 103,9; MHz, od 19.30 88,6; 93,1; 100,3; 100,6; do 16.00 SV 918 kHz)
9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 8.10 Izobraževalni program; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Izbrana proza ; 10.25 Vodomet melodij; 11.05 Reprize in soočanja; 13.05 Zborovska glasba; 13.40 Glasbena tradicija; 14.05 Mladinski program; 15.00 Šanson; 16.05 Od uverture do plesa; 17.00 Koncertni solisti; 18.05 Opera: Poliuto (G. Donizetti); 19.35 Koncert; 22.05 Radijska igra; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper
(slovenski program)
(SV 549 kHz, UKV 88,5 - 93,8 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)
8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30 Dnevnik; 6.00 Napoved in koledar; 6.30 Jutranjik, osmrtnice; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Servisne informacije; 9.00 Pesem tedna; 10.00 Mnenjsko rešeto; 11.00 Hladno-Toplo-Vroče; 12.30 Opoldnevnik RK; 13.00 Jagode in podoknice; 15.15 Hit dneva; 16.00 Glasbeni desert; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Osmrtnice; 18.00 Ob glasbi, ob glasbi; 18.45 New Age; 19.00 Dnevnik.

Radio Koper
(italijanski program)
6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Pozdrav, almanah; 6.20 drobci; 7.00 Dober dan otroci; 7.45 Prireditve; 8.00 Ura je 8; 8.05 Horoskop, slovarček; 8.25 Na valu RK; 8.35 Popevka tedna; 9.00 Ulica velikih vrtov; 9.35 Ugibajmo skupaj; 9.50 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Tema dneva; 11.00 Politika in aktualnosti; 12.00 Glasbeni desert; 13.00 Glasba po željah; 14.45 Diskoteka Sound; 16.00 Ob štirih; 16.10 Promocija plošče; 16.20 Prireditve; 16.35 Boutique Gallus; 16.50 Zgodovinske plošče; 17.20 Single tedna; 17.50 Priredbe uspešnic; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.45 Folk studio; 20.00 Nočni program.

Radio Trst A
7,00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Odprta knjiga: Oštrigeca (M. Tomšič); 12.00 Alpe-Jadran (pon.); 12.30 Orkestri; 12.40 Zborovska glasba; 12.50 Orkestri; 13.20 Potpuri; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Pravljice, pesmice in še kaj...; 14.30 Krajevne svarnosti: Od Milj do Devina; 15.00 Evergreeni; 15.30 Mladi val; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: V spomin na Ubalda Vrabca; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Orkestralna glasba; 19.20 Napovednik.

Radio Občine
11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 19.00 Mix time; 20.00 Za naše ljudi.

Radio Koroška
18.10-19.00 Narodopisna oddaja (dr. Anton Feinig).

EVROPA / VEČINOMA SUHO VREME

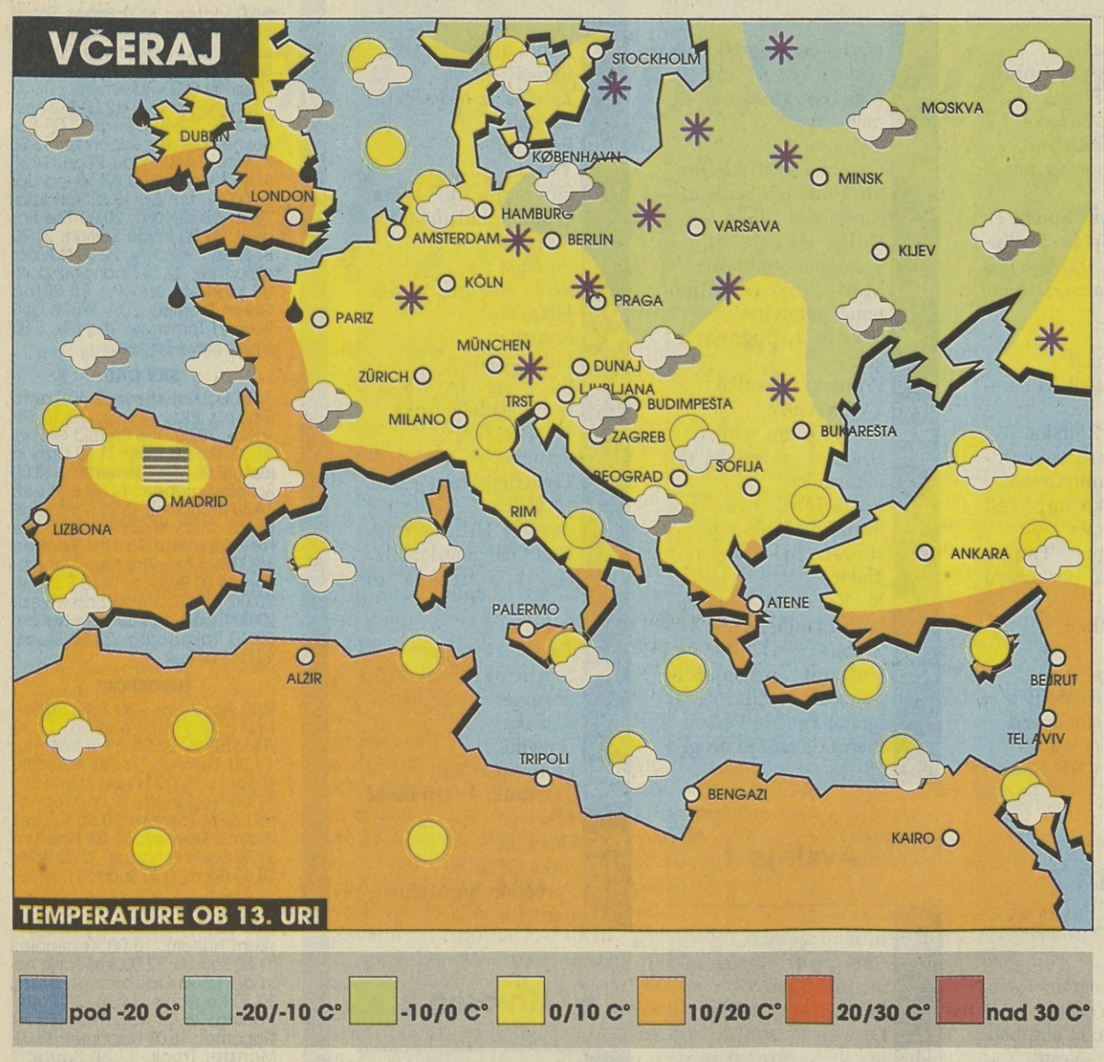

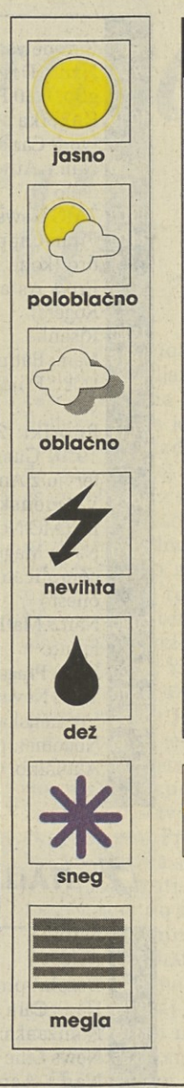

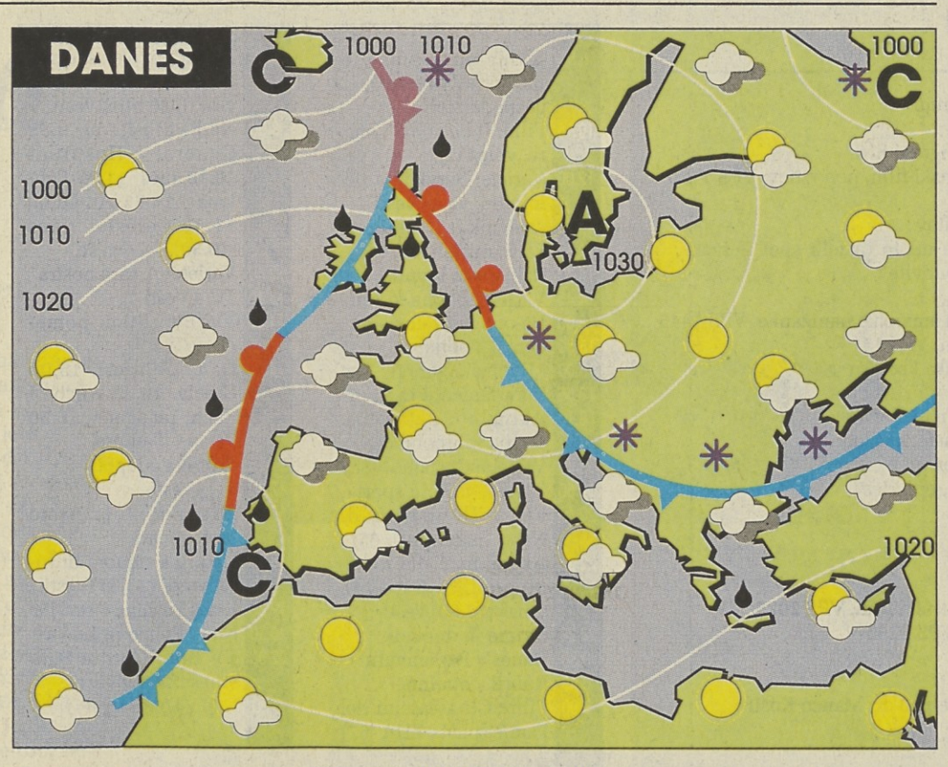

VREMENSKA SLIKA
Nad večjim delom Evrope je območje visokega zračnega pritiska. Oslabljena hladna fronta se zadržuje nad severnim Jadranom, Alpami in Balkanom. Od severozahoda priteka nad naše kraje še hladnejši zrak.

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vzšlo ob 07.28 in zašlo ob 17.03. Dan bo dolg 9 ur in 35 minut. Luna bo vzšla ob 09. uri 48 minut in zašla ob — uri — minut.

PLIMOVANJE
Danes: ob 0.40 najvišje 36 cm, ob 7.22 najnižje -17 cm, ob 12.24 najvišje 4 cm, ob 18.02 najnižje -23 cm.
Jutri: ob 1.18 najvišje 33 cm, ob 8.50 najnižje -16 cm, ob 13.42 najvišje -6 cm, ob 18.13 najnižje -14 cm.

VREMENSKE NAPOVEDI HIDROMETEOROLOŠKEGA ZAVODA SLOVENIJE

TEMPERATURE

PO SVETU

HELSINKI	-13/-10
OSLO	-12/-1
STOCKHOLM	-8/-5
KØBENHAVN	-5/2
MOSKVA	-10/5
BERLIN	-1/1
VARŠAVA	-6/-2
LONDON	6/9
AMSTERDAM	2/6
BRUSELJ	4/6
BONN	2/5
FRANKFURT	2/6
PARIZ	8/10
DUNAJ	-4/5
MÜNCHEN	0/NP
ZÜRICH	4/4
ŽENEVA	2/3
RIM	4/10
MILAN	1/12
BEOGRAD	-4/5
NICA	5/13
BARCELONA	2/12
BUKAREŠTA	-4/4
CARIGRAD	4/7
MADRID	-4/14
LIZBONA	8/16
ATENE	7/13
LARNAKA	10/18
TUNIS	11/15
ALŽIR	2/17
MALTA	NP/16
JERUZALEM	5/15
KAIRO	12/20

ALPE-JADRAN / OHLADITEV, NA SEVERNI STRANI ALP BO SNEŽILO

TEMPERATURE

VČERAJ OB 7. IN OB 13. URI

LJUBLJANA	0/2
TRST	5/9
CELOVEC	-6/2
BRNIK	-1/2
MARIBOR	0/5
CELJE	-1/3
NOVO MESTO	-2/2
NOVA GORICA	3/7
MUR. SOBOTA	-1/3
PORTOROŽ	4/11
POSTOJNA	-1/1
IL. BISTRICA	-2/5
KOČEVJE	-2/2
ČRNOMELJ	-2/3
SL. GRADEC	0/2
BOVEC	-2/2
RATEČE	-4/3
VOGEL	-5/-2
KREDARICA	-10/-8
VIDEM	1/7
GRADEC	-2/0
MONOŠTER	-2/1
ZAGREB	0/2
REKA	5/8

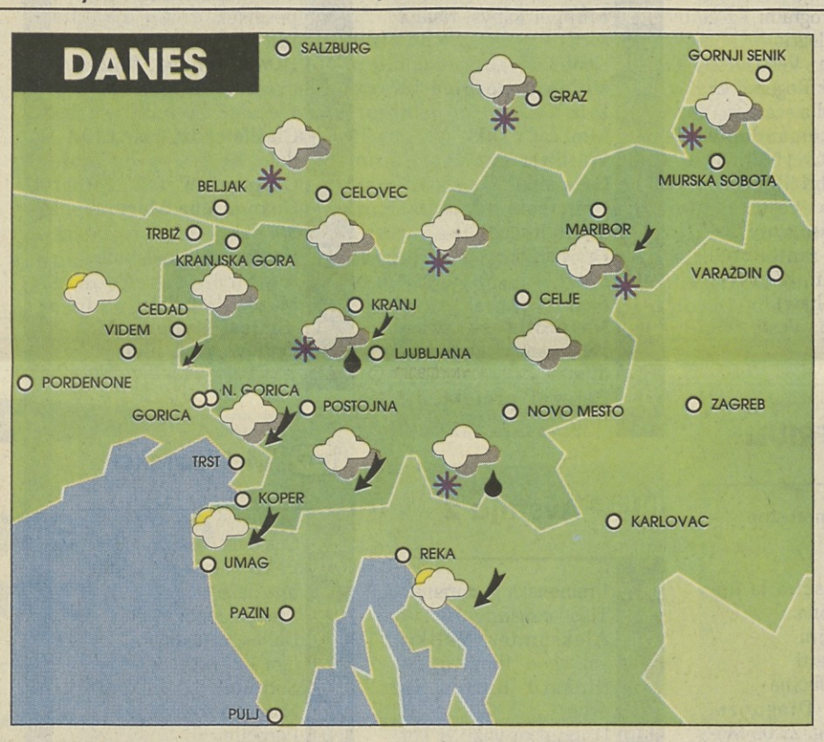

V SLOVENIJI: Pretežno oblačno bo, ponekod bodo kratkotrajne snežne padavine. Na Primorskem bo začela pihati burja. Najvišje dnevne temperature od 1 do 6 °C, na Primorskem okoli 9 °C

SOSEDNJE POKRAJINE: Tudi v sosednjih pokrajinah bo pretežno oblačno, predvsem na območju Alp bodo občasno rahle padavine. Ob severnem Jadranu bo začela pihati burja.

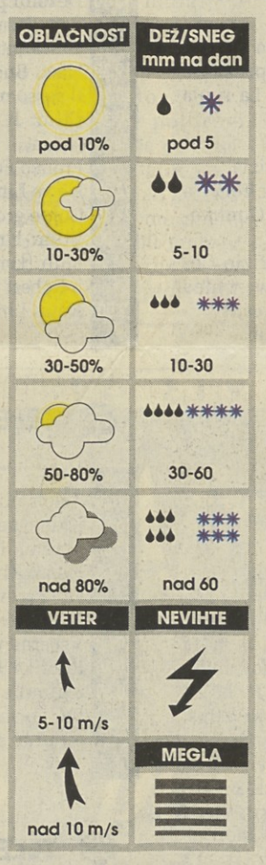

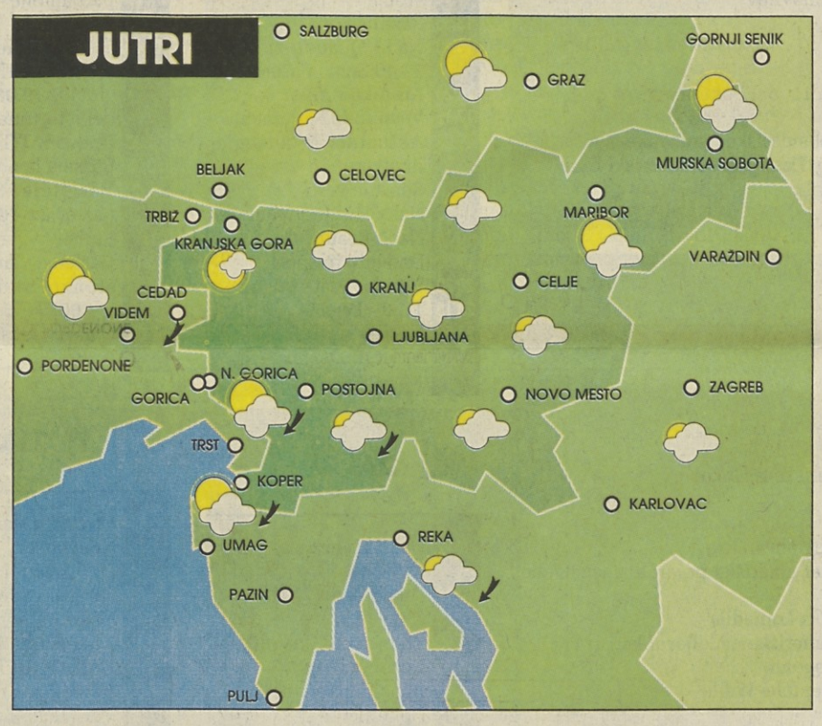

V SLOVENIJI: V soboto bo suho in hladno. Še bo vetrovno.

OBETI: Tudi v nedeljo bo suho in hladno. Burja na Primorskem bo oslabela.

ONESNAŽENOST ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO_2 v mikrogramih na m^3 zraka:

Ljubljana	45
Maribor	95
Celje	—
Trbovlje	92
Hrastnik	56
Zagorje	122
Šoštanj	31

Kritična 24 urna koncentracija SO_2 je 375 mikrogramov na m^3 zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:
Mura, G. Radgona: 116, Drava HE Dravograd: —, Sava Radovljica: 40, Sava Šentjakob: —, Sava Radeče: 123, Sora Suha:—, Ljubljanica Moste: 63, Savinja Laško: 98, Krka Podbočje: 87, Kolpa Radenci: 68, Soča Solkan: —.

HOROSKOP

Piše: Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/20-4 : Ponovna priložnost, da se spet spoprijateljite z osebo, s katero ste se razšli zaradi različnosti interesov. Če boste uporabili prave besede, se bo prijateljstvo utrdilo.

BIK 21-4/20-5 : Končno mir, čeprav se zdi, da bo dan precej dolgočasen. Zvečer boste pokramljali v prijateljski družbi in si dali duska ob drobnem opravljanju.

DVOJČKA 21-5/21-6 : Ostanite odprti in sprejemljivi za dodatno izobraževanje, ki se vam ponuja zdaj. Ne ocenjujte tega kot napad in žalitev za vaše dosedanje izkušnje in znanje.

RAK 22-6/22-7 : Nezainteresirani in nedovzetni boste za dogajanje okoli sebe, saj se izgubljate v sanjarjenju o prihodnosti. Samo sanje ne bodo prinesle zaželenih sprememb.

LEV 23-7/23-8 : Ce se boste danes diplomatsko lotili pogovora o bližnji zvezi, boste našli rešitev, ki bo zadovoljila tako vas kot vašega sogovornika.

DEVICA 24-8/22-9 : Menili boste, da je današnja ponudba v službi, ki prinaša tudi več denarja, rezultat srečne zvezde, ki je končno posijala tudi na vas. Zdaj si boste tudi kaj privoščili.

TEHTNICA 23-9/22-10 : Ideje se porajajo in tekmujejo med sabo, katera je boljša. Tudi partnerju se bodo vaše pripombe zdele na mestu, saj odpirajo nove zorne kote.

ŠKORPIJON 23-10/22-11 : Nekaj več pameti in razuma in vaša romantična zveza se bo bistveno okrepila. Navdih vas bo spremljal tudi v službenem okolju in nove rešitve bodo očitne.

STRELEC 23-11/21-12 : Dobre novice vam bodo polepšale dan. V zvezi s tem boste začeli načrtovati svetlo prihodnost in zdi se vam, da zdaj nič ne more skaziti vaših načrtov.

KOZOROG 22-12/20-1 : Preblisk o hitrem zaslužku sicer ni v vaši navadi, vendar je zadeva zelo mikavna. Zakaj ne bi tudi vi včasih reagirali impulzivno?

VODNAR 21-1/19-2 : Zdi se, da ste zaigrali na pravo karto v pravem trenutku. Zdaj že lahko svoj uspeh zaupate tudi drugim, saj prav dolgo ne boste več mogli molčati.

RIBI 20-2/20-3 : Zasebna finančna strategija se vam že lahko izplača. Vendar le, če vanjo razen ožjih družinskih članov ne bodo vpletene tudi druge osebe.

CESTE / VEČINOMA NORMALNO PREVOZNE

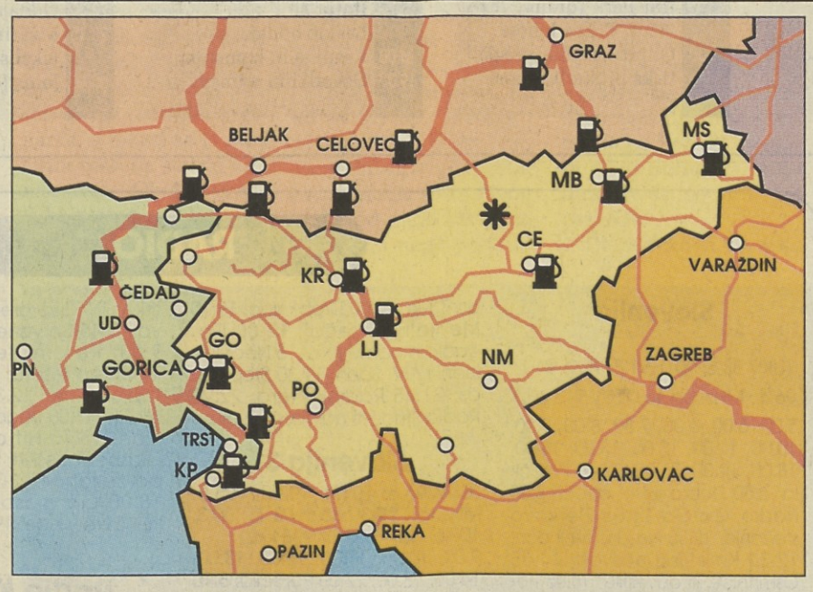

Ceste po Sloveniji so večinoma suhe ter prevozne brez večjih ovir. Le na območju Murske Sobote so vlažne in spolske. Na tem območju pa so ceste že posute. Na območju Slovenjega Gradca je na izpostavljenih mestih nevarnost poledice. Promet v notranjosti poteka tekoče in brez zastojev. Tudi na mejnih prehodih ni daljšega čakanja za prestop meje, razen v Dolgi vasi, kjer tovorna vozila čakajo za izstop iz države do 6 ur.

SNEŽNE RAZMERE *(v cm)*

SLOVENIJA		FURLANIJA-JK		KOROŠKA	
Kope	20/30	Cimolais	-/-	Podklošter	--/40
Golte	0/10	Claut	-/-	Bad Kleinkirchheim	20/70
Zelenica	0/20	Piancavallo	30/60	Pliberk/Peca	--/30
Straža pri Bledu	20/20	Žabnice/Ovčja vas	-/-	Sloveniji Plajberk	--/50
Rogla	30/30	Raibl	-/-	Dobrač	30/80
Kanin	0/90	Forni Avoltri	-/-	Nassfeld/Mokrine	60/80
Rahtel-Pameče	25/30	Forni di Sopra	30/60	Spittal/Goldeck	10/60
Soriška planina	-/-	Paluzza-Timau	20/30	Heiligenblut	20/140
Vogel	0/10	Paularo	-/-	Katschberg	60/110
Kobla	-/-	Pontebba	50/50	Koralpe/Golica	--/30
Mariborsko Pohorje	20/35	Pradibosco	-/-	Kötschach/Mauthen	30/40
Kranjska gora	0/20	Prato Carnico	-/-	Mallnitz	20/140
Pokljuka	-/-	Zoncolan	10/40	**AVSTRIJA**	
Rog - Črmošnjice	-/-	Sauris	15/25	Arlberg	60/250
Prvine	-/-	Sella Chianzutan	0/20	Seefeld	35/90
Jezersko	-/-	Nevejsko sedlo	20/80	Kitzbühel	10/30
Ulovka	-/-	Višarje	35/60	Obertauern	140/260
Krvavec	-/-	**VENETO**		Zell am See	20/80
Črni vrh	-/-	Sappada	30/100	Schladming/Planai	30/100

V VEDNOST

Vplivi zimskih otoplitev

Zimske otoplitve so eden izmed neugodnih vremenskih pojavov v času prezimovanja rastlin. Pojavljajo se zlasti v času, ko so zime nestalne in kratke; take zime so v zadnjih nekaj letih pojavljajo tudi v naših krajih. Zimske otoplitve so krajša ali daljša obdobja, ko se dnevne temperature zraka povzpnejo nad ničlo. Otoplitev lahko močno vpliva na prezimovanje rastlin, predvsem ozimin, večletnih trav, sadnega drevja in vinske trte. Ce so rastline prekrite s snežno odejo, jih ta varuje pred nizkimi temperaturami, če pa topli dnevi trajajo dalj časa, se sneg tali in zgošča, to pa precej zmanjša njegovo zaščitno vlogo. Hkrati se površinski sloj tal zasiti z vlago, kar ob ponovni ohladitvi lahko povzroči nastanek ledene skorje, in to še dodatno škoduje predvsem zimskim posevkom. Nezasnežena tla lahko ob zimskih otoplitvah popolnoma odmrznejo. Ce temu sledi močnejša ohladitev, so rastline z vseh strani izpostavljene delovanju nizkih temperatur in lahko dobijo mehanske in fiziološke poškodbe.

Za prezimovanje ozimnih posevkov so najnevarnejše otoplitve v obdobju brez snežne odeje, ko je srednja dnevna temperatura zraka več kot pet dni zaporedoma nad ničlo. Ce se rastlina prezgodaj zbudi, se zmanjša zaloga ogljikovih hidratov, od katerih je odvisna njena odpornost na nizke temperture. Za prezimovanje sadnega drevja in vinske trte pa so nevarne otoplitve, ki prezgodaj zdramijo globoko zimsko mirovanje. V brstih sadnega drevja se pričnо prvi rastni premiki že, če otoplitev traja najmanj pet dni zapored in vsota temperatur zraka nad 5oC (biološki temperaturni prag za sadno drevje) preseže 15oC. Ponovni padec temperatue po taki otoplitvi lahko povzroči poškodbe na brstih. Stopnje poškodb pa so odvisne od vrednosti in trajanja temperatur pod ničlo.

Andreja Sušnik